

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3087

208.1

U-50

page 5 to 10/11-3

Jan. 60

Page 100

2

1 — 50

ՏՈ 17

208.1 1898

17 SEP 2009

U-56 ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Զ. ԳՐԻՔՈՐԵԱՆՑԻ

ՄՐԻԱԶԱՆ

ՊԵՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

ԸՄԻ ՀԱՅ ՏՂԱՅՈՑ ՆԻ ՕՐԻՈՐԳԱՑ ՀԱՄԱՐ

1009
4035
39956

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵՑ Պ. ՍԻՄԵՕՆԵԱՆՑ

Հ Ա Տ Ո Ր Բ.

Երրորդ տպագրութիւն

Թ Ի Ց Լ Ի Զ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՍՏՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՊՏՈՒՄՆԵՐԻ ՅՈՎ ՀԱՏՆԵՐԻ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆՑ

1877

31.07.2013

3087

1877
ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ

ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 21 Іюля 1877 года.

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

Типографія Мартиросянца, на Орбелиановской улицѣ № 5

1877

Իր սիրելի աշակերտուհիներին

ԵՒ

Աշակերտներին

ՆՈՒՐՈՒՄ Է

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՂԸ

ճարից դուրս, Զաքարիան քահանայական զգեստներով մտու
 տաճարը, ուր բացի քահանայից ոչ ոք չէր մտնում: Այնտեղ
 դրեց նա խուճի խնկոց սեղանի վրան և յանկարծ տեսաւ սե-
 ղանի աջ կողմումը հրեշտակին կանգնած: Զաքարիան խռովե-
 ցաւ և ահը պատեց նրան: «Մի վախենար, Զաքարիա, ասաց
 հրեշտակը, քո աղօթքդ լսելէ եղաւ, կինդ՝ Եղիսաբեթը կ'ծնի
 որդի և դու կ'անուանես նրան Յովհաննէս և կ'լինի քեզ ուրա-
 խութիւն և ցնծութիւն ու շատերը կ'ուրախանան նորա ծննդ-
 դեան վրայ: Նա մեծ կ'լինի Աստուծոյ առաջին: Նա չի խմիլ
 գինի և ոչ օղի և կ'լլի Սուրբ Հոգւով զեռ իր մօր յարգան-
 դումը: Նա իսրայէլացիներից շատերին կ'դարձնէ դէպի իրենց
 Աստուածը, որի առաջը կ'լինի նա Եղիայի հոգւով և զօրու-
 թեամբ. նա կ'դարձնէ որդւոց իրանց հայրերի սիրտը, կ'լու-
 սաւորէ իմաստութեամբ նրանց, որոնք ընդդէմ են կենում նրան
 և կ'պատրաստէ Տիրոջ համար ժողովուրդ կազմեալ (պատրաստ):»

Այսպիսի մեծ աւետիքը Զաքարիայի յոյսից վեր էր շատ:
 Նա ոչ միայն բոլորովին յոյսը կարել էր որդի ունենալու, այլ
 և անկարելի էր համարում այն արդէն, ուստի և ասաց հրեշ-
 տակին, «ինչով կարող եմ ես հաւաստել այս խոստմունքդ. ես
 ծեր եմ, նոյնպէս էլ իմ կինս»: Հրեշտակը պատասխանեց, «ես
 Գաբրիէլն եմ, որ կանգնում եմ Աստուծոյ առաջին և զրկած
 եմ, որ քեզ տամ աւետիքը: Որովհետեւ չ'հաւատացիր ինձ, դու
 համր կ'լինիս, մինչև որ ամէնը, ինչ որ քեզ ասացի, կ'կատարվի»:»

Հրեշտակը հեռացաւ և Զաքարիան մնջացաւ: Ամէնքը,
 որոնք տաճարից դուրս էին, սպասում էին, երբ նա դուրս կ'գայ
 տաճարիցը և զարմանում էին, որ նա ուշանում էր: Վերջա-
 պէս Զաքարիան դուրս եկաւ Սրբութենից, միայն չէր կարողա-
 նում խօսիլ: Նա չի կարողացաւ ասել սովորական օրհնութիւնն
 և լուռ արձակեց ժողովրդին. նա աշխատում էր նշաններով
 յայտնել, որ չէր կարող խօսիլ: Այնժամանակ ամէնը հասկա-

ցան, որ նա տեսել է տեսիլ: Երբ նորա պաշտօնի օրերը վեր-
 ջացան, նա յետ դարձաւ տուն: Շուտ սրանից յետոյ Եղիսա-
 բեթը յղացաւ և երկար ժամանակ թագցնում էր իր ուրախու-
 թիւնը իր ազգականներից: (

ԳԼՈՒԽ Բ.
 ՄԱՐԻԱՄ ՍՈՒՐԲ ԿՈՅՈՒՆ

Դուկ. ա. 26.

Քրիստոսի ծննդեան ժամանակները տարածվեցաւ ոչ մի-
 այն Հրէաների, այլ և հեթանոսների մէջ համբու, թէ շուտ
 կ'յայտնվի մարգարէների գուշակած աշխարհի Փրկիչը. Բայց
 Հրէաները ըստ մեծի մասին մարգարէութիւնները այնպէս չէին
 հասկանում, ինչպէս հարկն էր: Նոքա կարծում էին, թէ Մե-
 սիայն կ'գայ երկրին վրայ, պատած երկրային մեծութեան փառ-
 քով. կարծում էին, թէ իսրայէլացի աղջկներից ամէնից ե-
 րեւելին և հարուստը կ'արժանանայ նրան մայր դառնալու: Բայց
 Աստուած ուրիշ կերպի կարգեց բանը:

Գալիլեան, Խորայէլացւոց առաջուան թագաւորութեան
 հիւսիսային մասը, ուր ըստ մեծի մասին հեթանոսներ էին
 բնակում, արհամարհելի էր համարվում Հրէից աչքումը: Այս
 սակաւ նշանաւոր դաւառում կար մի փոքրիկ քաղաք Նազա-
 րէթ անունով:

Այստեղ էին բնակվում Մարիամ Կուսի բարեպաշտ ծնող-
 ները՝ Յովակիմ և Աննան, որ Դաւիթ թագաւորի ցեղիցն էին:
 Սոքա անգուակ էին: Յաճախ ջերմեռանդութեամբ խնդրում
 էին Աստուծոն, որ օրհնէ իրենց ամուսնութիւնը իրենց ցան-
 կացած զաւակովը և այս պատճառով առատաձեռնութեամբ
 ողորմութիւն էին տալիս: Շատ տարիներ աղօթեցին Աստուծոն

այս մասին և միանգամ խոստացան իրենց աղօթքովը նրան նուիրել այն երեխային, որով նա կ'այայ իրեն օրհնութիւնը նրանց:

Ողորմած Աստուածը լսեց նոցա աղօթքը և բաշխեց բարեպաշտ տմուկներին մի աղջկ, որից յետ ժամանակաց հաճեցաւ ծնել աշխարհիս Փրկիչը: Աստուծոյ շնորհած աղջկան արդար ծնողներն անուանեցին Մարիամ:

Այսպէս երեւցաւ գեղեցիկ արշաղոյսը, ումնից որ պէտք է ծագէր ճշմարտութեան Արեգակը, որին որ վաղուց սպասուած էին ամէն սրբերը:

Յովակիմը ջերմեանսգ շնորհակալութեամբ բերաւ Աստուծուն մեծագին զոհ:

Բարեպաշտ ծնողները կրթում էին սուրբ մանուկին ամենայն կարելի քնքշութեամբ և հոգատարութեամբ: Իսկ երբ հասաւ իրենց խոստման ժամանակը, նուիրեցին նրան Աստուծուն տաճարում: Այստեղ խմատուն կարգադրութեամբն Աստուծոյ, որ կառավարում էր նորա ծնողաց սիրտը, մնաց նա, որ, ունենալով միջոց տաճարում լինելու և լսելու Աստուծոյ խօսքը, մանկութեան ժամանակից ընդունէ իր մէջ բարեպաշտ մտքեր, զգացմունքներ և ցանկութիւններ և լինի ընդունակ ծնելու Ամենասուրբ Բանին Աստուծոյ:

Իր աղջկը Աստուծուն նուիրելից յետոյ, Սուրբ Յովակիմը փոխեցաւ այս կեանքից յաւիտենական կեանքը և փոքր ժամանակ նրանից յետոյ Սուրբ աննան էլ:

Իսկ Մարիամը մտած էր Երուսաղէմի տաճարում և կրթութիւն էր քահանաների վերակացութեան և հոգատարութեան տակ: Ունենալով ջերմեանսգ սէր Աստուծոյ, նա միտը դրեց իր բոլոր կեանքը նրան միայն նուիրել և խոստացու միշտ կոյս մնալ: Աղբասութիւնը, մշտնջենաւոր առանձնութիւնը, աղօթքը,

ընթերցմունքը և Աստուծոյ խօսքը լսելը ծնուցին նորա մէջ յոյս Աստուծոյ վրան և խորին խոնարհութիւն:

Նին աւանդութիւնը պատմում է, թէ երբ Մարիամը տասնըջորս տարեկան դառաւ, քահանաները հրամայեցին նրան հեռանալ տաճարից և ուրիշ աղջկերանց նման մարդու գնալ բայց նա յետ կացաւ այս առաջարկութենից, յայտնելով իր ուխտը, որ տուել էր Աստուծուն, այն է՝ կոյս մնալ միշտ Այս յայտնութիւնը քահանաներուն խռովեցրեց, որովհետեւ Աստուծոյ օրէնքը ասում է, եթէ մէկը ուխտ կ'ընէ Աստուծուն պէտք է այն կատարէ: Նորա խորհուրդ կազմեցին և վճռեցին հարցնել Աստուծուն: Աստուած ցոյց տուեց նորա հետ պահելու համար մի արդար մարդու: Յուդայի ցեղից: Այս էր Յովսէփ: Սա բնակում էր նոյն նազարէթումը, ուր կենում էին Սուրբ Գուսի ծնողները: Նա այն ժամանակը, ինչպէս աւանդութիւնն ասում է, արգէն մօտ ութսուն տարեկան էր: Նա գնաւմեալ էր և կերակրում էր նոյնդէս իր սեպհական աշխատանքով, թէև Մարիամի պէս Դաւիթ թագաւորի ցեղիցն էր: Այս սուրբ մարդու հետ նշանվեցաւ Մարիամ կոյսը, և այս միայն նորա համար, որ նա լինէր պահպանող սորա կուսութեան և ողջխոհութեան:

Այս Մարիամ Սուրբ Գուսին մօտ դրկեց Աստուած իր Գաբրիէլ հրեշտակապետին: Մարիամը, կարգաւով մարգարէների զբքերը, զիտէր, որ շուտ կ'գայ երկրիս վրայ խոստացեալ Սեփան՝ փրկիչը և շատ ուզում էր հասնել այն ժամանակին: Եւ ահա միանգամ, երբ նա հանդարտ առանձնութեան մէջ պարապած էր Աստուծոյ վրայ մտածելով, յանկարծ երեւցաւ նրան Գաբրիէլը երկնային լուսով և ասաց. «ուրախացիր, բերկրեալը, Տէրը քեզ հետ է, օրհնեալ ես դու կանանց մէջ»:

Մարիամը իր հեղութեամբ այնքան փոքր էր համարում իր արժանաւորութիւնները, որ չէր կարողանում հասկանալ

այս երկնային տեսիլի պատճառը: Նա խռովեցաւ և ասում էր մտքումը, թէ ի՞նչ է այս ողջոյնը և լուռ էր կենում:

Հրեշտակը ասաց նրան. «Մի վախենար, Մարիամ, դու գտար շնորհք Աստուծոյ առաջև. դու կ'ծնես որդի և կ'անուանես նրան Յիսուս: Նա կ'լինի մեծ և կը կոչվի որդի Բարձրերոյն: Տէր Աստուածը կ'տայ նրան նորա հօր՝ Դաւթի աթոռը, նա կ'Թագաւորէ Յակովբի տան վրայ և նորա Թագաւորութիւնը վերջ չի ունենայ:

Հեղ Կոյսը, թէև խօսեցած էր Յովսէփի հետ, բայց երբէք մտքումն էլ չունէր նորա կինը լինելու և այս պատճառով էլ ասաց. «բայց ի՞նչպէս կ'լինի այս, ես մարդու չեմ ճանաչում (ես մարդ չունիմ)»:

Հրեշտակը պատասխանեց. «Հողին սուրբ կ'իջնի քո վրայ և բարձրերոյն զօրութիւնը հովանի կ'լինի քեզ, պատճառ որ քեզնից ծնելու Մանուկը սուրբ է և կ'կոչվի Աստուծոյ որդի: Ահա քո ազգականը Եղիսաբէթն էլ, որին ամէնքն էլ էին համարում, վեցերորդ ամիսն է, որ յղե է: Աստուծոյ համար անկարելի բան չկայ»:

Սուրբ Մարիամը, լի ջերմեռանդ շնորհակալութեամբ Աստուծուն, հեզութեամբ ասաց. «ես Աստուծոյ աղախինն եմ, թող լինի ինձ, ինչ որ ասացիր» և հրեշտակը մեկնեցաւ նրանից ու երկինք գնաց:

ԳԼՈՒԽ Գ.

ՍՈՒՐԲ ՄԱՐԻԱՄԸ ԵՒ ԱՐԻԱՐ ԵՂԻՍԱԲԵԹԸ

ԳՆԿ ԱՄ. 39

Ի՞նչպէս արտայայտենք այն, ինչ որ զգում էր Սուրբ Կոյսը, երբ հրեշտակի հեռանալիս յետոյ մէնակ մնաց: Նորա

սիրտը լիքն էր կենդանի երկնային ուրախութեամբ: Նա չէր կարող մէնակ պարունակել իր մէջ բոլոր իր սիրտը. բայց ու՛մը կարող էր նա բաց անել իր սիրտը, եթէ ոչ իր պատուէլէ ազգական Եղիսաբէթին: Ինքը հրեշտակը յիշեց նորա անունը և յայտնեց, որ նա էլ արժանացաւ երկնային ողորմութեան: Երբ քորեայ լեռների միջով ճանապարհորդութեան ծանրութիւնը արգելք չկարողացաւ լինիլ երիտասարդ Կուսին. նա նոյն լուսկին պատրաստվեցաւ ճանապարհ ընկնելու և շուտով գնաց Եղիսաբէթի մօտ, որ հաղորդէ նրան իր բաղդատրութիւնը և մասնակից լինի նորա ուրախութեանը: Բարեպաշտ և բարեգործ մարդիկ, յայտնի բան է, կրկնապատկում են իրենց ուրախութիւնը, երբ բո՛ւժանում են այն միմեանց մէջ. նոքա ուրախանում են իրենց մերձաւորների յաջողութեան վրայ, որպէս թէ իրենց էր պատահել այն: Եթէ ամէնքը լինէին ձշմարտիւ բարի մտորիկ, երկիրս կ'լինէր այն ժամանակ դրախտ:

Մարիամ, մտնելով Չաքարիայի տուն, ողջունեց Եղիսաբէթին: Երբ Եղիսաբէթը լսեց Սուրբ Մարիամի ձայնը, երեխան խաղաց նորա որովայնումը: Եղիսաբէթը Հօգուով Սրբով լցվեցաւ և բարձր աղաղակեց. «օրհնեալ ես դու կանանց մէջ. որտեղից է ինձ այս բաղդաւորութիւնը, որ իմ Տիրոջ Մայրը եկաւ ինձ մօտ: Ինչպէս լսեցի թէ չէ քո ողջոյնդ, երեխան խաղաց որովայնումն ուրախութիւնից: Երանի ես, որ հաւատացիր, թէ կը կատարվի ամէնը, ինչ որ քեզ Տիրոջից ասվեցաւ»:

Մարիամը շարժած մինչև սրտի խորը ասաց. Մեծացուցանեմ անձս իմ Տիրոջս և հոգիս ցնձացաւ իմ Տէր Փրկովս, որովհետև նա նայեցաւ իր աղախնի խոնարհութեան վրայ և այսուհետև ամէն ազգերը երանի կ'տան ինձ: Հօրքը մեծացրեց ինձ, Սուրբ է նորա անունը: Նորա ողորմութիւնը իր երկիւղածների վրայ ազդից ազգ է: Նա յայտնեց իր բազմի զօրութիւնը. նա ջնջեց հպարտների խորհուրդները և բարձրացրեց

խոնարհներուն: Աղքատներուն բարութեամբ լըրեց և հարուստներուն ունեոյն թողեց: Նա յիշեց իր ողորմութիւնները մեր հայրերին՝ Աբրահամին և Նորա ազգին յաւիտեան:

Սուրբ Մարիամը մնաց Եղիսաբէթի հետ մօտ երեք ամիս և յետոյ դարձաւ իր տուն:

ՍՈՒՐԲ ԹՈՂԷՍ ԵՒ ՆՆԵՍ ԿԱՐԱՊԵՏԻ ԹՆՈՒՆԻՐԸ

Զաքարիային և Եղիսաբէթին ծնաւ որդի, ինչպէս հրեշտակը գուշակել էր: Այլ և կին ընդունեցին երեխային, իբրև Աստուծոյ նուէր, մեծաւ շնորհակալութեամբ, բայց Եղիսաբէթն ունէր ուրիշ պատճառ էլ աւելի ուրախանալու. որովհետև այն ժամանակ ամուլ կինը անպատիւ էր համարուում ամէնի առջևը: Նա ամբողջ կէս դար համբերում էր այս նախատիւնին, որն որ այժմ անսկիզբաւ նորա վրայից: Այս և ուրիշ ամէն բաների համար շնորհակալ եղաւ նա Աստրծուն, ասելով. «Տոբախի ուրախութիւն է այս, որ զրկում է ինձ Աստուած ծերութեանս ժամանակ: Աղորմութեամբ նայեցաւ ինձ և առաւ իմ վրայից նախատիւնքը: Նորա ամէն գրացիները և աղգականները, լսելով այս ողորմութիւնը, որն որ արեւ Աստուած եղան, ուրախանում էին նորա հետ միասին:

Ի վերորդ օրը, երբ հասաւ թրխատութեան անունը տալու ժամանակը, նրան կամենում էին Չաքարիան անունունը հօր պատուի համար, որովհետև աղգականները չէին իմանում, որ երեխայի անունը արդէն հրեշտակից նշանակած էր: «Ձէ», առաջ Եղիսաբէթը, նա պէտք է Յովհաննէս անուանվի: Այն ժամանակ աղգականները ասում էին նրան, որ նոցա ազգումը ոչ մի այնպիսի անունը ունեցող մարդ է եղել և սառիւ էին նրան Զա-

քարիային, որն որ զեռ էլի համր էր, որ նա նշանակէ երեխայի անունը: Զաքարիան առաւ տախտակի կտոր և գրեց վրան յետագայ խօսքերը. «Նորա անունը թող լինի Յովհաննէս Ամէնքը զարմացան այս բանի վրայ:

Այս բոպէին բացվեցաւ Չաքարիայի լեզուն, որովհետև այն ժամանակ կատարվեցաւ հրեշտակի ամէն ասածը: Նա բարձր և հասկանալի ձայնով սկսաւ փառաւորել Աստրծուն: Ամէն այնտեղ ներկայ գանողներին և ամէնին, որանք այն երկրում բնակուում էին, տիրեց ահ և ամէնքը ասում էին իրենց մտքումը. «Ընչ կլինի այս երեխան. իսկ Չաքարիան՝ նորա հայրը, լցուած Հոգւով Սրբով, սկսաւ մարգարէանալ ասելով. «Թրհնեալ է Իսրայէլի Աստուածը. նա այց ելաւ մեզ և արաւ փրկութիւն, իր ծառայի Իսթի անից, ինչպէս գուշակեցին այն սրբերը: Նա կ'փրկէ մեզ ամէն մեզ ասողների ձեռքից: Նա աղորմեց մեր հայրերին և յիշեց իր ուխտը՝ իր երդմամբ տուած խոստմունքը մեր հօրը Աբրահամին: Մենք, փրկուածներս մեր թշնամիներից, կ'պաշտենք նրան առանց երկիւղի, սրբութեամբ հայր Աբրահամի: Մենք, փրկուածներս մեր թրշնամիներից, կ'պաշտպանենք նրան առանց երկիւղի, սրբութեամբ և արգարութեամբ բոլոր մեր կեանքի ժամանակ: Իսկ դու, երեխայ, կ'լինիս Ամենաբարձրեալի մարգարէն, դու կերթաս Տիրոջ առաջին, նորա ճանապարհը պատրաստելու, կ'խրատես մարդոց, որ փնտռեն մեզաց թողութիւնում իրենց փրկութիւնը, որ պարզեց մեզ իր ողորմածութեամբ մեր Աստուածը, որն որ զրկեց մեզ երկնից Արեգակը, որ լուսաւորէ խաւարի և մահուան ստուերի մէջ նստողներուն և ուղղէ մեր ուտերը դէպի խաղտութեան ճանապարհը: Երեխայի անուն էր և զօրանում հոգւով, նա բնակում էր անապատումը, մինչև մարդոց յայտնվելու օրը:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾՆՈՒՆԻԸ

Ղուկ. ր. 1. Մատ. ա 18.

Յովսէփ, Մարիամ Կուսի այրը, չէր խմանում դեռ նրան եղած ակտիքը. բայց Աստուած յայտնեց նրան այս զաղանկքը: Երևեցաւ նրան հրեշտակը և ասաց. «Յովսէփ, որդի Դաւթի, մի վախենար անել Մարիամին քեզ մօտ. նա կ'լինի Աստուծոյ Որդւոյ մայրը, նրանից ծնած երեխային կ'անուանես զու Յիսուս (այս անունը նշանակում է փրկիչ), որոհեաւ նա կ'փրկէ իր ժողովուրդը մեզ քից»: Յովսէփը, երբ զարթեցաւ, իսկոյն կատարեց հրեշտակի հրամանը, նա սուրբ Մարիամին առաւ իր տուն և նոքա բնակվում էին Նազարէթում իրազաղութեամբ, լինելով երեստազիտութեամբ առ Աստուած և վարում էին անաբատ կեանք:

Այս ժամանակ Հռովմայեցւոյ Օգոստոս կայսրից հրաման եկաւ Հրէաստան, աշխարհագիր անելու ամեն նորա հպատակներուն: Ամենքը պէտք է գրել տային իրենց անունը իրենց հայրենիքում: Յովսէփ և Մարիամ, Դաւիթ Թաղաւորի ցեղից լինելով, պէտք է գրէին իրենց անունը Հրէաստանի Բեթղեհէմ քաղաքում, որ Դաւթի հայրենիքն էր: Այսպէս կատարվեցաւ հին մարգարէութիւններից մէկը, որ գուշակում էր, թէ Քրիստոս կ'ծնի Բեթղեհէմում: Նոքա գնացին այնտեղ:

Նոքա հասան Բեթղեհէմ երեկոյեան: Այստեղ շատ մեծ բազմութիւն ժողովեցաւ գրվելու համար. ամեն յոները լինէին էին եկած մարդիկներով: Յովսէփը ի զուր փնտռեց օթեան, որ զիշերն այնտեղ անց կացնէ. նրանց ոչ մի տուն չէին ներս թողնում. առաջները որ ամեն տները բռնած էին և երկրորդը որ նոքա աղքատ էին: Գիշերը վրայ հասաւ. նոքա դադրած էին

ճանապարհորդութիւնից և ոչ մի ապաստանի տեղ չէին գտնում: Ի՞նչպիսի խղճալի գրութիւն է: Քաղաքի ծայրումը կար մի այր (ծակ քարափ), ուր հովիւները վատ եղանակներին և զիշերները հաւաքում էին իրենց խոշները: Այս իսկ այրումը ծնաւ Յիսուս Քրիստոս՝ Աստուծոյ որդին: Սուրբ Մարիամը պատասեց նրան խանձարուրով և զրաւ մարի մէջ, որովհետեւ ուրիշ տեղ չկար:

Այսպէս Աստուծոյ Որդին իր աշխարհի վրայ երևելիս պատահեցաւ աղքատութեան և անպատուութեան: Նա ծնաւ այրումը, նորա հագուստի համար ոչինչ չկար բացի աղքատ խանձարուրից, նորա հանգստութեան համար ոչինչ բացի խոտից և յարդից, որ մարումը փռած էին: Որչափ հեռու է երկինքը երկրիցս այնքան բարձր են Աստուծոյ խորհուրդները մարդկային խորհուրդներից: Ի՞նչ են փնտռում մարդիկ այս աշխարհում՝ պատիւ, հարստութիւն, Յիսուս Քրիստոս իր աշխարհ գալու ժամանակը կամեցաւ ցոյց տալ մեզ խոնարհութեան և հեզութեան օրինակ: Դուք, որոնք ցանկանում էք հարստութիւն, դուք որոնք լաց էք լինում ձեր աղքատութիւնը, միտերդ բերէք, որ Յիսուս Քրիստոս ծնու աղքատ երեխայ, որ նորա ընտրած երկրային ծնողները՝ Յովսէփ և Մարիամ սուրբ մարդիկը՝ էին աղքատ: Մտածեցէք այս բանին վրայ և մտիթարվեցէք: Կան բարութիւններ, որոնք շատ ակնկէլաւ են քան թէ հարստութիւնը:

ԲԵԹՂԵՀԵՄԻ ՀՈՎԻՆՆԵՐԸ

Ղուկ. ր. 8.

Այն զիշեր, երբ ծնաւ Փրկիչը, բոլոր Բեթղեհէմը ընկումս էր խոր քնի մէջ. չէին քնած միայն քանի մի հովիւներ,

որոնք դաշտումը պահապան էին իրենց խաչներին: Սոքա բարի մարդիկ էին, հոգով հեղ և խաղաղ ինչպէս իրենց գառները:

Այն գիշերն հովիւները յանկարծ տեսան իրենց առաջև հրեշտակին երկնային լուսով պատած: Նոքա վախեցան, բայց հրեշտակը ասաց նրանց, «մի վախենաք, ես աւետում եմ ձեզ մեծ ուրախութիւն, որ ամեն մարդոց համար կ'ընի: Այժմ Իսաիթի քաղաքում ծնաւ Քրիստոս Փրկիչը: Իսկ կ'ձանաչէք նրան, գտնելով երեխային խանձարուրով փաթաթած և մտրումը պառկած»:

Սրանից յետ հովիւները տեսան աւետաբեր հրեշտակի հետ միասին անթիւ հրեշտակներ, որոնք փառաբանում էին Աստծուն յետազայ սուրբ երգովը. «Փառք 'ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն 'ի մարդիկ համութիւն»:

Գնանք Բեթղեհէմ, ասում էին հովիւներն ուրախութեամբ: Գնանք, կ'տեսնենք ինքներս, ինչ որ ձերը մեզ յայտնեց»: Նոքա մտան իրենց ծանօթ այրը, այնտեղ գտան Յովսէփին և Մարիամին և տեսան Աստուածային մանուկին, որ պառկած էր մարի մէջ: Նոքա մտեցան նրան և լուս նայում էին յարգութեամբ:

Մարիամը և Յովսէփը, որոնք կարծում էին, թէ Մանկան ծնունդը բայի իրենցից ոչ դի յայտնի է, զարմացան, երբ տեսան, որ այն յայտնած էր, արդէն իրենց մօտ մտած հովիւները պատմեցին իրենց երևած երևոյթը և դուրս եկան այրից, փառաւորելով Աստծուն և զոհանալով նրանից տեսածների և լաճների համար և պատմում էին ամեն իրենց ծանօթներին: Իսկ Մարիամը պահում էր իր սրտում այս ամենը:

ԳԼՈՒԽ Է.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՏԱՃԱՐ ՏԱՆՎԻԼԸ

Ղուկ ք. 22.

Ութ օրից կատարվեցաւ Մանկան վրայ թրիստութեան խորհուրդը և նա ստացաւ Յիսուս անունը, որ նրան տուել էր հրեշտակը զե՛ն ծննդից առաջ:

Քառասուն օրից Մովսէսի օրէնքով ծնողները պէտք է տանէին նորածին երեխային, եթէ արու էր, երուսաղէմի տաճարը և իբրև անդրանիկ նուիրէին Ասարծուն և յետոյ յետ գնէին զոհով: Հարուստները զոհ էին բերում զառը, իսկ աղքատները մի զոյգ սատրակ կամ աղանի: Այս անդրանիկներուն Աստուծու նուիրելու օրէնքը դրել էր Մովսէս այն գիշերի յիշատակի համար, երբ Խորայէլացիները ազատվեցան եգիպտացւոց ծառայութենից, եգիպտացւոց բոլոր անդրանիկների սպանմամբ:

Այս օրէնքը կատարելու համար, Սուրբ Մայրը գնաց իր երեխայով Երուսաղէմի տաճարը: Բայց Մարիամ Կոյսը թէև Իսաիթ և Սողոմոն՝ մեծ թագաւորների ցեղիցն էր, չկարողացաւ բերել հարուստների զոհը. նա տարաւ մի զոյգ աղանի: Չամաչելով իր աղքատութիւնից, նա տարաւ ներկայացրեց իր հեղ նուէրքը:

Մարիամը մեզ է հեղութեան ամենագեղեցիկ օրինակը: Եատերին աղքատութիւնը չէր երևիլ այնպէս ծանր, եթէ հպարտութիւնը արդէլ չլինէր նրան համբերելու: Հարստութիւնն ինքն իրեն առած՝ մի արժանաւորութիւն չէ, այնպէս էլ աղքատութիւնը յանցանք չէ: Միայն առաքինութիւնները կարող են բարձրացնել մարդուն և մեղքերը ցածացնել:

ԳԼՈՒԽ Ը.

ՄԻՄԷՅՈՆ ԱՍՏՈՒԱԾԸՆԿԱԼԸ ԵՒ ԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐԵՌԻԻԶԻՆ

Ղուկ. ք. 25.

Այս ժամանակներս բնակում էր Երուսաղէմումը մի բարեպաշտ ծերունի, որն որ պատում էր Իսրայէլի ուրախութեան Փրկչի գալստեանը. նրան խոստացած էր Հոգին Սուրբից, որ չի մեռնիլ, առանց Մեսիային տեսնելու: Այս ծերունիի անունը Միմէօն էր: Այն ժամանակ, երբ Մանուկ Յիսուսին բերին տաճար, Միմէօնն էլ Հոգին Սուրբի ազգամանքը գնաց այնտեղ:

Միմէօն տաճար մտնելով տեսաւ Յիսուս Մանկանը, ճանաչեց նրան, որ Փրկիչն էր և իր ձեռին վեր առնելով բարեբանեց Աստծուն և սրտանց ուրախացած աղաղակեց. այժմ արձակիր քո ծառայիդ խաղաղութեամբ, Տէր, ինչպէս դու ասացիր. որովհետեւ իմ աչքերս տեսան փրկութիւնը, որ դու պատրաստել ես ամեն ազգերին: Ես տեսայ Լոյսը, որն որ կը լուսաւորէ հեթանոսներուն: Ես տեսայ քո ազգիդ՝ Իսրայէլի փառքը:

Յովսէփ և Կարիամ զարմանում էին ամեն լսածների վրայ. Միմէօնը օրհնեց նրանց և ասաց Մարիամին. «Նա շատերին կ'ընի պատճառ անկման և կանչման: Նա կ'ընի առարկայ շատ հազարապետութեանց: Քո սիրտդ էլ կ'լսոցվի ու շատ սրտերի խորհուրդները նրանով կ'յայտնվեն»:

Այնտեղ էր նմանապէս մի սրտաւ այրի կին, Սենա աւանտով: Նա արդէն ութսուն ու չորս տարեկան էր: Սա իր մարդու հետ բնակեցաւ միայն եօթը տարի ու դեռ երիտասարդ՝ այրեացաւ: Մարդու մահից յետ բոլոր իր կեանքը անց էր կացրել սա պահով, ալօթքով ու բարեգործութիւններով և միշտ ծառայում էր տաճարում: Նա մարգարէութի էր: Երբ

Յիսուս Մանկանը տեսաւ, ճանաչեց նրան, որ ապագայ Փրկիչն է և ասում էր այն ամենին, որոնք սպասում էին փրկութեան Երուսաղէմում:

ԳԼՈՒԽ Թ.

ՄՈԳԵՐԻ ԵՐԿՐԱՍԳՈՒԹԻՒՆԸ

Մատ. ք. 1.

Մի քանի բարեպաշտ մարդոց յայտնի էր Փրկչի՝ Քրիստոսի ծնունդը, իսկ երկրային իշխանները, իմաստունները և քահանայապետները չէին իմանում ոչինչ այս մեծ գիպուածի վրայ:

Արևելքի հեռու երկիրներից եկան Երուսաղէմ երեք մարդիկ. տքա էին մեզեր, այսինքն՝ իմաստուններ, որոնք պարսպում էին զանազան գիտութիւններով և փնտռում էին բնութեան գաղտնիքները: Նոյա սովոր հազուստը, պատուելի կերպարանքը և մանաւանդ Մոգ անունը, իրենց վրայ դարձրին ամենի ուշադրութիւնը, որովհետեւ այն ժամանակները մեծ կարծիք ունէին արևելեան լուսաւորեալ երկիրների վրայ. բայց նոցա դալուստը ամենեցուն զարմանք պատճառեց: Երբ Երուսաղէմ հասան նոցա առաջին հարցմունքն էր. «Ո՞ր է Հրէից նորածին թագաւորը: Մենք տեսանք արևելքում նորա աստղը և եկանք երկրպագութիւն առ նրան»: Այս համբաւը տարածվեցաւ բոլոր քաղաքի մէջ. Հերովդէսը երբ այն լսեց, խռովեցաւ, նոյնպէս էլ բոլոր Երուսաղէմը: Իշխանասէր օտարականը վախում էր, որ իր զահէց չզրկվի:

Հերովդէսը կանչեց իր մօտ քահանաներուն և զիտուններուն և հարցրեց նրանց, «Ո՞ր պէտք է ծնի Քրիստոսը: Յուդայի Բեթղեհէմումը» պտտասխանեցին նոքա, որովհետեւ Միքիայ Մարգարէն զրում է յետագայն «և դու Բեթղեհէմ Յու-

դայի երկիր, ոչինչ կրտսեր չես Յուզայի իշխանների մէջ, որ
 րովհետեւ քեզնից կ'ճարի իշխանը, որն որ կ'կառավարէ իմ
 ազգիս (*): Այն ժամանակ Հերովդէսը թագուն իր մօտ կան-
 չեց Մոգերուն, նա վարվեցաւ նոցա հետ քաղցրութեամբ և
 հարցրեց աստղի երևելու ժամանակը: Նոքա պարզմտութեամբ
 պատմեցին նրան ամենը: Հերովդէս զգիւց նրանց Բեթղէհէմ,
 ասելով. «գնացէ՛ք. ստուգեցէ՛ք Մանկան մասին և երբ կ'զանէ՛ք
 նրան, իմաց արէ՛ք ինձ, որ ես էլ կարողանամ զալ երկրպագել
 նրան»:

Մոգերը գնացին Բեթղէհէմ, որ Երուսաղէմից միայն եր-
 կու ժամու ճանապարհ էր: Երբ Երուսաղէմից դուրս եկան,
 նրանց վերստին երևեցաւ աստղն աւետարեր. նա գնում էր. նո-
 ցա չափուով, առաջնորդելով նրանց և կանգնեցաւ այն տան
 գլխին, ուր էր Աստուածանայրն իր յախտե՛նական Մանկան
 հետ:

Տուն որ մտան, տեսան Մարիամին իր երեխայով: Աղքա-
 տութիւնը, որ պատում էր նրանց, շիտովեց իմաստուններուն.
 նոքա զիտէին թէ ինչ է մարդուս իսկ արժանաւորութիւնը:
 Մարութ, սարք անմեղութիւնը, մեծ ազնուութիւնը հոգւոյ, խո-
 նարհութիւնը, հեղուցութիւնը, անձարելի բարութիւնը, որոնք և-
 բեռում էին Աուրբ Կուսի երեթի վրայ, Մանկան գեղեցկութիւնն,
 այս ամենը յայտնի ցոյց էին տալիս բանը իսկութեամբ: Նոքա
 ընկան Աստուածային Մանկան առջևը, երկրպագութիւն տուին
 նրան և բաց անելով իրենց զանձն ընծայ բերին նրան ոսկի,
 կնդրուկ և զմուսս,

Երբի նոցա հայրենիքումը անգորութիւն կար նորածինե-
 րին, մանտաւնդ թագաւորական ցեղից կողոներին, ընծաներ
 տանել. միայն այս ընծաներն ուրիշ խորհրդաւոր նշանակու-
 թիւն ունին: Ոսկին՝ թագաւորների հարկ էր, կնդրուկը կամ

(*) Միր. Ե. 2.

խունկը՝ բուրում էին աստուածապաշտութեան ժամանակ, զը-
 մուստով օծում էին մետաճների մարմինները: Աւրեմն նոքա բե-
 րին Յիսուս Բրիսաասին ոսկի՝ իրբե թագաւորին, կնդրուկ՝ իրբե
 Աստուան և զմուսս՝ իրբե մարդու:

Մոգերը կամենում էին գառնալ Հերովդէսի մօտ աւետի-
 քով, միայն հրեշտակը երազում նրանց արգելեց այն և նոքա
 ուրիշ ճանապարհով գնացին իւրեանց հայրենիք:

Գլուխ Ժ.

ՓԱԵՌՈՒՍԸ ԵՂԻՊՏՈՍ

Մատ. ր. 13.

Հերովդէսը աննելով, որ մոգերը յետ շեն գառնում և
 վերջապէս իմանալով, որ նոքա ուրիշ ճանապարհով գնացել են,
 չարացաւ շատ և տուեց չար, ամարդի հրաման՝ կոտորել Բեթ-
 ղեհէմի և նորա շրջականների մէջ ամեն երկու տարեկան և ա-
 լելի փոքր երեխանց, կարծելով, որ սոցա հետ կապանվի և
 Աստուածային Մանուկն էլ: Բայց զեռ այս խիտ հրամանի
 հրատարակելից առաջ, Աստուծոյ հրեշտակը երևեցաւ երա-
 զում Յովսէփին և ասաց նրան. «վեր կաց, սա Մանկանը և
 նորա մօրն ու փախիր Եգիպտոս և մնա այն տեղ մինչև երբ
 ես կ'ասեմ. որովհետեւ Հերովդէսը փնտռում է Մանկան, որ
 սպանէ նրան»:

Յովսէփ, երբ զարթեցաւ, նոյն րոպէին կատարեց հրեշ-
 տակի հրամանը, առաւ Մանկանը՝ Յիսուսին և նորա մօրն ու
 գիշերով նոցա հետ միափն հեռացաւ Եգիպտոս, ուր մնաց
 մինչև Հերովդէսի մահը: Այսպէս կատարվեցաւ մարգարէու-
 թիւնը, որ ասում է, «Երբ ծնաւ Յիսուսը իմ որդւոս (*):

(*) Ավս. ր. 1.

4030
 1001
 39556

Իսկ այս միջոցին Բեթղեզէմ և նորա շրջակաները եկան Հելովդէսի դրկած սարնիչները: Սոքա յափշտակում էին մայրերի ձեռքերից անմեղ երեխաներուն և առանց խնայելու կոտորում էին նրանց: Այն ժամանակ կատարվեցաւ Երեմիայի մարգարէութիւնը, որ ասում է. «ձայն լսելի եղաւ Հռամայի մէջ, լաց, ողբ, և գուժումն: Հռաքելը լաց էր լինում իր որդւոց վրայ և չէր ուզում մխիթարվել, որովհետև նոքա չկային» (*):

Հերովդէսը այս շարագործութիւնից յետ երկար չապրեցաւ: Նորա մահից յետոյ հրեշտակն էլի երեւեցաւ երազում Յովսէփին և ասաց. «Եարձիր Խորայէլի երկիրը. նոքա, որոնք ցանկանում էին Մանկան մահը, մեռան»: Յովսէփ, մշանջենաւոր Մանկան և նորա մօր հետ միասին, դարձաւ Յուդայի երկիրը. բայց լսելով որ Յուդայի երկրում թագաւորում է Արքեղայոս, իր հօրը՝ Հերովդէսի տեղ, վախեցաւ այն տեղ մնալու և տեղափոխվեցաւ Գալիլեա, Նազարէթ քաղաքը, ուր որ առաջ բնակում էր:

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՏԱՄՆԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԿԱՆ ԹԻՍՈՒՍԸ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

Դուկ. ք. 21.

Յովսէփը և Մարիամը ամեն տարի զատկի տօնին գնում էին Երուսաղէմ: Երբ Աստուածամարդ Յիսուսը տասներկու տարեկան դառաւ, նոքա նրան էլ առին իրանց հետ: Երբ տօնի օրերը անցան, նոքա դարձան տուն, իսկ Յիսուս մնաց Երուսաղէմում: Յովսէփ և Մարիամ նրան չգտնելով ուղեկիցների մօտ, շատ խռովեցան և դարձան Երուսաղէմ: Այնտեղ երեք օր փնտ-

(*) Երեմ. ԼԱ. 15.

րելից յետ, վերջապէս գտան տաճարում նստած ուսուցչաց մէջ, որոնց հարցնում էր և լսում նոցա պատասխանները մեծ ուշադրութեամբ: Ամեն ներկայ զանուոյնները շատ զարմանում էին նորա իմաստութեան և պատասխանների վրայ: Նրան տեսնելով սուրբ Մայրը ասաց. «Որդեակ, այս ի՞նչ բերիր դու մեր գլխին: Մենք շատ անհանգստացանք և փնտրում էինք քեզ»: — Եւ նու էլիք փնտրում ինձ, պատասխանեց Աստուածային Մանուկը, մի՞թէ դուք չգիտէիք, որ ես պէտք է իմ հօրս տանը լինեի: Այն ժամանակ ոչ ոք չհասկացաւ այս խօսքերը: Նա դարձաւ տուն Յովսէփի և Մարիամի հետ, բնակում էր նոցա հետ Նազարէթումը և ամեն բանումը հնազանդ էր նրանց: Նորա մայրն իր սրտում պահում էր ամեն նորա խօսքերը: Իսկ Յիսուս, ինչպէս պատմում է Սուրբ Առեւտարանիչը, զարգանում էր իմաստութեամբ և հասակով և շնորհքով Աստուծոյ և մարդոց առաջին (*):

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ՅՈՎ ՀԱՆՆԷՍԸ ՔԱՐՈՉՈՒՄ Է ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ԱՆԱՊԱՏՈՒՄ

Մատ. Կ. 1. Մարկ. ա. Դուկ. Կ. 1. Յովն. ա. 6:

Հանում էր ժամանակը, երբ Յիսուս Քրիստոս պէտք է յայտնի կատարէր փրկութեան մեծ գործը: Յովհաննէս, ինչպէս հրեշտակը առաջուց յայտնեց, պէտք է պատրաստէր մարդոց սրտերը Փրկչին ընդունելու:

Յովհաննէս Կարապետը անց կացրեց իր երիտասարդութեան օրերը բոլորովին առանձնութեան մէջ, հեռու զեղև աշխարհից. նա բնակում էր անապատում և պատրաստվում էր խիստ կեանքով և աղօթքով իր մեծ կոչման համար:

(*) Դուկ. ք. 1.

Այն ժամանակ շրէից աղգի բարբը շատ փշացած էր. հարկաւոր էր խիստ խրատտու, որ ուղղէր նոցա կոշտացած սրտերը: Սուրբ Յովհաննէսը յայտնվեցաւ իբրև խիստ ուսուցիչ. նորա մէջ ամեն բան արտաքոյ կարգի էր և իսկ նորա տեսիլն էլ ցոյց էր տալիս նորա մեծ բարեխառնութիւնը: Նորա շորն էր կոպիտ ուղտի բրդից, գօտին էր կաշն, կերակուրը վայրի մեղր և մարտիս: Նա միայն ջուր էր խմում և երբէք բերանը չէր գնում ոչ զինի և ոչ մի ուրիշ թունդ խմիչք: Անպատ լերան այրն էր նորա բնակարանը:

Յովհաննէսը յայտնվեցաւ իբրև քարոզիչ Յորդանանի շրջականերում: Ապաշխարեցէք, ասում էր նա, մտտացել է երկնային արքայութիւնը: Ապաշխարողներուն և նոր աստուածութեան կեանք վարողներուն մկրտում էր նա Յորդանանի ջրում: Այս արտաքին լուացումը յայտնում էր ապաշխարողների իրանց հոգին մեղքերից սրբելու ցանկութիւնը:

Ապաշխարութեան արժանի պտուղ բերէք, ասում էր Յովհաննէս:— Ի՞նչ պէտք է անենք, հարցնում էին մարդիկ, որոնք ժողովել էին Յովհաննէսի քարոզութիւնը լսելու:— Ով ունի երկու շոր, պատասխանեց Յովհաննէս, նա պէտք է մէկը տայ չունեցողին. ով որ ունի կերակուր շատ, պէտք է մասը հանէ նրանից չունեցողին:— Մենք ի՞նչ պէտք է անենք, հարցնում էին մաքսաւորները:— Մի՛ պահանջէք ժողովրդից օրէնքով հրամայածիցն աւելի, պատասխանեց Յովհաննէս:— Ի՞նչ պէտք է անենք, հարցնում էին զնուորները:— Ոչ ոքին մի՛ զրկէք և ոչ ոքին մի՛ զրպարտէք, այլ բաւականացէք ձեր թոշակովը, պատասխանեց Յովհաննէս: Այս պատասխաններից ամեն մարդ կարող էր եզրակացնել, որ ապաշխարութեան արժանի պտուղն է ամեն մարդու իր պարտաւարութիւնները ճիշդ կատարելը և իր մերձաւորներին բարի կամենալը,

Յովհաննէսի մօտ եկան Փարիսեցիք և Սադուկեցիք էլ:

Փարիսեցիքն էին երեսպաշտ մարդիկ, որոնք աւելի հոգում էին արտաքին բարեպաշտութեան վրայ, քան թէ սրտի յստակութեան:

Աստուծոյ պատուիրանները կատարելու տեղ, նոքա աւելի սուրբ էին համարում մի քանի արտաքին ծէսերի կատարումն, որոնք հիմնված էին մարդկային աւանդութեանց վրայ: Ընդհակառակը Սադուկեցիք ոչնչին չէին հաւատում բացի Մովսէսի օրինաց և մարդարէների գրածներից և Սուրբ Քրիստը լաւ չըհասկանալով, չէին ընդունում մեւելոց յարութիւնը և հոգեոյ գոյութիւնը: Փարիսեցիք կատարեալ սրբութիւն համարում էին ծէսերի արտաքին կատարումն. նոքա ամենեկին չէին մտածում ոչ ապաշխարութեան և ոչ իրանց սրտերը ուղղելու վրայ, նոքա կարծում էին, թէ մեծ նահապետի Աբրահամի որդիքն անպատճառ պէտք է ժառանգեն երկնից արքայութիւն: Իսկ Սադուկեցիք, որ արքայութիւնն և հաւատը համարում էին միջոց ժամանակաւոր օգտի համար և որոնք կարծում էին, թէ մահից յետ ոչինչ բանի պէտք չէ սպասել, կամենում էին միայն Յովհաննէսից իմանալ, արդեօք չի՞ ասիլ նա մի բան իրանց օգուտի համար կամ իրանց թշնամիների՝ Փարիսեցիների հակառակ:

Յովհաննէս, երբ տեսաւ, աղաղակեց. Արէք պտուղ արժանի ապաշխարութեանս:

Մի՛ ասէք, շարունակում էր Յովհաննէս. «թէ մենք Աբրահամի զաւակներն ենք: Աստուած այս քարերիցն էլ կարող է շնել Աբրահամի որդիք: Տեսէք, կացինը դրած է ծառի արմատին. ծառը, որ չէ բերում բարի պտուղ, կ'կտրվի և կ'գցվի կրակը»:

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

ՎՐԱՅ

Մատ. Գ. 11. Մարկ. ա. 7. Դուկ. Գ. 16. Յովն. ա. 26

Հրէից ազգի մէջ տարածված էր համբաւ, թէ եղևա մարգարէն կամ մի ուրիշը մեծ մարգարէներից կ'յայանվէ երկրիս երեսին, որ մարգոց Մեսիային ընդունելու պատրաստէ: Այս պատճառաւ Երուսաղէմից զրկվեցան Յովհաննէսի մօտ քահանայներ և Աւետացիներ տեղեկանալու համար, թէ ո՞վ է նա: Երբ նրան հարցրին, նա չ'արդեօք քրիստոսը. պատասխանեց նա. չէ. ես Քրիստոսը չեմ:— Եղևան չնս գու արդեօք կամ մարգարէներից մէկը, հարցրին նրան:— Չէ, պատասխանեց Յովհաննէս:— Աւրեմն ո՞վ ես դու, ասացին եկած քահանայներն և Աւետացիները, մենք պէտք է զեկուցանենք քո մասին մեր մեծերին:

Ես նա եմ, որի վրայ Սուրբ Եսայի Մարգարէն ասաց. «Խօսողն ձայնը անապատումն է. պատրաստեցէք Աստուծոյ ճանապարհը (Ձայն բարբառոց յանապատի, պատրաստ արարէք զշաւիղս Տեառն)». պատասխանեց Յովհաննէս:— Աւրեմն ինչո՞ւ ես մկրտում դու, եթէ ոչ Քրիստոսն ես, ոչ եղևան և ոչ էլ մարգարէ, հարցրեցին քահանայները:— Յովհաննէս պատասխանեց. ես մկրտում եմ ջրով: բայց ձեր մէջն է այն, որին դուք չէք ճանաչում և որին ես արժանի չեմ կօշիկն էլ քակել: Նա կ'գայ ինձանից յետոյ, թէև ինձնից առաջ էլ էր նա: Նա կ'մկրտէ ձեզ Հոգւով Սրբով և կրակով: Հեծանոցը ձեռքին ունէ նա. նա կ'սրբէ կալը, ցորենը կ'ժողովէ շտեմարանի մէջ, իսկ յարդը կ'այրէ անշէջ կրակով:

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

ՅԻՍՈՒՍ ԲՐԻՍՏՈՍ ՄԿՐՏՎՈՒՄ Է ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻՑ

Մատ. Գ. 13. Մարկ. ա. 9. Դուկ. Գ. 21. Յովն. ա. 29.

Յովհաննէսին, որն որ հաւատարի էր Փրկչի գալտեան, Աստուած ինքը յայտնեց թէ նա, որի վրայ կ'տեսնէ Հոգւոյ Սրբոյ իջնիլը. կ'մկրտէ հաւատացեալներուն Հոգւով Սրբով: Երբ Յովհաննէս մկրտում էր ժողովուրդին, Յիսուս Քրիստոսը եկաւ նազարէթից, որ նմանապէս ընդունէ նրանից մկրտութիւն: Յովհաննէսը նրան տեսնելիս աղաղակեց. «Ո՞հ Աստուծոյ Գառն: Եւ երբ Փրկչը ժողովուրդի բազմութեան հետ միասին կամենում էր մանել դետը, որ մկրտվի, Յովհաննէսը լը յարգութեամբ արդելեց նրան ասելով. «Քնձ պէտք է քեզնից մկրտվի և Իու ինձ մօտ ես գալիս:

Բայց Տէրը պատասխանեց և ասաց նրան. «Թո՛ղ տուր այժմ, որովհետև այսպէս կ'վայելէ մեզ, որ արդարութիւնը կատարենք»: Յովհաննէս չընդգիծացաւ նրան աւելի. Յիսուս Քրիստոսը մկրտվեցաւ նրանից Յորդանանում: Իսկ երբ նա դուրս էր գալիս ջրից, երկինքը նորա վերայ բացվեցաւ և Սուրբ Հոգին աղանձի կերպով իջաւ նորա վրա: Մի և նոյն ժամանակ լուսվեցաւ երկինքից ձայն. «Իա է որդի իմ սիրելի, ընդ որ ես հաճեցայ»:

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

ՅԻՍՈՒՍ ԲՐԻՍՏՈՍ ՓՈՐՉՎՈՒՄ Է ՍԱՏԱՆԱԻՑ

Մատ. Գ. 1. Մարկ. ա. 12. Դուկ. Գ. 1.

Յիսուս Քրիստոս գոլով Աստուծոյ Որդի մի և նոյն ժամանակ մարդ էլ էր, որովհետև ընդունեց նա ամէն մարդկային կրքերն էլ բացի մեղքից. նա իր օրինակով կամենում էր ցոյց

տալ մարդոց, ինչպէս պէտք է յաղթել փորձութեանց և զսպել բնութեան կրքերը: Փորձութեանց մէջ երևում է մարդու առաքինութիւնը: Ազամը փորձվեցաւ զբախտում, նոյնպէս էլ Յիսուս Քրիստոս իր երկրիս վերայ լինելու ժամանակ փորձվեցաւ անսպասում: Ազամը, պատած ամեն բարութիւններով, չընդհիմնացաւ փորձութեան. Յիսուս Քրիստոս, սարսափելի անսպասի մէջ ամեն բանի պակասութեան տանելով, յաղթեց փորձողին: Առաջին մարդու պատմութենում մենք տեսնք, ինչպէս հեշտ կարող է մարդս զայթակողվել. Յիսուսի Քրիստոսի սուրբ աւետարանի մէջ կ'տեսնենք, ինչպէս մարդ պէտք է ընդդէմ կենայ փորձութեան:

Յովհաննէսից մկրտութիւն ընդունելից յետ, Յիսուս Քրիստոսը հեռացաւ անսպասոր՝ ուր պահում էր քառասուն օր և վերջապէս զգաց քաղց:

Այն ժամանակ չար գեղձ՝ փորձելը ասաց նրան. «Եթէ դու Աստուծոյ Արդին ես, հրամայիր այս քարերին, որ հաց դառնան»: Բայց Տէրը պատասխանեց նրան Սուրբ գրոց խօսքերով, թէ «Ոչ միայն հացով սպրտում է մարդ, այլ ամեն խօսքով, որ դուրս է դուրս Աստուծոյ բերանից» (*):

Այն ժամանակ սատանան կանգնացրեց նրան Նրուսաղէմի տաճարի աշտարակի վերայ և ասաց. «Եթէ դու Աստուծոյ որդին ես, ընկիր այս տեղեց ներքև, որովհետև գրած է, թէ իր հրեշտակներին հրամայել է պահել քեզ, որ ոտդ քարին չխփես (**):» Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց զգրած է նմանապէս մի փորձիր քո Տիրոջ Աստուծուն, այսինքն՝ քո Աստուծոյ կարողութիւնը փորձելու գիտաւորութեամբ ինքզ քո անձդ փտանդների մէջ մի գցիր: Վերջապէս սատանան տարաւ նրան ամենից բարձր լեռան դուխը և այնտեղից ցոյց տալով երկրային թագաւորու-

(*) Երկր. Օրինաց. 41. Ը. 3.

(**) Ամոս. 9. 11. 12.

թեանց մեծութիւնները, ասաց. «այս ամենը քեզ կ'տամ, թէ ինձ երկրպագութիւն տաս»: Տէրը պատասխանեց, «Երբ, հեռացիր ինձանից, սատանայ: Պատուիրանումը գրած է. Տէր Աստուծուդ միայն երկրպագութիւն տուր, և նրան միայն ծառայիր» (*): Այն ժամանակ սատանան թողեց նրան և հրեշտակներն եկան և սկսան պաշտել նրան: Երբ մենք քում ենք մեզնից չար գեղերուն, նոցա տեղը բռնում են հրեշտակները: Յաղթութիւնը փորձութեան դէմ միշտ մեր հոգուն տալիս է երկնային ուրախութիւն:

Այս պատմութեան ժամանակ չեմ կարող զէպի ձեզ չդառնալ, սիրելի երեխայք: Կուք, որ այս կարդում էք, գեղ չէք իմանում ի՞նչ են փորձութիւնները, բայց ձեզ համար էլ կ'զայ փորձութեան սարսափելի ժամը: Այս կլինի ձեզ բարոց և չարի մէջ անելու ընտրութեան ծանր բազէն: Կարելի է մեղքի քաղցր տեսիլը, առաքինութեան դժուարութիւնը ձեզ գայթակղեցնէ. միայն քաջալիւրդեցէք այս ահալի բոպեում: Հաւատացէք, որ մեղքը ինչպիսի շքով էլ պատած լինի, չէ կարող երբէք բաղդաւորութիւն տալ մարդու: Մեղաւոր մարդը զժոխք է կրում իր սրտում: Ներքին գատաւորը՝ խղճմանքը և չար կիրքերն են նրան չարչարողներն և արգելք են լինում նրան երջանկութիւն վայելելու: Բայց առաքինութիւնը որպիսի աղքատութեան, որպիսի խոնարհութեան մէջ էլ որ լինի, տալիս է մարդու երջանկութիւն:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ

Յոգ. Գ. 36.

Յիսուսի Քրիստոսի մկրտութիւնից յետոյ, Յովհաննէսը նրան տեսնելով՝ ասաց «ահա Գառն Աստուծոյ»:

(*) Երկր. Օրինաց. 9. 13.

Յովհաննէսի աշակերտներէց: երկուսը հետեւեցին Յիսուսին, նա տեսնելով նրանց, որ գալիս են իր ետեւից, հարցրեց. «Ի՞նչ էք դուք փնտռում: Վարդապետ, պատասխանեցին նորա, մենք կամենում ենք տեսնել, ո՞ւր ես դու բնակումս: «Ճիշտ է, ասաց Տէրը և կ'տեսնէք»: Նորա հետեւեցին նրան մեծ ուրախութեամբ նորա բնակարանը և մնացին նորա մօտ բոլոր օրը: Այս աշակերտներէց մէկը անուանվում էր Անդրէաս և որովհետեւ սա առաջինը դառաւ Յիսուս Բրիստոսի աշակերտ, եկեղեցին անուանեց նրան Նախակոչ: Սա ունէր եղբայր Սիմօն անունով: Անդրէասը գնալով իր եղբոր մօտ ասաց նրան, «մենք տեսանք Մեսիային»:

Միմօնը նմանապէս կամեցաւ տեսնել Փրկչին և գնաց նորա մօտ: Յիսուս Բրիստոսը անուանեց նրան Վեփաս կամ Պետրոս, որ նշանակում է քար (վէժ): Այս անունով Յիսուս Բրիստոսը կամենում էր ցոյց տալ նորա հաւատոյ հաստատութիւնը և այս պատճառաւ. միանգամ ասաց նրան. «այս քարի վրայ կ'կանգնեմ իմ եկեղեցիս և զժողովքի դռները չեն կարող նրան յաղթեր»:

Միւս օրը Յիսուս Բրիստոս Գալիլեա դառնալիս պատահեցաւ մի մարդու, որի անունը Փիլիպպոս էր և ասաց նրան. եկ իմ ետեւիցս: Փիլիպպոս գնալով Նաթանայէլի մօտ ասում է, «մենք տեսանք նրան, որի վրայ գրել են մեզ Մովսէս և մարգարէները: Այս Յիսուս Նազարէթցին՝ Յովսէփի որդին է. և մի՞թէ կարելի է, որ մի բարի բան դուրս գայ Նազարէթից» ասաց Նաթանայէլն: — «Ճիշտ է, կրկնեց Փիլիպպոս, և տես»: Յիսուս Բրիստոս, երբ տեսաւ Նաթանայէլին, ասաց նորա մասին. «ասա իսկ Իսրայէլացի, որի մէջ նենգութիւն չկայ»: Այս խօսքերը զարմացրին Նաթանայէլին, որ հարցրեց Տիրոջը. «տուտի՞ ես ճանաչում դու ինձ»: Յիսուս Բրիստոս պատասխանեց. «դեռ Փիլիպպոսի քեզ կանչելից առաջ տեսայ քեզ թղթնի

տակը: Նաթանայէլը ղարմացած աղաղակեց. «Ռաբբի: (այսինքն վարժապետ) Դու ես Աստուծոյ Որդին, Դու ես Իսրայէլի թագաւորը»: Յիսուս Բրիստոս ասաց, «դու հաւատացիր ինձ միայն այն պատճառաւ, որ ես ասացի, թէ տեսայ քեզ թղթնի տակ, բայց կ'տեսնես դեռ սրանից աւելի մեծ գործքեր: Ճշմարիտ ասում եմ ձեզ, դուք կ'տեսնէք Աստուծոյ հրեշտակներուն, որ բարձրանում են և իջնում մարդու որդու մօտ»:

Յովհաննէս Մկրտիչը, երբ իմացաւ, որ մեծ բազմութիւն ժողովում է Յիսուսի վարդապետութիւնը լսելու, ասաց հեզուութեամբ, «այժմ ուրախութիւնս կատարեալ է. նա պէտք է աճի այսուհետեւ և ես մեղմանամ: Բարձրից եկածը, ամենից էլ բարձր է: Նրան ղրկեց Աստուած իր պատուիրանները հրատարակելու: Հայրը սիրում է Որդուն և ամեն բան տուեց նորա ձեռքը: Ով որ կ'հաւատայ Որդուն, կ'ստանայ յաւիտեանական կենսք. իսկ ով որ չի հնազանդիլ Որդուն, նա չի տեսնիլ կենսք, այլ Աստուծոյ բարկութիւնը կ'լինի նորա վրայ (*):

ԳԼՈՒԽ ԺԷ.

ԳԱԼԻԼԻԱՅԻ ԿԱՆԱ ՔԱՂԱՔԻ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

Յովհ. ք. 1.

Գալիլեացոց մի փոքրիկ հասն անուանված քաղաքում հարսանիք էր, ուր ներկայ գտնվեցաւ Մարիամն էլ Յիսուսի մայրը: Նորապսակները, իմանալով Յիսուսի Բրիստոսի դարձը Գալիլեա, հրաւիրեցին նմանապէս նրան էլ իր աշակերտներով և նա՝ ողորմածը, չարհամարհելով մարդկային անմեղ ուրախութիւնները, եկաւ այս հարսանիքի հացկերոյթը իր աշակերտներով: Մի և նոյն ժամանակ Տէրը կամենում էր ցոյց տալ,

(*) Յովհ. ք. 27 — 36

որ օրինաւոր ամուսնութիւնը արժանայարգ և բարձրից՝ Աստուծոյ օրհնած բան է:

Երեւի նորապսակները ազբաւ էին, որովհետեւ հայկերոյցի ժամանակ զինին պակասեցաւ: Աստուածամայրը, նկատելով տանտիրոջ խռովութիւնը, իմացաւ նորա պատճառը և կամենալով ազատել նրան նեղ դուրսէն, սոսոյց Յիսուս Քրիստոսին, որ նոցա զինին պակասեցաւ: Տէրը, որի միտքը աւելի բարձր առարկաներով զբաղած էր, պատասխանեց նրան. «ինձ և քեզ ի՞նչ բան կայ, իսկ ժամանակս դեռ չէ հասնել»: Թէև այս պատասխանը նման էր բացասութեան, բայց Մարիամ կուսին յայտնի էր իր Աստուածային Արդու բոլոր իմաստութիւնն և բարութիւնը, և այս պատճառաւ նա ասաց ծառաներին. «կատարեցէք ամենը, ինչոր նա ձեզ կ'հրամայէ»:

Այստեղ գրած էին վեց ջրի ամաններ լուացվելու համար: Երբայց ջրը սովորութիւն ունէին սեղան նստելից տաջ և վերկենալից յետոյ ձեռքերը լուանալու և յաճախ՝ բոլոր մարմինն էլ: Յիսուս Քրիստոս ասաց ծառաներին. «էբցրէք ամանները ջրով»: Նորա հրամանը նոյն բովէն կատարվեցաւ. ամանների մէջ ածեցին ջուր մինչև բերանը: Այն ժամանակ Յիսուս ասաց. «առէք այժմ և տարէք խնձորքի վերատեսչին»: Տիրոջ կամքով հասարակ ջուրը փոխվեցաւ ընտիր զինի: Խնձորքի կառավարողը չէր իմանում կատարված հրաշքը և կարծում էր թէ փեսան սխալվել է իր կարգադրութեանց մէջ. ուտի և կանչեց նրան և ասաց. «Սովորաբար ընտիր զինին առաջ են գործածում և յետոյ վաար, երբ հիւրերը արդէն բուսկան խմած են լինում: Իսկ դու լու զինին պահել ես վերջինս: Բայց ծառաները, որոնք զիտէին թէ ուտի առած էր այս գինին, կանգնած էին զարմացած»:

Այսպէս պատ Յիսուս Քրիստոս իր բարերար հրաշագործ

ճութիւնները մարդոց համար: Նա առաջին անգամ յայտնեց այստեղ իր փառքն և աշակերտները հաւատացին նրան:

Մատ. իս. 12. Մար. ժա. 15. Դուկ. ժԹ. 45. Յովհ. բ. 15.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԱՐՏՍՒՄՈՒՄԷ ՀԱՏԱՎԱԶՈՒՆԵՐՍՈՒՆ

Պատէքի տօնն էր Հրէից ամենամեծ հանդիսաւոր օրը: Այս տօնը տօնուում էին երուսաղէմում, որ բոլոր Պաղէստինէի մայրաքաղաքն է: Այս տեղ հաւաքվում էր բազմաթիւ ժողովուրդ Իսրայէլի ամեն քաղաքներից և գեղերից, այս տեղ դալիս էին շատ կռապաշտներ էլ շրջակայ ազգերից երկրպագութիւն տալու ճշմարիտ Աստծուն Նորա սուրբ տաճարում: Պատէքի տօնը մտնեցաւ և Յիսուս Քրիստոս, որ յարգում էր իր ազգի ամեն սուրբ կարգադրութիւններն և բարեպաշտ սովորութիւնները, նոյնպէս զնայ երոսաղէմ:

Երուսաղէմի տաճարը հոյակապ շինուած էր: Նա ուներ երեք բաժանումներ, նրանցից առաջինը՝ արտաքինը ժողովուրդեան համար էր, երկրորդը՝ միայն քահանաների համար, իսկ երրորդը՝ միայն քահանայապետի համար, այն էլ տարին մի անգամ: Առաջին մասումը կանգնած էր բոլոր ժողովուրդը և աղոթում էր. նորա դրան մօտ շարադրութեամբ անարգել թողնում էին ծախել անասուններ և մանրուք էին փողեր: Ահա ինչպէս ծագեցաւ այս Իսրայէլացիները, գալով երուսաղէմ, սովորաբար զոհ էին բերում Աստծուն եզներ, այծեր, ոչխարներ. իսկ աղքատները աղաւախներ և շատ անգամ ամենքը մանր փողի կարօտութիւն էին քաշում: Հեռու քաղաքներից եկողների համար շատ մեծ հեշտութիւն էր գտնել իսկ տաճարի մօտ անասուն զոհի համար և այնտեղ էլ մանրել իրենց փո

դերը: Տաճարի վերակացուները իրենց անհոգութեամբ կամ արծաթասիրութեամբ թողում էին տաճարի նախասենեակում վաճառել անասուններ և մանրել փողեր:

Յիսուս Քրիստոս, տաճար մտնելիս, տեսաւ վաճառականների և սեղանաւորների բազմութիւն՝ տեսաւ եղների, այծերի, ոչխարների և աղաւնիների ջոկեր. մէկ խօսքով նա աղօթքի տեղը իսկ վաճառափողոց դառած գտաւ: Նորա սիրտը լցվեցաւ տրտմութեամբ, որ Աստուծոյ տաճարը հասել է այդ աստիճանի անարգութեան: Նա շինեց չուանից խարազան և բլեց տաճարից դուրս անասուններն և նրանց ծախողներուն: իսկ ազանեվաճառներին և սեղանաւորներին ասաց. դուրս տարէք այս ամենը և իմ շօրս տունը մի շինէք վաճառականութեան տուն:

Ամենքը հպատակեցան առանց ընդդիմութեան, ոչ որ չէ համարձակեցաւ ընդդէմ խօսիլ Տիրոջ. Նորա սուրբ նախանձը, Աստուծոյ օրհն մասին ամենի մէջ երկուց զգեց և յարգանք: Այն ժամանակուսն տաճարի նախագաւթի խտակվեցաւ և այս սուրբ տեղումն թաղաւորեցին վերասին կարգ և լուսութիւն,

Հատուկ վաճառների տաճարից հեռանալեց յիսա քահանայները և ուրիշ անուանի Հրէաները մօտեցան Յիսուս Քրիստոսին: Թէև նորա գիտէին որ անվայել է Աստուծոյ տունը վաճառաւ տեղի շինել բայց զարմացած նորա իշխանութեան զօրութեան վրայ, որով Յիսուս Քրիստոս այնպէս շուտ և վաճառքար ջնջեց այս շարագործութիւնը, հարցնում էին նրան, թի՛նչ իրաւունք ունիս դու այստեղ այդպէս հրամայելու: Յոյց տուր մեզ քո իշխանութեանդ ասպացոյցը: Յիսուս Քրիստոս արդէն գործքով ցոյց տուեց, որ ունէր իշխանութիւն շարագործութիւնները ջնջելու: Նա կարող էր նրանց պատասխան չտալ էր բայց էլ արժանացրեց նրանց պատասխանի, թէև այլաբանաբար: Նա ասաց. «քանզի եք այս տաճարս և ես երեք օրումը կ'կանգնեմ այն: Դեռ ոչ որ չկարողացաւ հասկանալ այս խօսքերի միտքը:

Նրան հարցնողները կարծելով, թէ նա ասում է ճշմարտիւ տաճարի շինուածի համար, պատասխանեցին. «Քառասուն ու վեց տարի աշխատում էին այս տաճարը շինելու, կարելի է միթէ որ դու երեք օրում կանգնես»: Այս ասելով բարկութեամբ հեռացան նրանից: Բայց Յիսուս Քրիստոս ասում էր իր մարմնոյ տաճարի համար, որին նա իր Աստուածութեամբ յայրութիւն տուեց երրորդ օրը: Յետոյ աշակերտները յիշեցին այս մարգարէական խօսքերը:

Պատէքի ժամանակ, երբ Քրիստոս երուսաղէմումն էր, շատերը տեսնելով Նորա գործած հրաշքները, հաւատում էին նրան: Բայց Յիսուս Քրիստոս նրանց հաւատ չէր ընծայում. որովհետև նա ճանաչում էր նրանց: Նա կարօտ չէր ուրիշ վկայութեան այս մարդոց համար: Նա ինքը կարգում էր նոցա սրտերի ամեն գաղտնիքը:

Փարիսեցիներից մէկը, Նիկողիմոս անունով, եկաւ Յիսուսի Քրիստոսի մոտ գիշերով (որ ուրիշ Փարիսեցիները, որոնք կը հարածէին նրան տրա համար, չ'եղատե իրեն) և ասաց: «Արդապետ, գիտե՞մ որ Աստուծոյ զրկածն ես դու, որովհետև ինչ որ դու անում ես, ոչ որ չէ կարող անել, եթէ Աստուած չլինի նորա հետ»: Տէրը պատասխանեց նրան. «Ճշմարիտը ասում եմ քեզ, ճշմարիտ. ով որ նորից չի ծնիլ չէ կարող մտնել Աստուծոյ արքայութիւն:— Բայց ի՛նչպէս կարող է մարդ երկու անգամ ծնիլ ասաց Նիկողիմոս:— Ով որ չի ծնիլ և հողից, նա չէ կարող մտնել Աստուծոյ արքայութիւնը», պատասխանեց Փրկիչը: «Ըս չեմ ասում մարմնաւոր ծննդեան վրայ,

Յովն. 4. 1.

Այս կինը լսելով այսպիսի քաղցր և հեզ ձայն, չկարողացաւ թագցնել իր զարմանքը և ասաց Փրկչին. «Ինչպէս դու Հրեայ գալով ինդրում ես ջուր խմելու ինձանից՝ Սամարացի կնոջիցս: Հրեաները կապակցութիւն չունին Սամարացիների հետ: Նոքա զգվում են մեզանից»: Յիսուս Քրիստոս ոչ մի միջոց իրեն լսողների միտքը դէպ ՚ի բարձր առարկաներ դարձնելու ձեռից չէր թողնում: Նա ասաց նրան. «Թէ դու գիտենայիր Աստուծոյ պարզւելը և թէ ով է, որ քեզ հետ խօսում է, դու կ'ինդրէիր ինձանից կենդանի ջուր»:

Սամարացի կինը Հասկացաւ այս խօսքերն և պատասխանեց. «բայց դու դոյլ չունես, որ ջուր հանես. իսկ ջրհորը շատ խոր է: Արտեղից կ'առնեն կենդանի ջուր: Մի՞թէ դու մեծ ես քան մեր նախահայր Յակովբը, որնոր մեզ այս ջրհորը թողեց, որից նա ինքը, որդիքը և խաչները խմում էին»:

Յիսուս Քրիստոս, շարունակելով իր խօսակցութիւնը նուրբ հետ այլաբանաբար, ասաց. «ով որ այս ջուրը խմում է վերջապէս ծարաւում է. բայց ջուրը, որն որ ես կ'տամ, այնպիսի է, որ նորա խմողը յաւիտեան չի ծարաւիլ. և այն ջուրը, որ ես կ'տամ, կ'լընի նրան յաւիտեանական կեանք տուող ջրի աղբիւր»:

Բայց Սամարացի կինը դեռ էլի Հասկանալով, որ կենսադարանար աղբիւրն է ինքն Յիսուս Քրիստոս և նորա փրկարար վարդապետութիւնը, ասաց նրան. «Տէր, տուր ինձ այն ջրիցը, որ ես կարողանամ յաւիտեան հաղեցնել իմ ծարաւս. այն ժամանակ ես էլ հարկաւորութիւն չեմ ունենալ ամենեկին այստեղ ջրի դարու»:

Յիսուս Քրիստոս ասաց նրան, գնա՛ կանչիր քո մարդուդ էլ և եկ այստեղ նորա հետ միասին:— «Ես մարդ չունիմ պատասխանեց կինը. — «Ինչ ճշմարիտ ես ասումս, կրկնեց Յիսուս»:

«Երև ունեցել ես հինգ մարդ և նա, որի հետ դու այժմ կենում ես, քո մարդդ չէ»:

Այս խօսքերը զարմացրին Սամարացի կնոջը. նա վախեցաւ լսելով այն անծանօթ մարդից, որ իրեն առաջին անգամն է տեսնում, իր կենաց մանրամասն հանդամանքները: Խառնված և շուարած կանգնած էր նա նորա առաջին իբրև իր դատաւորի առջևը. վերջապէս յաղթելով ամօթին և սրտանց զըջալով աղաղակեց. «Տէր, ես տեսնում եմ, որ դու Մարգարէ ես»:

Տէրը նորա սրտում կարդաց զզուում և ցանկութիւնը ուղղվելու: Ուստի և շատաց ոչ մի յանդիմանութեան խօսք, նա լի էր սիրամութեամբ զզուող մեղաւորների համար և իր բոլոր կենցաղավարութեամբը ցոյց տուեց մեզ, որ նա եկել էր երկրիս վերայ ոչ թէ դատելու, այլ մեզ փրկելու, ոչ թէ յանդիմանելու մեղաւորներուն, այլ ուղղելու նրանց:

Սամարացի կինը կամենում էր լուծանել մի երկբայութիւն, որն որ ծանր պառկած էր նորա սրտի վերայ: Այս էր Հրեաների և Սամարացիների մէջ եղած հին վէճի առարկան. թէ ո՞ր է իսկ աղօթելու տեղը: Սամարացիք հիմնեցին իրենց համար տաճար Գարիզին լեռան վերայ, Սիքար քաղաքի մօտ. բայց Հրեաները հաստատում էին, թէ բայցի Երուսաղէմի տաճարից, ուրիշ ոչ մի տեղ չէ կարելի արժանապէս փառաւորել Աստծուն և երկրպագել նրան. ուստի քանդեցին Սամարացոց նոր շինած այն տեղը, ուր էր Յակովբի ջրհորը, երևում էին Սամարացոց տաճարի աւերակները: Սամարացի կինը, ճշմարտապէս հաւատալով այս իրեն յայտնված մարգարէին, կամենում էր իմանալ նորա կարծիքն էլ այս առարկայի մասին. ուստի և ասաց. «մեր հայրերը երկրպագութիւն էին տալիս Աստծուն այն լեռան վերայ. բայց Հրեաները ասում են թէ նրան երկրպագութիւն պէտք է տալ միայն Երուսաղէմումս: «Էլաւատա՛ ինձ, պատաս-

խանեց Տէրը, հասա ժամանակը, երբ մարդիկ երկրպագու-
թիւն կան չորր ոչ այս լեբան վերայ ու նրաօտղէմունք
միայն. հասել է ժամը երբ ճշմարիտ հաւատացեալները երկր-
պագութիւն կ'ան Աստուծոն հոգով և ճշմարտութեամբ, որով-
հետեւ և Հայրը այսպիսի երկրպագուներ է փնտռում: Աստուած
չոզի է և ով որ երկրպագում է նրան, պէտք է երկրպագի
հոգով և ճշմարտութեամբ:

Սամարացի կինը ջերմեւանդութեամբ լսում էր Փրկչի
խօսքերն և ահամայ միտը բերեց խոստացած Մեսիային, որ
պէտք է ամենեցուն ուսուցանէ ճշմարիտ հաւատը: «Աս գիտեմ,
ասաց նա, որ Մեսիայն շատ պէտք է գայ: Նա կ'ստիպոյնե-
մեզ ամեն բան»: — «Աս եմ այն, որի վերայ գու խօսում ես»,
պատասխանեց Փրկիչը:

Այս կինը չէր գտնում խօսք, որ իր ուրախութիւնն և
յարգութիւնը յայանէր: Նորա սիրտը վառվում էր ցանկու-
թեամբ իր քաղաքակիցներին այս աւետիքը հաղորդելու: Նա
թողեց իր սափորը, վազեց քաղաք և ստում է ամեն իրեն
հանդիպողին. «գնացէ՛ք» տեսէ՛ք այն մարդուն, որն օր ինձ չը
ճանաչելով ասաց ինձ ամէն իմ գործերս: Տեսէ՛ք նա չէ՞ ար-
դեօք Քրիստոսը»:

Փրկիչի խօսքը

ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՎՄԱՐԻԱՌՈՒՄ ԿԵՆԱԼԸ

Յովն. 4. 27.

Յիսուս Քրիստոսի աշակերտները, քաղաքում ամեն հար-
կաւոր բաները գնելէց յետ, գարձան նորա մօտ և տեսնելով,
որ իրենց վարդապետը խօսում է Սամարացի կնոջ հետ, զար-
մացան: Նոքա շատ հետաքրքիր էին ու կամենում էին իմանալ,
ի՞նչ վրայ էր խօսում Յիսուս Քրիստոս այս կնոջ հետ, բայց

չէին համարձակվում հարցնել: Լուսթեամբ առաջարկեցին նրան
գնած կերակուրը: Բայց տեսնելով, որ նա ընկղմած է մտած-
մունքի մէջ, ասացին. «Վարդապետ, ահա հայց»: Յիսուս Քրիս-
տոս պատասխանեց. «Աս ու՞րիմ կերակուր, որնօր դուք չգիտէք»: Աշակերտները չհասկանալով նրան ասում էին միմեանց. «Երևի մե-
կը բերել է նրան կերակուր»: Այն ժամանակ Տէրը ասաց նրանց.
«Եմ կերակուրս է ինձ զրկողի կամքը կատարել և կատարել այն
գործքը, որի համար նա ինձ զրկեց: Դուք ասում էք, որ յորս
ամսից յետոյ կ'գայ հնձի ժամանակը, բայց ե՞ս ասում եմ, որ
հնձի ժամանակը արդէն եկել է, նայեցէ՛ք արտերի վերայ, ժա-
մանակ է արդէն հնձելու: Հնձողը կ'ստանայ վարձ և կ'ժողովէ
պտուղ յաւիտեանական կեանքի համար: Միտսին կ'ընթացան
թէ սերմանալն և թէ հնձողը: Միայն նա չի հնձիլ, ով որ
ցանել է: Ան զրկում եմ ձեզ հնձելու այն տեղ, ուր դուք չէք
ցանել: Եւ ինչները աշխատեցին, իսկ դուք կ'ժողովէք նոցա աշ-
խատանքները»:

Սամարացի կնոջ խօսքով շատերը նորա քաղաքակիցներէց
հաւատացին Յիսուս Քրիստոսին, իսկ ժողովուրդը, գալով նորա
մօտ քաղաքից, խնդրում էր նրան որ իրենց մօտ մնայ: Տէրը
մնաց Միւքարումը երկու օր և այս միջոցում հաւատացեալնե-
րի թիւը բազմացաւ: Միւքարի բնակիչները ասում էին այս
կնոջը. «այժմ մենք հաւատում ենք ոչ թէ քո խօսքերովդ, այլ
մենք իրենքս լսեցինք նորա վարդապետութիւնն և գիտենք, որ
նա ճշմարիտ Քրիստոսն՝ աշխարհի Փրկիչն է»:

Սամարացի կնոջ խօսքը

իր հայրենիքումը: Յիշեցէք Նղիա մարգարէի ժամանակը, երբ երկինքը փակվեցաւ երեք տարի և վեց ամիս և երբ եղաւ մեծ սով բոլոր երկրումը. շատ էին խեղճեր Իսրայէլ մէջ, բայց Մարգարէն խրկվեցաւ միայն մի խեղճ այրիի մօտ Սիրովնացոց Սարեփթա քաղաքը: Նոյնպէս էլ Նղիստ Մարգարէի ժամանակը շատ էին բորոտներ Իսրայէլ մէջ. բայց բժշկվեցաւ միայն Նէ-
եման Ասորին:

Երբ այս խօսքերը լսեցին, ամեն ներկայ եղողները բարկացան յոյժ, Յիսուս Քրիստոսին հանեցին քաղաքից դուրս և տարան Նրան այն լեռան գագաթը, ուր շինած էր Նազարէթը: Նորա կամենում էին Նրան լեռանից ներքև գցել բայց Փրկիչը անցաւ նոցա միջովը և հեռացաւ:

ՉԿԱՆ ՀԲԱՇԱԼԻ ՈՐՍԸ

Ղուկ. ե. 1.

Յիսուս Քրիստոս Նազարէթից գնաց Գեննեսարեթայ ծովափի մօտ, որ իր մեծութեան պատճառաւ կոչվում էր ծով Գալիլեացոց կամ Տիրերական: Այս ծովափի շրջակայքն էին յոյժ զեղեցիկ և նանս էին սիրուն այգիի. ամեն տեղ բուսա-
նում էին պտղաբեր ծառեր, ամէն տեղ երևում էին քաղաքներ և զեղեր: Մեծ բազմութիւն գնում էր Քրիստոսի ետեկից, ամենքը կամենում էին Նորա քարոզած Աստուծոյ խօսքը լսել և բժշկվել անասերից. ամենքը հաւաքվում էին Նորա շուրջը: Երկու դարդակ ձկնորսի նաւակներ կանդնած էին ափումը: Չկորսնեքը նրանցից դուրս եկած լուսնում էին իրենց գործը-
ները: Յիսուս Քրիստոս մտաւ նրանցից մէկի մէջ, որնոր պատկանում էր Սիմոն Պետրոսին և խնդրեց նրան, որ փոքր

ինչ հեռանայ ափից, որ ինքը աւելի հեշտութեամբ կարողանայ ուսուցանել ժողովուրդին: Իր քարոզութիւնը անարտելից յեան, Տէրը հրամայեց Սիմոն Պետրոսին նաեւ հեռու ծովի մէջ և գցել ուռկանը: Վարդապետ. մենք բոլոր գիշերը աշխատեցինք և ոչինչ չբռնեցինք», պատասխանեց Սիմոն, միայն քո հրամա-
նիդ հնազանդելով այժմ կրկին կ'գցեմ ուռկանս:

Սիմոնը և Նորա եղբայրը Անդրէասը նաեւցին ծովափի մէջ տեղը, գցեցին գործիքը և բռնեցին այնքան ձուկն, որ ծանրութիւնից նոցա ուռկանը պատռվեցաւ: Նորա նշան տուին իրանց որակիցներին՝ Յոհաննէսին և Նորա եղբոր Յակոբին միւս նաւի վրայ, որ իրենց օգնութիւն հասնին: Երբ սոքա մօտեցան, հանեցին ուռկանն և այնքան ձուկը բարձեցին երկու նաւակ-
ներումն էլ, որ հազիւ կարողանում էին նորա ջրի երծանի մնալ: Սիմոն Պետրոսը սնրսեցաւ թէ Տիրոջ ամենակարողու-
թիւնից և թէ իր արժանաւորութիւնից: Նա ընկաւ Յիսուսի ծնկները ազարտելով. «Տէր, հեռացիր ինձանից. ես մեղաւոր մարդ եմ»: Ամենքը, որ Սիմոն Պետրոսի հետ էին, զարմացան նոյնպէս և զարհուրեցան: Բայց Տէրը պատասխանեց Սիմոն Պետրոսին. «Մի վախենար, այսուհետեւ դու կ'լինիս մարդոց սուրբ, և նրանց երկնային արքայութիւնը կ'մտնես»:

Երբ ափը հասան, նաւակները ցամաք հանեցին և ամեն բան թողնելով գնացին Յիսուսի Քրիստոսի ետեկից:

Ղուկ. ե. 16.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԿԱՓԱՆԱՍԻՄԻ ՄԵՋ ԿԵՆԱԼԸ ԵՒ ԳԱԼԻԼԱՍԻՄ ՇՐՋԻԼԸ
Ղուկ. գ. 31.

Յիսուս Քրիստոս մտաւ Կափառնաում, որ Գեննեսարեթայ ծովափի ափումն էր: Այս քաղաքումը Սիմոն Պետրոս և Նորա

եղբայրը ունէին տղան: Յիսուս Քրիստոս այս քաղաքը ընտրեց իրեն բնակութեան տեղ թշնամի Նազարէթի փոխանակ: Այս տեղ էլ ամենից առաջ մտաւ ժողովրդանոցն և ուսուցանում էր ժողովրդեան:

Ժողովրդանոցից դուրս գալից յետ, Յիսուս Քրիստոս մտաւ Պետրոսի տուն. Յակովբն և Յովհաննէսը ուղեկից էին Նրան: Պետրոսի զոքանջը սաստիկ տենդով հիւանդ պառկած էր: Պետրոսը յայտնեց այս Տիրոջ և խնդրեց, որ օգնէ հիւանդին: Յիսուս Քրիստոս մօտեցաւ հիւանդի մահճին, բռնեց նորա ձեռքը և տենդը իսկոյն թողեց նրան. նա վեր կացաւ և ծառայում էր Յիսուս Քրիստոսին և նորա աշակերտներին ճաշե ժամանակ:

Այս բժշկութեան համբաւը տարածվեցաւ բոլոր քաղաքում: Մարաթ էր օրը ու Հրէաները շարաթ օրը մինչև արեգակի մայր մանելը ոչնչ չէին գործում. բայց երբ երեկոյ եղաւ ամեն հիւանդներուն, որքան որ կային քաղաքի մէջ, բերին Փրկչի մօտ: Բոլոր քաղաքացիք հաւաքվեցան Պետրոսի դրան մօտ: Տէրը ձեռնադրութեամբ կամ շփելով միայն բժշկում էր ամեն հիւանդներուն: Նա չէր բացասում օգնել և բարերարութիւն անել նոցա, որոնք խնդրում էին Նրանից օգնութիւն, ոչ ոքին չէր հեռացնում Նրանից առանց մխիթարութեան: Ինչպիսի գեղեցիկ և խրատական տեսարան է ցոյց տալիս մեզ մեր բարի Տէրը այս ողորմէլիների բազմութեամբը պատած: Որպիսի սէր որպիսի կարողութիւն: Ո՞վ չի յանձնիլ իրեն նորա բարութեանը:

Յիսուս Քրիստոս երկար ժամանակ դեռ գիշերն էլ շարունակում էր բժշկել հիւանդներուն. միւս օր առաւօտեան արշալուսի երևելիս, նա դուրս եկաւ քաղաքից և բարձրանալով սարի վրայ աղօթք արաւ այնտեղ: Նոյն ժամանակ այն քաղաքումն էլ, որին Յիսուս այնքան բարերարութիւն արաւ, հասարակից առաջ ամեն բան սկսաւ շարժել, կենդանանալ: Ամենքը

կամենում էին Նրան տեսնել, ամենքը փնտռում էին Նրան: Յիսուս Քրիստոս զիտէր այս և պատուից փախչելով հեռացաւ այն տեղից:

Պետրոս առաքելալը պատած ժողովրդեան բազմութեամբ վերջապէս գտաւ Նրան և ասաց. Ամենքը փնտռում են Քեզ, Վարդապետ, ամենքը խնդրում են Քեզ, որ էլի մի քանի ժամանակ մնաս նոցա մօտ. բայց Յիսուս Քրիստոս, որ մի ըուպէ չէր մոռանում իր բարձր նպատակն ու հաւասարապէս սիրում էր բոլոր մարդկութիւնը, պատասխանեց. «Յո գնում եմ քարոզելու ուրիշ քաղաքներումն ու գեղերումն էլ. որովհետեւ ես այս բանի համար եկել եմ»: Տէրը անցաւ բոլոր Գալիլեան, ուսուցանելով ժողովրդանոցներում, քարոզելով Աստուծոյ արքայութիւնն և բժշկելով ամեն ախտեր և հիւանդութիւններ: Նրկնային խմաստութիւնը, որ բղխում էր նորա շրթոնքներից, աստուածային սէրը, որով նա թեթեւացնում էր ամեն վեշտ, յայտնի եղան ամեն տեղ: Նրան մօտ գալիս էր մեծ բազմութիւն Գալիլայից, Հրէաստանից, Յորդանանի միւս կողմից և Նրուսողէմիցն էլ: Նորա համբաւը հասաւ մինչև Ասորիք և ուրիշ սահմանակից թագաւորութիւններ. նորա մօտ բերում էին զանազան ցաւերով հիւանդներուն՝ դիւահարներուն, անդամալուծներուն, կոյրերուն, խուլերուն, համրներուն, կաղերուն և նա բժշկում էր ամենուն: Առողջութիւն և կեանք էին բղխում նորա առաջիցը: Նորա երևելիս հեռանում էին վեշտն և ցաւը. նա ամեն տեղ տանում էր իր հեռ ուրախութիւն և մխիթարութիւն:

Ինչպիսի սէր որպիսի կարողութիւն: Ո՞վ չի յանձնիլ իրեն նորա բարութեանը:

... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...
ԿՈՓԱՌՆԱՌԻՄ ՔԱՂԱՔԻ ՀԱՐԻԻՐԱՓԵՏԸ

Մատ. Բ. 5. Դուկ. Ե. 1.

... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...
... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...

... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...
... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...

... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...

... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...
... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...

ԱՆԳԱՄԱՌՈՒԹԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻՆԸ

Մատ. Բ. 3. Դուկ. Ե. 18.

... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...

... ԳԼՈՒԹԻՅԸ ...

էին: Բայց Յիսուս Քրիստոս նրանց շնայելով շարունակում էր ուսուցանել և բժշկել:

Այն ժամանակ մահճի վերայ գրած բերում էին Փրկչի մօտ մի անդամնայոյժ: Մարդիկ, որոնք նրան տանում էին, չէ կարողանալով մտնել ներս ժողովարի միջովը, հնարեցին միջոց աստուածային Հրաշագործին մօտենալու: Հրէաստանում աների տանիքը բոլորովին տափարակ էին և երբեմն այնպէս թեթև, որ նրանց հեշտութեամբ կարելի էր վեր քաղել: որովհետև այն տեղի տաք և անանձրև կլիմայումը (եղանակումը) հարկաւոր չէր աւելի պաշտպանութիւն վատ եղանակի դէմ: Իսկ միւսնոյն ժամանակ այս տանիքները լաւ եղանակներին ճեմելու տեղ էլ էին լինում: նոքա սանդուղներ դրին տանիքի վրայ վեր գընալու համար: Այսպէս հիւանդին բարձրացրին սանդուղի վրայ, հաւաքեցին տանիքը, որ միւսնոյն ժամանակ տան առաստաղն էլ էր և ներս թողին հիւանդին Փրկչի ոտերի մօտ:

Յիսուս Քրիստոս ոչ միայն շնորհացաւ նոցա այս համարձակութեան վերայ, այլ և այս գործքում տեսաւ նոցա հաստատ հաւատի ապացուցութիւնը: Ընդհակառակը դպիրների և Փարիսեցիների մէջ նախանձր բոլորովին խեղդում էր հիւանդներին և ողորմելիներին ցաւակից և ողորմած լինելու պղտամունքը:

Յիսուս Քրիստոս կարդում էր, ինչ որ նոցա սրտումը կար, նոյնպէս էլ այն ողորմելի սրտինը, որնոր պառկած էր նորա ոտի տակ: Յայտնի բան է, նա տեսնում էր նորա մէջ իր հին մեղաց գղձումն, որնոր աւելի զօրեղ էր, քան թէ նրան չարչարող ախտի ցաւը: որովհետև Ողորմածը ասաց նրան, «քաջալերվիր. ներվում են քո մեղքերդ»:

Դպիրներն և Փարիսեցիները այս լսելով ասացին իրենք իրենց, «նա Աստուծոն հայհոյում է: Ո՞վ բացի Աստուծոյ կարող է թողուլ մարդոց մեղքերը»: Տէրը, որ տեսնում էր նոցա

գաղանի խորհուրդը, ասաց. «ի՞նչու դուք վատ խորհուրդներին տեղ էք տալիս ձեր սրտումը: Ո՞րն է հեշտ ասել, թողած լինին մեղքերդ, թէ վեր կաց, առ մահիճդ և գնա: Բայց դիտացէք, մարդու Որդին ունի իշխանութիւն երկրի վերայ մեղքերին թողութիւն տալ: Ես ասում եմ», և դառնալով անդամալուծին, շարունակեց նա, «վեր կաց, առ մահիճդ և գնա»:

Հիւանդը վեր կացաւ, առաւ իր մահիճը և գրնաց: Ամեն ներկայ դոմուողները զարմացան յոյժ. ոչ ոք չէր տեսել այսպիսի հրաշք, ամենքը Աստուծոն փառաբանում էին:

ԳԼՈՒԽ ԻԸ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Է ՏԱԼԻՍ ՅԱՅՐՈՍԻ ԱՂՋԿԱՆ ԵՒ ԲԺՇԿՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԳԻ ԿՆՈՋԸ

Մարկ ե. 22. Դուկ ք. 41.

Յիսուս դուրս գալից այն անից, ուր բժշկեց անդամալուծին, տեսաւ մի Մատթէոս անունով մարդու, որ մաքսաւորութեամբ էր պարապում: Տէրը ասաց. «եկ իմ ետեկցա»: Մատթէոսը հետեւեց նրան և մաքսաւորը դարձաւ Առաքեալ և յետոյ Աւետարանիչ ու Մարտիրոս: Մատթէոս ուրախացած հրաւիրեց Յիսուս Քրիստոսին իր տուն: Տիրոջ և նորա աշակերտներին հետ միասին սեղանի վրայ էին Մատթէոսի առաջփան ընկերները՝ մաքսաւորներն և ուրիշ ծանօթները: Փարիսեցիք, որոնք իրենց արդար էին համարում և հպարտութիւնից չէին կամենում ուրիշ մարդոց հետ ոչինչ հասարակաց ունենալ և մանաւանդ մաքսաւորների հետ, որոնց ասում էին ինչպէս անարժան մեղաւորներու, այս տեսնելով հարցրին Յիսուսի աշակերտներուն. «ի՞նչպէս կարող է ձեր Վարդապետը մաքսաւորների հետ մի սեղանից ուտել ու խմել:

Յիսուս Բրիստոս, երբ այս լսեց, ասաց, գրծիշը առողջ-
ներին Տարիաւոր չէ, այլ հիւանդներին: Եւ եկաց ապաշխարելու
կանչել ոչ թէ արդարներուն, այլ մեղաւորներուն:

Այն ժամանակ Յովհաննէսի աշակերտները մօտեցան նրան
և ասացին. ինչո՞ւ մենք և Փարիսեցիք այսպէս շատ պահում
ենք, իսկ Գու և քո աշակերտներդ չէք պահում: Տէրը պա-
տասխանեց նրանց. «Տարսանիք հրաւիրածները չեն կարող արև-
րել մինչև որ փեսայն նոցա մօտ է, բայց երբ փեսայն կ'հեռա-
նայ նրանցից, նոքա էլ կ'պահեն»:

Այս ժամանակ ներս մտաւ Հրէից իշխաններից մէկը Յայ-
րոս անունով: Նա ընկաւ Յիսուսի ոտերն ասելով. «Աղջկս մեռ-
նում է: Ե՛կ դի՛ր ձեռք նորա վերայ և նա կ'կենդանանայ»: Յի-
սուս Բրիստոս այն բոլորին վեր կացաւ և գնաց Յայրոսի հետ,
նորա ետեւիցը գնում էին աշակերտներն և ժողովրդեան բազ-
մութիւնը:

Բազմութեան մէջ, որ նորա ետեւից գնում էր, կար մի
կին, որն որ տասներկու տարի հիւանդ էր: Նաա բժիշկներ
կանչեց իր մօտ, գրեթէ բոլոր իր ունեցածը ծախեց, բայց ո-
չէնչ թեթևութիւն չգտաւ: Կտելով, որ Յիսուս Բրիստոս այս
երկրումն է, յոյս ունէր, որ նա կ'բժշկէ իրեն, միայն իր կա-
նացի երկչոտութեամբ չէր համարձակում այնքան բազմութեան
մէջ յայտնել իր հիւանդութիւնը: Այն հաւատը միայն, թէ կը
բժշկվի ինքը եթէ միայն ձեռք տայ նորա շրթն, ստիպեց նրան
Յիսուսին հեռեկը (ետեւից գնալու): Նա բազմութեան միջով
անցաւ, մօտեցաւ նրան ետեւից, կամաց ձեռք տուեց նորա շո-
րի ծայրին—և յանկարծ իրեն բոլորովին առողջ զգաց:

Նա կարծում էր, թէ ոչ ոք այս բանը չիմացաւ և կա-
մենում էր արդէն հեռանալ միայն Փրկիչը, որից ոչինչ չէր
ծածկվում, դառնալով հարցրեց. «Ո՞վ ինձ մերձացաւ»: Աշակերտ-
ները պատասխանեցին. «Տէր, Գու տեսնում ես, որքան ժողո-

վուրդ է քո շուրջդ, ի՞նչպէս կարելի է իմանալ թէ ո՞վ Քեզ
մերձացաւ»: Բայց Յիսուս Բրիստոս ասաց. «Նա գիտեմ, որ մէկը
գիտութեամբ մերձաւ ինձ. որովհետև նա զգացի, որ ինձանից
զօրութիւն դուրս եկաւ»: Յայտնի բան է, Տէրը գիտէր, ո՞վ Ն-
րեն մօտեցաւ, բայց կամենում էր յայտնի անել բժշկված կնոջ
հաւատն և համեստութիւնն ուրիշների օրինակի համար: Նա
տեսնելով, որ չէ կարող թաղել, վախեցաւ և զողալով ընկաւ
նորա ոտերն ու պատմեց ամենը: Փրկիչը ողորմութեամբ նա-
յելով նորա վերայ ասաց. «բաջալերվի՛ր, աղջկս, քո հաւատդ
փրկեց քեզ, գնա՛ խաղաղութեամբ»:

Այս ժամանակից կինը բոլորովին առողջացաւ: Մինչև որ
Յիսուս խօսում էր դեռ, Յայրոսի ծանօթներից մի քանիսը ե-
կան նորա մօտ և ասացին. «Աւարդապետին մի անհանգստաց-
նիր. քո աղջկիկ մեռաւ»: Փշուաւ հայրը մնաց կանգնած իր-
րե կայծակնահար. բայց Փրկիչը քաջալերվելով նրան ասաց.
«մի՛ վախենար. այլ հաւատս միայն—և նա կ'փրկվի»:

Երբ նոքա եկան տուն, տան բան խոսութեան մէջ էր:
Մեծ բազմութիւն հաւաքվել էր. մի քանիսը լաց էին լինում
և ողբում հանդուցեալ աղջկան վերայ, միւսները պատրաստվում
էին նրան թաղելու: Յիսուս Բրիստոս ասաց ներկայ գտնուող-
ներին. «Ինչո՞ւ է այդ լացն և ձայնը, աղջկը մեռած չէ, այլ
քնում է»: Ամենքը սկսան նորա վերայ ծիծաղել. որովհետև
հաստատ գիտէին, որ նա մեռաւ: Բայց Տէրը հրամայեց նրանց
հեռանալ: Երբ ամենքը դուրս գնացին, նա մնաց մեռելի հօր,
մօր և Նր երեք աշակերտների՝ Պետրոսի, Յակովբի և Յովհան-
նէսի հետ միայնակ ու մօտենալով հանդուցեալին բռնեց նորա
ձեռքիցը և ասաց. «աղջկի, քեզ եմ ասում, վեր կաց»: Մեռածը
այն բոլորին վեր կացաւ և սկսաւ մանգալ: Սա տասներկու աւ-
րեկան էր: Ամենքը ստրաստեցան տեսնելով այս հրաշքը:

Յիսուս Քրիստոս Տրամայեց յարութիւն ստացող աղջկանը կերակուր տալ և ամենին սաստիկ արգելեց այս անցքը պատմել:

ՔԼՈՒԹ ԻԹ.

ՀԻՒԱՆԻԸ ՊՐՈՊԱՏԻԿ Է ԱԻԱԶԱՆԻ ՄՕՏ

Յովհ. ո. 2.

Յիսուսի քրիստոսի իր քարոզութիւնը սկսելից յետ եկաւ երկրորդ անգամ Պասէքի տօնը: Այս տօնի համար հաւաքվեցաւ Նրուսաղէմ ըստ սովորութեան մեծ բազմութիւն, այս տեղ եկաւ Տէրն էլ: Այս ժամանակ ինչպէս էլ միշտ նա բարերարութիւն էր անում խեղճերին:

Երուսաղէմում այն զրան մօտ, որն որ կոչվում էր ոչխարի գուռը, կար առողջարար ջրի մի աւազան, որ Ներայեցերէն անուանվում էր Բեթհեզդա, այսինքն՝ տուն ողորմութեան, ուրովհետեւ այս աւազանի շորս կողմում շինած էին հինգ սրահ, ուր պառկած էր հիւանդների բազմութիւն, այն է՝ կոյրեր, կաղեր, անդամալուծներ և ուրիշ զանազան ցաւերով հիւանդներ սօքա ամենքը սպասում էին ջրի յուզմանը, որովհետեւ այս ջուրը միշտ առողջարար չէ, այլ տարին միանգամ, երբ հրեշտակը յուզում էր նորան: Երբ աւազանի ջուրը սկսում էր ալեկոծիլ, հիւանդները շտապում էին ընկնելու նորա մէջ և ով առաջինը լուացվում էր ջրի յուզմանից յետ, նա առողջանում էր, ինչ հիւանդութիւն էլ որ ունենար:

Սորա հիւանդանոցումը կար մի խեղճ հիւանդ, որն որ չունէր ոչ եղբայր, ոչ որդի և ոչ բարեկամ, որ օգնէր նրան աւազանը մանելու, իսկ ինքը անկարող էր այդ անել: Նա այստեղ պառկած էր երեսուն ութը տարի և առանց երկբայու-

թեան կերակրվում էր ողորմութեամբ. բայց ամենից կարևոր ժամանակը ոչ ոք չէր ուզում նրան օգնել: Աղքատ մարդը թշուառութեան մէջ հազիւ է գտնում բարեկամ երկրիս երեսին, այլ միշտ ունի նա պաշտման երկնքումը:

Յիսուս Քրիստոս, երբ եկաւ աւազանի մօտ ու տեսաւ հիւանդին, հարցրեց. «կամենում ես առողջ լինի՞ր: Տէր, պատասխանեց հիւանդը, ես չունիմ ոչ ոք, որն որ ինձ մտցնէ աւազանը, երբ ջուրը սկսում է յուզվիլ. իսկ ես ինքս այնպէս թոյլ եմ, որ երբ հասնում եմ աւազանի մօտ, տեսնում եմ, որ արդէն մէկ ուրիշը մտել է ինձանից առաջ»: Փրկիչը ասաց. «վեր կաց, առ մահի՞ճը և զնա»: Բոպէին այն մարդն իրեն բոլորովին առողջ զգաց. նա վեր կացաւ, վեր առաւ մահիճն և հետացաւ այն տեղից երախտագիտութեամբ լիքը սրտով և ուրախութեամբ: Այս միջոցին Յիսուս Քրիստոս առանց նկատվելու հետացաւ այնպէս, որ իրանից բժշկութիւն ստացող հիւանդը չկարողացաւ իմանալ նորա անունն էլ:

Այս բժշկութեան օրը շաբաթ էր, Մովսէսի օրէնքով արգելած էր ամենայն աշխատանք այս օրը: Տեսնելով, որ հիւանդը տանում էր իր մահիճը, նորա մօտիկ զանուկները ասացին նրան, «դու չպէտք է բարձրացնես մահիճը, մի՞թէ չես իմանում, որ այսօր շաբաթ է: Առողջացածը պատասխանեց, «Այլ որ ինձ բժշկեց, հրամայեց ինձ վեր կենալ, առնել իմ մահիճն և երթալ»: Նա չէր երկբայում թէ նա, ով մի խօսքով իշխանութիւն ունի երեսուն ութը տարուան հիւանդութիւնը բժշկելու, յայտնի բան է, կարող է հրամայել նմանապէս շաբաթ օրը վեր առնել մահիճն և տանել: Ամենքը սկսան հարցնել, թէ ով նրան բժշկեց. բայց Յիսուս Քրիստոս արդէն հետացել էր և նորա բարերարածը չէր ճանաչում նրան: Մի քանի ժամանակից Տէրը հանդիպեցաւ այն մարդուն տաճարում և

նուիրենք այս օրը աղօթքի և ուրիշ փրկարար պարապմունքներին: Բայց էլի այս օրերն, որոնք առանձնապէս նուիրած են Աստուծոյ պաշտման համար, կարող ենք պարսպել օգնակար գործքերով էլ, մանաւանդ այնպիսիներով, որոնք չեն կարելի ուշացնել, նոյնպէս էլ մարդասիրութեան գործքերով:

Յիսուս Քրիստոս միանգամ ճաշում էր մի Փարիսեցոյ մօտ: Այն ժամանակուան սովորութիւնը, որ սուրբ էր համարվում, պահանջում էր, որ ճաշից առաջ և յետ մարդիկ ձեռքերը լուանային: Փարիսեցին ջերմեռանդութեամբ կատարում էր այս սովորութիւնը. Յիսուս Քրիստոս իր աշակերտներով միշտ չէր հետևում այս սովորութեան ցոյց տալու համար, որ արտաքին լուացումն ինքն ըստ ինքեան ոչինչ նշանակութիւն չունի: Փարիսեցին անբաւականութեամբ նկատեց այս և մտածում էր, ինչո՞ւ ոչ նա և ոչ նորա աշակերտները չեն լուանում ձեռքերը: Տէրը, որին յայտնի են ամեն մարդու խորհուրդները, ասաց. «Երբ Փարիսեցիքը սովորութիւն ունիք սրբել բաժակի և սննակի արտաքինը, իսկ ձեր ներքինը յափշտակութեամբ և շարունակութեամբ լինքն է»:

Պիղատոս՝ Հրէաստանի Հռովմայեցի կառավարիչը հրամայեց դատաւարանը ՚ի մահ մի բանի Քալիլեացիներուն, որոնք կասկածելի էին Հռովմայեցւոց կառավարութեանը. նրանց դատաւարանեցին և սպանեցին տօն օրին և նոցա արիւնը խառնվեցաւ բերած զօհերի արիւնի հետ: Երբ այս բանը պատմեցին Յիսուս Քրիստոսին, նա պատասխանեց. «Երբ կարծում էք, որ այս Քալիլեացիները ուրիշներից աւելի մեղաւոր են նորա համար, որ այնպիսի մահով մեռան: Չէ. բայց եթէ դուք չէք ապաշխարիլ, դուք էլ ամենքդ մի և նոյն կերպով կ'կորչեք»:

Մի և նոյն ժամանակներում պատահեցաւ Երուսաղէմում մի ուրիշ դժբաղդութիւն էլ: Աշտարակը, որ կանգնած էր Արլամի աւազանի մօտ, քանդվեցաւ և սպանեց տասն և ութ

հոգի: Յիսուս Քրիստոս ասաց. «կարծում էք դուք, որ մարդիկ, որոնք Աելովամի աշատարակի տակը մնացին, ամենից մեծ մեղաւորներն էին բոլոր Խորայէլի մէջ: Հաւատացնում եմ ձեզ, որ այդպէս չէ: Եթէ դուք չէք ապաշխարիլ, դուք էլ նոցա նման կ'կորչեք»:

Նոյնպէս էլ մենք, սրանց նման անցքերը լսելով պէտք է մտածենք՝ եթէ մեզ էլ յանկարծակի մահը վրայ հասնի, ի՞նչպէս պէտք է դուր գանք Աստուծոյ՝ մեր դատաւորի առաջը: Մեր մերձաւորի դժբաղդութիւնը տեսնելով պարտական ենք զգուշանալու:

ԳԼՈՒԽ ԼԱ.

ՅԻՍՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՍ ԲԺՇՎՈՒՄ Է ԳՕՍԱՅԵԱԼ ՁԵՆՔՈՎ ՄԱՐԿՈՒՆ

Մատ. ժբ. 10. Մարկ. դ 1. Լուկ. դ. 6.

Գալիլիաումը ճանապարհորդութիւն անելու ժամանակ միանգամ շաբաթ օր Փրկիչը մտնելով ժողովրդանոց քարոզում էր ժողովրդեան: Նորա ունկնդիրների մէջ էր մի հիւանդ մարդ էլ որի աջ ձեռքը բոլորովին դօսացած էր այնպէս, որ նա ամենեւին չէր կարողանում նրան գործածել:

Այստեղ գտնվող զգիրներն և փարիսեցիները նայում էին Յիսուսի Քրիստոսի գործքերին և սպասում էին թէ արդեօք չէ բժշկիլ նա մէկին շաբաթ օրը, որ կարողանան նրան ամբաստանել այն գործքի համար, որնոր նոցա կարծիքով արժանի էր պատժի, որովհետև նոքա այն համարում էին պատուիրանի ընդդէմ:

Տէրը, որնոր զիտէր նոցա խորամտնակութիւնը, դառնալով զօսացածին ասաց. «վեր կաց և եկ մէջ տեղը առաջ»: Գօսացածը կատարեց հրամանն և վեր կացաւ բոլոր ժողովրդեան

առաջին. ամեն բարի մարդ կ'ցաւեր այն ողորմելի վրայ, որնոր
զուրկ էր այն ձեռքիցը, որով նա վաստակում էր իր օրուան
հացը. բայց նայողները ոչինչ Հին պիտում բացի հետաքրքրու-
թիւնից, նորա կամենում էին տեսնել ինչպէս այս ամենը
կ'վերջանայ:

Յիսուս Բրիստոս ասաց գողիներին և փարիսեցիներին.
«ես հորցնում եմ ձեզանից, ինչ պէտք է գործել շարժ օրը
բարի թէ չար, կորցնել մարդու թէ փրկել նրան»: Ամենքը լուռ
կեցան, որովհետեւ ով կարող էր ասել, որ շարժ օրը չպէտք է
գործել բարի, չպէտք է փրկել մի մարդ:

Տէրը շարունակեց. «թէ ձեզնից մէկը ունի ոչխար և նա
ընկնի փոսը, չի՞ հանիլ նրան շարժ օրն էլ անգամ բայց
մարդս որչափ առաւել է քան ոչխարը: Այս խօսքին դեմ էլ
ոչինչ չէր կարելի ասել. ամենքը պահեցին կրկին լուսթիւն:

Փրկիչը ցաւում էր, նոցա սրտերի քարանայրու վրան և
գառնարով դօսացածին ասաց. «ձեր ձեռքը: Նա ձգեց չորա-
ցած ձեռքն, որնոր նոյն լուսթիւն անողջացաւ և դարձաւ միւսի
նման:

Քրիստոսի և Փարիսեցիները, որոնք կամենում էին նուա-
զեցնել Յիսուսի փառքը, ամօթով մնացին ժողովրդեան բազ-
մութեան առաջին: Նոքա վայրացան և դուրս գալով ժողովրդա-
նոցից խորհուրդ էին անում իրենց մէջ, թէ ինչ միջոցներով
կորցնեն նրան, որնոր բարեբարութիւն էր անում ամենին և
որնոր նրանց էլ ոչ մի յանդիմանութեան խօսք չասաց: Բայց
Յիսուս Բրիստոս իմանալով նոցա խորհուրդը հեռացաւ և զնաց
իր աշակերտներով Գալիլիացոց ծովի մօտ:

ՏԱՄԱՆԵՐԿՈՒ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԸ

Մտտ. Ժ. 1:

Երբ Յիսուս Բրիստոս դարձաւ կրկին Գալիլիա, նորա մօտ
ժողովեցաւ էլ ձեռք բազմութիւն ամեն կողմից: Բալեսա էին ոչ
միայն Ասրայէլի երկրից, այլ և կապադոն քաղաքներից՝ Տիւ-
րոսից և Սիզոնից, որ տեսնեն նրան և լսեն նորա փարդապե-
տութիւնը: Ետեւ ընտրու էին նորա մօտ իրենց հիւանդնե-
րին և նա բժշկում էր նրանց: Ետեւ բաց էին անում նրա
լուսթիւնը ցաւերը, նա մխիթարում էր նրանց: Ետեւ կա-
մենում էին լսել նորա քարոզութիւնները, նա խրատում էր
նրանց լինել առաքելի և երանելի: Ողորմածը ոչ ոքից չէր հե-
ռանում, մինչև մեզաւորներից էլ անդամ նա պատրաստ էր
ամենին օգնելու:

Յիսուս Բրիստոս շատ անգամ հեռանում էր ժողովրդից և
աշակերտներից, որ մէնակ ազօթք անէ: Մի անգամ բոլոր զի-
շերը ազօթքով անցկացնելից յետո՛ւ նա դարձաւ Երաշակերտ-
ների մօտ և տեսնելով ամեն կողմից հաւաքված բազմութիւնը,
որ եկել էր լսելու նորա փարդապետութիւնը, շատ ցաւեցաւ
այս մարդոց վայր, որոնք չընտրու էին ինչպէս ուղիարներ առանց
հովիտի: Յիսուս Բրիստոս ասաց իր աշակերտներին. «Էտե՛նձք
շատ է իսկ հաշիները տակաւ են: Խնորեցէք հնձի ծիրոյն, որ
նա կանչէ շատ հնձողներ իր արար: Սրանից յետոյ կանչեց իր
մօտ աշակերտներուն և ընտրեց նրանցից Խարսէլի տոհմերի
թուովը ասաների ուսին. սոքա պէտք է քարոզելին Փրկիչ վար-
դապետութիւնը: Նա անուանեց սրանց առաքելները: »

Այս տասներկու Առաքելներին անուններն են, Միսնին՝
Պետրոս անուանածը և Անդրէաս նորա եղբայրը, Յակովբոս և

Յովհաննէս՝ Զեբեդեայ որդիքը, Փիլիպպոս և Բարթուղիմէոս, որն որ արդէն յայտնի է Նաթայէլ անուանով, Թովմաս և Մաթէոս մաքաւորը, Յակովբոս Ալփեայ, Աղէքոս՝ Թադէոս անուանածը, Սիմոն Կանանացի, այսինքն՝ Կանայից և Յուդա Իսկարովտացին: Բացի այս տասներկուսից Տէրը ընտրեց էլև ուրիշ եօթանասուն առաքեալներ:

Յիսուս Քրիստոս նրանց երկու երկու զրկելով ասաց. «Մինչև սահմանած ժամանակի գալը մի գնաք ոչ Սամարացոց քաղաքները և ոչ հեթանոսների մօտ, այլ գնացէք առանձնապէս Իսրայելի տան կորած ոչխարների մօտ: Քարոզեցէք նրանց Աստուծոյ արքայութեան մօտենալը, հիւանդներուն բժշկեցէք, բորոտներուն սրբեցէք, մեռելներին յարութիւն տուէք, դեւրուն աքտրեցէք: Իուք անվարձ ստացաք այս պարգևը, իրենքդ էլ առանց վարձի տուէք ուրիշներին: Ճանապարհի համար մի առնէք ձեր հետ ոչ ոսկի, ոչ արծաթ: ոչ պղինձ. մի առնէք ոչ պարկ հացով, ոչ աւելորդ շոր և կօշիկ և ոչ գաւազան. ամեն մէկ արժանի է վարձի իր աշխատանաց համար»:

«Նրբ կ'մտնէք մի քաղաք կամ գիւղ, իմացէք ամենից արժանաւորն ո՞վ է և նորա տանը բնակեցէք, մինչև որ թողնէք այն տեղը. նրբ տունը կ'մտնէք, ողջօյն տուէք տան տիրոջը այս խօսքերով. «խաղաղութիւն այս տանս»: Եթէ նա արժանի է ձեր օրհնութեան, նա կ'իջնի նորա վերայ, իսկ եթէ արժանի չէ, ձեր օրհնութիւնը ձեզ մօտ կ'դառնայ»:

«Եթէ մէկը չի ընդունիլ ձեզ և չի լսիլ ձեր խօսքերը, դուրս գալով անիցը կամ այն քաղաքից, թափ տուէք ձեր ոտների փոշին: Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ Սողոմոն և Գոմորին առաւել հեշտ կ'լինի դատաստանի օրը քան թէ այն քաղաքին»:

«Ես զրկում եմ ձեզ ինչպէս ոչխարներուն գայլերի մէջ և այս պատճառաւ եղէք խորագէտ իբրև օձ և միամիտ ինչպէս աղաւնի»:

Ոչ ապաքէն երկու ճ'նձրուկը մի գանգով (փոքրիկ դրամ է) են ծախում, բայց և ոչ մէկը նոցանից առանց ձեր երկնաւային Հօր կամքին չէ ընկնում երկրիս վերայ. իսկ ձեր գլխի մազերն էլ համարած են: Մի վսխե՛նաք, դուք շատ ճ'նձրուկներից էլ լաւ էք»:

Ով որ ինձ կ'խոստովանի և կ'փառաւորէ մարդոյ առաջին, նա էլ նրան կ'խոստովանեմ և կ'փառաւորեմ իմ երկնային Հօրս առաջին. բայց ով որ ինձ կ'ուրանայ մարդոց առաջին, նա էլ նրան կ'ուրանեմ իմ երկնային Հօրս առաջին»:

«Ով որ սիրում է իր հօրը կամ իր մօրը աւելի քան թէ ինձ, նա ինձ արժանի չէ: Ով չի առնիլ իր խաչն ու չի գալ իմ ետևիցս, նա ինձ արժանի չէ»:

Ով ձեզ ընդունում է, ընդունում է ինձ. իսկ ով ինձ ընդունում է, ընդունում է ինձ Արկղին: Ով որ այս փոքրիկներից մէկին կ'տայ մի բաժակ սառը ջուր իմ աշակերտներիս անունով, ճշմարիտ եմ ասում, ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, նա առանց վարձի չի մնալ»:

Յիսուս Քրիստոս վերջացնելով այս խրատն և թողնելով աշակերտներուն, որոնց նա զրկեց, իր մօտ մնացածների հետ միասին գնաց ուրիշ քաղաքներ քարոզելու և բարերարելու:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Է ՏԱՆԻ ՆՕՅԻՆԻ ԱՅՐԻ ԿՆՈՁ
ՈՐԴՈՒ
Ղուկ. է. 11.

Իր ճանապարհորդութեան ժամանակ Գալիլիաումը Յիսուս Քրիստոս մօտեցաւ մի քաղաքի, որնոր անուանվում էր Նային: Նրան ուղեկից էին աշակերտներն և ժողովրդեան բազմութիւնը:

Նրբ մօտեցան քաղաքի դրան, հանդիպեցան մարդոց որոնք տանում էին թանդելու մի երիտասարդ, որ մի խեղճ այրիի միա մօր որդին էր: Որբացած, անօգնական մայրը արնասուքով և յուսահատութեան մէջ գնում էր իր սրբու անշունչ մարմնի ետևից. քաղաքացիներից շատերը, որոնք յաւակից էին նրան, գնում էին նորա հետ: Յիսուս Քրիստոս ցաւեցաւ մօր արրութեան վրայ և ասաց նրան, «Վի՛ լար: Նա նշան արաւ մարմնի մինը տանողներին, որ կանգնեն և նորա հպատակեցան: Փրկիչը մօտեցաւ դիակին և ջասաց. «պատանի, քեզ տեսնուի՞ս քեզ վեր կաց»: Սեռելը լիակցին կենդանացաւ, նա ապա պահաւ խօսել: Յիսուս յանձնեց նրան իր մօրը: Ամեն այս հրաշքը տեսնողները զարհուրեցան. ամենքը փառաւորում էին Աստուծոյ և ասում էին. «Եւ զմարդարէ յայտնվեցաւ մեր մէջ և ճէրը այցելութիւն արաւ իր ժողովրդեան»: Այս հրաշքի համբաւը տարրածվեցաւ բոլոր Հրէաստանում և շրջակայ քերկիրներու վրայ: Եւ զայն ամբարշտաւ իմ արդարեւ Աստու իմ ուղիանէն իմ Գ.Մ.Ի. 1. 7. ցամախ վէ մէջայր

ՅՈՎ. ՀԱՆԵՍ ՄԿՐՏՉԻՅ ՅԻՄՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄՕՏ ԿՐԿՈՒՆՕՆԵՐԸ
 Մատ. Ժա. 2. Կով. 9. 48. 533-րդ ցամախ միստոյի

Յովհաննէսը այս մեծ և սուրբ մարդը արգելած էր բանտումը: Նորա բանտարդելութեան պատճառը յետոյ կ'այտնվի: Նորա աշակերտներն, որոնք նրան այցելութիւն էին անում բանտումն էլ, պատմեցին նրան այն հրաշքներն, որոնք Յիսուս գործում էր: Յովհաննէս զրկեց Նորա մօտ իր երկու աշակերտներուն հրամայելով նրանց հարցնել. «Ի՞նչ էս արդեօք, որնոր պէտք է գայ, թէ ուրիշին սպասենք»:

Յովհաննէսի աշակերտները գտան Յիսուսին պատած խեղճի մի քաղմութեամբ: Ամեն Նորա մօտ հաւատով եկողներուն

բժշկում էր նա, մխիթարում և ուսուցանում: Նրբ Նր գործը աւարտեց, ճէրը ասաց Յովհաննէսի աշակերտներին. «Գնացէ՛ք, ասացէ՛ք Յովհաննէսին, ինչ որ ձեր աչքով տեսաք՝ կոյրերը տեսնում են, կաղերը ման են գալիս, բորոտները սրբվում են, խուլերը լսում են, մեռելները յարութիւն առնում և աղքատներն աւետարանվում են: Նրանեք է նա, որ չէ գայթակղվում Ինձմով»:

Երբ Յովհաննէսի աշակերտները գնացին, Յիսուս Քրիստոս սկսաւ խօսիլ ժողովրդեան հետ Յովհաննէս Սկրտչի վերայ: Նա ասաց. «Ի՞նչ տեսնելու գնացիք անապատը, եղևի՞ն, որ շարժվում է հողմից. ի՞նչ տեսնելու գնացիք, արդեօք փափկութեան շորերով զարդարած մարդու: Բայց փափկութեան շորերով պճընվողները թագաւորների պալատներումն են: Ի՞նչ տեսնելու գնացիք, մարգարէի՞ն արդեօք: Այո, ես ասում եմ ձեզ, նա առաւել է քան թէ մարգարէ: Նա այն է, որի համար գրած է գրոց մէջ. «Կըրկում եմ իմ հրէշտակին Քո առաջ, որ յարգարէ Քո ճանապարհը»:

Սրանից յետոյ Յիսուս Քրիստոս սկսաւ ցաւակցութեամբ նախատել այն քաղաքներն, որոնց մէջ կատարեց այնքան հրաշքներ և որոնք չապաշխարեցան, ինչպիսի են Քորազին, Բեթսայիւա, Կափառնաում. նախագուշակեց այս քաղաքների քանդումն և ամայանալն և նոցա բնակիչների ծանր պատիժն Աստուծոյ դատաստանի օրը: Այս միջոցին Առաքեալներն, որոնց նա քարոզելու զրկել էր, յետ դարձան և պատմում էին նրան իրենց գործոց յաջողութիւնն և հրաշքներն, որոնք նոքա գործել էին, մանաւանդ այն թէ դեւերն էլ հպատակում են նոցա վախենալով Քրիստոսի անունից: Բայց Փրկիչը ասաց նրանց, «Վի՛ ուրախանաք նրանով, որ դեւերը հպատակում են ձեզ, այլ որ ձեր անունները գրուած են երկնքում»: Այն ժառանակ նա ուրախացաւ հոգւով և ասաց. «Նորհակալ եմ Քեզից, Հայր»:

երկնքի և երկրի Տէրը, որ Գու ծածկեցիր Քո գաղտնիքը իմաստուններից և զիտուններից ու յայտնեցիր այն երեխանցը: Այսպէս էր Քո կամքդ: Ամենը Ինձ է տուել իմ Հայրս և ոչ ոք չէ ձանաչում Որդուն բայց եթէ Հայրը և Հօրն էլ միայն Որդին է ձանաչում և նորա միայն, որոնց Որդին կ'յայտնէ: Եկէ՛ք ինձ մօտ ամեն աշխատեալներդ և ես կ'հանդատայնեմ ձեզ: Առէ՛ք ձեր վրայ իմ լուծս և սովորեցէ՛ք Ինձանից, որովհետեւ ես հեղ եմ և խոնարհ սրտով և կ'գտնէ՛ք ձեր անձանց հանդիստ. իմ լուծս քաղցր է և իմ բեռնս փոքրոզի»:

ԳԼՈՒԽ ԼԵ.

ՍԵՐՄԱՆԱՅԱՆԻ ԵՒ ՀՆՁԻ ԱՌԱԿԸ

Մատ. ժդ. 4. Մարկ. դ. 3. Լուկ. ր. 5.

Յիսուս Քրիստոս միանգամ կանգնած էր Գէննեսարէթայ ծովափի ափումը և քարոզում էր. ժողովուրդը մեծ բազմութեամբ հաւաքվում էր նորա մօտ Այն ժամանակ Յիսուս Քրիստոս նստաւ նաւակի մէջ և սկսաւ ուսուցանել առակներով:

«Մէկ սերմանահասն գնաց սերմանելու», ասում էր Փրկիչը, «և սերմանելիս մի քանիսը սերմերից ընկան ձանապարհի վրան ու ոտնակոխ եղան անցկենողներից կամ կերակուր թռչուններից, միւսները ընկան ապառաժի վերայ, ուր չկար շատ հող, որ արմատ բռնէին, նոքա բուսան, բայց արեգակի տապը չորացրեց նրանց. որովհետեւ արմատ չունէին: Միւսները ընկան փշերի մէջ և պտուղ չուռին. որովհետեւ փշերից խեղդվեցան. բայց ոմանք ընկան լաւ երկրի վերայ ու տուէն պտուղ, մի քանիսը հարիւրաւոր, միւսները վաթսնաւոր և ոմանք երեսնաւոր: Ով որ ունի ականջ լսելու, թող լսէ», աւելցրեց Յիսուս Քրիստոս:

Աշակերտները խնդրեցին նրան, որ մեկնի այս առակի

մտքը և նա մեկնեց այն յետագայ կերպով. «սերմն է Աստուծոյ խօսքը: ձանապարհի վրայ ընկած սերմերը նշանակում են Աստուծոյ խօսքը, որ քարոզած է այնպիսի մարդոց, որոնք լսում են այն, բայց իրենց կոպտութեամբ չեն հասկանում նրան, ուստի և սատանայն հեշտութեամբ խլում է նրան նոցա սրտերից: Հողով ծածկած ապառաժը նշանակում է սրտերը այն մարդոց, որոնք լսում են Աստուծոյ խօսքերը, խնդրութեամբ ընդունում են նրանց. բայց չեն թողնում արմատ բռնելու և այն պատճառաւ նրանց պատահած նեղութիւններն և հալածանքն ուրանալ են ապիս նրանց ճշմարիտ հաւատը. փորձանոց ժամանակը շուտ թողնում են նոքա նրան: Փշերի մէջ ընկած սերմերը նշանակում են Աստուծոյ խօսքը, քարոզած այնպիսի մարդոց, որոնք լսում են այն. ընդունում են նրան. բայց աշխարհային հոգսերն ու մեծութեան պատրանքը խեղդում են նրան և նա պտուղ չէ բերում: Իսկ լաւ երկրում ցանածը նշանակում է այն մարդոց, որոնք լսում են Աստուծոյ խօսքը, հասկանում են նրան և ուրախութեամբ ընդունում են իրանց սրտումն և նա բերում է պտուղ, երբեմն հարիւր, երբեմն վաթսուն և երբեմն երեսուն:

Յիսուս Քրիստոս ասաց ժողովուրդեան ուրիշ ասակ էլ: «Երկնից արքայութիւնը նման է այն մարդուն, որնոր ցանեց լաւ սերմն իր ագարակումն: Բայց մինչև որ նորա մարդիկը քնու էին, եկաւ նորա թշնամին և ցանեց որոմն (վատ բոյս) ցորենի մէջ: Բուսաւ ցորենը, բուսաւ նմանապէս որոմն էլ: Մառանները գնացին իրենց տիրոջ մօտ և ասացին. «Տէր, Գու ցանեցիր լաւ սերմն. որտեղից է որոմն գոյացել»: Տէրը պատասխանեց. «Իմ թշնամիս է ցանել այն»: Մառանները ասացին նրան. «Թոյլ աուր մեզ, որ գնանք ու քաղենք նրանց»:— «Չէ՛ պատասխանեց Տէրը». կարող է պատահել, որ որոմն քաղելիս ցորենն էլ հետը հանէք: Այժմ թող բուսնեն ամենքը միասին»:

բայց հնձի ժամանակ եւ կ'պատուիրեմ հնձողներին հաւաքել որոմն, կապել միասին և զցել կրակը. իսկ ցորենը կ'ժողովում իմ շահեմարանիս մէջ»:

«Մեկնիր մեզ որոմնի առակը», սասցին աշակերաները Փրկչին առանձին:

Յիսուս Գրիստոս ասաց նրանց. «նա» որնոր ցանեց լաւերմն, Մարգու Որդին (այսինքն՝ ինքն Յիսուս Գրիստոս) է, իսկ ագարակը աշխարհս, ցորենը նշանակում է արքայութեան որդւոցը, իսկ որոմն չարի որդւոցը: Թշնամին, որ ցանեց որոմն, է սատանան: Հնձողները հրեշտակներն են և հունձը աշխարհիս կատարածը: Ինչպէս որ ժողովում են որոմն և այրում են նրան կրակումը, այնպէս կ'լինի աշխարհիս կատարածին. Մարգու Որդին կ'ղրկի Նր հրեշտակներուն, նոքա կ'ժողովեն ամեն անօրէնութիւն գործողներուն և կ'պցեն կրակը. այնտեղ կ'լինի լացն և ատամանց կրճատը: Բայց արդարները կ'ծագին իրենց ձոր արքայութիւնումն ինչպէս արեգակ: Ով ականջ ունի լսելու, թող լսէ»:

ԳԼՈՒԹ 12.

ՓՐԿՉԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ԱՌԱՎՆԵՐՆ Ե՛Լ

Մատ. ժգ. 31. Մարկ. դ. 30. Գով. ժգ. 18. Գով. մե. 4.

Ինչի՞ նմանացնեմ եւ երկնից Արքայութիւնը, ասում էր Յիսուս Գրիստոս: «Ի՞նչպէս նկարագրեմ եւ նրան ձեզ: Նա նման է մանանխի հատին, որնոր մարդ ցանում է իր ագարակումը: Այս հատը ամենափոքրիկ սերմերից մէկն է. բայց երբ աճում է, լինում է ամեն բանջարներից բարձր այնպէս, որ նորա շուքի տակը թռչունները նստում են»:

Այսպէս ամեն բարի բան մարդուս մէջ սկսում է հազել

նկատելի կերպով, բայց երբ արմատ է թողնում, գործում է մեծ և երևելի առաքինութիւններ. նոյնպէս էլ ընդհակառակն չարութիւնը մտնում է մարդուս սիրտը հազել նկատելի կերպով. բայց արմատանալով խեղդում է ամեն բարի զգացմունքներն և դարձնում է նրան չարագործ: Ուստի և մարդ պէտք է զգոյշ լինի ամեն փոքրիկ բանումն էլ. նա պէտք է սնուցանէ իր սրտումը հակամիտութիւն դէպի բարին, մինչև չնչին պատահմունքներումն էլ հարկաւոր է հաստատ մնալ առաքինութեան և բարեպաշտութեան կանոնների մէջ. նա պէտք է ջնջէ ամենափոքրիկ հակամիտութիւնը դէպի չարը և փախչի փորձութիւնից: Ահա երկնից արքայութեան արժանալու միջոցը:

«Երկնից արքայութիւնը», շարունակեց Փրկիչը, «նման է խմորին, որնոր կինը խառնելով երեք զրիւ ալիւրի հետ թողնում է, մինչև որ ամենը խմորվում է»:

Փոքր խմորը խառնվում է այնքան շատ ալիւրի հետ և խմորվում է նրանով բոլոր ալիւրը: Այս խմորած ալիւրից շինվում է համով և աճեցական հաց: Այսպէս թող Փրկչին խօսքերը մտնեն մեր սիրտն և արժանի անեն մեզ երկնային արքայութեան: Բայց եթէ մենք կտանք չարութեան իշխանութիւն մեր վրայ, նա խմորի պէս կ'տիրէ մեր սրտին և չի թողնիլ տեղ ոչ մի բարի զգացմունքի համար:

«Երկնից արքայութիւնը» ասում էր Յիսուս Գրիստոս. «նման է գանձին, որ ծածկած է ագարակումը. ով որ գանում է այն, ուրախութեամբ շտապում է ծախելու ամեն բան, ինչ որ ունի, որ գնէ երկրի մասը, ուր ծածկած է գանձը»:

Մենք պարտական ենք ամեն բան զոհելու, որ հաւաստւորիմ մնանք Գրիստոսի վարդապետութեան և պահպանենք նրան ինչպէս մեր ամենալու գանձն, որնոր կարող է մեզ տալ երանութիւն և յախտենական կեանք: Մի և նոյն խրատը պարունակում է իւր մէջ յետագայ առաքին էլ:

Երկնից արքայութիւնը նման է վաճառականին, որնոր ծախում է մարգարիտ: Երբ գտնում է մի թանգազին գեղեցիկ մարգարիտ, բոլոր ունեցածը ծախում է նրան գնելու համար:

«Երկնից արքայութիւնը նման է ուսկանին, որնոր գցած է ծովը, նորա մէջ հաւաքվում են ամեն տեսակի ձկներ: Բայց երբ այն լցվում է և հանում են նրան ափը, լաւ ձկներուն ընտրում են, դնում են ամանի մէջ, իսկ վատերուն դէն են գցում: Այսպէս կ'լինի աշխարհիս կատարածին էլ: Կ'գան հրեշտակները, կ'բաժանեն չարերուն արդարներից և կ'գցեն նրանց կրակը: Այստեղ կ'լինի լացն և ատամների կրճատը»:

Եւելցնենք էլ մի քանի առակներ:

Այն մարդը, որնոր ունի հարիւր ոչխար և եթէ նրանից մէկին կորցնէ, չի՞ թողնիլ արդեօք բոլոր խաշը անապատում, որ գտնէ կորածին: Երբ գտնում է նրան, ուրախանում է ու շալակոծ իր ուսին բերում է տուն, կանչում է իր բարեկամներուն ու դրացիներուն և ասում է. «ուրախացէ՛ք ինձ հետ միասին, ես գտայ իմ կորած ոչխարս»:

Ինչպէս բարի հովիւր փնտռում է կորած ոչխարին, այնպէս էլ Փրկիչը կանչում է ապաշխարելու ամեն մեղաւորին: Ինչպէս հովին ուրախանում է կորած ոչխարը գտնելուն վրայ, այնպէս էլ ուրախանում է երկնաւոր Հայրը մեղաւորի ապաշխարելուն վրայ:

Ո՞ր կինը, եթէ ունի տասն դրամ և կորցրեց մէկը նրանցից, չի վառիլ լապտեր, չի փնտռիլ անկիւններումը, չի աւելիլ տնեակը, որ գտնէ կորած դրամը: Երբ գտնում է, հրաւիրում է իր բարեկամներուն և դրացիներուն և ասում է նրանց. «ուրախացէ՛ք ինձ հետ միասին, ես գտայ իմ կորցրած դրամս»:

Այս համեմատութիւնը մեկնելու համար Յիսուս Քրիստոս ասաց. «այսպէս իսկ ուրախանում են հրեշտակներն երկնքում մի մեղաւորի դարձի վրայ»:

Եթէ մէկը ձեզանից ունի մշակ, որնոր զործում է նորա ագարակը կամ արծաթում է նորա հօտը, շնորհակալութիւն անում է արդեօք նա մշակին, երբ սա յետ դառնում է օրվան աշխատանքից կամ վարձատրում է արդեօք նորա համար, որ նա լաւ կատարել է իր տիրոջ հրամանը. ևս կարծում եմ, որ չէ: Նոյնպէս էլ դուք, երբ ճշդութեամբ կատարում էք ձեր պարտաւորութիւնը, չպէտք է պարծենանք, այլ ասէք, «մենք ինչպէս լաւ ծառաներ կատարեցինք մեր պարտքը, արինք այն, ինչ որ մեզ հրամայած էր»:

«Ծառայն, որնոր գիտէ իր տիրոջ կամքը և չէ կատարում այն, կ'պատժվի խստութեամբ. իսկ նա, որնոր չէ կատարում իր տիրոջ կամքը, արովհեաւ չէ խմանում այն, կ'պատժվի աւելի քիչ: Ում շատ է տուած, նրանից շատ էլ կ'պահանջվի. բայց ում սակաւ է տուած, նրանից քիչ էլ կ'պահանջվի»:

«Ով ձեզնից, եթէ կամենում է սկսել մի մեծ շինութիւն անել, առաջուց չի՞ հաշուիլ, որքան այն կ'նստի իրեն և արդեօք այնքան կարողութիւն ունի՞, որ հիմն գցելէց յետ չստիպվի շինութիւնը գաղտնիցնելու և ծաղր լինելու մարդոց, որոնք կասեն. «ասո՛ւմարդ, որնոր սկսաւ շինութիւն և չունի կարողութիւն որ վերջացնէ այն»:

«Կամ որ թագաւորը, որնոր պատերազմում է ուրիշ թագաւորի հետ, առաջուց չէ հաշուում արդեօք կարող է իր տասն հազար զօրքը ընդդէմ կենալ թշնամեաց քսանհազարին: Եթէ չէ, նա զրկում է գետպաներ և խնդրում է խաղաղութիւն»:

«Ով ձեզնից չունի այնքան հաստատութիւն, որ թողնելով ամեն բան դայ իմ ետեւիցս, չէ կարող իմ աշակերտս լինել»:

ԳԼՈՒԽ ԼԵ.

ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՐԱՏԱԿԱՆ ԱՌԱԿՆԵՐ, ՈՐՈՆՔ ՍՈՎՈՐՑՆՈՒՄ ԵՆ,
ԹԷ ԱՂՕԹՔԸ ԱՆՄԵՐԺԵԼԻ Է

Լուկ. Ժբ. 2.

«Ինչպէս թէ՛ ասաց Տէրը, և կ'արվի ձեզ, փնտռեցէք և կ'գտնէք. բարիսցէք և կ'բանան ձեզ:

Մէկը ունէր մի բարեկամ, որի մօտ մի անգամ եկաւ նա դիշերով և ասաց. «բարեկամ, տուր ինձ փոխ երեք հաց. ինձ մօտ հեռուից եկաւ մի ծանօթս և ես չունիմ ոչինչ, որ կարողանամ նրան կերակրելը:— Բարեկամը պատասխանեց նրան. «մի տաղտկացներ ինձ. ես դուռս փակել եմ, իմ որդիքս ամենքը քնում են. ես չեմ կարող այժմ վեր կենալ և քեզ համար հաց բերելը: Բայց նա կանկնած դրան ետեւը անդադար էլի բաղխում էր և խնդրում Այն ժամանակ բարեկամը ասաց. «եթէ բարեկամութիւնից չէ, գոնեա որ ազատվեմ նորա ձանձրացնելից, կ'տամ նրան, ինչոր ուզում է»:

Յիսուս Քրիստոս ուրիշ առակով էլ յորդորում էր Քր ունկնդիրներուն, թէ երբէք չպէտք է աղօթքից ձանձրանալ:

«Մէկ քաղաքում», ասում էր նա, «կար մի դատաւոր, որնոր ոչ Աստուծմէ էր վախենում և ոչ մարդիկներից ամաչում. և նոյն քաղաքում բնակում էր մի այրի կին էլ, որնոր այս դատաւորից խնդրում էր պաշտպանութիւն իրեն նեղացնող թշնամիների դէմ: Դատաւորը երկար ժամանակ չէր ակննջ գնում նորա խնդրքին, վերջապէս ասաց ինքը իրեն. «եթէ ես Աստուծոյ երկկողից և մարդասիրութիւնից պարտական չլինիմ էլ արգարութիւն տալու այս այրիին. գոնեայ միայն նորա համար կ'կատարեմ նորա խնդիրը, որ ինձ ձանձրացնելից դադարէ»: Եթէ անսիրտ դատաւորը լսեց վերջապէս խեղճ այրի կնոջ

խնդիրքը, մի՞ թէ դուք կարծում էք, որ որդրեմա՞ծ Աստուծը չի լսի իր ընտրեալների աղօթքը, որոնք աղօթում են նրան գիշեր ու ցերեկ: Մի՞ թէ կարծում էք, որ նա կ'թողնէ նրանց առանց պաշտպանութեան: ձյնարիտ եմ ասում ձեզ, որ նա շուտ կ'ղըկէ նրանց օգնութիւն:

ԳԼՈՒԽ ԼԸ.

ԱՊԱՇԽԱՐՈՂ ՄԵՂԱԽՈՐ ԿԻՆԸ

Լուկ. է. 31.

Խորայէլացւոյ սովորութիւնները ճաշի ժամանակ շատ բանումը զանազան էին մերերից. զօրօրինակ այսպիսի էին սովորութիւնները լուանալու հիւրի ոտները, ծխելու նորա համար հօտաւետ ծխանելիք, սրսկելու նրան անուշահոտ նիւթերով: Այն երկիրների բնակիչները կօշկի կամ մաշկի տեղ հագնում էին հողաթափ և որովհետեւ նոքա ոտները չէին ծածկում, ուստի և սոքա շուտ փոշոտվում էին ու կեղտոտվում շատ: Խորայէլացիները, որոնք շատ սիրում էին մաքրութիւն, ճաշից առաջ լուանում էին հիւրերի ոտներն և ձեռները, ու պլուխը օժում էին իւզով. իսկ ով բաւական հարուստ էր, ձիթապտղի ձէթի տեղ, որնոր այն երկրում հասարակ բան է, պատրաստում էր իր հիւրի համար անուշահոտ օժանելիք:

Փարիսեցիներից մէկը, Սիմոն անունով, աղաչեց Յիսուս Քրիստոսին, որ իր հետ հաց ուտէ և Փրկիչը մոտենով փարիսեցւոյ տունը սեղան բազմեցաւ: Նոյն քաղաքում կար մի կին էլ, որին ամենքը ատում էին. որովհետեւ մեղաւոր էր նա: Բայց այս կինը, ճանաչելով Յիսուս Քրիստոսին, մեծ յարգութիւն ցոյց տուեց նրան ապաշխարելով իր մեղքերը: Լսելով, որ Յիսուս Քրիստոս Սիմոն Փարիսեցւոյ տանն է, նա շուտով գնաց

այնտեղ նրանից հոգևոր ողորմութիւն և մխիթարութիւն գրանելու համար:

Տուն ներս մտաւ թէ չէ, ընկաւ Փրկչի ոտները ու առանց մի խօսք ասելու թափում էր արտասուք, որով թաց էր անում Յիսուսի ոտները, և իր երկար մազերով սրբում ու համբուրում էր նրանց: Նմանապէս բերեց նա իր հետ շեշով ազնիւ իւղ, որով օծեց Փրկչի ոտները:

Փարիսեցին, որնոր մեծարեց Յիսուս Բրիստոսին, լռութեամբ նայում էր ամեն բանին, ինչոր պատահում էր այնտեղ: Նա իրեն պարտաւորութիւն էր համարում ատել ամեն յայտնի մեղաւորներուն և ասում էր ինքը իրեն. «եթէ Սա Ճմարտի մարգարէ լինէր, պէտք է իմանար, թէ ով է այս կինը, որնոր համարձակում է մերձենալ նրան. նա մեղաւոր կին է»:

Յիսուս Բրիստոս իմանալով նորա խորհուրդն ասաց. «Միմոզն, ես քեզ մի բան ունիմ ասելու»:— Սոս Վարդապետ, պատասխանեց Միմոզն: «Մէկ փոխատու ունէր երկու պարտապան» ասաց Փրկիչը, «առաջինը պարտ էր նրան յիսուն դահեկան, իսկ երկրորդը հինգհարիւր, բայց ոչ մէկը չէր կարողանում աւել իր պարտքը. փոխատուն երկուսին էլ ներեց նոցա բոլոր պարտքը: Ի՞նչ ես կարծում, որք երկուսից աւելի սիրեց իր բարերարին»:— «Ես կարծում եմ նա, որին աւելի ներեց». պատասխանեց Միմոզն:— «Աւելի դատեցիր». ասաց Տէրը:

Փարիսեցին չէր հասկանում, որ բանին է վերաբերվում այս առակը: Այն ժամանակ Փրկիչը, դառնալով կնիկանը, ասաց Միմոզնին. «տեսնում ես դու այս կնոջը: Երբ ես քո տունդ եկայ, դու ինձ ջուր էլ անգամ չտուիր որ իմ ոտներս լուանայի. իսկ սա անդադար նրանց իր արտասուքով լուանում էր և մազերովը սրբում: Իու ինձ ընդունելիս չտուիր սովորական համբոցքն էլ. իսկ սա համբուրում է իմ ոտներս էլ: Իու չօծեցիր իւղով իմ գլուխս. իսկ սա ամեց իւղ թանգադին իմ ոտներս զրայ ուս-

տի և ասում եմ քեզ, որ ներվում են օդա մեծ մեղքերն. որովհետեւ Սա շատ սիրում է ինձ. իսկ ում սակաւ է ներվում, նա քիչ է սիրում»:

Յետոյ դառնալով դէպի կինը ասաց Տէրը. «ներվում են քո մեղքերդ»: Այն ժամանակ սեղանի մօտ նստողները սկսան արանջալ, խօսելով միմեանց հետ. «Թէ ով է նա, որ սեպհականում է իրեն մեղքեր թողնելու իշխանութիւնը»: Բայց Յիսուս Բրիստոս չնայելով նոցա այս արանջանքին ասաց կինոջը. «քո հաւատդ փրկեց քեզ. գնա խաղաղութեամբ»:

ԳԼՈՒԽ ԼԸ.
ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԱՍՍՏՈՒՄ Է ՄՐԿԿԻՆ
Մարկ. դ. 55 Առկ. Բ. 32.

Միանգամ Յիսուս Բրիստոս, երբ Նննեսարէթայ Տովակի մօտ էր, մտաւ նաւակը Նր աշակերտներով և ասաց նրանց. «եկէք անցնենք Տովակի միւս ափը»:— Եւ նաւեցին: Գնալով ժամանակ Յիսուս Բրիստոս քնեցաւ: Գնալով յայտարարեց յոյսարարացիքի մասին:

Արդէն լճի մէջտեղումն էին և ահա վեր կացաւ: ասաւ տիկ հօղմ. լիճը խիստ ալեկոծվեցաւ. ալեքները ծածկում էին նաւակն էլ ու փոքրիկ նաւը մեծ վտանգի մէջ էր. իսկ Յիսուս քնած էր:

Վ ախեցած աշակերտները պատեցին նրան և զարթեցրին ասելով. «Տէր, փրկիր մեզ. մենք կորնչում ենք»:

Յիսուս Բրիստոս վեր կացաւ, օտաւեց հօղմին փչելու իսկ Տովին ալեկոծիլ և տիրեց սրան մեծ խաղաղութիւն:

Այն ժամանակ Փրկիչը դառնալով իր աշակերտներին ասաց. «Տէր է ձեր հաւատը: Նորա հետ եղողները, որոնք նորա մէկ խօսքովը աղատեցան, ասում էին մէկ մէկու շատ զար-

մայրած. զով է Սաս որնոր իշխում է հողմերի և արևքների
վրայ էլ և նորա հպատակում են նրան:

ՊՈՒԽ Խ.

Օրինականներից (Փարիսեցիներից) մէկը հարցրեց Յիսուս
Քրիստոսին. «Վարդապետ, որ պատուիրանը օրինաց մէջ ամե-
նից մեծն է: Տէրը պատասխանեց. Սիրիբ քո Տիրոջդ՝ Աստուծոյ
բոլոր սրտովդ, անձնովդ և մտքովդ. այս է մեծ և առաջին
պատուիրանն և երկրորդն էլ սրան նման. ախրիր քո ընկերոջդ
իրբև քո անձդ: Սրանցից աւելի պատուիրան չկայ. այս եր-
կու պատուիրանների մէջ պարունակվում են մարդարէների ամեն
օրէնքներն և վարդապետութիւնները»:

Մէկ դպիր պատահելով Յիսուս Քրիստոսին ճանապարհին
ասաց. «Տէր, ուր էլ գնաս կհետևեիմ քեզ»: Նա կարծում էր,
թէ Յիսուս Քրիստոս շուտով կստանայ երկրաւոր թագաւորու-
թիւն և կհարստացնէ նրան այսպիսի հաւատարմութեան հա-
մար: Տէրը կարգում էր նորա սրտում եղածը, դասի և պա-
տասխանեց. «աղուէսներն իրենց որջն ունին և թռչուններն
իրենց բոյնը. իսկ մարդու որդին չունի թի տեղ էլ, ուր գնէ
իր գլուխը»:

Ժողովուրդից մէկը ասաց Յիսուս Քրիստոսին, «Տէր, հրամա-
նիր իմ եղբօրս, որ բաժանէ ինձ հետ իր կայանքը»: Յիսուս
Քրիստոս չէր ուզում խառնվել աշխարհային բաների մէջ. ուս-
տի և պատասխանեց. «ով է գրել ինձ դատաւոր, որ ձեզ դա-
տեմ և բաժանեմ: Յետոյ ասաց երկու եղբայրներին էլ. «հե-
ռացէք արծաթասիրութիւնից. հարստութիւնը մարդուս կեանք
չէ տալիս»:

Մի անգամ Պետրոս Առաքեալը մօտենալով Փրկչին ասաց.
«Տէր, եթէ եղբայրս ինձ զովէ, քանի անգամ ես պէտք է նե-
րեմ նրան: Ներեմ արդեօք եօթն անգամ: Նա կարծում էր թէ
զրկանքը եօթն անգամ ներելը մեծահոգութիւնից վեր բան է,
բայց Տէրը պատասխանեց, ոչ թէ եօթն, այլ եօթն եօթանա-
սուն անգամ պէտք է ներես քեզ զրկողին»:

Յսկհաննէս Առաքեալը միանգամ ասաց Տիրոջը. «Վարդա-
պետ, մենք տեսնք մէկ մարդ, որնոր մեզ հետ չէր մանկալիւ.
Նա Քո անունովդ դեկը էր հայածում: Մենք արգելեցինք նրան
այն գործելու: — Ի զուր արգելեցիք նրան պատասխանեց Տէրը:
Ով իմ անունովս հրաշքներ է գործում, չի շարախօսիլ Իմ վրայ.
ով մեզ ընդդէմ չէ, նա մեզ հետ է»:

Մի անգամ մի կին որնոր ժողովուրդի բազմութեան մէջ էր
և լսում էր Փրկչի քարոզութիւնները, հոգով չափ շարժվեցաւ
Նորա խօսքերից: Նա սրտանց ուրախացաց աղաղակեց. «Երա-
սելի է նա, ով որ Քեզ իր որովայնում ունէր և ով որ քեզ իր
ստինքով կերակրել է» Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. այս պատ-
ճառաւ երանելի են նորա էլ, որոնք լսում են Աստուծոյ խօսքը
և պահում են նրան:

Մի անգամ Յիսուս քարոզում էր Իր չորս կողմը հասար-
ված ժողովուրդեան. ամենքը մեծ ուշադրութեամբ լսում էին նրան:
Մէկը ասաց նրան. «ահա եկել են Քո մայրդ և եղբայրներդ.
նորա կամենում են Քեզ տեսնել»: Բայց Յիսուս Քրիստոս պա-
տասխանեց. «ով է Իմ մայրս և Իմ եղբայրներս»: — Եւ ցոյց տա-
լով Նրեն պատու ունեւորներին վրայ աւելացրեց. «ահա Իմ մայ-
րը և Իմ եղբայրներս. նորա, որոնք կատարում են իմ չորս
կամքը, են Իմ մայրս էլ եղբայրներս էլ բոլորեալ էր»:

Փրկիչը մի անգամ նստած էր տաճարումը այն գանձանա-
կի դէմ, որի մէջ ամենքը գցում էին, որքան կամենում էին,
նուէր տաճարի ծախսի համար: Նա ա հարուսաներ բերում էին

մեծ ընծաներ, բայց մի խեղճ կին գցեց երկու լուսայ (ամենից փոքր փողն էր): Այն ժամանակ Տէրը ասաց իր աշակերտներին. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ այս խեղճ այրի կինը ուրիշներից ավելի տուեց: Աւրիշները իրենց աւելորդիցը տալիս են Աստուծուն ընծայ. իսկ սա իր չքանորութիւնից բոլոր ունեցածը գցեց»:

Մի քանի Փարիսեցիք հարցնում էին Յիսուս Գրիստոսին. «Ներ կգայ Աստուծոյ արքայութիւնը»: Նա պատասխանեց. «Աստուծոյ արքայութիւնը»: Նա պատասխանեց. «Աստուծոյ արքայութիւնը չէ գալիս տեսանելի կերպով: Զէ կարելի ասել նա այս տեղ կամ այն տեղ: Աստուծոյ արքայութիւնը ձեր միջումն է»:

ՅՈՎՉԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏՁԻ ՎՐԱՅ

Մատ. Ժդ. 3. Մար. 17. Դուկ դ. 19.

Հերովդէս, որնոր կոտորեց Բեթղէհէմի և Նորա շղջակաների երեխանցը, վաղուց արդէն մեռած էր: Նորա երկիրը բաժանվեցաւ չորս մասն Նորա որդւոց մէջ որոնք արդէն թագաւոր անունին արժանի չհամարվեցան. այլ անուանվում էին չորրորդապետ: Նորա որդւոց մէկը՝ Հերովդէս Անդիպպասը Բալելիայի չորրորդապետն էր:

Հերովդէսը շատ բաներ լսելով Յովհաննէս Մկրտչի վրայ, իբրև գերբնական և բոլոր թագաւորութեան մէջ պատուելի մարդու վրայ, կամեցաւ նրան տեսնել և կանչեց իր մօտ: Հերովդէսը սիրում էր լսել Նորա խրատները, պատվում էր այս սուրբ մարդուն և շատ բանում լսում էր նրան:

Բայց Հերովդէսը խնայ իր եղբոր՝ Փիլիպպոսի կնոջը և ամուսնացաւ Նորա հետ: Յովհաննէսը յանդիմանում էր նրան այս

գործքի համար և ասում էր, որ այս օրինաց ընդդէմ է: Միայն այս բանումը Հերովդէսը չսեց ոչ Յովհաննէսի խօսքին և ոչ իր խղճմտանքի ձայնին. իսկ Հերովդիս (Հերովդիազա) Հերովդէսի կինը այն ժամանակից յետ այնպէս ասեց Յովհաննէսին, որ ամեն կերպով աշխատում էր նրան սպանել տալու:

Նա յորտորում էր Հերովդէսին, որ զրկէ մարդարէն կեանքից. բայց սա ոչ մէկ կերպով չէր համաձայնում, առաջներ որ ինքը պատվում էր Յովհաննէսին և հաւատարի էր Նորա սրբութեանը, ու երկրորդը որ վախենում էր ժողովրդից, որնոր Յովհաննէսին մեծ մարգարէ էր ճանաչում: Բայց Հերովդիսն ինդրելով և շողորթութիւններով այն տեղ հասցրեց, որ Հերովդէսը հրամայեց Յովհաննէս Մկրտչին բանտը գցել: Միայն սրանով չբաւականացաւ Հերովդիազան. նա գտաւ միջոց իր չարութեանը բաւականութիւն տալու: Հերովդէսը սօնում էր իր ծննդեան օրը և տուաւ մեծ խնջոյք ամեն պալատականներին, զօրավարներին, ուրիշ աստիճանաւորներին և ամեն երևելի Բալելիացիներին: Խնջոյքի ժամանակ Հերովդիազայի աղջկը ներս մտաւ և պար եկաւ թագաւորին ուրախացնելու համար. նորա կաքաւերուն հաւանեցան ամեն ներկայ գտնուողները, բայց Հերովդէսը այնպէս ուրախացաւ, որ ասաց. «Ինչդրիք ինձնից ինչ ուզում ես. ես քեզ իմ թագաւորութեանս կէսն անգամ տալու պատրաստ եմ»: Նա երզումնով հաստատեց իր խոստումներ:

Աղջկը գնաց մօր մօտ, որ խորհուրդ հարցնէ, թէ ի՞նչ խնդրի թագաւորից:— «Խնդրիք Յովհաննէս մկրտչի գլուխը», ասաց նրան մայրը: Եւ աղջկը դառնալով ինձոյքի դահլիճը ասաց թագաւորին, «ես խնդրում եմ քեզ, որ հրամայես այս բոպէին բերել ինձ ամանի վրայ Յովհաննէս Մկրտչի գլուխը»:

Թէև խիստ սարսափեցրեց Հերովդէսին այսպիսի ծանր խնդիրը, բայց նա, որովհետև շատերի ներկայութեամբ տուել

էր երդումն աղջկան խնդիրը կատարելու, չկամեցաւ կոտորել իր խօսքը. նա նոյն բուսէին զրկեց դաճճին, որնոր մանկերով բանդը Յովհաննէսի մօտ կարեց նորա զլուխը և ամանի վրայ դրած բերաւ աղջկան մօտ: Սա վեր առաւ արիւնսթաթախ գլուխն և տարաւ նրան իր մօր մօտ:

Չարհուրիկի անցք: Բայց ի՞նչ եղբակացութիւն կարող ենք հանել նրանից:— Տեսնելով որ անօրէնութիւնը յաղթական է հանդիսանում առաքինութեան վրայ, տեսնելով, որ արդարները հալածվում են, մենք պէտք է ասենք, «՛հ, յայտնի բան է, կայ ուրիշ աւելի լաւ կեանք, ուր մեղքերը կ'սպառփին. իսկ առաքինութիւնը կ'վարձատրվի: Աստուած արդարադատ է»:

ԳԼՈՒԽ ԽԲ.

ՅԻՍՈՒՍ ԲԻՒՍՏՈՍ ԲԻՉ ՀԱՅՈՎ, ԿՇՏԱՅՆՈՒՄ Է ԲԱՆԻ ՄԻ ՀԱԶԱՐ ՀՈԳԻՆՆԵՐ

Մատ. Ժդ. 15. Մարկ. դ. 35. Գով. Թ. 12. Յովն. դ. 5.

Մօտենում էր Պասէքի աօնը՝ երրորդը Փրկչի մկրտվելից յետ: Ժողովուրդը, որնոր ամեն կողմից հաւաքվում էր Յիսուսի Բրիստոսի մօտ, չէր տալիս և ոչ մի ազատ բուսէ ոչ նրան և ոչ նորա աշակերտներին. ուստի և ասաց նա նրանց, «Բնացէք զուք առանձին անապատ տեղ և հանգստացէք այն տեղ վտօր ինչ: Ինքն էլ նստաւ նաւակն և անցաւ Գալիլայի ծովովը մի անապատ տեղ:

Ժողովուրդը նկատելով, թէ որ կողմը նաւակը գնաց, շտապեց ինքն էլ ոտով այն տեղ, մերձակայ քաղաքներից և գեղերից նոցա հետ միացան նոր բազմութիւններ էլ, այնպէս որ Տէրը կրկին գտաւ իրեն յատուած մեծ բազմութեամբ: Նա քաղցրութեամբ ընդունում էր եկողներուն և մի սարի վրայ բարձ-

րանալով կանոնաւորութիւն էր տեսնել ամեն իր մօտ հաւաքվողներուն: Նա երկաւր ժամանակ քարոզում էր Առուածոյ արքայութեան վրայ, բռնկում էր հիւանդներուն և օգնում էր ամէնին, որոնք կարօտում էին նորա օգնութեամբ:

Արեգակը սիւսաւ մայր մտնելէ Աշակերտները մօտեցան Փրկչին և ասացին, «այժմ ոչ է արդէն, մենք անապատ տեղում ենք: Արձակիր այս մարդոց, որ երթան, գնեն իրենց համար կերակուր մերձակայ քաղաքներում և գեղերում»:

«Այդ հնարանորէն, մտայ ԻՏԷրը՝ «զուք կերակրեցէք նրանց».— «Անկարելի է», պատասխանեցին աշակերտները. «Ո՞ր մենք կարող ենք գտնել և գնել ճշայ այսքան բազմութեան համար»:

«Քանցէք, ք» ասաց Յիսուս Բրիստոսը՝ «տեսէք ինչ կարգուք փոքր ինչ հաց»։ Ինչպէս Առաքինորէն մօտեցան և ասաց նրան. «կայ այս տեղ մի պտտանտակ, որտոր աւելի հինգ հաց և երկու ձուկը, բայց այն ի՞նչ է այսքան բազմութեան համար»:

«Երեւէք նրանց ինչ մօտ»։ ասաց Յիսուս Բրիստոսը։ Կրկնէ հրամայեց նա նստուցնել իւրոք ժողովուրդին խոտի վրայ դաս դաս։ Երբ այնպէս ամենքը ուտեցան, հարիւր հարիւր կամ յիսուս յիսուս հողի ամեն մի քտտուք, կարելի էր նրանց համարել։ Ամենքը էին այն տեղ զինք հազար հողիք, կանանց և երեխանց համարներով։

Այն ժամանակ Յիսուս Բրիստոսը վեր առաւ հինգ հացն և երկու ձուկը, առջքերը զէլի երկինք վցեց, քահացաւ Առուածոյ և օրհնեց հացերն ու ձկները։ Յետոյ կոտորեց նրանց և առաւ աշակերտներին, որ բաժանեն ժողովուրդին։ Ամենքը կերան որքան զանազան էին և կշտայան։

Մնաց յետոք Փրկիչը հրամայեց իր աշակերտներին հաւաքեցին այն և լքցրին տաններէն տակաւի։ Ժողովուրդը որ տեղաւ չայս հրաշքը, ասում էր. «այս

մարդարէն յիրաւի Ա. յն է, որին մենք սպասում էինք— Սա Մեսսիան է: Նորա համաձայնեցան միմեանց քնն տանել Նրան Երուսաղէմ և անուանել Նրան Իսրայէլացւոց թագաւոր: Յիսուս Քրիստոս հասկանալով ժողովրդեան միաբեր, մէնակ հեռացաւ աննկատելի կերպով լեռան գլուխը աղօթելու համար:

ԳԼՈՒԽ ԽԳ.

ՓՐԿԻՉԸ ԳՆՈՒՄ Է ՋՐԻ ԵՐԵՍԻՆ

Մատ. ժդ. 23. Մարկ. դ. 46. գ. 15.

Սարի գլուխը հեռանալիս Իր աղօթքը կատարելու համար Յիսուս Քրիստոս հրամայեց աշակերտներին նստել նաւակի մէջ և առանց իրեն սպասելու նաւել ծովը միւս ափը: Այս նաւագնացութեան ժամանակը վեր կացաւ հակառակ հողմ, ծովակը ալեկոծվեցաւ և նաւակը վտանգի մէջ էր:

Մինչև գիշերն էլ վրայ հասաւ և բոլորովին մթնեցաւ: Ծովակի մէջ տեղում յանկարծ աշակերտները տեսան մէկ մարդ, որնոր գալիս էր ալիքների վրայով. սարսափանք պաշարեց նրանց այս՝ Ինքն Աստուածային Վարդապետն էր: Տէրը ասաց նրանց. «Ես եմ, մի՛ վախենա՛ք»: Պետրոս Առաքեալը ասաց. «Տէր, եթէ այդ Դու ես, հրամայիր ինձ էլ դալ Բեզ մօտ ջրի վրայով:— «Ենկ, պաաասխանեց Տէրը: Պետրոսը դուրս գալով նաւակից սկսաւ գնալ ջրի երեսին, միայն երբ տեսաւ իր շուրջը բարձր ալիքներ, վախեցաւ և խեղդվում էր: «Տէր» աղաղակեց նա, օգնիր ինձ. ես խեղդվում եմ»: Այն ժամանակ Յիսուս Քրիստոս ձգեց իր ձեռքը, բռնեց նրան և ասաց. «Թերահաւատ, ինչու երկնոցիցիր»:

Նորա մտան նաւակի մէջ, մտնելից հանդարտեցաւ. շուտ

հասան իրենց ցանկացած ափը: Ամեն նոցա հետ նաւոյներն, ընկնում էին Յիսուսի Քրիստոսի առաջին և ասում էին, Ճշմարտիւ Դու Աստուծոյ որդի ես:

ԳԼՈՒԽ ԽԴ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ՕՐՀՆՈՒՄ Է ԵՐԵՍԱՆՑ

Մատ. ժդ. 1. Մարկ. 35. ժ. 13. Ղուկ. Թ. 46. ժ. 75.

Մի քանի բարեպաշտ մայրեր, լիքը երկնային վարդապետի սիրով և հաւատով բերին Նորա մօտ իրենց երեխանց կամեալով, որ նա նրանց օրհնէ, բայց աշակերտները նեղուածքի պատճառաւ երեխանց Յիսուսի Քրիստոսի մօտ չէին թողնում:

Սիրելի Յիսուսը աշակերտների այս վարմունքից անբաւական եղաւ: Նա ասաց նրանց. մի՛ արգելէք երեխանցը Ինձ մօտ գալու, որովհետև այսպիսիներինն է երկնից արքայութիւնը, ով որ երեխայի նման չէ կարող մաքուր սրտով և հեղութեամբ ընդունել վարդապետութիւնը երկնից արքայութեան վրայ, նա չի մտնել նորա մէջ:

Ամեն Նորա մօտ բերած երեխանցը օրհնում էր Յիսուս ձեռքը նոցա վրայ դնելով:

Միւս անգամ էլ իրը Յիսուսի աշակերտները վիճում էին, թէ ով է մեծը իրանցից, նա կանչեց Իր մօտ մի երեխայի և ասաց նրանց իբրև խրատ. «ով որ կ'ընդունէ այսպիսի երեխաներից մէկին Իմ անունովս, նա Ինձ է ընդունում: Իսկ ով Ինձ կ'ընդունէ, ընդունում է Ինձ Արկողին: Ընդհակառակն, ով կը դայթազդեցնէ այս փոքրներից մէկին, որ ինձ հաւատացել են, լաւ էր այն մարդուն, որ վզին քար կապէր ու ծովը ընկնէր»:

«Վայ այն մարդուն, որի ձեռքով դայթազդութիւն մտնում է աշխարհս: Անկարելի է, որ աշխարհումս դայթազդու-

միջոցառամ ամ շարժման արժեքն արժեքն արժեքն արժեքն արժեքն
 թիւն չլինի. միայն վայ այն մարդուն որի ձեռքով լինում է այն:
 «Այս փոքրիկներից ոչ մէկին մի որ համար չէ ք. որովհետեւ
 տե երկնքումը նոցա հրեշտակները միշտ տեսնում են իմ երկ-
 նակը և արքայն և մարդը որքին էլ նորա համար եկաւ
 աշխարհ, որ զանէ և և կեցուցանէ կրածներուն:

ԳԼՈՒԹ ԽԵ. ՔԱՊՈՒՆ ԻՆ ԿԱՊՈՒՆ

ԵՐԱՏ ԼԵԶՈՒԹԵԱՆ ԷՒ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԱՐԻԱՑՈՒԹԵԱՆ ԴԺՈՒՍԻ ԸՆ-
 ՆԱՊԱՐ ՀԻ ՎՐԱՅ
 Վրաստանի մասին խոսող մի քանի տեղանքներով
 խոսելու երկու աշակերտներին Յակոբի և Յովհաննէսի
 մայր. եկաւ մի անգամ իր երկու որդեգրու հետ Փրկչի մասին
 ասաց. «Երբեք մեծ թեմի համար իր յիշման խնդիրներս
 ցանկանում են, հարցրեց Տէրը: Մայրը ընկածան ծորոտակներն և
 խնդրում էր իր որդեց համար: «Իրա այնպէս», պատմւէր, «ես
 որ Քո արքայութիւնումը որդիքս նստեն: Քն մտաք յանկր ոչ
 կողմումը և միտք ձախումը: Յիսուս Քրիստոս մպնտնայինեց.
 «Սուք չգիտէք. ինչ էք խնդրում: Կարող էք սարկեց տեք
 լանել այն բաժակը, որնոր ես կ'լանեմ: Երբարդ աստակցանցին.
 «Կարող ենք»:

Սրանց երևում է, որ այն երկու աշակերտներն բնայրը
 չունէր ուղիղ բարձր հասկացողութիւն երկնային վերապրութեան
 վերայ: այլ դատում էր նորա վերայ այն ժամանակում շրջանակի
 մեծ մասի թոյլ հասկացողութեամբը. այնպէս անմտեցանք
 այն երկրային թագաւորութեան, որը շատ բան կարող էր ձեռք
 բերել հովանաւորութեամբ և խնդիրովն կարծու էր նա-
 նապէս, որ որդիքը բարդատր կ'լինէին, եթէ կարողանային
 անուանի լինել ու հարուստ. այլ Տէրը այլապէս էր ուսուցա-

նում: Ոչ թէ մեծութիւնն ու հարուստութիւնն են մոցնում
 մարդու Աստուծոյ արքայութիւնը, այլ հեղուցութիւնն և արդա-
 րութիւնը: Ով որ Յերմես անդու թեմաք կ'լանէ վշտերի բաժակը կը
 ստանայ պատի կրկնային արքայութիւնումը: Բացի քրանից Տէրը
 ասաց այն աշակերտներին. «Ես բաժակս դուք կարող էք լանել,
 այլ Վատաճիս աջ կամ ձախ կողմումը նստել կարող են միայն
 նորա, որնց համար այդ պատրաստել է իմ Հայրս: Ես ուսուցա-
 լիս տասն Առաքելները, լսելով Յակոբի և Յովհաննէսի
 նէսի խնդիրը, բարկացան նոցա վրայ: Յիսուս Քրիստոս կանչեց
 իր աշակերտներուն և ասաց նոցա. «Ով ձեզնից կամենում է
 լինել առաջինը, թող լինի ձեր ամենից ծառան: որովհետեւ
 մարդոց որդին էլ եկաւ աշխարհ ոչ թէ, որ նրան ծառայեն,
 այլ որ ինքը ծառայէ ամենին և իր անձը զնէ շտապել կր-
 կութեան համար»:

ՄԵՐԱՑՈՒՆ ԵՐԻՏԱՍԽՐԷ

Մատ. գր. 16. Բարկ. ժ. 17. Կով. ժ. 18.
 Հանապարհին հանդիպեցաւ Յիսուս Քրիստոս մի հարուստ
 երիտասարդի, որնոր մտանալով նրան ընկաւ նորա ոտներն և
 ասաց. «Արդապէս բարի, ի՞նչ պէտք է անեմ, որ յաւիտե-
 նական կեանք ստանամ»:

«Ինչու ևս Ինձ բարի կոչումն. ասաց Յիսուս Քրիստոս,
 բարի է միայն Աստուած. իսկ եթէ կամենում ես ստանալ յա-
 վիտեանական կեանք, կատարիր պատուիրանները»:
 «Ճանապարհ ցուցանեց, հարցրեց երիտասարդ:
 «Տէրը պատասխանեց. պատուիրանները յայտնի են մի
 «Ինչ յայտնի մտն ա միջ միտնումն որպէս որ ինչ ցլիկն

սպանիր, մի՛ շնար, մի՛ գողանար, սուա մի՛ վկայիր, պատուիր քո՛ հօրդ և մօրդ և սիրի՛ր ընկերօջդ իբրև քեզ»:

Այս ամենը ես մանկութիւնիցս կատարել եմ, պատասխանեց երիտասարդը: «Ելի ի՛նչ պէտք է անեմ»:

Յիսուս Քրիստոս քաղցրութեամբ նայեցաւ նորա վրայ և ասաց. «այժմ մնում է քեզ մէկ բան: Եթէ կամենում ես կատարեալ լինել, ծախիր ունեցածդ և բաժանիր աղքատներին. այն ժամանակ դու կստանաս դանձ երկնքումը: Յետոյ եկ իմ ետևից»:

Երիտասարդը, երբ այս լսեց, տրամեցաւ. որովհետև շատ հարուստ էր և չէր կամենում իր ստացուածքը կորցնել:

Երբ երիտասարդը հեռացաւ, Յիսուս Քրիստոս ասաց. «ժողովար է հարստին երկնային արքայութիւն մտնելը Այս խօսքերը զարմացրին աշակերտներուն. բայց Տէրը շարունակեց ասելով. «անկարելի է երկնային արքայութիւն մտնելը նրան, ով որ իր բոլոր յոյսը դնում է հարստութեան վրայ: Աւելի դիւրին է մալուխին ասեղն ծաղր մտնելը քան թէ հարստին Աստուծոյ արքայութիւնը»:

Աշակերտները աւելի ևս զարմացան և ասում էին միմեանց. «ուրեմն ո՞վ կարող է փրկվել», Բայց Փրկիչը ասաց. «ինչ որ անհնարին է մարդոց համար. Աստուծոն հնարաւոր է»:

Գ. Ա. Ս. Ի.

ՔԱՆԱՆԱՑԻ ԿԻՆԸ

Մատ. մե. 21.

Մի անգամ Յիսուս Քրիստոս Փլանիկէի ծովեղերեայ մեծ քաղաքների՝ Սիդոնի և Տիրոսի սահմաններումն էր: Սոցանից մէկից եկաւ մի կռապաշտ Քանանացի կին և մօտենալով Յի-

սուսին աղաչում էր նրան այս խօսքերով. «Տէր, Դաւթի որդի, ողորմիր ինձ: Աղջիկս այսահար է և տանջվում է յոյժ»:

Փրկիչը, որ կարդաց, ինչոր նորա սրտումն կար, կամեցաւ ամենի առաջին յայտնի անել նորա հաւատն ու ամառացնել Իրեն պատող Իսրայէլացիներուն. իսկ միևնոյն ժամանակ կամենալով փորձել խնդրող կնոջն էլ, նա ոչինչ չպատասխանեց նրան:

Բայց Քանանացի կինը, նրան հետևելով, անդադար նրան աղաչում էր: Աշակերտները մօտենալով Յիսուսին ասում էին «արձակիր դրան. որովհետև կանչում է մեր ետևից»: Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց նրանց. «Ես զրկած եմ Իսրայէլե տան կորած ոչխարների մօտ»:

Քանանացի կինը մօտենալով ընկաւ Յիսուսի ոտները ասելով. «Տէր, օգնիր»:

Իսրայէլացիները այնքան ասում էին կռապաշտներուն, որ նրանց շուն էին կոչում: Յիսուս Քրիստոս, նոցա մտածութեան եղանակին հետևելով, ասաց Քանանացի կնոջը. «Մնարդար կ'լինի հացը երեխաներից խլել ու շներին տալ»: «Չճարտիւ այդպէս է, Տէր», պատասխանեց Քանանացի կինը. «միայն շներն էլ կերակրվում են փշրանքներով. որոնք նոցա աէրերի սեղանից թափում են»:

Այն ժամանակ Յիսուս Քրիստոս ազաղակեց. «ով կին, քո հաւատոյ մեծ է, թող կատարվի, ինչ որ ցանկանում ես, գնա խաղաղութեամբ»:

Այն բուպէից նորա աղջիկը բժշկվեցաւ և մայրը գնալով սուն գտաւ նրան բոլորովին առողջ:

իցոյ զՅաակ Եղիշ իրոցնսոյ սպ մազմ զՅ Նուշայրս միտաս
ապրել ի Նուշիմասս մ ի զարասպ սիվճրմ : Հմի զիկնդորո

ԳԼՈՒԿ ԽԲ.

ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ

յմարաննա յո մասնաւ արոմ յմաս յմարան զի զիկնդորո
մնայ յանհարան մարմնի մով զարժնուցայր յոտարս մնոյմ
Մատ. Թ. 1 Մարկ. Թ. 1 Նով. Թ. 28.

մայ Յիտուս Բրիտոս իր հետ առնելով երեք աշակերտներուն՝
Պետրոսին, Յակոբին և Յովհաննէսին զնոց Յուսիօր լերան վայցս
երբ հասուցնորս զմզամթը, Յիտուս Բրիտոս աղօթք արուս,
և աղօթելիս՝ Նորս կերպարանքը յայրակերսվեցաւ, զովսվեցաւ,
Նորս երեսը լուսաւորվեցաւ ինչպէս արեգակը, չորերը սպիտաւ
կացան ինչպէս ձիւն: Նորս մօտ երեկեցան երկու մարդիկ, պա-
տած երկնային լուսով, սոքա էին Մովսէս և Մովսէս մարգարէս
ները: Սոքա խօսում էին Տիրոջ հետ նոքա վրայ, ինչ որ նրան
պատահելու էր Երուսաղէմում: Առայթ Նուշայր միջ մտոց բնայր
իմի Պետրոս առաքեալը զբարձրացած այն հրաշալի անխիղճիմ
վրայ առայց ճէր, մեղ լաւ էր այն տեղ մնալը յՅիտուս հրաման
յն, մենք կշնենք երեք յանդրաւոր (վրան) մէկը Քեկ համար,
միւսը Մովսէսի և երրորդը Նուշայր համար: Աւրանտութիւնաց
ինքն էլ չէր խնանում, ինչ էր ասում:

Մինչև որ Պետրոսը խօսում էր, եկան մի քանիստ ուր լանց,
և անկից լսելի կողաւ ձայն, որնորս ասում էր, «Սա է խմախ
բելի որդիս, Սրան լսեցէք: Աշակերտները, երբ լսեցին այս
երկնային ձայնը, զարհուրեցան, զինկան գիտնել վրայ և սկսան
աղօթք անել:

Տէրը մտեցաւ նրանց և ասաց. «վեր կացէք, մի վա-
խենաք»: Գիտնից վեր կենալից յետ աշակերտները ոչոքին չտե-
սան բայց միայն Յիտուսին իր սովորական կերպարանքով:

Այն ժամանակ Տէրը արգելեց իր աշակերտներին պատ-
մել այս տեսիլքը ուրիշներին մինչև Նր յարութիւն առնելը:

ամենա յիշմոյ միջմաստոյն զիկնայր, զցասոյ ապոմ բնվիւսոյ
ան միտան յմեջաւ զիկնայր, մազմ բնվեցաւ, մ մոյնոց այ
յն յմեջոն զիկնայր:

ԱՆՆԱԿԱ ՈՐՅՈՒ ՆՈՍԿԵՆԵՍՈՒ ԿՐԻՍՏՈՍ

մամ իրոցո Գրիգորի մամ Յիտուսայր յմարայ մ իր յայցայցայ
մնայմի Նուշայրս զի ճարտր մ միցո արցո ամ զՅ Նուսս
յամս Յիտուս Բրիտոս Բրիտոս արամեց ծննդովսին մ յետս
զայ առախր:

Միտուս Բրիտոս Բրիտոս արամեց ծննդովսին մ յետս
զայ առախր: միցո բնայր մաշայր ուն բնվմասայլա ժուար
պա Մէկ մարդ ունէր երկու որդի: Կրտսերը անայ Եր Տօրը,
ատոր ինձ ասացուածից մէկ մասը: Լայրը ինձանեց ճաս-
ցուածը երկու որդեց մէկ և ասեց կրտսերին լուրը, ինչ որ
նրան ընկաւ: Այս հարստութիւնով երկուսնայր զնայ հիմաւ
ուր երկիր, ծախեց, փչացրեց ամէն իր Տօրից անուցածը շայլ
և գեղի կենսը փարելով:

Երբ որ այն երկրում, ուր նա գնացել էր, սուր լինկաւ,
արդէն նա ոչինչ չուներ անտան զանուկ պարստութիւն էր
քաշում: Նուսի և զստիակեցաւ ճասայլովի գեղացի, որնոր
զրկեց նրան իր խոզերը խարածելուս և ինչ մեկնակալ լուրսն
չէր տայիս: Նոր լուսնութեանս կանցկայնէրս իր լուրսն յայն
եղջերսնելով (միտեսակ պտուղէ) յարով խոզերուս փն կերու
կրտսէ միայն նայնէլ յիար: Գլխի ջրոցէս յաղծայր փրայնտոյ
«Բանի վարձկաններ ունի հայրս, որոնց նա կշանայնում է ճա-
ցով խի ծխայսակ սովից մեծում են: Կերթում հօրս անտան
կասեմ նրան. Լայր իմ և մեղայ քո առաջիկայն նայիմ նր-
ժանի չեմ քո որդիք կռվելու. բայց ընդունել յնձ ինչպէս քո
ճասաներից մէկին՝ նա պատրաստվեցաւ թանաքար հալ կար
իր հօր մօտ: Դեռ հեռուից հայրը տեսնելով եկողին զգաց մեծ
կարեկցութիւն Նր դժբաղդ որդեյ վրայ և շատաով զնայ նորս
առաջը: Նա վրայ ընկաւ, զրկեց նրան և սկսաւ համբուրել
Այն ժամանակ ասաց որդին. «նա մեղայ երկնքում և քո ա-
ռաջից և էլ արժանի չեմ կռվելու քո որդի»: Բայց Լայրը

ընդմիջեց նորա խօսքը, հրամայեց ծառաներին բերել ամենա-
լաւ շորերն և հագցրեց նրան, հրամայեց հագցնել մատին մա-
տանի և նոր կօշիկներ ունենորին: յետոյ հրամայեց մորթել մի
պարարակ եզ և կազմել ուրախութեան խնջոյք. որովհետև
ասում էր նա. որդիս, որին ես կորած էի համարում, կենդանի
է գեռ և այժմ ինձ հետ է: Այս ուրախ խնջոյքի ժամանակ
դաշտի աշխատանքից յետ դարձաւ երեց որդին. նա լսեց երգի
և երաժշտութեան ձայն և հարցրեց ծառաներից մէկին. այս
ի՞նչ է: Յառան ասաց, որ գարձել է նորա եղբայրն և հայրը
հրամայել է մորթել պարարակ եզ ու պատրաստել խնջոյք,
կամենալով սրանով յայտնել իր ուրախութիւնը, որ տեսնում է
իր որդուն էլի կենդանի և առողջ: Այս այնպէս տխրացրեց
երեց որդուն, որ նա չէր ուզում ներս մտնել: Բայց հայրը
դուրս եկաւ նորա առաջ և համոզեց, որ ներս մտնէ նոցա մօտ:

Բայց երեց որդին պատաստանեց նրան. «ես ծառայում
եմ քեզ այսքան տարի, հաւատարմութեամբ կատարում եմ ա-
մեն քո հրամաններդ և սրան չնայելով դու ոչ մէկ անգամ
չառիր ինձ մէկ այծ էլ, որով ես յարգեի իմ բարեկամներուս:
Իսկ իմ եղբորս համար, որնոր ծախեց քո ստացուածքիդ կեսը,
հրամայեցիր մորթել պարարակ եզ: — Որդեակ իմ, ունեցածս
քեզ է պատկանում: Բայց այժմ դու ինքդ էլ ուրախ պէտք է
լինիս, որովհետև այս քո եղբայրդ կորած էր, գանկեցաւ, մե-
ռած էր և կենդանացաւ»:

Այս առակը ցոյց է աալիս մեզ, թէ Աստուած որպիսի
սիրով ընդունում է զղջացած մեղաւորին:—

միջոցառումի տարածում զուտ շնորհիւ մի արտոնքս ինչպէս
Գ.Ուիտ Ե.

ՈՂՈՐՄԱՍ ՍԱՄԱՐՍՅԻ:

Գլուխ Ժ. 25.

Մէկ նարայելացի, որնոր պարապում էր սուրբ գիրքը և
օրէնքները սովորելով, եկաւ Յիսուս Քրիստոսի մօտ և ասաց նրան
«Վարդապետ, ի՞նչ պէտք է անել յաւիտենական կեանք ստա-
նալու համար»: Նա այս հարցմունքը Փրկչից ճշմարտութիւնը
սովորելու համար չարաւ, այլ նրան փորձելուս պատճառով:

Տէրը պատասխանեց. «Ի՞նչ է դրած օրէնքումը, ի՞նչպէս
ես կարդում այն»:

Օրինականը ասաց. «Իրի՛ր քո Տիրոջը Աստուծո՛ւր բոլոր
սրտովդ, բոլոր զօրութիւնովդ, մտքովդ և ընկերովդ ինչպէս
քեզ»:

Յիսուս Քրիստոս ասաց. «դու ճշմարիտը պատասխանեցիր:
Կատարիր այն և կ'ստանաս յաւիտենական կեանք»:

Օրինականը ամաչեցաւ այս հասարակ և պարզ պատաս-
խանից. նա կամենում էր մէկ նոր խորամանկ հարցմունքով
դժուարութեան մէջ գցել (կապել) Յիսուս Քրիստոսին և այն-
պէս ծածկել իր ամօթը:

Բայց ո՞վ է իմ ընկերս». հարցրեց օրինակը, որնոր գուցէ
էր օրինաց այն մեկնիչներից, որոնք այս պատուիրանում ընկեր
անունով հասկանում էին միայն չրէաններուն և ոչ թէ ամեն
մարդոց:

Այս բանին պատասխան տալու տեղ Յիսուս Քրիստոս
պատմեց յետագայ առակը: «Մէկ մարդ նրուսաղէմից գնում էր
երիքով, ճանապարհին ընկան նորա վերայ աւազակներ, նրան
վերաւորեցին և թողին ճանապարհին իսակենդան: Նոյն ճա-

նապարհով անցկացաւ մի քահանայ. նա տեսաւ վերաւորածին
և անցաւ գնաց:

Յետոյ մի զլեւացի, որնոր նոյնպէս տեսաւ վերաւորածին
ու անցաւ նորա մօտով: Վերջապէս նոյն ճանապարհով գնում
էր մի Սամարացի. սա տեսաւ վերաւորածին ցաւեցաւ նորա
վրայ, մօտեցաւ նրան, լուծած վէրքը եղով և գինով, փաթա-
թեց այն և շարիերով իր վերայ բերաւ պանդոկ ու ինքը հոգո
էր քաշում նորա վրայ. իսկ միւս օրը, երբ պէտք է իր ճա-
նապարհը շարունակէր, կանչեց պանդոկապետին, յանձնեց հի-
ւանդին նրան ու փող տալով ասաց. «հոգաւ դորա վերայ. իթէ
աւելի ծախս կանես նորա համար» քան թէ ինչքան քեզ աս-
լես եւ, յետոյ կհատուցանեմ քեզ մնացածն էլ:

Այս երեքից որն էր այն աւազակները ձեռք ընկած մար-
դուն մերձաւորը, շարունակեց Յիսուս Քրիստոս:
«Նա, որնոր նրան ողորմութիւն արաւ. պատասխանեց
օրինակներ: Այն ժամանակ Տէրը ասաց. «գնա՛ գաւ էլ միւսնոյն
արաւ»:

ԵՐԿՈՒ ՊԱՐՏԱՊԱՆՆԵՐԻ ԱԹՎԿԸ

Մատ. ժր. 23.

Տէրը ասաց. «Այլ թագաւոր, երբ հաշիւ էր պահանջում
իր ծառաներից և կալուածքի վերակացուններից. կանչեց իր մօտ
ծառաններից մէկին, որնոր պէտք է նրան մի ըւր (10,000)
քանրար շահ ցոյց տար: Եւ որովհետեւ նա չկարողացաւ նորա
վրայ, ազատութիւն տուաւ նրան և ներեց պարտքը:

Թագաւորից դուրս գալիս հանդիպեցաւ նա իր ընկերա-
կիցիներից մէկին, որնոր նրան պարտ էր հարիւր դահիկան: Նա
նոյն բոպէին բռնեց իր պարտապանի վզին և ասաց. «այս բո-

պէին տուր պարքը»: Ընկերը ոտներն ընկաւ և աղաչում էր ա-
տելով, «փոքր ինչ համբերիր, ես քեզ բոլորը կհատուցանեմ»:
Բայց պարտատէրը չնայելով նորա աղաչանքին հրամայեց իր
պարտապանին բանար դնել և թողնել մինչև որ իր պարտքը
այս:

Թագաւորների ծառաներից մի քանիսը, որոնք այս պա-
տահածը տեսել էին, պատմեցին այս անցքը թագաւորին: Թա-
գաւորը հրամայեց կանչել այն չար ծառային և ասաց. «դու
խտառախիտ և չար հոգի, ես բաշխեցի քեզ բոլոր պարտքդ նո-
րա համար: որ դու աղաչեցիր ինձ, իսկ դու չներեցիր քո ըն-
կերից ինչպէս ես քեզ ներեցի»: Թագաւորը բարկացաւ և
մատնեց նրանց դահիճների ձեռքը, մինչև որ հատուցանէ իր
պարտքը:

Եթէ մենք ցանկանում ենք մեր մեղքերի թողութիւնը
ստանալ երկնաւոր թագաւորից, մենք էլ պարտական ենք նե-
րել մեր ընկերների մեղքերն և յանցանքը, որոնք նոքա մեր
դէմ գործում են:

ՄԱՔՍԱՒՈՐՆ ԵՒ ՓԱՐԻՍԵՅԻՆ

Ղուկ. ժր. 10.

Յիսուս Քրիստոս այն մարդոց համար, որոնք լին են ինք-
նահաւանութեամբ, պարծենում են իրենց առաքինութեամբ,
սրբութեամբ և առում են ընկած մեղաւորներուն, ասաց յե-
տագայ առակը: «Այլ անգամ տաճար մտան աղօթք անելու
երկու մարդիկ, նրանցից մէկն էր Փարիսեցի և միւսը մաքսա-
ւոր: Փարիսեցին առջևումը կանգնեցաւ և աղօթք էր անում
իր համար այսպէս. «Աստուած, շնորհակալ եմ քեզնից, որ ես

ուրիշ մարդոց պէս յափշտակող, անիրաւ, շնացող չեմ և կամ ոչ այս մաքսաւորի նման: Ես պահում եմ շաբաթուան մէջ երկու անգամ և տալիս եմ ամեն ստացուածիս տասանորդը:— Իսկ մաքսաւորը մէկ կողմը կանգնած աչքերը երկինքը գցել էր, չէր համարձակվում նայել ու կրճքին խփելով աղաղակում էր. «Աստուած, քաւիր ինձ՝ մեղաւորիս»:

«Ասում եմ ձեզ, աւելորեց Տէրը, որ մաքսաւորը իր աղօթքով տւելի արդարացած դարձաւ տուն քան թէ Փարիսեցին: Ով որ կ'բարձրացնէ իր անձը կ'խոնարհի և ով կ'խոնարհացնէ իրեն, կ'բարձրանայ»:

Գ. ԱՌԵՆ ԵԳ.

ԷԼԻ ՔԱՆԻ ՄԻ ԱՌԱԿՆԵՐ

Մէկ հարուստ մարդ հաւաքեց շատ ցորէն իր արտերից և ինքը իրեն մտածում էր. այժմ ի՞նչ անեմ, ես չունիմ տեղ, ո՞ր գնեմ հաւաքած ցորենս: Ահա ես ինչ կանեմ. կ'քանդեմ շտեմարանս և կ'շինեմ ուրիշ աւելի մեծերը, կ'ժողովեմ նոցա մէջ բոլոր հարստութիւնս և կասեմ իմ անձնիս. «Երբ ունիս հարստութիւն, որնոր բաւական է քեզ շատ տարիներ, հանգըստացիր, կեր, խմիր և ուրախացիր»: Բայց Աստուած ասաց նրան. «անմիտ, այս գիշեր հողիդ կ'առնեմ քեզնից. ո՞ւմ կ'թողնես քո հարստութիւնդ»: Այս առակին վրայ աւելացրեց Յիսուս Քրիստոս յետագայ խօսքերն էլ: «Միևնոյնը կ'պատահի նրան, ով որ հոգս է քաշում հարստութիւն ժողովելու և ոչ թէ Աստուծոյ հաճոյքը կատարելու»:

«Մէկ մարդ ունէր երկու որդի՝ ասաց Փրկիչը, «նա ասաց առաջինին նրանցից. «որդեակ, գնա աշխատիր այգիումս»: Բայց որդին պատասխանեց չեմ ուզում. իսկ յետոյ զղջացաւ և գնաց այգին աշխատելու: Հայրը եկաւ միւս որդուն մօտ ու

նոյնպէս ասաց. «գնա աշխատիր իմ այգիումս»: Նա պատասխանեց. «ահա գնում ես», բայց չգնաց:— Երկուսից ո՞րը կատարեց իր հօր կամքը. Առաջինը, պատասխանեցին ուկնդիրները: Այն ժամանակ Տէրը ասաց Փարիսեցիներին. «Ճշմարտն եմ ասում ձեզ, որ մաքսաւորները և մեղաւորները ձեզնից առաջ կ'մտնեն երկնային Արքայութիւն: Սկաւ Յովհաննէս Մկրտիչը ձեզ ճշմարտութիւն սովորեցնելու. դուք հաւատացիք նրան. իսկ մաքսաւորներն և մեղաւորները հաւատացին նրան. եւ դուք տեսնում էք և չէք ապաշխարում»:

«Մէկ մարդ ունէր իր այգիումը թղենի», ասաց Յիսուս Քրիստոս. «երեք տարի սպասում էր պտուղ այս թղենից. բայց ոչինչ չստացաւ: Այն ժամանակ ասաց նա պարտիզպանին. «ահա երեք տարի է կամենում եմ այս ծառից պտուղ ստանալ և չեմ ստանում. կտրիր այդ թղենին, որ ՚ի զուր տեղ չըռնէ այստեղ»: Պարտիզպանը պատասխանեց. «ձէր, թող էլի մի տարի: Ես նորա շուրջը կ'փորեմ և կ'պատեմ աղբով. կարելի է, որ այն ժամանակ բերէ պտուղ. բայց եթէ այն ժամանակն էլ չի բերիլ հրամայիր նրան կտրել»:

Այգիի Տերն է երկնային Հայրը, պարտիզպան՝ Աստուծոյ Որդին, թղենին՝ մարդս: Աստուած զրկեց մեզ աշխարհ նորա համար, որ բերենք պտուղ, բարի գործեր գործենք և օգտով գործածենք մեզ տուած ժամանակը: Նա երկար է սպասում մեր ապաշխարելուն, և եթէ մենք զէպիլ չարը կ'գործածենք նորա համբերութիւնը, նա մեզ յաւիտենական տանջանքը կ'մատնէ:

...ախտաւոր ամ շուն տոբրայ ին պնդարիւս ամբո . ըստ սխարիոմ
 բնկտաւ այլ զիս իցիկիմ — ըստը ըստ, ըստ նամբ աշտա . ըմմ
 մկ. զյոմնդիսխի ամ **ԲԱՆՔԱՆՆԵՐԻ ԱՌԱԿԸ** զգնայլ զճճ զի
 Նուստ Նոմ մտօյաննննն . միցմնիցմտոյա՞ ըստա զյո՞ճ իմանախ
 աղնի՞ ըստա ըլմբմն զյոմնդաւիմն 14 . զյոմնդաւիմն զի իմն
 իմն զշխարհ Քրիստոս սասց յետագայ տոակն էր: Մէկ հա-
 զան իս մայր իր հայրենիքից զնաչն կանչեց իր ծառաներուն
 և բաժանեց նրանց իրեն ունեցածք: Երանցից մէկն հինգ
 քանքար տուեց. միւսին երկու և երրորդին մի, զանագանելով
 նրանց իրենց ընդունակութեանց համեմատ, հրամայելով, որ
 ինչքան կարող են չափեցնեն այն իրենց տիրոջ օգտին համար:
 Գա, ով որ հինգ քանքար ստացաւ, աշխատեց նրանցմով
 էլի մի հինգ քանքար: Ով որ երկու քանքար ստացաւ աշխատեց
 էլի երկուսը: Նսկ սա, որ մի քանքար ստացաւ, փորեց զեփնը
 ու թաղեց այն, ինչպէս ինքը կարծում էր, իր տիրոջ փողը
 աւելի լաւ պահպանելու համար:
 Երբ քանի ժամանակից յետոյ աէրը դարձաւ իր հայրե-
 նիք և իր ծառաներուն կանչելով պահանջեց հաշիւ իր կայան-
 քի մասին, որնոր նրանց հաւատացել էր: Հինգ քանքար ստա-
 ցողը. «Տէր, դու ինձ տուիր հինգ քանքար, և հա էլի հինգ
 քանքար, որնք ես աշխատեցի նրանցմով»: «Աւա է՞», սասց
 Տէրը պու հաւատարիմ և բարի ծառայ ես. որովհետեւ փողքի
 մէջ հաւատարիմ դնողնցար ինձ, շատի վրայ կ'ըջանակեմ քեզ
 կառավարիչ: Այլիք քո տիրոջդ ուրախութեան մտնեակից:»
 Երկու քանքար ստացողը սասց. «Տէր, դու ինձ երկու
 քանքար տուիր, և հա էլի երկու, որնք ես վաստակեցի նրանց-
 մով»: «Աւա է՞», սասց Տէրը, պու հաւատարիմ և բարի ծա-
 ռայ. որովհետեւ դու ինձ հաւատարիմ եղար փողքումը, ես
 քեզ շատ էլ կ'հաւատամ. ուրախացիր քո տիրոջդ հետ միասին»: —
 Վ երջագէս եկաւ նա էլ, որնոր ստացաւ մի քանքար և

ասաց. «Տէր ես ճանաչում եմ քեզ, դիտեմ, որ խիստ մար
 ես՝ հնձում ես այն տեղից, ուր չես ցանել և ժողովում ես այն
 տեղից, ուր չես փռել: Ես վախենում էի քեզնից. ուստի և
 թաղեցի քանքարդ զետնի մէջ: Ահա դարձում եմ քեզ այն:»

Այն ժամանակ սասց նրան Տէրը. «Վաւ և ծոյլ ծառայ.
 թէ դիտէիր, որ ես հնձում եմ այն տեղից, ուր չեմ ցանել
 հաւաքում եմ այն տեղից, ուր չեմ փռել, պէտք է տայիր իմ
 քանքարս սեղանաւորներին, որ ես նրանցից տոկոսեօք ստա-
 նայի: Վեր առէք դրանից քանքարը և տուէք նրան, ով որ
 ունի տասն քանքար: Ով որ ունի, նրան էլի կ'արվի և կ'աւե-
 լանայ. իսկ ով որ չունի և չի ուղիւ ունենալ, նրանից կ'առնվի
 այն էլ, ինչ որ ունի: Այս անպիտան ծառային հանեցէք ար-
 տաքին խաւարը. այն տեղ կ'լինի լացն և առամանց կ'ըմտերը:»

Այս առակով Տէրը ուսուցանում է մեզ, որ մենք Աստու-
 ծոյ տուած մեր ընդունակութիւնները աշխատանքով և ժրա-
 ջանութեամբ ծաղկեցնենք և ամեն նորա շնորհաց պարգևներն
 օգտակարութեամբ դորձածենք:

ԳՒՌԻՍ ԾԵ.

ԱՅԳԻՒ ԼՍՄԱՐ ՎԱՐՁԱԾ ՄՇՈՎՆԵՐԻ ԱՌԱԿԸ

Մատ. ի. 1.

Խորայեղացիք պարծենում էին, որ վաղուց իրենք Աստու-
 ծոյ ընտրեալ ազգն են և կարծում էին, թէ միայն նոցա հա-
 մար պէտք է ծնի խոստացեալ Փրկիչը: Նոքա ոչ մի կերպով
 չէին ուզում հաւատալ, որ կուսպաշաներն էլ, որնք չէին ճա-
 նաչում ճշմարիտ Աստծուն, կարող են մանել Քրիստոսի արքա-
 յութիւնը: Տէրը յետագայ առակով կամեւում էր ցոյց տալ
 թէ որչափ նոքա անարդար են և խիստ և որչափ ուղղամած է

Աստուած ամեն մարդոց, որոնք վաղ թէ ուշ զղջմամբ դառնում են դէպի Նա:

Երկնային արքայութիւնը, ասում էր Յիսուս Քրիստոս, նման է լաւ տանտիրոջ, որնոր առաւօտը վաղ գնաց վարձեց մշակներ իր այգիի համար: Մի դահեկանով ամեն մէկին վարձեց յետոյ, զըկեց նրանց այգին: Երեք ժամից ու մէկ էլ կէսօրին կրկին դուրս գալով ու ամեն անգամ նոր մշակներ գտնելով զըկեց իր այգին աշխատելու: Աերջագէս արևի մայրը մտնելից մի ժամ առաջ էլ զնաց հրապարակ և տեսնելով մարդոց, որոնք առանց գործի կանգնած էին, հարցրեց նրանց, «ինչու այս տեղ բոլոր օրը անգործ կանգնած էք»: — «Արովհետև ոչոք չվարձեց մեզ», պատասխանեցին մշակները: «Բնացէք դուք էլ իմ այգիս», ասաց տանուտէրը, «վարձը բաժանելիս, դուք էլ կ'ստանաք ինչ որ հարկն է»:

Երեկոյեան տանուտէրը հրամայեց իր կառավարչին կանչել բոլոր մշակներուն և սկսաւ նրանց վարձ բաժանել սկսելով վերջիններից, որոնք ամենից յետոյ եկան: Ամեն մէկը ստացաւ մի մի դահեկան, մինչև նոքա էլ, որոնք օրուան վերջին ժամին եկան: Նոքա, որոնք առաջ էին եկել, սպասում էին, թէ աւելի կ'ստանան. իսկ երբ տեսան, որ իրենց էլ այնքան տալիս են, սկսան տրանջալ տանտիրոջ վրայ ասելով. «նոքա արևի մայրը մտնելից մի ժամ առաջ եկան և դու հաւասարում ես նրանց մեզ հետ, որոնք բոլոր օրուան աշխատանքը քաշեցինք և արեգակի տօթը»: Տանուտէրը պատասխանեց մէկին. «բնկեր, ես քեզ չեմ զըկում: Մէկ դահեկանով չ'կապվեցնար ինձ հետ: Առ, ինչոր քեզ պատկանում է և դնա: Ես կ'ամենում եմ տալ այս վերջինին էլ այնքան, ինչքան քեզ տուի, մի՞թէ իշխանութիւն չունիմ իմ սեփականութեանս վրայ: Մի՞թէ դու նախանձում ես, որ ես առատ եմ»:

Այսպէս էլ կ'ընի երկնային Արքայութիւնումը, ասա-

ջինները կ'ընին վերջիններ և վերջինները առաջիններ: Շատերը կանչված են. բայց քիչերն են ընտրած»:

Յիսուս Քրիստոս այս առակով ուսուցանում է նմանապէս, թէ մեր կեանքի որ ժամանակն էլ որ զղջանք, Աստուած միշտ կ'ընդունէ մեր զղջումն և կ'վարձատրէ ապաշխարած մեղաւորներուն այն երանութեամբը, որնոր պատրաստել է արդարների համար: Բայց որովհետև մենք մեր կեանքի ոչ մէկ րոպէի մասին հաւաստի չենք կարող լինել, թէ մեր ձեռքն է, չպէտք է մեր զղջումն և ուղղվիլը յետ զցենք, այլ միշտ պարտենք պատրաստ լինել Աստուծոյ դատաստանին ներկայանալու:

ԳԼՈՒԽ ԵԶ.

ԱՅԳԻԻ ԱՌԱԿԸ

Մատ. խ. 33. Ժարկ. ժր. 1. Ղուկ. ի. 9.

Փրկիչը մէկ անգամ Հրէաներին քարոզելիս նրուսողէմի տաճարումը ասաց յետագայ առակը.

Մի մարդ տնկեց այգի, պատեց այն ցանկով, փորեց հնձան, կանգնեց աշտարակ նորա մէջ ու յանձնելով այն մշակներին ինքը գնաց շատ տարիներով օտար երկիր: Երբ միրգ հաւաքելու ժամանակը հասաւ, ուղարկեց իր ծառաներուն, որ մշակներից խողով զինը պահանջեն. բայց մշակներն այն զըրկած ծառաներից մի քանիսին սպանեցին, միւսերին տանջեցին և բաց թողին դատարկ:

Տէրը զըկեց ուրիշ ծառաներու աւելի շատ քան թէ առաջ. միայն սոցա էլ մշակները միևնոյնը արին: Աերջագէս այգիի Տէրը ասաց. «ի՞նչ անեմ նրանց, կ'ըրկեմ իմ որդուս, կարելի է որ նրանից ամաչեն. բայց մշակները իրենց տիրոջ որդուն տեսնելով ասացին. «ահա զարիս է ժառանգն, եկէք սպա-

նենք նրան և ժառանգութիւնը մեզ կ'մնայ: Նոքա բռնեցին նրան, այգիից դուրս տարան և սպանեցին»:

Այս ասելից յետոյ Յիսուս Քրիստոս հարցրեց քահանաներից և դպիրներից. «երբ կ'գայ Յէրը, ի՞նչ կ'անէ այս մշակներուն»: Նա կ'դատապարտէ նրանց, պատասխանեցին նոքա և կ'տայ իր այգին ուրիշներին, պոնք կարգով կ'հասուցանեն նրան հաւաքած մրդի փողը»: Յիսուս Քրիստոս ասաց նրանց. «այսպէս էլ ձեզնից կ'խլվի Արքայութիւնն և կ'յանձնվի ուրիշ այգի, որնոր պտուղ կ'բերէ»:

Քահանայապետներն և դպիրները զգալով, որ այս առակը վերաբերում է իրենց, կամենում էին բռնել Յիսուս Քրիստոսին նոյն ժամին. բայց վախենում էին ժողովուրդից և այս պատճառաւ զրկեցին խորամանկ մարդոց, որոնք լսելով նրանից մի անզգոյշ խօսք պատճառ գտնեին նրան կառավարութեան ձեռքը մատնելու:

Փարիսեցիների տշակերանները և Հրովդիանոսները մօտեցան Փրկչին և ասացին. «Աւարդապետ, մենք գիտենք, ինչպէս դու ճշմարիտ ես և որ Դու ոչոքին երեսին չես նայում: այլ սովորցնում ես ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճանապարհը: Ասանք, Հրէաներս պարտակամ ենք Հռովմայեցոց կայսրին հարկ տալ: Յիսուս Քրիստոս, հասկանալով նոցա խորամանկութիւնն, ասաց. «ինչո՞ւ էք փորձում ինձ: Յոյց տուէք Ինձ մի դահեկան. ում պատկերն և ո՞ւմ անունն է գրած սորա վրայ», հարցրեց Նա:

«Կայսրինը», պատասխանեցին նոքա:— «Ուրեմն տուէք կայսրինը կայսրին. իսկ Ասածունը Ասածուն: Երբ այս լսեցին, զարմացան նորա իմաստուն պատասխանի վրայ և գնացին»:

Իսկ քահանայապետներն և դպիրները չէին համարձակվում նրան բռնելու առանց պատճառի. նոքա վախենում էին ժողովուրդից, որնոր համարում էր նրան մարգարէ:

ԳԼՈՒԽ ԾԷ.

ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՀԱՐՄԱՆԻՔԸ ՀՐԱՒԻՐԵԱԼՆԵՐԻ ՎՐԱՅ

Մատ. իր. 1. Դուկ. ժդ. 16.

Յիսուս Քրիստոս ասաց. «նման է երկնից Արքայութիւնը հարսանիքին, որնոր մի թագաւոր կազմեց իր որդու համար: Նա շատերուն կանչեց հարսանիք, միայն քիչերը եկան: Երբ թագաւորը զրկեց իր ծառաներուն յայտնելու, որ ճաշը արդէն պատրաստ է և սպասում են հրաւիրեալներուն, մէկը հրաժարվում էր ասելով, թէ պէտք է գնայ իր ազարակը տեսնելու, միւսը թէ գործ ունի, իսկ ոմանք մինչև անգամ անարգեցին և սպանեցին թագաւորի ծառաներուն: Երբ թագաւորը լսեց այս, բարկացաւ սատիկ և զրկեց զինուորներ, որ սպանեն սպանողներուն և այրեն նոցա քաղաքները: Յետոյ թագաւորը ասաց իր ծառաներին. «ճաշը պատրաստ է, բայց հրաւիրեալները անարժան գտնվեցան. գնացէք, ճանապարհին ումն որ հանդիպէք, ամենուն հրաւիրեցէք հարսանիք»: Ծառաները կատարեցին թագաւորի հրամանն և հաւաքեցին ճաշի վրայ մեծ բազմութիւն բարի և չար մարդոց. բոլոր պալատը լեցն էր հիւրերով»:

Թագաւորը դուրս եկաւ, որ տեսնէ իր հիւրերուն և նոցա մէջ մէկին նկատելով, որ հարսանիքի շորով չէր, ասաց. դու ի՞նչպէս մտար այս տեղ առանց հարսանիքի շորի, բայց նա լռու կեցաւ: Այն ժամանակ թագաւորը ասաց իր ծառաներին. «կտրեցէք սորա ձեռներն և ոտները և զցեցէք արտաքին խաւարը. այն տեղ կ'լինի լացն և ատամանց կրճուումն»:— Նատերն են կոչված, միայն քիչերն են ընտրած»: Թագաւորի հարսանիքը հրաւիրուածները՝ Հրէաներն են, որոնց ուրիշ ազգերից առաջ քարոզվեցաւ Քրիստոսի վարդապետութիւնը: Հիւրը,

որնոր թագաւորի հարսանիքը անվայելուչ շորերով եկել էր, օրինակ է այն մարդոց, որոնք պատկանելով Քրիստոնէական եկեղեցիին, վարում են քրիստոնէի անվայել կեանք:

ԳՂՈՒԽ ԾԸ.

ՏԱՄՆ ԿՈՅՍԵՐԻ ՎՐԱՅ

Մատ. ին. 1.

Յիսուս Քրիստոս Իր ունկնդիրների համար խրատական օրինակներն առնում էր կեանքի ամեն սովորական պատահմունքներից: Իսրայելացիք սովորութիւն ունէին հարսանիքի ժամանակ, որ հարսի ընկերները սպասում էին նորապսակին, որնոր սովորաբար գալիս էր գիշերով և կոյսերն այն ժամանակ վառած լապտերներով առաջ էին գնում նրան և ուղեկից լինում մինչև այն տունը, ուր պէտք է լինէր հարսանիքը: Այս սովորութիւնը միջոց տուեց Քրիստոսին յետագայ առակը ասելու:

«Երկնից Արքայութիւնը, ասաց նա նման է տանն կոյսերին, որոնք առան լապտերներ, որ գնան փեսայի առաջ: Նրանցից հինգը իմաստուն էին, իսկ հինգը յիմար. այս յիմարները առան լապտերներ. իսկ ձեթ չպատրաստեցին: Իմաստուններն իրենց հետ առան ամանով ձեթ էլ: Բայց որովհետև փեսայն ուշացաւ, ամենքը քնեցան: Կէս գիշերի մօտ ձայն բարձրացաւ, թէ ահա փեսայն գալիս է, շտապեցէք շուտով նորա առաջ դուրս գալու: Կոյսերը վեր կացան և փառեցին իրենց լապտերները: Այն ժամանակ յիմարները ասացին իմաստուններին. «տուէք մեզ ձեթ. որովհետև ահա լապտերներս հանգում են»:

Իմաստունները պատասխանեցին. «Եթէ մենք մեր ձեթից ձեզ էլ մասն տանք, բաւական չի լինիլ ոչ մեզ և ոչ էլ ձեզ, աւելի լաւ է, գնացէք և գնեցէք որքան հարկաւորն է»: Մին-

չև նոքա գնացին ձեթ գնելու, փեսայն եկաւ: Նոքա որոնք պատրաստ էին, նորա հետ միասին մտան ներս հարսանիքի ուրախութիւնը կատարելու և փակեցին գոները՝ յետոյ եկան միւս կոյսերն էլ. նոքա ասում էին. «Տէր, բաց արա մեզ դուռը: Բայց փեսայն պատասխանեց. «ես ձեզ չեմ ճանաչում»:

Այսպէս եղէք պատրաստ, աւելցրեց Յիսուս Քրիստոս, որովհետև դուք չգիտէք ոչ օրը և ոչ ժամը, երբ մարդու Որդին կ'գայ (այսինքն՝ դատելու կենդանիներուն և մեռածներուն):

ԳՂՈՒԽ ԾԹ.

ՀԱՐՍՏԻ ԵՒ ՂԱԶԱՐԻ ԱՌԱԿԸ

Ղուկ. ժգ. 19.

Յիսուս Քրիստոս շարունակեց ուսուցանել ժողովուրդին ասաց յետագայ առակն էլ:

«Մի քաղաքումը բնակում էր մի հարուստ մարդ, որն որ միշտ հագնում էր ծիրանի ու բեհեղ, նա ամեն օր ուրախանում էր և զուարճանում: Կար նմանապէս մի աղքատ էլ, անունով Ղաղարոս. սա բոլորովին ծածկած էր վէրքերով և պառկած էր հարստի դրան մօտ: Խեղճը կերակրվում էր այն վրշրանքներով, որոնք թափում էին նորա սեղանից, միայն շները գալիս էին ու լեզում նորա վէրքերը: Աղքատը մեռաւ և հրեշտակները տարան նորա հոգին Աբրահամի գոգը: Մեռաւ նոյնպէս հարուստն էլ. նրան թաղեցին փառքով: Դժուրքի տանջանքի մէջ գանուող հարուստը բարձրացրեց աչքերն ու հեռուից տեսաւ Աբրահամին և Ղաղարին նորա գոգումը: Հայր Աբրահամ, աղաղակեց նա, խղճացիր իմ վրաս. զրկիր Ղաղարին, որ իր մատի ծայրը թաց անէ ու զովայնէ լեզուս. ես պապակում եմ տապից:— Որդեակի, պատասխանեց Աբրահամը,

միտդ բեր, որ դու քո կենդանութեանդ ժամանակ վայելցիր բոլոր երկնային բարութիւններն. իսկ Ազգարոս չարչարվում էր: Այժմ նա այստեղ միտթարվում է և դու տանջվում: Եւ բացի սրանից մեր մէջը մեծ փոս կայ, այնպէս որ անկարելի է ոչ ձեր մօտից մեր մօտ և ոչ էլ մեր մօտից դէպի ձեզ անցնել: Այն ժամանակ դժբողոքը ասաց. «աղաչում եմ քեզ, հայր, զրկիր Ազգարոսին մեր տուն. ևս էլի հինգ եղբայր ունիմ. թող նա նրանց զգուշացնէ, որ նոքա էլ չզան այս չարչարանաց տեղը»: Աբրահամը պատասխանեց. «նոքա ունին Մովսէսին և մարգարէներուն. թող նրանց լսեն»:— Զէ հայր իմ, ասաց տանջ- փողը, «եթէ մեռելներից մէկը երթայ նոցա մօտ, նոքա անպատճառ կ'ապաշխարեն»:— «Եթէ չեն լսել Մովսէսին և մարգարէներուն», ասաց Աբրահամը, նոքա չեն հաւատալ նրան էլ: ով որ մեռելներից յարութիւն կ'առնէ»:

ԳԼՈՒԽ Կ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀՐՇՔՆԵՐԸ ԵՒ ԲԱՐԵՐՈՒՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մատ. Ի. 26. Մարկ. Ժ. 46. Լուկ. ԺԲ. 35. Մարկ. Է. 31. Լուկ. ԺԷ. 12.

Յիսուս Քրիստոս մի անգամ եկաւ Երիբով քաղաքը: Ճանապարհին նստած էր մի կոյր աղքատ և խնդրում էր ողորմութիւն: Լսելով որ իր մօտովը անց է կենում շատ ժողովուրդ, կոյրը հարցրեց. «այս ի՞նչ է»:— Նրան պատասխանեցին. «այստեղ անցնում է Նազովրեցի Յիսուսը»: Կոյրը սկսաւ աղաղակել. «Դաւթի որդի, ողորմիր ինձ»:— Սուջեից զնացողները սաստում էին նրան և հրամայում էին լուռ կենալ. իսկ նա աւելի ևս աղաղակում էր. «Յիսուս, Դաւթի որդի, ողորմիր ինձ»: Յիսուս կանգնեցաւ և հրամայեց կոյրին Նր մօտ բերել: «Ինչ ես կամե- նում. հարցրեց Փրկիչը: Արն այնպէս, որ աչքերս տեսնեն».

պատասխանեց կոյրը:— «Տես, ասաց Փրկիչը. քո հաւատդ քեզ փրկեց»: Նոյն բոպէին կոյրը սկսաւ տեսնել և զնաց Տիրոջ ետեւից Աստուծուն փառաւորելով: Նոյնպէս էլ ամեն այն հրաշքը տեսնողներն Աստուծուն սկսան փառաւորել:

Միւս անգամ էլ բերին նորա մօտ մի խուչ և համր մարդու և խնդրում էին, որ Նր ձեռքը դնէ նորա վերայ: Յիսուս Քրիստոս կայրեց Նր մատերը նորա ականջներին և բռնեց ձեռից: Յետոյ աչքերը դէպի երկինքը բարձրացնելով ասաց. «բացվե՛ր»: Նոյն բոպէին խուչ և մուկը սկսաւ խօսել ու լսել: Տէրը արգելեց այս ուրիշներին յայտնել. բայց որչափ Յիսուս արգելում էր. նա աւելի ևս փառաբանում էր Նրան: Նրան տուած է բոլոր իշխանութիւնն երկրի վրայ, աղաղակում էր շատ զարմացած ժողովուրդը. խուչերը լսում են և մուկը խօսում:—

Միանգամ Յիսուս Քրիստոս տեսաւ ասան բորոտ մարդիկ, և որովհետեւ այս ցաւը տարափոխիկ է, նոքա չէին համարձակվում ոչ ոքին մօտենալ շատ ու հեռուից աղաղակում էին. «Տէր, օգնիր մեզ»:— Յիսուս Քրիստոս տեսնելով նրանց ասաց. «զնացէ՛ք, ցոյց տուէ՛ք ձեր անձը քահանային»: Բորոտները հաւատացին Յիսուսի Քրիստոսի խօսքին և հնազանդեցան Նրան: Մովսէսի օրէնքը հրամայում էր, որ բորոտութիւնից սրբվածները յայտնվէին քահանային, որ պէտք է նրանց քննէր և յայտնէր, թէ նոքա կարող են կրկին դառնալ մանել մարդոց հասարակութիւնների մէջ: Քահանաների մօտ զնալիս բորոտները զգացին, որ իրենք սրբուած են բոլրից: Բժշկվածներից մէկը յեա դարձաւ և Փրկչի ոտներն ընկնելով բարձր ձայնով շնորհակալ էր լինում Նրանից և օրհնում էր Աստուծուն, և այս անձն էր Սամարացի: Հրէաներին ատելի մարդ: Յիսուս Քրիստոս ասաց նրան. «Ան տանիդ չբժշկեցի՞ արդեօք: Ո՞ր են մնացած իննը: Ի՞նչու չեկան նոքա Աստուծուն փառք տալու, այլ եկաւ միայն այս այլազգիին»:

Յետոյ ասաց բժշկվածին. «վեր կաց, զնա խաղաղութեամբ, քո հաւատդ փրկեց քեզ»:

ԳԼՈՒԽ ԿԱ.

Զ Ա Ք Է Ո Ս

Ղուկ. ԺԹ. 1

Յիսուս Քրիստոս մօտենում էր Երիզովին: Այս քողաքումը բնական էր մի մարդ, որի անունը Զաքէոս էր և ինքը մաքսապետ ու շատ հարուստ մարդ էր. նա շատ ցանկանում էր Յիսուս Քրիստոսին տեսնել. բայց կարճահասակ լինելով ժողովրդի բազմութեան ետևից, որնոր Յիսուսին շրջապատում էր, չէր կարողանում նրան տեսնել:

Ճանապարհին կար մի թղենի. Զաքէոսը շտապով վեր գնաց ծառի վրայ, որ գոնեայ այն տեղից տեսնէ Աստուածային Վարդապետին:

Երբ ծառին մօտեցաւ Յիսուս Քրիստոս, կանչեց Զաքէոսին, որ նստած էր թղենիի վրան և ասաց. «Զաքէոս, ներքև եկ շուտով այդ տեղից: Նս քո տուն եմ գալիս»:

Այսպէս առատաձևութեամբ վարձատրեց Տէրը Զաքէոսին նորա այն ցանկութեան համար, որով նա կամենում էր Յիսուսին տեսնել:

Զաքէոս շուտով ներքև եկաւ ծառից և մեց ուրախութեամբ ընդունեց Տիրոջ իր տանը: Ամեն այս տեսնողները ասում էին. «Ի՞նչպէս կարող է նա իջնել այն մարդու տանը, որին ամենքը համարում են մեղաւոր»:

Իսկ Զաքէոս ուրախացած մօտեցաւ Յիսուս Քրիստոսին և ասաց. «Տէր, ես կ'տամ բոլոր ստացուածիս կէսը աղքատներին և թէ զրկել եմ մէկին, չորս անգամ կ'հատուցանեմ»:

Տէրը պատասխանեց. «այսօր եղաւ այս տանս փրկութիւնն, որովհետև սա էլ Աբրահամի որդին է: Մարդու որդին եկաւ կորածներուն փրկելու»:

ԳԼՈՒԽ ԿԲ.

ԿՈՅՐ ԾՆԱԾԻ ԲԺՇԿՈՒԻԼԸ

Յովն. Թ. 1.

Մի անգամ Փրկիչը պատահեցաւ մի մարդու, որնոր կոյր ծնած էր. նա նստած էր ճանապարհի մօտ և անցնողներից խնդրում էր ողորմութիւն: Յիսուսի աշակերտները կարծում էին, որ ամեն մեծ տարաբաղուածիւն պատիժ է, որնոր Աստուած զրկում է մարդու մեղաց համար: Բայց որովհետև այս ողորմելին չէր կարող արժանի լինել այդպիսի պատժին, ըստ որում ՚ի ծնէ կոյր էր, նոքա չէին իմանում ինչին վերաբերել այս դժբաղուածիւնը, ուստի և հարցրին Փրկչին. «Վարդապետ, ո՞վ է մեղանչել, սո՞ թէ սորա ծնողները, որ այս խեղճը կոյր է ծներ: Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. «ոչոք չէ մեղանչել, ոչ սա ինքն և ոչ էլ սորա ծնողները, այլ այս պատահել է, որ Աստուծոյ գործքերը յայտնվելի»:

Ամեն նեղութիւններն, որոնք Աստուած զրկում է պէտք է լինեն կամ չարերին ուղղվելու կամ բարիներին կատարելագործվելու համար օրինակներ:

Չարագործների չարչարանքը կոչվում է պատիժ. իսկ բարեգործներինը՝ փորձումն: Բայց թէ ո՞րն է զրկվում մարդուս, պատիժ արդեօք թէ փորձումն, տյն Աստուած գիտէ և չարչարվողի խղճմտանքը: Ի՞նչպիսի բարերարութիւն է մեղաւորի համար, երբ նա իր նեղութեանցը տանելիս, կարողանում է ասել, որ այն զրկված է իրեն Աստուծմէ իր մեղքերը քաւելու համար և որպիսի մխիթարութիւն է բարեգործի համար կործելը, որ Աստուծոյ փառքի համար ինքը պէտք է համբերութեամբ տանէ իր չարչարանաց և որ ճշմարիտ և ողորմած Աստուածն իրեն կ'վարձատրէ այս ամենի համար:

Տէրը յաճախակի միտերն էր բերում աշակերտներին իր մերձակայ մասը և համեմատելով խաւարը, որի մէջ ընկղմած էր այն 'ի ծնէ կոյրը, այն խաւարի հետ, որնոր Նր մահից յետոյ պէտք է լինէր, նա ասաց. «ես պէտք է կատարեմ ինձ Ղրկողին գործքերը քանի որ ցիրէկ է դեռ. շուտ վրայ կ'հասնի գիշերը, երբ ոչոք չի կարող աշխատել: Մինչև նա աշխարհիս վրայ եմ, նա աշխարհիս լոյսն եմ: Յետոյ չըբեց գետնին, շինեց կաւ և ծեփեց նրանով կոյրի աչքերն ու ասաց նրան: «Գնա, լուս Սելովամի աւազանում»:

Կոյրը գնաց, լուացվեցաւ և աչքերը բացուեցան: Այն ժամանակ դրացիներն և ամենքն, որոնք առաջ ճանաչում էին նրան ասում էին միմեանց. «աս այն կոյրն չէ, որնոր ողորմութիւն էր խնդրում»: Ամենք ասում էին թէ նա է. իսկ միւսները հաստատում էին, թէ նրա նման է միայն: Բայց նա ինքը ասաց. ես ճշմարտիւ այն կոյրն եմ: Հեռաքրքրութիւնը ամենուն տիրեց իմանալու. թէ ի՞նչպէս են նորա աչքերը բացվել: Երկտասարդը պատասխանեց. «մի մարդ, որին անուանում են Յիսուս, ծեփեց աչքերս կաւով և հրամայեց լուացվիլ Սելովամի աւազանում և ես սկսայ տեսնել: Բայց ո՞վ է այն մարդը. հարցնում էին նրան: «Ձգիտեմ, պատասխանեց նա. Այն ժամանակ տարան նրան Փարիսեցիների մօտ, որոնք նմանապէս հարցրին նրան. թէ նորա աչքերը ի՞նչպէս բացվեցան: Բժշկված կոյրը նրանց էլ նոյն պատասխանը տուեց. եթէ մէկը ծեփեց աչքերս կաւով, ու հրամայեց լուացվիլ. լուացվեցայ և ահա տեսնում եմ այժմ»:

Յիսուս Քրիստոս կոյրին բժշկեց շարժ զոր. ուստի և ծագեցաւ վէճ Փարիսեցիների մէջ: Ամենք ասում էին, այս մարդը աստուծակէ զրկած չէ, որովհետև շարժը չէ պահում, միւսներն ասում էին, միթէ կարող է մեղաւոր մարդը այսպիսի հրաշքներ գործել: Կերջապէս հարցրին նոքա բժշկվածին

«դու ի՞նչ կասես այն մարդու վրայ, որնոր քո աչքերիդ լոյս տուեց»: — «ես կարծում եմ, որ նա մարդարէ է, պատասխանեց բժշկվածը: Բայց Փարիսեցիները չէին ուզում հաւատալ, որ նա կոյր ծնած լինէր և կանչեցին նորա ծնողներուն: «Սա ձեր որդին է. հարցրին նոքա. դուք ասում էք, որ նա ծնաւ կոյր, այժմ ի՞նչպէս է տեսնում»: Կոյր ծնածի ծնողները պատասխանեցին. «նա ճշմարտիւ մեք որդին է և ծնաւ կոյր. բայց ինչպէս աչքերը լոյս ստացան, այդ չգիտենք: Նա այն հասակումն է, որ ինքը կարող է իր մասին խօսիլ»: Ծնողները այսպէս պատասխանեցին երկիւղից. նոքա վախենում էին, որ եթէ Յիսուսին բոլոր ժողովրդի առաջին խոստովանեն Մեսիա, փարիսեցիներն և քահանաներն իրենց կ'հեռացնեն ժողովրդից. ուստի և ասացին, մեր որդին հասակը առած է, հարցրէք իրեն»:

Այն ժամանակ փարիսեցիները կրկին կանչելով առողջացած կոյրին ասացին նրան. «փառք տուր Աստուծուն: Մենք գիտենք, որ նա, ով որ քեզ բժշկեց, մեղաւոր է. որովհետև շարժ զոր բժշկեց քեզ. համաձայնի մեղ հետ դու էր: Նա պատասխանեց. «ես չգիտեմ: Նա մեղաւոր է արդեօք միայն գիտեմ, որ ես կոյր էի և այժմ տեսնում եմ»: — «Սա մեզ, ասացին վերստին փարիսեցիներն. «ի՞նչպէս բժշկեց նա քեզ»: — «ես արդէն պատմեցի ոյն ձեզ, պատասխանեց նա. «բայց դուք չէիք կամենում լսել: Ինչու մէկ էլ կրկնեմ: Կամ թէ կամենում էք դուցէ նորա աշակերտը լինել: Փարիսեցիքը բարկացան այսպիսի պատասխանի համար, պարսաւում էին նրան և ասում. «դու ինքդ ես նորա աշակերտն, իսկ մենք Մովսէսի աշակերտներն ենք: Մենք գիտենք, որ Աստուած խօսեցաւ Մովսէսի հետ. իսկ այն մարդուն մենք չենք ճանաչում, թէ ուստի է նա»:

Այդ է իսկ զարմանալին, պատասխանեց բժշկվածը, որ դուք չգիտեք, որտեղից է նա. բայց էլ չնորհեց նա իմ աչքերիս լոյս: Նա գիտեմ, որ Աստուած մեղաւորի աղօթքին չէ

լում: այլ լում է նորա աղօթքը, ով որ Նրան պատվում է և նորա կամքը կատարում: Երբէք չէ լաճ, որ մէկը կոյր ծնածի աչքը բանայ: Եթէ նա Աստուծմէ զըկած չլինէր, չէր կարող հրաշքներ գործել:

Մեղքերի մէջ ծնար և դեռ էլի համարձակվում ես մեղ սովորցնել: աղաղակեցին փարիսեցիներն և դուրս գցեցին նրան ժողովրդից: Յիսուս Բրիստոս, երբ այս բանը խմացաւ, բժշկվածին տաճարումը պատահելիս ասաց. «հաւատո՞ւմ ես դու Աստուծոյ որդուն»: Երիտասարդը պատասխանեց. «ո՞վ է նա, Տէր: Ես կամենում եմ հաւատալ Նրան»:— Ի՞նչ տեսնում ես Նրան և խօսում ես Նորա հետ». պատասխանեց Փրկիչը: Հաւատում եմ, Տէր, աղաղակեց երիտասարդն ուրախութեամբ և երկրպագութիւն տուեց Նրան:

Պատաստանի եմ եկել նս այս աշխարհս, ասաց Տէրը, որ կոյրերը տեսնեն. իսկ տեսնողները կուրանան: Այս որ լսեցին այն տեղ գանվող Փարիսեցիներն, ասացին. «մի՞ թէ մենք կոյր ենք»:— «Եթէ դուք կոյր լինէիք» պատասխանեց Յիսուս Բրիստոս, մեղք չէիք ունենալ. բայց դուք հաւատում էք, որ ամեն բան տեսնում էք ու այդ պատճառաւ դուք ուրիշներից աւելի մեղաւոր էք:

ԳՂՈՒԽ ԿԳ.

ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆ ԳՏԵՈՂ ՄԵՂԱԻՈՐ ԿԻՆԸ

Յովնանու աւետարանի վերջումն:

Փարիսեցիներն և օրէնսուսոյցները նախանձելով Յիսուսի Բրիստոսի փառքին ամեն կերպիւ աշխատում էին Նրան դատապարտելու մէկ պատճառ գտնել: Գիտենալով նորա բարեպրտութիւնը, նոքա կարծում էին, որ նա կ'պաշտպանէ մեղա

ւոր կնոջ, որնոր Մովսէսի օրէնքով պէտք է դատապարտվէր 'ի մահ և այնպէս օրինաց հակառակելով պատճառ կ'այս Ինքն Իրեն զուարտելու:

Տէրը մի անգամ տաճարումը գտնուելիս քարոզում էր ժողովրդին: Այս ժամանակ դպիրներն և փարիսեցիները բերին մի կնոջ և կանգնեցրին մի բաց տեղում: «Աարժապէտ», ասացին նոքա. «ահա կին մի, որնոր այնպիսի մեղք է գործել, որի համար Մովսէսի օրէնքով պէտք է քարկործվի. Ի՞նչ ի՞նչ կ'ասես այս մասին»: Յիսուս Բրիստոս գլուխը կորացրեց դէպ 'ի դեպին ու սկսաւ մատով գրել աւազի վրան առանց նրանց մի պատասխան տալու: Բայց որովհետև նոքա չէին դադարում հարցնելից, գլուխը բարձրացրեց և ամեն Իր առջևը կանգնողներին վրայ գցելով հայեցումաճքը պատասխանեց. «Թող առաջինը նա զգէ դորա վրայ քար, ով որ ձեզնից զգում է իրեն անմեղ իր խղճմասնքի առաջ»: Յետոյ էլի գլուխը կորացնելով շարունակեց գրել մատով աւազի վերայ:

Այս պատասխանը լսելով և յանդիմանվելով իրենց խղճմիտանքից ամենքը մէկ մէկ սկսան հեռանալ տաճարից, սկսած ծերերից մինչև վերջին մարդը: Աերջապէս Տէրը մնաց մէնակ կնոջ հետ, որնոր կանգնած էր տաճարի բակի մէջտեղումը: Տէրը բաց 'ի դատապարտված մեղաւոր կնոջից ոչոքին չ'տեսնելով ասաց նրան, «ո՞ւր են նոքա, որոնք քեզ դատապարտում էին կամ թէ ոչոք նրանցից չդատապարտեց քեզ»: «Ոչոք». պատասխանեց կինը:— «Ես էլ չեմ դատապարտում քեզ», ասաց Փրկիչը. «գնա և այսուհետև էլ մի՛ մեղանչիր»:

ԳԼՈՒԽ ԿԳ.

ՄԱՐԹԱ ՆԻ ՄԱՐԻԱՄ

Ղուկ. Ժ. 38.

Յիսուս Քրիստոս, երբ Ձատիկի ածինն գնում էր Երուսաղէմ, իջաւ մի գեղումը: Այս տեղ մի բարեպաշտ կին, Մարթա անունով, ընդունեց նրան իր տուն. սա ունէր մի քոյր անունով Մարիամ և մի եղբայր Աղաբոս: Մարիամը, երբ Փրկիչը նոցա տուն եկաւ, նստաւ նորա ոտի մօտ և լսում էր նորա քարոզներն. իսկ Մարթան ընդ հակառակն հոգս էր քաշում և աշխատում էր ամեն կերպի պատիւ ապրու Յիսուս Քրիստոսին: Վերջապէս մօտենալով նրան Մարթան ասաց անբաւականութեամբ. «Տէր, մի՞թէ չես տեսնում Դու, որ քոյրս ինձ մէնակ է թողել, որ քեզ ծառայեմ: Հրամայիր նրան, որ ինձ օգնէ»: — «Մարթան Մարթան», պատասխանեց Տէրը. «դու հոգս ես քաշում շատ բանի վրայ, միայն մէկն է հարկաւոր: Մարիամը իրեն համար լաւ մասն է ընտրել, այն, որնոր նրանից երբէք չեն խլեր»:

ԳԼՈՒԽ ԿԵ.

ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յովն. Ժա. 1.

Գեղը, ուր բնակում էին Աղաբոս և նորա քոյրերը, Մարթան և Մարիամ, անուանվում էր Բեթանիա: Աղաբոս, որին Յիսուս Քրիստոս շատ սիրում էր, սաստիկ հիւանդացաւ: Երկու քոյրերն էլ գնացին Փրկչի մօտ իրենց եղբօր հիւանդութեան համբաւը ասնելու: Նոքա հրամայեցին ասել Տիրոջը. նա, որին Դու սիրում ես, հիւանդ է»:

Յիսուս Քրիստոս, երբ այս լսեց, ասաց. «այն հիւանդութիւնն մահաբեր է. այլ Աստուծոյ փառաց և նորա Արդու փառաւորութեան համար է»: Եւ ինքը մնաց նոյն տեղումը էլ էր կրկու օր, Աղաբոսի հիւանդութիւնը իմանալից յետոյ: Այս տեղը Դալիլեանն էր հեռու Բեթանիայից: Յետոյ Տէրը ասաց Իր աշակերտներին. «գնանք կրկին Հրէաստան»: «Աղաբոսը, ասացին աշակերտները, Հրէաները կամենում էին Քեզ քարկործել և Դու էլ գնում ես այն տեղը»:

Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց նրանց. «օրը տասներկու ժամ չունի: Ով ման է գալիս յերեկով, նա չի գայթակղվել որովհետեւ տեսնում է աշխարհիս լոյսը, այլ նա կ'գայթակղվի, ով գիշերով է մնն գալիս, որովհետեւ լոյս չէ տեսնում»: Յետոյ մի քանի ժամանակ լուռ կենալից յիտ աւելորդեց. «Մեր բարեկամ Աղաբոսը ննջեց, կերթամ, կ'զարթեցնեմ նրան»: «Տէր», ասացին աշակերտները, «եթէ նա քնեցաւ, կ'թեթեւանայ նորա հիւանդութիւնը»:

Իսայ Յիսուս Քրիստոս քնելու վրայ չէր ստում, այլ նորա մահուան վրայ, միայն աշակերտները չհասկացան նրան: Այն ժամանակ Տէրը յայտնի ասաց նրանց. Աղաբոսը մեռաւ. ես ուրախ եմ ձեր մասին. դուք կ'հաստատվիք ձեր հաւատի մէջ որովհետեւ դուք գիտէիք որ ես այն տեղ չէի: Իսայ գնանք նորա մօտ: Թովմաս Առաքեալը վախենալով իր Վարժապետի կենաց համար, որովհետեւ Հրէաները շատ չարացած էին նորա վերայ, ասաց. «գնանք մենք էլ, մեռնենք նորա հետ միասին»:

Աղաբոսը արդէն չորս օրվան թաղած էր, երբ Յիսուս Քրիստոս Բեթանիա եկաւ: Այս դեղը Երուսաղէմից հեռու չէր և Հրէաներից շատերն եկել էին Մարթային և Մարիամին մխիթարելու: Յիսուս Քրիստոսի մօտենալը լսելով Մարթան շտապեց նորա առաջ դուրս գալու. իսկ Մարիամ մնաց տանը: «Տէր», տղալակեց Մարթան. «եթէ Դու մեզ մօտ լինէիր, մեր

եղբայրը չէր մեռնիլ: Բայց ես այժմ էլ հաւատարի եմ, որ Աստուծոյ կ'ուրախանայ Քեզ ամեն բան, ինչ որ խնդրես Նրանից»:—
 Յարութիւն կ'առնէ եղբայրը. ասաց Փրկիչը: «Բիտեմ, որ յարութիւն կ'առնէ», պատասխանեց Մարթան, վերջին յարութիւնն օրը: Յիսուս Բրիստոս ասաց. «Ես եմ կեանքն և յարութիւնը: Այլ ինձ հաւատում է, եթէ մեռնի էլ, կ'կենդանանայ և ամենը, ով կենդանի է և հաւատում է Ինձ, յաւիտեան չի մեռնիլ: Հաւատում ես սրան»:— Հաւատում եմ, Տէր. պատասխանեց Մարթան, որ Իսուս եւ Բրիստոս՝ Աստուծոյ Արդին, որնոր գալու էր աշխարհ:

Արդիսի հաւատ է: Միայն հաստատ հաւատող, բարեպաշտ հոգին կարող էր տալ այնպիսի արատախտան այնպիսի վշտալի փորձութեան ժամանակ:

Այս ասելով Մարթան դարձաւ տուն և կամաց ասաց իր քրոջ. «Արդապետն եկաւ և քեզ կանչում է»: Մարիամը վեր կացաւ և շուտով գնաց Նորա մօտ: Նրան մտիթարող Հրէաներն, երբ տեսան որ նա շատ շտապով դուրս գնաց, գնացին իրենք էլ Նորա ետեւից ասելով. «Նա գնում է իր եղբօր գերեզմանի վրան լալու»:

Մարիամը երբ մօտեցաւ Յիսուս Բրիստոսին, ընկաւ Նորա ոտներն և ասաց. «Տէր, եթէ Իսուս այստեղ լինէիր, եղբայրս չէր մեռնիլ»: Յիսուս Բրիստոս տեսնելով նրան արտասուելիս և ամեն Նորա մօտ եկած Հրէաներուն, որ լաց էին լինում, ինքն էլ ոգւով խռովեցաւ: «Ո՛ր դրիք նրան». հարցրեց Նա: «Տէր, եկ և տես», պատասխանեցին նրան:

Յիսուս Բրիստոս գերեզմանին մօտենալիս լաց եղաւ: «Ինչո՞ւ ես սիրել է նրան». ասում էին Հրէաները: Մի թէ նա, որնոր կոյրի աչքերը բացեց, չէր կարող այնպէս անել որ Աստուծոյ շնորհքով ասում էին ոմանք: Ապարտը դրած էր այրում, որ փորած էր ժայռի մէջ ու դուռը ծածկած էր մեծ պէնով: Յի-

սուս Բրիստոս մօտեցաւ գերեզմանին և ասաց. «վեր առէք վէմը»: Այն ժամանակ Մարթան մեռածի քոյրը կրկնեց ասելով: «Տէր, մարմինը հոտած կ'լինի. արդէն չորս օր է, որ թաղած է»:— Ես քեզ չասացի՞. պատասխանեց Տէրը. «որ եթէ դու հաւատում ես, կ'տեսնես Աստուծոյ փառքը»:

Քարը, որով ծածկած էր գերեզմանը, դէն գցեցին: Փրկիչը բարձրացրեց իր աչքերը դէպի երկինք և ասաց. «Հայր, շնորհակալ եմ Քեզանից, որ Ինձ լսեցիր. ես զիտեմ, որ Իսուս միշտ լուսւմ ես Իմ աղօթքս. բայց ես այս անում եմ Ինձ շնորհապատող մարդոց համար, որ նոքա ամենքն էլ հաւատան, որ Իսուս եւ Ինձ զրկեր»:

Այս ասելից յետ Յիսուս Բրիստոս բարձր ձայնով աղաղակեց. «Ապարոս, վեր կաց, դուրս եկ». և մեռածը դուրս եկաւ գերեզմանից: Ոտներն և ձեռները փոթաթած էին երկրով և երեսը ծածկած էր վարշամակով:

«Բայց արէք դրան». ասաց Տէրը. «ե թողէք, որ գնայ»: Շատերը Հրէաներից, որոնք եկել էին Մարթայի և Մարիամի մօտ և վկայ էին այս հրաշքին, հաւատացին Յիսուս Բրիստոսին, իսկ մի քանիսը գնացին Փարիսեցիների մօտ և պատմեցին նրանց այս անցքը: Այն ժամանակ քահանայապետներն և փարիսեցիները խորհուրդ հաւաքեցին մտածելու, թէ ի՞նչ պէտք է անեն: Այս մարդը մեծ հրաշքներ է գործում, ասում էին նոքա, «եթէ մենք թողնենք նրան, ամենքը կ'հաւատան, որ նա է Բրիստոսն և այն ժամանակ Հռովմայեցիք կ'բառնան թէ մեր քաղաքն և թէ մեր ազգը»:

Այսպիսի, որնոր այն օտարուն քահանայապետն էր, ասաց թէ ինչ զուք ակելի գերազանց չէք համարիլ, որ մեկը մեռնի շատերի տեղ, բան թէ ամբողջ ազգը կորչի մեկի համար:

Քահանայապետը այս իրանից չասաց, այլ իբրև քահանայապետ յայտնեց Աստուծոյ կամքը, որով Յիսուս Բրիստոս

պէտք է մեռնէր բոլոր մարդոց համար և հաւաքէր միասին Աստուծոյ ցրուած որդւոցը:

Քահանայապետների և ծերերի խորհրդումը վճռեցին, որ Յիսուսին սպանեն. բայց Փրկիչը թագնվեցաւ Հրէաներից և հեռացաւ այն քաղաք, որնոր Եփրայիմ անուանվում էր և որնոր անուպատի մօտ էր:

Բայց որովհետև Չատկի տօնը մօտենում էր և շատ մարդիկ զանազան կողմերից գալիս էին Նրուապէս. սպասում էին, որ տօնին կգայ նմանապէս Յիսուս էր. ուստի և քահանայապետներն ու Փարիսեյիները հրաման տուին ամենին, ով որ տեսնէ Նրան իրենց իմաց տայ, որ բռնեն Նրան:

ԳԼՈՒԽ ԿԶ.

ՅԱՐԻԱՍԸ ՕԾՈՒՄ Է ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ ԻԻՂՈՎ.

Մատ. իղ. 6. Մարկ. Ժ. 3. Գով. է. 36. Յովն. Ժբ. 1.

Չատկի օրից վեց օր առաջ Փրկիչն եկաւ Բեթանիա, ուր էր Նրանից յարութիւն ստացած Ղազարոսը. այս տեղ Նորահամար պատրաստեցին ընթրիք: Մարթան սեղանի մօտ ծառայում էր և Ղազարոսն էլ մէկն էր Նրանցից, որո՞ք Յիսուսի հետ միասին նստած էին սեղանի շուրջը: Իսկ Մարիամ առաւ մի մեծ շէշ թանգազին իւղով, օծում էր Նրանով Յիսուսի ոտներն և սրբում էր իր մազերով: Բոլոր սենեակը լցուեցաւ անոյշ հոտով:

Յիսուսի Քրիստոսի աշակերտներից մէկը՝ Յուդա Իսկարով տացին նա, որնոր յետոյ մասնեց էլ Նրան, ասաց. «Ի՛նչպիսի շուայրութիւն է: Աւելի լաւ չէր, որ այդ իւղը ծախվէր և փողը բաժանվէր աղքատներին»:

Յուդան այս ասաց ոչ թէ այն պատճառաւ, որ հոգս էր

քաշում աղքատների համար. այլ նորա համար որ ինքը արծաթաւոր և ազահ մարդ էր: Նա էր պահում իր մօտ արկղը, ուր հաւաքում էր տուած ողորմութիւնները:

Թո՛ղ տուէք վրանս, ասաց Յիսուս Քրիստոս, դա այդ պահէլ է Իմ թաղման օրուան համար: Աղքատներուն դուք միշտ ունէք ձեզ մօտ, իսկ Ինձ միշտ չէք ունենայք:

Երբ որ Հրէաստանում տարածվեցաւ համբարը, թէ Յիսուս Բեթանիաումն է, շատ բազմութիւն հաւաքվեցաւ, թէ իրեն Յիսուսին և թէ Նրանից յարութիւն ստացած Ղազարոսին տեսնելու համար:

Քահանայապետները տեսնելով, որ շատ ժողովուրդ է հաւատում Նրան, վճռեցին Ղազարոսին էլ սպանել Նորա հետ միասին:

ԳԼՈՒԽ ԿԷ.

ԵՐՈՒՍՈՂԷՄ ՄՏՆԵԼԸ

Մատ. իս. 1. Մարկ. Ժա. 1. Գով. ԺԾ. 23. Յովն. Ժբ. 12.

Միւս օր առաւօտը Յիսուս Քրիստոս Իր բոլոր աշակերտներովը Բեթանիայից գնաց Նրուապէս:

Ճանապարհին մօտիկ, Զիթնեաց սարի տակը, կար մի դիւղ, որ անուանվում էր Բեթանիա. այս տեղ զրկեց Տէրը Իր աշակերտներից երկուսին հրամայելով Նրանց. «Գնացէ՛ք ուղիւ այն դիւղը, որ ձեր առջևը տեսնում էք. նորա մէջ որ կ'մըտնէք, կ'գտնէք այնտեղ կապած էշ և յաւանակ նորա հետ, որի վրայ դեռ ոչ ոք չէ նստել, քակեցէ՛ք և բերէ՛ք Ինձ մօտ: Եթէ մէկը հարցնէ ձեզ, թէ ի՞նչ էք անուս», պատասխանեց միայն. «Տէրն է պահանջում». և ոչ ոք ձեզ չի արգելի:

Աշակերտները գնացին և ուրախալի գարմանքով գտան ա-

մեն բան այնպէս, ինչպէս ասաց տէրը: Գիւղ մանեղիս գտան էշին և յաւանակին կապած դրան մօտ և երբ կամենում էին քակել էշին, Տէրը հարցրեց. «ինչո՞ւ էք քակում դրան»:— «Նա Տիրոջը հարկաւոր է». պատասխանեցին աշակերտներն և Տէրն շարժելեց նրանց:

Արևելեան երկրներում էշի վրայ նստում էին թագաւորներն էլ, մանաւանդ հանդիսաւոր ժամանակները. ձիերը գործածվում էին աւելի պատերազմներում: Աշակերտները փռեցին իրենց շորերը յաւանակի վերայ և Տէրը հեծաւ նրան: ձանապարհը Ձիթենեաց սարի վրայով էր: Երբ հասան սարի գլուխը և նոցա հայեցուածքին երեւեցաւ Երուսաղէմ, աշակերտներն և ժողովուրդը, որնոր Յիսուս Քրիստոսին ուղեկից էր և առաջ էր դուրս գալիս, մտքերը բերելով ամեն գործքերն, որ նա գործել էր և մտածելով օրհնութեան վրայ, որ Աստուած զրկել էր նրանով մարդոցը, շարժած ուրախութիւնից և շնորհակալութիւնից բարձր ձայնով աղաղակում էին. «օրհնեալ է Աստուծոյ անունով եկողն՝ Իսրայէլի թագաւորը: Եղաղալութիւն երկնքումը և փառք՝ ի բարձունս: Ովսաննա Դաւթի որդու»:

Փարիսեցիներից մի քանիսը ասում էին Յիսուս Քրիստոսին. «հրամայիր աշակերտներիդ. որ լռեն»:— «Եթէ նոքա լռեն», պատասխանեց նա, «քարերը կ'աղաղակեն»:— Ոչ ուրախութիւնն և ոչ գովասանքներն ուրախացնում էին նրան. այլ թշուառութիւնները, որոնք սպառնում էին Հրէից սպգին, լցնում էին տրամուլթեամբ Տիրոջ մարդասէր սիրտը: Երուսաղէմին նայելով նա սկսաւ լալ: Ո՛հ. երանի՛, թէ այժմ գոնէ կարողանայիր հասկանալ ի՞նչ է քեզ օգտակար, ասաց նա, «բայց ամեն բան ծածկած է քո աչքերիցդ: Ա՛գան օրեր, երբ թշնամեաց դուրքը կ'պատէ քեզ ամեն կողմից և իսկ քո մէջ կ'կոտորէ որդոցդ. չի մնալ քո մէջ քար քարի վրայ. որովհետեւ չհասկացար քո այցելութեանդ ժամանակը»:

Յիշէ՛ք այս տեղ նոյնպէս Յիսուսի Քրիստոսի խօսքերը, որոնք նա ասաց ուրիշ անգամ և որոնք յայտնում են նորա տրամուլթիւնն Երուսաղէմի ապագայ վիճակի վրայ: Մի անգամ ասաց նա. Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, որ կոտորեցիր Մարդարէներուն և քարկոցեծիր նրանց, որոնց Աստուած զրկեց. քանիցքս անգամ ես կամեցայ ժողովել քո որդոցդ, ինչպէս թռչունը ժողովում է իր ձագերուն իր թևերի տակ. բայց դու չկամեցար այն. իսկ այժմ քողաքդ կ'ամայանայ»:

Չտակի տօնի համար Երուսաղէմումը հաւաքվեցաւ մեծ բազմութիւն: Նոքա, որոնք վկայ էին Ղազարոսի յարութեան. պատմում էին անցքը շատերին և այս պատճառաւ ժողովուրդը լսելով Յիսուսի Քրիստոսի մօտենալը, շտապեց նորա առաջ գնալու արմաւենիի ոստերով և բարձր ձայնով աղաղակում էր. «Ովսաննա. օրհնեալ է, որ գալիս է Աստուծոյ անունով՝ Իսրայէլի թագաւորը». Ոմանք ձանապարհի վրան նորա ոտի տակ փռում էին իրենց շորերը: Իսկ փարիսեցիներն ասում էին. ի՞նչ անենք. ամենքը հետևում են նրան»:

Ժողովուրդը, որ հաւաքվեցաւ այնպէս յանկարծ նրան ընդունելու և ուրախութեամբ կոչում էր նրան թագաւոր. երև խայքը, որոնք իրենց գովասանքներն աւելցնում էին ժողովրդի գովասանքի վրայ, աշակերտներն, որոնք բերին նրան Երուսաղէմ մտնելու համար յաւանակին, որին գրեթէ պատահամբ գտան.— այս ամենն էր, որ կատարվի Մարդարէներից մէկի խօսքը, որն որ երկար ժամանակ Քրիստոսի ծննդից առաջ գրեց յետագայ խօսքերը. «մի վտխենար դուստր Սիոնի, ահա գալիս է քեզ մօտ քո թագաւորդ հեղ Փրկիչ, նստած աւանակի վրայ»: ¹⁾ Իսկ Սաղմոսի մէջ ասած է. «Սանդիեաց երեխաների բերանից կ'կատարվի օրհնութիւնը»: ²⁾

¹⁾ Ձարար. Թ. 9.

²⁾ Սաղ. Ը. 3.

ՉՈՐԱՑԱԾ ԹՁԵՆԻՆ

Մատ. խ. 9. Մարկ. ժա. 12.

Քահանայապետներն և Փարիսեցիներն տշխատում էին միջոց գտնել Յիսուս Քրիստոսին գիշերով բռնելու. որովհետև վախենալով ժողովրդից ցերեկով չէին համարձակվում այն անել. բայց նա ցերեկը Երուսաղէմի տաճարում անցկացնելից յետ, երեկոյեան Եր բոլոր աշակերտներով դարձաւ Բեթանիա, որ Ձիթենեաց սարի միւս կողմումն էր. և գիշերն անցկացնում էր քահանայապետներին անձանօթ տեղումը:

Իր հանդէսով Երուսաղէմ մտնելու երկրորդ օրը, երբ դառնում էր Բեթանիայից քաղաք, Յիսուս Քրիստոս քաղցեցաւ և մտնեալով թղենիին, որ ճանապարհին մօտ էր, նայեցաւ չ'կայ արդեօք պտուղ նորա վրայ. բայց բացի տերևներից ոչինչ չգտնելով ասաց. «այսուհետև միշտ անպտուղ կ'մնաս դու»: Միւս օրը, նոյն ճանապարհի վրայով անց կենալն աշակերտները դարմանան, երբ տեսան, որ թղենին չորացել էր:

Այս ծառը պէտք է լինի ամենի համար զգուշութեան օրինակ: Այն մարդը, որնոր չէ գործում բարի գործքեր, չէ աշխատում իրեն ուղղելու, կենում է առանց իր ընկերոջ օգուտ ապու, կ'հասնի թղենիի վիճակին:

Պետրոս Առաքեալը ասաց Փրկչին. «Առդապետ, տես, թղենին, որնոր Դու անիծեցիր, բոլորովին չորացել է արդէն»: Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ. եթէ կ'ունենաք հաստատ հաւատ, ոչ միայն մի խօսքով կ'չորացնէք թղենի. այլ եթէ կ'ասէք այս սարին, շարժվիր տեղեցդ և ընկիր ծովը» — ամենը կ'կատարվի ձեր խօսքով: Եւ ինչ որ խնդրէք ձեր աղօթքումը հաւատով, բոլորը կ'ստանաք:

ՓՐԿՉԻ ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՓՈՒԱՅ ԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Մի անգամ Յիսուս Քրիստոս քարոզում էր ժողովրդին տաճարում: Նա այն ժամանակ ասաց. «ես եմ աշխարհիս լոյսը, ով ինձ կ'հաւատայ և կ'հետևի, նա չի շքել խաւարի մէջ. այլ կ'ստանայ կենաց լոյսը»: ¹⁾ Հաւատացէք լոյսին — և դուք կ'լինիք լոյսի սրղիք: ²⁾ Ես եմ ճանապարհ, ճշմարտութիւն և կեանք, ոչ ոք չի գալ Հօրս մօտ, բայց եթէ ինձմով: ³⁾

Շատերը նրանցից, որոնց Յիսուս Քրիստոս անապատումը հրաշալի կերպով կերակրեց, միւս օր եկան կրկին նորա մօտ ու երկար ժամանակ փնտռում էին նրան: Յիսուս Քրիստոս ասաց նրանց. «Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, որ դուք այն պատճառով չեկաք ինձ մօտ, որ հրաշք տեսաք, այլ որ հաց կերաք և կրքտացաք: Այսօր հոգս մի՛ քաշէք մարմնաւոր կերակուրի վրայ, այլ հոգացէք հոգոյ կերակուրի վրայ, որնոր ձեզ կ'տայ մարդու Որդին»:

«Ես եմ կենաց հացն, ով ինձ կ'հետևի նա երբէք չի քաղցիլ: ով ինձ կ'հաւատայ, նա չի ծարաւիլ երբէք: Ինձ Առաքողի կամքն այն է, որ ամենքը, որոնք Որդուն կ'տեսնեն և կ'հաւատան նրան, ստանան յաւիտենական կեանք: Կենաց հացը, որնոր ես կ'տամ, է իմ մարմինս, որնոր ես կ'տամ աշխարհիս կենդանութեան համար: Ով իմ մարմինս կ'ուտէ և իմ արիւնս կ'խմէ, կ'ունենայ յաւիտենական կեանք և ես նրան կ'յարուցանեմ վերջին օրում»:

¹⁾ Յովն. ք. 12.

²⁾ Յովն. ժք. 26. եւ 46.

³⁾ ժղ. 6.

Փրկչի այս խօսքերից երևում է, թէ որչափ հարկաւոր է մեզ Յիսուսի Քրիստոսի սուրբ խորհուրդների հաղորդութիւնը:

Միանգամ Յիսուս Քրիստոս եկաւ Երուսաղէմ տաղաւարաց ատնին, որն որ կարգվեցաւ Իսրայէլացւոց անապատումը արած ճանապարհորդութեան յիշատակի համար և այսպէս անուանվեցաւ. որովհետև այն ժամանակ նոքա բնակում էին տաղաւարների կամ վրանների մէջ: Այս ատնը մեծ հանդէսով էր կատարվում: Տաճարի ամեն դռները և սիւները զարդով էին դալարի կանաչով և ժողովուրդը հանում էր ջուր Սերովամի աւազանից. ջրի մի մասը թափում էին զհարանի առաջին, իբրև շնորհակալութեան պատարագ, իսկ մնացածը խմում էին, ասելով Մարգարէի այս խօսքերը. «առէք ուրախութեան ջուր փրկութեան աղբիւրներից»:^{*})

Այս ատնի վերջին օրը Յիսուս Քրիստոս կանգնած էր առ ճարումն և ասում էր. «ով ծարու է, թող գայ Ինձ մօտ և խմէ: Ով ինձ կ'հաւատայ, նորա վերայ կ'կատարվի Գրոց խօսքերը. «կենդանի ջրի գետեր դուրս կ'գան նրանից»: Այս խօսքերը նա ասում էր Սուրբ Հոգւոյ վերայ, որնոր պէտք է ստանային նրան հաւատացողները:

Քահանայապետներն և Հրէաների ծերերը իրենց խորհրդումը վճռեցին աքսորել ժողովուրդարանի ամենուն, ով որ Յիսուս Քրիստոսին Սեսիա կ'ընդունէ: Բայց Յիսուս Քրիստոս ասաց նրանց յետագայ խօսքերն. «ես եմ քաջ հովիւր. քաջ հովիւր իր անձը դնում է իր ոչխարների համար: Վարձկանն, որնոր իսկ հովիւ չէ և որին ոչխարները չեն պատկանում, երբ տեսնում է գայլը գալը, թողնում է ոչխարներուն և փախչում է. այն ինչ գայլը յափշտակում է ցրվում ոչխարներուն: Վարձկանը հոգս չէ քաշում ոչխարների վրայ: Ես եմ բարի հովիւ. ճանաչում եմ իմ ոչխարներուս և նոքա էլ Ինձ են ճանաչում. ինչ

^{*}) Եսայ. ԺԳ. 3.

պէս Հայրը Ինձ գիտէ; այնպէս էլ ես գիտեմ Հօրս: Ես դնուս եմ իմ անձս իմ ոչխարներիս համար: Ունիմ ուրիշ ոչխարներ էլ որանք այս դաւթից չեն, նրանց էլ պէտք է բերեմ ես այս առեղ, նոքա կ'լսեն իմ ձայնիս, և կ'լինի մի հօտ և մի հովիւ:

Յիսուսի Քրիստոսի հօտը ընդհանրական Սուրբ Եկեղեցին է, որնոր նա հիմնեց և սրբեց Իր սուրբ արիւնով: Ոչխարներն են Յիսուսին Քրիստոսին հաւատացողները, Սուրբ Եկեղեցւոյ անդամները, որ առաջ Հրէաներից ընտրվեցան, իսկ յետոյ հեթանոսներից էլ ոչխարներից, որոնք չէին պատկանում հին կտակարանի Եկեղեցւոյ դաւթին: Միակ հովիւը, զընդուն և կառավարիչն ընդհանրական Եկեղեցւոյ է մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս:

Հրէաներից մի քանիսը ասացին նրան, «մինչև երբ պահելու ես Դու մեզ երկրայութեան մէջ: Եթէ Դու ես յիրաւի Քրիստոսը, ասա մեզ յայտնապէս»:—Ես, ձեզ ասացի, պատասխանեց Փրկիչը. բայց դուք չէք հաւատում: Գործքերն, որ ես գործում եմ Հօրս անունով, վկայում են Ինձ. բայց դուք ոչինչ բայց դուք ոչինչ բանի չէք հաւատում, որովհետև իմ ոչխարներիցս չէք: Իմ ոչխարներս լսում են իմ ձայնիս. ես գիտեմ նրանց և նոքա գալիս են իմ ետեւիցս: Ես կ'տամ նրանց յաւիտենական կեանք, նոքա յաւիտեան չեն կորչիլ և ոչ ոք նրանց չի յափշտակիլ իմ ձեռիցս: Հայրս, որնոր Ինձ տուեց նրանց, ամենից մեծ է և ոչ ոք չէ կարող յափշտակել նրանց իմ հօրս ձեռքից: Ես և Հայրս—մի ենք, այսինքն ըստ էութեան:

ԳԼՈՒԻ Է.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԳՈՒՇԱԿՈՒՄ Է ԵՐՈՒՍԱԿԵՄԻ ՆԵ ՏԱՃԱՐԻ ՔԱՆԳՈՒՄՆ

Մատ. ԻԳ. 1. Մարկ. ԺԳ. 1. Գով. Խա, 5.

Երուսաղէմի տաճարը հիանալի զեղեցիկ շինուածք էր հո-

յակապ դռներով և պերձ սիւններով, ամեն տեղ վազում էր ակնախառն սպիտակ մարմարինն և ոսկին: Միանգամ երեկոյեան Փրկիչը Իր աշակերտներով գնում էր տաճարից. աշակերտները կանգնացրին Նրան, որ սքանչանան շինուածի գեղեցիկութեան վրայ: Վարդապետ, ասում էին նոքա, նայիր ինչպիսի քարեր են. ինչպիսի շինուածք է՝— ձշմարտան եմ ասում ձեզ պատասխանեց Տէրը, որ այդ ամենը այնպէս կ'քանդվի, որ չի մնալ քար քարի վերայ:

Երբ ելան Ձիթենեաց սարի զլուխը կրկին կանգնացրին Յիսուս Քրիստոսին և հարցրին Նրան. «Երբ այս ամենը կ'լինի, այս զարհուրելի անցքերի նշաններն որո՞նք են:

Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. «Երբ կ'լսէք պատերազմեր և ազգերի խռովութիւններ, մի՛ վախենաք, այս ամենը պէտք է լինի, բայց այն դեռ վերջը չէ»:

Վեր կ'կենայ, ազգ ազգի վերայ և թագաւորութիւն թագաւորութեան վերայ. զանազան տեղեր երկրաշարժ կ'լինի, սով և սրածութիւն. բայց այս ամենը դեռ նեղութեանց սկիզբն է»:

Մենից առաջ ձեզ ձեռք կտան, կ'հայածեն ձեզ, կ'տանեն ատեան և բանտ, կ'հանեն թագաւորների և իշխանների առաջ Ինձ համար. միայն այս ամենը կ'լինի, որ դուք կարողանաք վկայութիւն տալ Եւ մասին: Առաջվանից մի՛ մտածէք, թէ ի՞նչ պատասխանէք: Ես կ'տամ ձեզ իմաստութիւն և շըրթունքներիւ զօրութիւն, որին ոչ ոք չէ կարող ընդդէմ կենալ:

Ձեզ կ'մատնեն ձեր ծնողներդ, եղբայրներդ, ազգականներդ և բարեկամներդ. շատերուն ձեզնից կ'սպանեն, և ատելի կ'լինիք ամենին Եւ անուխ համար. բայց առանց ձեր Երկնային Հօր չի կորչել ձեր գլխի մազն էլ: Համբերութեամբ կը փրկէք ձեր հոգին: Իսկ երբ կ'տեսնէք Յրուսաղէմը պատած զօրքով, իմացէք, որ հասել է նորա օրը: Երբ կ'տեսնէք սուրբ տեղում պղծութիւն, որնոր Գանիէլ մարգարէն գուշակեց, այն

ժամանակ Հրէաստանում գտնուողն էրը. թող փախչեն սարերը, նոքա, որոնք քաղաքումն են, աշխատեն հեռանալ այն տեղից. նոքա, որոնք քաղաքից դուրս են, չպէտք է մտնեն ներս իրենց ստացուածքի համար: Այն ժամանակ կ'գան վըէժիմագրութեան օրերը, որոնց վերայ գրած է. Վայ յոյն և սոնտու կանանց այն ժամանակ, մեծ թշուառութիւն կ'լինի երկրիս վերայ և Աստուծոյ բարկութիւնն այս մարդոց վերայ. նոքա կերակուր կ'լինեն սրի և կ'ընկնեն զերի ուրիշ ազգերի ձեռք: Յրուսաղէմը ոտնակիրս անեն կռապաշաները, մինչև որ կատարվին հեթանոսների ժամանակը: Ձշմարտ եմ ասում ձեզ, չի անցնի այս ազգը, մինչև այս ամենը կ'կատարվի:

Յիսուսի Քրիստոսի գուշակածը բոլորը կատարվեցաւ ճշգրտութեամբ: Այս ձշգրութեամբ կատարված գուշակութիւնը Յրուսաղէմի աւերման մասին պէտք է համոզէ մեզ հաւատալու անսուտ ձշմարտութեան և մարգարէութեան էլ աշխարհիս վերջին վրայ, որնոր միակ Աստուածային Վարդապետը՝ մեր Փրկիչը Յիսուս Քրիստոս Իր բերանով յայտնեց:

Գ. Ա. Ի. Ե. Ը. Ս.

ՄԱՐԳԱՐԵՏԻՑԻՆ ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՎԵՐՋԻՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԷ ԳԱՆՍՏԱՆ ՎԵՐՍՅ

Մատ. Խ. 29. Մարկ. Ժ. 24. Գով. Խ. 25.

Այս նեղութեանց օրերից յետոյ Աստուծոյ Աքքացութեան Աւետարանը կ'քարոզվի բոլոր երկրիս վրայ. կ'գայ ժամանակի վերջը, շարունակեց Փրկիչը Այն ժամանակ կ'լինին զարհուրելի նշաններ արեգակի, լուսնի և աստղների վրայ. արեգակը կ'խաւարի, լուսինը չի տալ իր լոյսը, աստղները կ'թօթափին՝ ըկընքից և երկնային զօրութիւնները կ'շարժին:

«Իսկ երկրիս վերայ կ'լինի վեշտ և սարսափ ամեն մարդոց մէջ, ծովը սաստիկ կ'ալեկոծուի և մաշդիկ գրեթէ հոգեվարք կ'լինին ահից և սպասելից նրան, ինչ պէտք է պատահի տիեզերքին: Այն ժամանակ կերևի մարդու Որդւոյ նշանն և կ'կոծեն երկրիս ամեն ազգերն, երբ կ'տեսնեն մարդու Որդուն նստած ամպերի վերայ մեծ փառքով և զօրութեամբ: Նա կը զրկէ Եւր հրեշտակներուն փողով և նոքա կ'հաւաքեն ընտրեալներուն երկրիս ամեն ծայրերից»:

Երբ այս ամենը կ'սկսվի, բարձրացէք զուհներուդ և զիտացէք, որ մօտ է ձեր փրկութեան ժամը: Թզենիից սովորեցէք ժամանակը զիտենալ. երբ նորա ոստերը փափկում են և տերևները ցցվում, իմանում էք, որ ամառն մօտ է: Նոյնպէս էլ դուք. երբ այս ամենը կ'տեսնէք, զիտացէք, որ Ես մօտիկ եմ:

Իսկ մարդու Որդւոյ դալստեան օրն և ժամն ոչ ոք չգիտէ, ոչ հրեշտակներն էլ երկնքումը. բայց միայն Աստուած: Արթուն կացէք և աղօթք արէք, որովհետև չէք իմանում ժամանակն, երբ այս կ'պատահի»:

Զգոյշ կացէք, մի՛ ծանրացնէք ձեր սրտերը շուայտութեամբ, արբեցութեամբ և աշխարհական հագսերով, որ չլինի թէ այն օրը յանկարծ դայ ձեր գլխին. որովհետև նա իբրև ցանց կ'ընկնի երկրիս բնակիչների վերայ:

Ինչպէս Նոյի ժամանակն էր, այնպէս կ'լինի մարդու Որդւոյ դալստից առաջ. այն ժամանակ ուտում էին, խմում էին, ամուսնանում էին մինչև այն օրը. երբ Նոյն մտաւ տանպան և ջրհեղեղը ջնջեց բոլոր մարդկային ազգը: Նոյնպէս էլ կ'լինի մարդու Որդւոյ օրը:

Եթէ տան տէրը զիտենար, երբ կ'գայ գող, նա կ'հանկեր և չէր թողնիլ իր տանը ական հատանել: Այսպէս դուք էլ եղէք միշտ պատրաստ. որովհետև չգիտէք մարդու Որդւոյ դալստեան օրը:

Սովորեցէք այս առակիցը. «Ճան տէրը ուրիշ տեղ գնալիս նշանակեց իր ծառաներից մէկին մեծ միւս ծառաների վերայ, որ նա նրանց տայ կերակուր իր ժամանակին: Բաղդաւոր է այն ծառայն, որին տէրը յետ դառնալիս կ'գտնէ, որ նա լավ կատարել է իր պարտաւորութիւնը: Տէրը նրան կ'նշանակէ կառավարիչ բոլոր իր ստացուածքի վերայ: Բայց եթէ ծառայն կասէ իր սրտումը. պարոնս ուշացնում է իր դալուստը. և կը սկսէ ծեծել միւս ծառաներուն և աղախիններուն ու շուայտութեամբ, արբեցութեամբ և անկարգութեամբ կ'պարապի, պարոնը կ'գայ յանկարծ և սաստիկ կ'պատժէ նրան. անպիտան ծառային կ'զցնն այնտեղ, ուր է լաց և ատամանց կրճատմն»:

Ուրեմն պատրաստ եղէք, որովհետև չգիտէք ոչ օրն և ոչ ժամը, երբ կ'գայ տան տէրը, երեկոյեան արդեօք, առաւօտը, կէս գիշերին, թէ լուսադէմին, եղէք պատրաստ, որ երբ էլ գայ, նա ձեզ քնած չգտնէ: Ինչ որ ձեզ եմ ասում ամենին եմ ասում, պատրաստ եղէք»:

Ինչ որ է հասարակաց համար աշխարհիս վերջը, նոյն է մահն ամեն մէկի համար առանձնապէս. ոչ ոք հաւատարմ չէ իր կենաց ժամին էլ: Մահը գալիս է յանկարծ ինչպէս տան տէրը կամ գողը: Փրկչի պատուիրանին հնազանդելով լինենք ամենքս էլ պատրաստ նրան ընդունելու:

ԳՐԱՌԵ ԸԲ.
ՎԵՂԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ՎՐԱՅ
Աստ. ին. 31.

Երբ մարդու Որդին կ'գայ, պատած Սուրբ Հրեշտակներով և կ'նստի Եւր փառաց աթոռի վերայ, կ'հաւաքվին նորա առաջին երկրիս բոլոր ազգերն և նա կ'բաժանէ բարիներուն չա-

րերից ինչպէս հովիւը զատում է ոչխարներուն այծերից: Ոչխարները կ'անգնեն աջ կողմումը. իսկ այծերը ձախում:

Այն ժամանակ թագաւորը կ'ասէ աջ կողմում կանգնածներին. «եկէք ՚մ հօրս օրհնածներդ, ժառանգեցէք արքայութիւնն, որնոր պատրաստած է ձեզ համար աշխարհիս ստեղծագործութիւնից: Ես քաղցած էի, կերակրեցիք Ինձ, օտարական էի և ընդունեցիք Ինձ ձեր տուն. ես մերկ էի և դուք հագցրիք Ինձ, ես հիւանդ էի, այցելութիւն արիք ինձ, ես բանտումն էի և եկաք Ինձ աեսութիւնս:

Այն ժամանակ կ'ասեն արդարները: «Տէր, երբ տեսանք մենք Քեզ քաղցած և կերակրեցինք, ծարաւի և խմեցրինք, օտարական և ընդունեցինք մեր տուն, մերկ և հագուցինք, հիւանդ և այցելութիւն արինք Քեզ:—Նրկնաւոր թագաւորը կ'ասէ. «ինչ որ էք արիք ՚մ փոքրիկ եղբայրներիցս մէկին, Ինձ արիք»:

Յետոյ թագաւորը կ'ասէ իր ձախ կողմումը կանգնածներին. «գնացէք, անիծեալներ, կրակը, որ պատրաստած է սատանայի և նորա ծառաների համար: Ես քաղցած էի, դուք չկերակրեցիք Ինձ. ես օտարական էի, չտուիք Ինձ իջևան. ես մերկ էի, Ինձ չհագցրիք. հիւանդ էի. այցելութիւն չարիք Ինձ. բանտումն էի, աեսութիւն չեկաք Ինձ:—Սեղաւորները կ'ասեն. «Տէր, երբ մենք Քեզ տեսանք քաղցած և չկերակրեցինք, ծարաւի և ջուր չտուինք, պանդուխտ, մերկ, հիւանդ, բանդումը և չճառայեցինք Քեզ:—Ով չէ օգնել ՚մ փոքր եղբայրներս». կ'պատասխանէ թագաւորը. «ես չէ օգնել Ինձ էր»:

Այն ժամանակ մեղաւորները կ'ստանան յաւիտենական տանջանք. իսկ արդարները յաւիտենական և երջանիկ կեանք:

Եթէ նոքա, որոնք բարի չեն զործում իրենց մերձաւորներին, այսպէս սաստիկ կ'պատժվին. ինչ պէտք է սպասեն նոքա, որոնք աշխատում են վնասել իրենց մերձաւորին և նրանց

վատութիւն անել. նոքա, որոնք թոճաւորում են նոյա կեանքը զանազան հալածանքներով. նոքա, որոնք խաբում են նրանց, զրկում են ստացուածքից, զբարտաւում են նրանց, ծեծում են բարկութեան ժամանակ կամ սպանում. աշխատում են զեղխացնել նրանց չար խորհուրդներով և օրինակներով, ցանկանում են անպատուելիք մերձաւորին ասելութեամբ և զրկող խօսքերով:

ԳԼՈՒԽ ԶԳ.

ՉԱՏԱԿԻ ՊԱՏՄԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Մատ. իգ. 3. 17. Մարկ. ժդ. 12. Դուկ. իբ. 1.

Չատկիցը երկու օր առաջ երբ ամեն Նորայէրացի արժանապէս պատրաստվում էր այս մեծ տօնը տօնելու, քահանայապետները, դպիրները և ժողովուրդեան ծերերը ժողովեցան Կայիափա քահանայապետի տանն, որ խորհուրդ անեն, թէ ինչպէս Յիսուս Քրիստոսին ծածուկ բռնեն և սղոյանեն Նրան: «Այս չպէտք է անել տօնի ժամանակ, որ ժողովուրդի մեջ խռովութիւն չընկնի», ասում էին նոքա: Նոքա վախենում էին ժողովուրդից և ոչ թէ Աստուծոյ բարկութեանից էին սարսում:

Մենազեւոր Յիսուս Քրիստոս առաջուց պուշակից, ինչ որ կատարվելու էր Քեռ ճանապարհին, և ըր՝ Նրուաղէմ էր դալիս, ասաց իր աշակերտներին. «Մենք մանում ենք Նրուաղէմ, ուր պէտք է կատարվի ամենը, ինչ որ Մարգարէները ասել են մարդու Որդւոյ վերայ: Ես կ'մատնվի քահանայապետների, դպիրների և ժողովուրդեան ծերերի ձեռքը: Նոքա կ'զատապարտեն Նրան ՚ի մահ և կ'մատնեն հեթանոսների ձեռքը, որոնք կ'հայհոյեն Նրան, կ'թքեն վրան, կ'ծեծեն Նրան և վերջապէս կ'սպանեն: Բայց ես երբորդ օրը յարութիւն կ'առնեմ:

Եւ այժմ Յիսուս Քրիստոս կրկնեց մի և նոյնը. «երկու օ

րից յետոյ կ'ընի զատիկս. ասաց Նա իւր աշակերտներին. «Եւ մարդու Արդին կ'մասնակի խաչվելու»:

Տասներկու Առաքեալներից մէկը Յուզա Իսկարիովտացին գնաց քահանայապետների մեա և ասաց նրանց. «Ի՞նչ կ'տաք ինձ, եթէ ես Նրան մասնեմ ձեր ձեռքը»: Նոքա ուրախացած այս խոստումնով խոստացան նրան երեսուն արծաթ: Այս ժամանակից Յուզան միշտ փնտռում էր յարմար միջոց իր Վարդապետին անօրէն Հրէաների ձեռքը մասնելու:

Բաղարջակերաց առաջին օրը, երբ արդէն ամենքը պէտք է պատրաստվէին Պասէքը տօնելու, աշակերտներն եկան Փրկչին մօտ և հարցրին Նրան, «ուր ես Գու կամենում, որ Քեզ համար Պասէք պատրաստեք»: Այս հինգշաբթի օրն էր: Յիսուս Քրիստոս բնակութիւն չունէր Երուսաղէմում և այս պատճառաւ ասաց Պետրոսին և Յովհաննէսին. «գնացէք քաղաք, այն տեղ ասաց Պետրոսին և Յովհաննէսին. «գնացէք քաղաք, այն տեղ կ'հանդիպէք մի մարդու, որձոր տանում է ջուր սափորով. հետեւեցէք նրան և մտէք այն տունը, ուր նա ներս կ'մտնէ, և ասէք տան օիրոջը. Վարդապետը պատուիրեց ասել քեզ. «Իմ ժամանակս մօտիկ է, ես քեզ մօտ կամենում եմ իմ աշակերտներովս ուտել Ձեռակիր: Նա ցոյց կ'տայ ձեզ մի մեծ վերնատանն զարդարած. այն տեղ պատրաստեցէք պասէքի դառը»:

Աշակերտներն ամեն բան դասն իսկ այնպէս, ինչպէս Տէրը նրանց ասել էր և պատրաստեցին պասէքը:

91. թիւ 29.

ՈՏԵԱԼՈՒՄՅ

Յով. Ժ. 4.

Երեկ յիսն Տէրը մտաւ ըստ ստորած սենեակը, ուր պանրաստած էր պասէքի դասն և Իր աշակերտներովը նստաւ սե-

զան: Նա զիտէր, որ մօտացել է ժամը, երբ ինքը պէտք է բաժանվի Իւր աշակերտներից առ ժամանակ, նա կամենում էր այս վերջին ժամում ցոյց տալ նրանց Իւր սէրն և թողնել փրկարար յիշատակ Իր վերայ:

«Ես շատ էի ցանկանում, ասաց Նա, ուտել պասէքը ձեզ հետ իմ չարչարանքիցս առաջ. որովհետեւ ես ատում եմ ձեզ, որ այսուհետեւ չեմ ուտիլ նրանից, մինչև որ չտօնեմ այն ձեզ հետ միասին Աստուծոյ արքայութեանս»:

Երբայեցուց այն ժամանակվան սովորութեամբը հիւրերին, երբ սոքա տուն էին մանում, ոտները լուանում էին. այս պարտաւորութիւնը կատարում էր սովորաբար ծառաներից մէկը: Բայց Յիսուս Քրիստոս՝ սիեզերաց իշխողը ինքը կատարեց այն սովորութիւնը ընթրիքի ժամանակ: Նա վեր կացաւ սեզանից, աւաւ ղենջակ, ածեց ջուր կոնքի մէջ, լուաց Իւր աշակերտների ոտներն և սրբեց նրանց ղենջակով, որնոր կապել էր առջևը:

Երբ կարգը հասաւ Պետրոս Առաքեալին, սա լիքը յարգութեամբ ղէպի Սատուածային իւր Վարդապետը ասաց. «Տէր, Գու պէտք է լուանաս ոտներս»: Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. «այժմ դու չես հասկանալ ինչոր ես անում եմ. բայց յետոյ կ'հասկանաս»: Պետրոս ասաց. «երբէք չեմ թողնիլ, որ Գու իմ ոտներս լուանաս»: Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. «եթէ ես չ'լուանամ ոտներդ, դու մասն չես ունենալ Ննձ հետ»: Այն ժամանակ Պետրոսը ասաց. «Տէր, ոչ թէ ոտներս այլ և ձեռներս ու գլուխս էլ լուան»: Մաքուր բանը չպէտք է լուանալ պատասխանեց Տէրը, «դուք սուրբ էք, միայն ոչ ամենքը»: Նա այս ասաց այն պատճառաւ, որ նրան յայտնի էր անձն, որնոր մտածում էր նրան մասնելը:

Յիսուս Քրիստոս, ամեն աշակերտների ոտները լուանալից յետ, հազաւ Իր շորը, նստաւ սեզանի մօտ և ասաց. ղիտէք

զուք, ևս ի՞նչ արի: Գուք ինձ անուանում էք ձեր Տէրն և Վարդապետը. ճշմարիտ է, որովհետև ևս ձեր Տէրն եմ և Վարդապետը: Բայց եթէ ևս լուացի ձեր ոտներդ, մի և նոյնն էլ զուք միմեանց պէտք է անէք, ևս ցոյց տուի ձեզ օրինակ ինչ պէս պէտք է վարվել: Մտռան չէ կարող իր պարտնից մեծ լինել, ոչ էլ առաքեալը իրեն առաքողից: Եթէ զուք այս գիտէք, երջանիկ կ'լինիք, թէ կ'կատարէք»:

Այսպէս Յիսուս Քրիստոս ցոյց տուեց մեզ խոնարհութեան օրինակ: Նա՝ երկնքի և երկրի թագաւորը, անպատվութիւն չհամարեց Նրան կատարելու ծառաներից վերջինի պարտաւորութիւնն էլ, նա անյիշաչարութեամբ և խոնարհութեամբ լուաց մինչև Յուդայի Նր մատնչի ոտն էլ:

ԳԼՈՒԹ 26.

ՅՈՒԳԱ ՄԱՏՆԻԶ

Մատ. իդ. 20. Մարկ. ժդ. 1. Յովհ. ժդ. 18,

Ոտները լուանալից յետ Յիսուս Քրիստոս ասաց. պէտք է կատարուի մարդարէութիւնը, որի մէջ ասած է. ճա, ով Ննձ հետ միասին ուտում էր, Ննձ *) դաւածանեց. ևս այս կատարուելից առաջ ասում եմ ձեզ, որ հաւատաք, թէ այն ևս եմ, Մարգարէն ինձ համար է ասել այս խօսքերը **):

Այսպէս խօսելով Յիսուս Քրիստոս շարժեցաւ սրտանց: Մտնչի վերայ նա ոչ թէ բարկանում էր, այլ ցաւում: Փրկիչը կամենում էր Նրան զգուշացնել: Իւր ամեն աշակերտների վերայ նայելով ասաց. «ձեզնից մէկը կ'մատնէ ինձ»:

Աշակերտներն այս լսելիս սարսափեցան և մէկ մէկու վրայ

*) Մատ. ի. 10.

**) Յովհ. ժդ. 19.

նայելով չէին հասկանում, թէ այն ո՞րի համար էր ասած. նուքա կարգով հարցնում էին. արդեօք ես չեմ, Տէր: Բայց Յիսուս լուռ էր կենում: Նա չէր կամենում մատնչին յանդիմանել. այլ կամենում էր Նրան զգուշացնել և զղջալ: «Ս. յո», կրկնեց նա, ձեզնից մէկը կ'մատնէ Ննձ: Գարդու Որդւոյ վրայ կ'կատարվի, ինչ որ գրոց մէջ ասած է. բայց վայ նորա մատնչին, լաւ էր, թէ չէր ծնել նա»:

Յիսուսի սիրելի աշակերտը՝ հեզ Յովհաննէսը նստած էր Նորա մօտ: Սրան նշան արաւ Պետրոսը, որ հարցնէ մատնչի համար: Յովհաննէսը հարցրեց կամայ. «Տէր, ով է այն»: — Նա է, որին ևս հացի պատառը թրչած կ'տամ, պատասխանեց Յիսուս Քրիստոս:

Փրկիչը սիրով բաժանեց Նր հացը մատնչի հետ. նա այս սիրոյ յայտնութեամբը կամենում էր Նրան դարձնել բայց Յուդան հացը Փրկչի ձեռքից առնելից յետ շարունակում էր էլի կեղծաւորելու և աշխատում էր ուրիշների նման անմեղ երեւիլ. նա էլ այնպէս, ինչպէս ուրիշները, միայն կեղծաւոր անհոգութեամբ հարցնում էր արդեօք ես չեմ, Տէր»: — «Ընդ Ննքդ ասացիր այդ, պատասխանեց Յիսուս Քրիստոս: — Յուդան տեսաւ, որ կեղծաւորութիւնը չէ օգնում և իր չար խորհուրդը յայտնի է Փրկչին, բայց գեռ էլն չէր զղջում: Յիսուս Քրիստոս ասաց. «կատարիւր շուտով, ինչ որ մտքումդ ունիս»: Ոչ ոք բացի Յովհաննէսից չ'հասկացաւ այս խօսքերի մտքը. ամենքը կարծում էին, թէ որովհետև հասարակաց արկղը Յուդայի մօտ էր, Տէրը հրամայում է Նրան կամ դնել ինչ որ հարկաւոր է սօնի համար, կամ ողորմութիւն տալ աղքատներին: Յուդան վեր կացաւ սեղանից և դուրս գնաց: Այն ժամանակ արդէն գիշեր էր:

ՊԵՏՐՈՍԻ ՈՒՐԱՌՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Մատ. իղ. 31. Դուկ. իր. 31. Յովհ. ժգ. 31.

Յուզան դուրս եկաւ իր սարսափելի և աններելի խորհուրդը կատարելու համար: Յիսուս Քրիստոս գիտենալով, որ Եր չար- չարանաց ժամանակը մտնելու է, ասաց. «հասաւ արդէն ժամը, երբ մարդու Որդին կ'փառաւորվի և Աստուած էլ կ'փառաւորվի նրանով: Եթէ նա փառաւորեց Աստծուն, Աստուած էլ նրան կ'փառաւորէ: Որդեակը իմ, նա էլ երկար չեմ լինիլ ձեզ հետ,

«Ես տալիս եմ ձեզ նորա պատուիրանն սիրեցէք մէկ մէկու այնպէս. ինչպէս ես ձեզ սիրեցի: Սէբը, որնոր դուք մէկ մէկու վերայ կուենաք, ցոյց կ'տայ ուրիշներին, որ դուք Իմ աշակերտներս էք»:

Պետրոս Առաքեալը հարցրեց նրան. «Տէր, իսկ Դու ո՞ւր ես գնում»:

«Ուր ես գնում եմ, դու չես կարող ինձ այժմ հետեւել բայց յետոյ կ'գաս Իմ ետեւիցս», պատասխանեց Փրկիչը:

«Ինչու այժմ չեմ գալ Քո ետեւիցդ», հարցրեց Պետրոս, «ես պատրաստ եմ անձս էլ գնել Քո համար»:

Դու կ'գնես ինձ համար քո անձդ. ասաց Յիսուս Քրիստոս. «Ճշմարիտ եմ ասում քեզ, որ մինչև հաւի խօսիլը երեք անգամ կ'ուրանաս Ինձ»:

Յետոյ դառնալով աշակերտներին շարունակեց Յիսուս Քրիստոս. «դուք էլ ամենքդ կ'զայթակղվիք Իմ մասին այս գիշերը: Պէտք է մարգարէական խօսքերը կատարվին. «Եթէ կ'հարկանեմ հովիւին, նորա խաշինքն էլ կ'ցրուին:») Բայց յարութիւնից յետոյ ձեզ կ'հանդիպիմ Գալիլիաում»:

*) Չարար. ժգ. 7.

Պետրոս Առաքեալը, ասաց. «Եթէ ամենքն էլ, որ զայթակղվին, ես հաւատարիմ կ'մնամ Քեզ, ես պատրաստ եմ Քեզ հետ բանտումն էլ նստել, մեռնել էլ»:

Բայց Յիսուս Քրիստոս կրկնեց նրան. «Ճշմարիտ եմ ասում քեզ, որ այս գիշեր իսկ մինչև աքաղաղի խօսիլը երեք անգամ կ'ուրանաս Ինձ: Ով Սիմոն, աստանան աշխատում է խարբալել քեզ ցորենի պէս. բայց ես աղօթեցի քեզ համար, որ հաւատդ չպակսի և դու երբեմն կ'դառնաս և կ'հաստատես քո եղբայրներուդ»:

ԽՈՐՀՐԳԱՒՈՐ ԸՆԹՐԻՔ

Մատ. իղ. 26.

Եյս խօսակցութեան ժամանակ Չաակի դառն կերան և այսպէս աւարտեցին տօնն, որ հին կտակարանի կարգադրութեամբ եղիպտացուց գերութիւնից ազատվելու յիշատակն էր:

Յիսուս Քրիստոս իւր մահովը պատրաստում էր աշխարհիս աւելի լաւ փրկութիւն—փրկութիւն մեզաց գերութիւնից: Այն ժամանակից, երբ Յիսուս Քրիստոս մարդոց մեզաց համար դառնի տեղ Իրեն բերաւ զոհ, սկսվում է նոր ուխտը: Այս մեծ անցքի յիշատակի համար և մեզաց թողութեան համար կարգեց նա խորհրդաւոր ընթրիքը, որով մենք հաղորդվում ենք Նորա մարմնին և արիւնին:

Փրկիչը առաւ հասարակ բաղարջ հաց, օրհնեց այն, կտորեց և տուեց Եւր աշակերտներին ասելով. «առէք այս է Իմ մարմինս, որնոր զոհում եմ ձեզ համար»:— Նոյնպէս էլ առնելով բաժակը զոհացաւ Աստուծմէ և տուեց այն աշակերտներին ասելով. «խմեցէք ամենքդ էլ Սրանից—այս է Իմ արիւնս»:

Նոր ուխտի, որ թափվում է շատերի համար 'ի թողութիւն մեղաց: Այս կատարեցէք իմ յիշատակիս համար:

ԳԼՈՒԽ ԷԲ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ ԽՕՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ԱՇՍԿԵՐՏՆԵՐԻ ՀԵՏ

Յով. ժդ. մե. ժդ. մէ.

Այսպէս ժամանակն արդէն հասել է. Յիսուս Քրիստոս պատրաստվում էր չարչարվելու և մեռնելու: Նա զիտէր, որ միւս օր այս ժամանակը Նորա մարմինը գերեզմանումը կ'լինի: Աշակերտները նստած էին որա շուրջը տխուր լռութեան մէջ. բաժանման մօտիւթիւնը ցաւով լըրեց նոցա սիրտը: Յիսուս Քրիստոս նրանց մխիթարելով ասաց:

«Թող չխռովե՛ ձեր սիրտը: Հաւատացէ՛ք Աստուծոն և Ինձ: Իմ հօրս տանը օթեվաններ շատ կան. եթէ այս այսպէս չլինէր, նա ձեզ կ'ասէի: Նա եթէ գնամ ձեզ համար տեղ պատրաստելու, կրկին կ'գառնամ և կ'առնեմ ձեզ էլ Ինձ հետ, որ դուք էլ այն տեղ լինէք, ուր նա եմ: Զեղ արդէն յայտնի է ձանապարհն էլ, ուր նա գնում եմ:

Թոմաս Առաքեալը, որնոր չհասկացաւ Յիսուսի խօսքերի միտքը, հարցրեց. «Տէր, ո՞ւր ես Գու գնում և ի՞նչպէս կարող եմք մենք գիտենալ այն ճանապարհը»:

Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. «Նա եմ ճանապարհ, ճշմարտութիւն և կեանք: Ոչ ոք չէ դալիս Հօրս մօտ. բայց եթէ Ինձանով: Ով Ինձ ճանաչեց, ճանաչում է իմ Հօրս էլ: Նու դուք այսուհետեւ գիտէք Նրան և տեսաք Նրան:

«Տէր, ցոյց տուր մեզ Հօրն և բաւական է մեզ». ասաց Փիլիպպոսը:

«Փիլիպպոս, այսքան ժամանակ է ձեզ հետ եմ և դու դեռ Ինձ չես ճանաչում». պատասխանեց Տէրը: «Ով Ինձ տեսել է, տեսել է և իմ Հօրս էլ. ի՞նչպէս դու ասում ես ցոյց տուր մեզ Հօրը: Մի՞թէ դու չես հաւատում, որ նա Հօրս մէջն եմ և Հայրս իմ մէջ: Խօսքերն, որոնք նա ասում եմ, Ինձանից չեմ ասում և գործերն, որոնք նա գործում եմ, Ինձանից չեն. այլ Հայրս, որնոր իմ մէջ բնակած է, գործում է նրանց: Հաւատում էք Ինձ, որ նա Հօրս մէջն եմ և Հայրս իմ մէջ: Հաւատացէ՛ք զոնեա այս իմ գործերիս համար: Ճշմարիտ եմ ասում, ով Ինձ կ'հաւատայ, կարող է գործել այն գործերն, որոնք նա գործում եմ, մինչև աւելի ևս մեծերն. որովհետև նա գնում եմ Հօրս մօտ: Ինչ որ խնդրէք Հօրիցս իմ անուովս, կ'սայ նա ձեզ, որ փառաւորվի Հայրը Որդւով:

«Եթէ դուք սիրում էք Ինձ, կ'կատարէք իմ պատուիրաններս և նա կ'աղաչեմ Հօրս, որ սայ ձեզ ուրիշ Մխիթարիչ, որնոր յաւիտեան ձեզ հետ կ'լինի ճշմարտութեան հոգին, որին աշխարհս չէ կարող ընդունել. որովհետև նա չէ տեսնում Նրան և չէ ճանաչում: Բայց դուք գիտէք Նրան, ըստ որում նա ձեզ հետ է և ձեր մէջ կ'լինի»:

«Նա ձեզ որք չեմ թողնիլ. նա էլի կ'գամ ձեզ մօտ: Ելի փոքր ժամանակ—և աշխարհս էլ չի տեսնիլ Ինձ. բայց դուք կ'տեսնէք Ինձ. որովհետև նա կենդանի եմ, դուք էլ կենդանի կ'լինէք: Այն ժամանակ դուք կ'գիտենաք, որ նա Հօրս մէջն եմ, դուք իմ մէջ, և ես ձեր մէջը»:

Ով ունի իմ պատուիրաններս և կատարում է նրանց, նա սիրում է Ինձ. ով Ինձ սիրում է, նրան կ'սիրէ իմ Հայրս, նա էլ կ'սիրեմ նրան և կ'յայտնվիմ նրան ինքս և մենք կ'գանք նորս մօտ և նորս մօտ կ'օթեվանենք»:

Աշակերտները չէին կարողանում դեռ բոլորովին հասկանալ Յիսուսի խօսքերը, նոքա զարմանալով նայում էին Նորս վե-

բայ: Յիսուս Քրիստոս աւելցրեց էլի. «գեռ էլի շատ բան հարկաւոր էր ձեզ ասել. մինչև ձեզ հետ եմ ես, բայց դուք այժմ չէք կարող հասկանալ նրանց: Իսկ միտքով ձեր սուրբ Հոգին, որին Հայրս կ'ըզկէ Իմ անունովս, կտրվեցնէ ձեզ ամենը և մտերց կբերէ, ինչ ես ձեզ ասացի»:

Յետոյ իբրև օրհնելով Եր աշակերաններուն ասաց Տէրը. խաղաղութիւն եմ թողնում ձեզ. Իմ խաղաղութիւնս տալիս եմ ձեզ, ոչ այնպէս ինչպէս աշխարհս տալիս է»:

Յիսուս Քրիստոս նկատելով Եր աշակերանների տրամբութիւնն և երկիւղը ասաց նրանց. «Թող չխուովին ձեր սրտերն և չվախենաք: Դուք լսեցի՞ք, ինչ որ ես ասացի ձեզ: Ես գնում եմ. բայց կ'գամ էլի ձեզ մօտ: Եթէ դուք Ինձ սիրում էք, պետք է ուրախանաք, որ ասացի ես, թէ գնում եմ Հորս մօտ, որովհետև և Հայրս Ինձանից մեծ է (այսինքն ըստ մարդկութեան Յիսուսի Քրիստոսի):

Ել երկար ձեզ հետ չեմ կարող խօսիլ: Այս աշխարհիս իշխանը մօտենում է, նա ոչինչ չի գտնիլ Իմ մէջ, այլ որ իմանայ աշխարհը, որ ես Հորս սիրում եմ և կատարում եմ այն, ինչ նա Ինձ հրամայել է. Կեր կացէք, գնանք այս տեղեց»:

Յիսուսի Քրիստոսի խօսակցութիւնը Եր աշակերանների հետ շարունակվեցաւ մինչև այն ժամանակ, երբ նա նոցա հետ միասին եկաւ Քէթսեմանի պարտէզը: Այս խօսակցութիւնը պարունակում է Եր մէջ այնքան սրտաշարժ և խրատական բաներ, ոչ քանի անգամ էլ որ կանգանք նրան, մենք միշտ էլի կը գտնենք նորա մէջ նոր կերակուր մեր մոքի և սրտի համար: Այս մեզ աւանդեց Սուրբ Հոգւոյ ազգեցութեամբը Յիսուսի Քրիստոսի սիրելի աշակերտը՝ Սուրբ Յովհաննէս Աստուածաբանը: Կարգացէք նորա Աւետարանի ժգ. ժե. ժգ. և ժէ. գլուխները:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԳԵԹՍԱՄԱՆԻԻ ՊԱՐՏԵԶՈՒՄԸ

Մատ. իդ. 35. Մարկ. ժդ. 32. Լուկ. իր. 39.

Յիսուս Քրիստոս անցնելով Կեղզոնի ձորը եկաւ մի գիւղ, որ Զիթենեաց սարի տակն էր և կոչվում էր Քէթսամանի: Այս տեղ Եր աշակերաններովը մտաւ նա պարտէզը և ասաց նրանց. «մնացէք այս տեղ, ես կերթամ աղօթք անելու»: Նրանցից առաւ Եր հետ Պետրոսին և Ձեբեղեայ երկու որդւոցը՝ Յակովբին և Յովհաննէսին: Երբ առանձնացեալ տեղ եկան, Փրկիչը ասաց նրանց. «ողիս մինչև 'ի մահ տրտում է. կացէք այս տեղ և հսկեցէք Ինձ հետ»:— Եւ փոքր ինչ հեռանալով ընկաւ գետինը երեսի վրայ և աղօթք էր անում ասելով. «Հայր Իմ, եթէ կարելի է, թող անցնէ այս բաժակը Ինձանից. միայն ոչ թէ ինչպէս ես եմ կամենում. այլ ինչպէս Դու ես ուզում: Թող կատարիլ կամքդ»:

Յետոյ դառնալով աշակերանների մօտ, նա գտաւ նրանց քնած և ասաց Պետրոսին. «Միմովն, դու քնում ես: Այսպէս չկարողացնք մի ժամ էլ արթուն անցկացնել Ինձ հետ: Մի քնէք, աղօթեցէք, որ փորձութեան մէջ չընկնէք: Հողիս յօժար է. բայց մարմինս տկար»: Այս ասելով նա էլի հեռացաւ նրանցից և ծուներ իջաւ սկսաւ կրկին աղօթք անել. «Հայր Իմ, ասում էր նա, «եթէ անհնարին է այս բաժակին անցնել Ինձանից, ես կ'իւմեմ նրան. թող լինի Քո կամքդ»:

Այս ժամանակ երեւցաւ նրան հրեշտակն և զօրացնում էր նրան: Նա այնպիսի մտադիւրութեամբ աղօթք էր անում, որ արեան քրտնքի կայլակները կաթում էին նորա երեսից գետնի վրայ: Միտքով ձեր հրեշտակից և զօրացած աղօթքովը առ Հայր, Յիսուս Քրիստոս զարձաւ քնած աշակերանների մօտ

և ասաց նրանց հեղութեամբ. «գուք դեռ էլի քնում էք, հան-
գըստանում: Հասաւ ժամը, մարդու Որդին մասնավում է մեղա-
ւորների ձեռքը: Վեր կացէք, գնանք: Մասնիչը մտանում է»:

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՅՈՒԿԱՆ ՄԱՏՆՈՒՄ Է ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ

Մատ. իր. 47. Մարկ. ժ. 43. Գով. իր. 47. Յովն. ժր. 3.

Հաղիւ ասաց Տէրը այս խօսքերն և ահա Յուդան մտաւ
պարտէզ: Մեծ բազմութիւն քահանայապետների ծառաների և
զինուորների ուղեկից էին նրան վառած լապտերներով, սրերով
և տէգերով: Զինուորներն և քահանայապետների ծառաները
չէին ճանաչում Յիսուս Քրիստոսին և այս պատճառաւ Յուդան
ասաց նրանց. «ահա նշանը, որով դուք կարող էք ճանաչել
Նրան. որին ես կհամբուրեմ, նրան բռնեցէք»:

Յուդան բոլոր իր ուղեկիցներով մտաւ պարտէզը, ուր
Փրկիչը յաճախ անցկացնում էր զելշնները աղօթքով և գնաց
ուղեղ Յիսուս Քրիստոսի մօտ և ասաց Նրան. «ողջոյն քեզ
Վարդապետ և համբուրեց նրան:— «Յուդա», ասաց Յիսուս
Քրիստոս, «համբուրելով ես մասնում մարդու Որդուն»:

Յետոյ մտանալով ուղեղ զինուորված մարդոցը հարցրեց
նրանց. «ամի՞ն էք որոնում»: Յիսուս Նազովընցիին, պատաս-
խանեցին նորա: «ես եմ այն», ասաց Յիսուս Քրիստոս: Այս որ
լսեցին զինուորներն և միւս Հրեաները յետ քաշուեցան և ըն-
կան գետնի վրայ:

Յիսուս Քրիստոս էլի միւսանգամ հարցրեց զինուորներուն.
«ամի՞ն էք փնտաում»: Նորա պատասխանեցին էլի. «ճագրի-
րեցի Յիսուսին»: Ես արդէն ասացի, որ ես եմ. կրկնեց նա:
Եթէ եկէլ էք ինձ բռնելու, թողէք սրանց երթալ, ուր կկա-

մենան, աւելորեց նա, ցոյց տալով հայրական գթով իր աշա-
կերանների վրայ:

Զինուորները և քահանայապետների ծառաները մտնեցան
Յիսուս Քրիստոսին այն նպատակով, որ բռնեն Նրան: Այս տես-
նելով աշակերտներն ասացին. «Տէր, շարժապանկի՞նք արդեօք
սրով և աւանց պատասխանի սպասելու Պետրոս առաքեալը
հանց սուրն և քահանայապետների ծառաներից մէկին, որի
անունը Մաղքոս էր, կարեց աջ ականջը»:

Վարդապետի սերը ստիպեց Պետրոսին այս բանը անելու.
բայց Տէրը էր կամենում, որ իր սիրոյ համար դորձած վէր
որ և իցէ բռնութիւն: Նորա ամեն խօսքերից մեկը կարող ենք
տեսնել, թէ որքան նա ցանկանում է, որ մենք Նորա սիրոյ
համար լինինք հեզ, ներողամիտ մին և մեր թշնամիներին ան-
գամ: «Թողէք նրանց», ասաց Յիսուս Քրիստոս իր աշակերտնե-
րին և Պետրոսին դառնալով շարունակեց. «պի՛ր սուրբ պատ-
եանի մէջ. Ամենքը, որոնք սուր կբարձրացնեն, սրով կմեռնեն:
Մի՛թէ դու կարծում ես, որ ես չեմ կարող խնդրել Հօրս, որ
զրկէ Ինձ տաներկու գունդ հրեշտակներ: Բայց ի՞նչպէս կկա-
տարվէին այն ժամանակ մարդարէութիւնները: Մի՛թէ չսմեմ
բաժակը, որնոր Իմ Հայրս զրկել է»: Յիսուս Քրիստոս մտնեցաւ
քահանայապետի ծառայի ականջին և բժշկեց նրան. յետոյ
ինքնակամ անձնատուր եղաւ նրանց, որոնք Նորա ետևից եկել էին:

Այն ամբոխի մէջ, որ եկել էր Յիսուս Քրիստոսի ետևից,
կային տաճարի իշխաններն և ժողովուրդեան ձերերն էլ: Նա
տեսնելով նրանց ասաց բոլոր ժողովուրդին և նրանց. «գուք եկել
էք Իմ վրաս զէնքով և բիրերով, ինչպէս մի աւաղակի վրայ:
Միշտ ձեզ հետ տաճարումն էի և յայտնապէս ուսուցանում էի
ժողովուրդեան. ինչո՞ւ այն ժամանակ չբռնեցիք Ինձ: Բայց այժմ
է ձեր ժամանակն և իսուարի իշխանութիւնը»:

Զինուորները կապեցին Յիսուս Քրիստոսին և հանեցին

պարտեղեց. այն ժամանակ աշակերտներն, ինչպէս գուշակեց նրանց Փրկիչը, ահից ցրուեցան:

ԳԼՈՒԽ ԶԱ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԱՏԵՍՆԻ ԱՌԱՋԻՆ

Յատ. իզ. 57. Մարկ. ժդ. 53. Ղուկ. իր. 54. Յովհ. ժը. 13.

Ձինուորներն և քահանայապետների ծառաները տարան Յիսուս Քրիստոսին Անային մօտ, որնոր առաջվան քահանայապետն էր և այն տարուան քահանայապետի՝ Վայափայի աներն էր: Նա հարցրեց Յիսուս Քրիստոսին Նորա աշակերտներն և Նորա Վարդապետութեան վրայ: Տէրը Յիսուս պատասխանեց. «Նա յայննապէս ուսուցանում էի ժողովուրդեան առաջին. քարոզում էի ժողովուրդարաններում և տաճարումն. ինչո՞ւ դու հարցնում ես ինձ: Հարցրու իմ ունկնդիրներուս իմ վարդապետութեանս մասին»:

Այն տեղ կանգնած ծառաներից մէկը, այս պատասխանն որ լսեց, խփեց Յիսուսի Քրիստոսի երեսին և ասաց. «այդպէս ես պատասխանում քահանայապետին: Փրկիչը հեղութեամբ և հանդարտութեամբ ասաց, «եթէ չար ինչ խօսեցայ, ապացուցիր այն. իսկ եթէ բարի, ինչո՞ւ ես խփում ինձ»: — Ծառայն ուղինչ պատասխան չունէր տալու. նա կամենում էր այս կոպտութեամբ շահել քահանայապետի սիրտը:

Այն Յիսուս Քրիստոսին կապած զրկեց Վայափայի մօտ, որի անը ժողովել էին օրէնուսոյցներն և ժողովուրդեան ծերերը: Նորա կանկնին սուտ վկաներուն զրպարտելու Յիսուսին ու սուտ վկայութիւններ տալու, որ կարողանան Նրան դատապարտել ՚ի մահ:

Երբ Փրկիչը աստեանի առաջը գնաց, յայնմիցան զըպար-

տիչները. սրանց մէկ մէկ հարցրեցին, միայն նոցա վկայութիւնները բաւական չէին դատապարտութեան համար: Վերջապէս երկուսը դուրս եկան և յետագայ սուտ վկայութիւնը տուին. նոքա ասում էին, «Եթէ Յիսուս ասել է. «կարող եմ Աստուծոյ տաճարը քանդել և երեք օրումը էլն կանգնել նրան»: Ամեն զըպարտութիւններն անպատասխան թողնելով Յիսուս Քրիստոս լուս էր կենում»:

Այն ժամանակ քահանայապետը վեր կացաւ տեղեց, դուրս եկաւ մէջտեղ ու ասաց Փրկիչին. «ինչո՞ւ Դու ոչինչ չես ասում Քեզ արդարացնելու համար»: Բայց Յիսուս Քրիստոս շարունակեց լսել, որովհետեւ զըպարտութեան ամենից լուս պատասխանն է լուսութիւնը:

Բայց երբ քահանայապետը երգումով հարցրեց նրան ասելով. «երգում եմ տալիս կենդանի Աստուծով, ասա մեզ ճշմարիտը, Դու ես իսկ Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին», Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. «գու ինքի ասացիր այդ». բայց նա աւելցնում եմ էլն, որ դուք կ'տեսնէք մարդու Որդուն նստած Աստուծոյ զօրութեան աջ կողմումը և զալիս երկնքի վրայով»:

Քահանայապետը սրտառեց շորերն ասելով. «Սա Աստուծուն հայհոյում է. էլ ի՞նչ հարկաւոր է վկայ: Դուք իրենքք լսեցիք Նորա հայհոյելը. ի՞նչ էք կամենում անել Սրան»: — Այն ժամանակ ամենքը ասացին, «Նա մահապարտ է»:

Ձինուորները հանեցին նրան բակը, ուր նա պատած պահապաններով պէտք է անցկացնէր զիշերուան մնացած մասը: Այս տեղ ամեն կերպիւ հայհոյում էին նրան. ոմանք թքում էին վրան, մի քանիսը ծեծում էին, միւսները խփում էին Նորա երեսին ասելով. «Քրիստոս, մարգարէացիր, ո՞վ Քեզ խփեց»: — Ամենքը աշխատում էին որքան կարելի է աւելի հայհոյել նրան:

ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ՈՒՐԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Մատ. իղ. 69. Մարկ. ժղ. 66. Լուկ. իր. 54. Յովն. ժր. 15. 25.

Մինչև Յիսուս Քրիստոս էր Կայափայլի տան մէջ, սորա բակումը յետադայ անցքը պատահեցաւ:

Պետրոս և Յովհաննէս Առաքելալները հեռուից հետևում էին Յիսուս Քրիստոսին մինչև քահանայապետի բակը: Յովհաննէսը ծանօթ էր քահանայապետի տանիցներէից մի քանիսի հետ. ուստի և մտաւ ներս, իսկ Պետրոսը կանգնած էր դրան ետևը: Յովհաննէսն այս տեսնելով խնդրեց զանապանին, որ ներս թողնէ նրան էլ, նա էլ կատարեց այն:

Իիշերը ցուրտ էր. քահանայապետի ծառաներն և զինուորները տաքանում էին խարոյկի չորս կողմումը, որնոր վառած էր զաւթի մէջ ակողում: Պետրոսը նմանապէս մտեցաւ կրակին և կամենում էր սպասել, թէ ինչպէս կ'վերջանայ վճիռը Յիսուսի Քրիստոսի մասին: Դռնապահ սղախինը նայելով նորա երեսին ասաց. «սա էլ Գալիլիացի Յիսուսի հետն էր»: Պետրոսը վախեցաւ այս ամբաստանութիւնից և ուրացաւ ասելով. «չէ, ես չեմ իմանում, դու ի՞նչ ես ասում»: Այս ասելով զնաց նա դրան մտաւ:

Այն ժամանակ տեսաւ նրան ուրիշ աղախին և ասաց նրան պատող մարդոցը. «սա էլ էր Նազովրեցի Յիսուսի հետ. սա նորա աշակերտներէիցն է». Բայց Պետրոսը երդուելով ուրացաւ և ասաց. «ես չեմ ճանաչում այն մարդուն»:

Շուտ յայտնի եղաւ բակումը եղողներին էլ, որ ատեանը դատապարտեց Յիսուս Քրիստոսին ի մահ: Ծառաներից մէկը ցոյց տալով Պետրոսի վրա աղաղակեց, «ահա սա էլ նորա աշակերտներէիցն է. լեզուն իսկ ապացուցանում է, որ Գալիլիացի է»: Այս

լսելով մէկը ազգականներից այն Մաղքոսի, որի ականջը Պետրոս կարել էր, մտեցաւ նրան և ասաց. «այո՛, ես ինքս տեսայ դրան պարտիզի մէջ Յիսուսի հետ միասին»: Այս խօսքերը զարհուրեցրին Պետրոսին. որնոր սկսաւ երդումն տալ և հաւատացնել, որ նրան չէ ճանաչում: Նոյն ըրպէին Յիսուս Քրիստոսին քահանայապետի տանիցը դուրս բերին: Նա դառնալով նախեցաւ Պետրոսի վերայ և այն ժամանակ աքաղաղը խօսեցաւ: Այս տեղ յիշեց Պետրոս Յիսուսի խօսքերը. «այս զիշեր մինչև հաւի երկու անգամ խօսելը, երեք անգամ կ'ուրանաս Ինձ: Նա դուրս եկաւ և սաստիկ լաց եղաւ:

Այս էին զղջման արտասուներ, որ ստիպեցին Պետրոսին հեղանալ և յոյսը աւելի Աստուծոյ օգնութեան վերայ զնել քան թէ իր վերայ:

Վերջապէս զղջաց Յուդան էլ, բայց ի՞նչ հետևանք ունեցաւ այն:

Լսելով, որ Յիսուս Քրիստոս դատապարտվեցաւ ի մահ, նա խորին տրտմութեան մէջ եկաւ քահանայապետների մօտ ու դարձնելով նրանց այն երեսուն արծաթը, որոնց համար դաւաձանել էր իր Աստուածային Վարդապետին, ասաց. «ես մեղանչեցի, որովհետև մասնեցի անմեղ արիւն»: Յուդայի խտտովանութեան քահանայապետները սառնութեամբ պատասխանեցին ասելով. «մեզ փոյթ չէ, այդ դու գիտես»: Յուդան լսելով այս պատասխանը զցեց երեսուն արծաթները տաճարում և յուսահատութեան մէջ հեռանալով տաճարից խնդրուեցաւ:

Քահանայապետներն ընդունելով այն երեսուն արծաթներն ասացին, որ նոքա արժանի չեն եկեղեցական գանձի մէջ լինելու, որովհետև արիւնի գին են. ուստի և վճռեցին նոքա նրանցմով զնել մի ազարով օտարներուն թաղելու համար: Այս ժամանակից այն տեղը կոչվեցաւ արիւնի ազարակ:

ԳԼՈՒԽ ԶԳ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ. ՊԵՂԱՏՈՍԻ ԱՌԱՋԻՆ

Մատ. իէ. 2. Մարկ. ժե. 1. Լուկ. իգ. 1. Յովհ. ժը. 28.

Հրէաները արդէն իրենց թագաւոր չունէին այն ժամանակ և այս պատճառաւ ամեն մահու վճիռ պէտք է հաստատէր Հռովմայեցի կառավարիչը. ուստի և միւս առաւօտը վաղ բարձրագոյն ատեանի բոլոր անդամները ժողովեցան և հրամայեցին ամեն Յիսուս Քրիստոսին Պիղատոսի մօտ, որնոր Հռովմայեցի կառավարիչն էր Հրէաստանի և իրենք էլ գնացին Նորա ետեւից: Բայց կառավարչի՝ իբրև հեթանոսի տուն ներս չմտան, որ չպղծվեն ու անարժան չլինին Չատիկը տօնելու:

Այն տան առաջին, ուր բնակում էին Պիղատոս և իր պահապանները, կար մի փոքրիկ հրապարակ, քանի մի ատիճան բարձր փողոցից և կոչվում էր Կաղափա, այսինքն քարատակ: Այս տեղ բերին Յիսուս Քրիստոսին և սպասում էին, որ Պիղատոսը դուրս գայ:

Պիղատոսը երբ դուրս եկաւ տնից, տեսնելով բարձրագոյն ատեանի բոլոր անդամներուն հաւաքուած իր զբան առաջին զարմացաւ: Ի՞նչ ամբաստանութիւն էք անում այդ մարդու վերայ, հրամայեց նա:

Եթէ նա չարագործ չլինէր, մենք Նրան քեզ մօտ չէինք բերիլ. պատասխանեցին նորա:

Եթէ այդպէս է, ուրեմն առէք Նրան, և դատեցէք ձեր օրէնքներով. պատասխանեց Պիղատոս:

Մենք չունինք իրաւունք մահու վճիռ տալու. պատասխանեցին նորա և տեսնելով, որ բանը այնպէս շուտով չի վճռվել, ինչպէս իրենք ցանկանում էին, սկսան զրպարտել Յիսուս Քրիստոսին ասելով. այս մարդը ազգին խռովում է. նա արդելում

է կայսեր հարկ տալ, անուանում է իրեն Քրիստոս՝ Իսրայէլացւոց թագաւորս:

«Դու Իսրայէլացւոց թագաւոր ես». հարցրեց Պիղատոս զառնալով Յիսուս Քրիստոսին:

«Դու ինքդ ես ասում». կրկնեց Յիսուս Քրիստոս, որնոր առաջ ոչ մի պատասխան չէր տալիս քահանայապետների և ծերերի չարախօսութեանցը:

«Ասում ես, որքան չարախօսութիւններ են լինում Քո վերայ, ասաց Պիղատոս, ամբթէ չես ասիլ ոչինչ Քեզ արդարացունելու համար»: Բայց Յիսուս Քրիստոս լուռ էր կենում, որ և շատ զարմացրեց Պիղատոսին: Նա տեսնում էր, որ քահանայապետները միայն նախանձից ցանկանում էին Յիսուսի մահն և այս պատճառաւ կամենում էր Նրան տալ միջոց խօսելու առանց թշնամիների ներկայութեանը:

Պիղատոսը Նրան իր տուն մտցնելով հարցրեց. «Ճմարտիւ Դու Հրէից թագաւոր ես»:

«Դու քեզտնից ես ասում այդ, թէ լսել ես այդ մասին ուրիշից». ասաց Յիսուս Քրիստոս:

Պիղատոսը պատասխանեց. «Ես Հրէայ չեմ. այլ Քո ազգի և քահանայապետները դատապարտել են Քեզ ՚ի մահ և մատնել իմ ձեռքս: Դու ի՞նչ ես արել»:

«Իմ արքայութիւնս այս աշխարհիցս չէ». ասաց Փրկիչը: «Եթէ իմ Արքայութիւնս այս աշխարհիցս լինէր, նա կուենայի սպառաւորներ, որ կ'պաշտպանէին Ինձ, որ Հրէաների ձեռքը չընկնէի: Բայց իմ Արքայութիւնս այս աշխարհից չէ»:

Պիղատոս հարցրեց. ուրեմն Դու թագաւոր ես: Դու ես ասում, որ նա թագաւոր եմ, պատասխանեց Տէրը: «Ես թագաւոր եմ, պատասխանեց Տէրը: «Ես ծնայ և եկայ աշխարհ, որ վկայեմ ձմարտութեան, նա կ'լսէ իմ ձայնիս»:

Ի՞նչ է ձմարտութիւնը. հարցրեց Պիղատոս և այս խօս-

քերն արտաբերելիո զուրս զնաց Հրէաների մօտ և ասաց, ընս Նորա մէջ ոչ մի յանցանք չեմ գտնում:

ԳԼՈՒԽ ԶԳ.

ՅԻՍՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՍ ՀԵՐՈՎԴԴԵՍԻ ԱՌԱՋԻՆ

Ղուկ. իգ. 6.

Քահանայապետները տեսնելով սր Պիղատոսը չէ կամենում Յիսուս Քրիստոսին դատապարտել, աւելի ևս չարախօսում էին Նորա վերայ և ասում: Նա խռովում է ժողովողին իր վարդապետութեամբը, քարոզելով բոլոր Հրէաստանում, սկսած Գալիլայից մինչև Նրուսաղէմն անդամս:

Պիղատոսը, երբ լսեց Գալիլեայի անունը, հարցրեց. «մի՞թէ Նա Գալիլեացի՞ է»: Երբ նոքա ասացին, որ Նա Հերովդէսի իշխանութիւնիցն է, Պիղատոս զրկեց Յիսուս Քրիստոսին Հերովդէսի մօտ, որնոր նմանապէս եկել էր Չատկի տօնի համար Նրուսաղէմ:

Պիղատոսը զգուշացող մարդ էր: Նա չէր կամենում 'ի մահ դատապարտել անմեղին. բայց չունէր այնքան հաստատութիւն, որ պաշտպանէ Նրան և այնպէս զրդռէ իր դէմ քահանայապետներուն և Իսրայէլացւոց ծերերուն: Նա ուրացաւ, որ դտաւ միջոց հեռանալու գործքերը, որնոր Նա յանձնեց Հերովդէսին, որին սիրտն էլ մի և նոյն ժամանակը նրանով շահեցաւ: Պիղատոսի գործը կանոնաւոր էր և հաշուով, բայց ոչ առաքինի: մարդը բարի է գործում առանց նայելու, թէ ի՞նչ կասն չար մարդիկ:

Հերովդէսը շատ բաւական էր, որ Յիսուս Քրիստոսին բերին իր մօտ: Նա շատ բաներ էր լսել Յիսուսի վերայ, հետաքրքիր էր Նրան տեսնելու և սպասում էր, որ Նա իր աչքի

առաջին կ'գործէ մի հրաշք: Նա շատ հարցումներ արաւ, որոնց ամենեւին Յիսուս Քրիստոս չարատասխանեց: Իսկ քահանայապետները չէին դադարում Նորա վրայ չարախօսել. նոյնպէս էլ նոցա չարախօսութեանց ոչ մի պատասխան չէր տալիս Փրոկիչը: Հերովդէսը զայրացած Նորա լռութեան վերայ թոյլ տուեց իր զինուորներին Նրան հայհոյել և հազցնելով Նրան սպիտակ շոր զրկեց վերստին Պիղատոսի մօտ:

Հերովդէսն և Պիղատոսը խռով էին մէկ մէկու հետ. բայց այս ժամանակից հաշտվեցան և դարձան բարեկամներ. որովհետեւ թէպէտ Պիղատոս զրկեց Յիսուսին Նորա մօտ այն նպատակաւ, որ ինքը ազատ մնայ անհաճոյ գործքից, բայց Հերովդէսը համարեց այն վաղմուսքը իբրև մի պատիւ, որնոր անում է Հռովմայեցի կառավարիչը իր թագաւորական արժանաւորութեան և շատ բաւական մնաց նրանով:

ԳԼՈՒԽ ԶԵ.

ՊԻՂԱՏՈՍԸ ԱՇԽԱՏՈՒՄ Է ՅԻՍՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ ԱԶԱՏԵԼ

Մատ. է. 15. Մարկ. ժե. 1. Ղուկ. իգ. 11.

Իսրայէլացիները սովորութիւն ունէին, երենց Յգիպտացոց գերութիւնից ազատվելու յիշատկի համար, Չատկի տօնին արձակել մի յանցաւոր մարդու, որնոր դատապարտած էր 'ի մահ և ազատել նրան բանախց: Այս սովորութեան պատճառաւ Հռովմայեցի կառավարչի տան առաջին ժողովեցաւ մեծ բազմութիւն, որնոր պահանջում էր, որ արձակէ յանցաւորներից մէկին:

Պիղատոսը կամենում էր բարւօք գոծածել այս միջոցն և ազատել Յիսուս Քրիստոսին: Այն ժամանակ բռնած էր մի յան-

ցաւոր Բարաբբա անունով, որնոր արգելած էր բանդոււմը մարդասպանութեան և խռովութեան համար, որնոր նա ժողովըրդեան մէջ գցել էր:

Պիղատոսը դուրս եկաւ քահանայապետների և հաւաքված ժողովըրդի մօտ և ցոյց տալով Յիսուս Քրիստոսի վրայ ասաց. «դուք բերիք այս մարդուն ինձ մօտ ասելով, որ նա խռովում է ժողովըրդին. ես ձեր առաջին հարցրի նրան և չեմ գտնում նրան յանցաւոր ոչ մի չարագործութեան մէջ, որոնք դուք նորա վրայ ասացիք: Հերովդէսը, որի մօտ ես նրան զըրկեցի, նմանապէս անմեղ գտաւ նրան. նա ոչ մի այնպիսի դործ չէ արել, որ մահուան արժանի լինի: Դուք սովորութիւն ունիք Ձատկի ժամանակ յանցաւորներից մէկին ազատելու. երկուսից որին էք կամենում, որ արձակեմ ես. Բարաբբայի՞ն, թէ Յիսուսի՞ն, որ անուանվում է Քրիստոս»:

Այս ժամանակ Պիղատոսի կինը զրկեց նորա մօտ ծառայիցն հրամայելով ասել. «բան մի՛ ունենար այդ արգարի հետ, այսինքն փնտրեալ մի տար նրան, որովհետեւ այս գիշեր երազումս շատ անցքեր պատահեցան ինձ Դորա համար»:

Քահանայապետներն և ծերերը ձեռնահաս եղան խռովել ժողովըրդին Յիսուս Քրիստոսի դէմ և համոզեցին նրան, որ պահանջէ Բարաբբային ազատել և Յիսուս Քրիստոսին դատապարտել: Ուստի և բոլոր ամբօխը Պիղատոսի հարցնելիս աղաղակեց. «արձակի՛ր մեզ Բարաբբային»:

Պիղատոսը, որնոր կամենում էր Յիսուս Քրիստոսին ազատել, հարցրեց. «բայց ի՞նչ անենք Յիսուսին, որնոր Քրիստոս է անուանվում»: Բոլոր ժողովուրդը մի ձայնով աղաղակեց. «խաչել՛ր, խաչել՛ր նրան»:

Պիղատոսը էլե կրկնեց. «բայց ի՞նչ չարութիւն է գործել նա. ես նրան մահուան արժանի չեմ գտնում: Ես կ'պատժեմ

նրան և կ'արձակեմ: Բայց ամբօխը աւելի բարձր ձայնով աղաղակեց, խաչել՛ր նրան, խաչել՛ր:

Այն ժամանակ Պիղատոս հրամայեց արձակել Բարաբբային և Յիսուս Քրիստոսին տուեց Հրէաների ձեռքը:

ԳԼՈՒԽ ԶԶ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ՀՍՄԲԵՐՈՒՄ Է ՉԱՐՉԱՐԱՆՔՆԵՐԻՆ

Մատ. իէ. 27. Մարկ. ժե. Յովհ. ժԹ. 1.

Պիղատոսի զինուորները տարան Յիսուս Քրիստոսին բակի մէջտեղը և կանչեցին բոլոր պահապաններուն: Զինուորները ծաղը անելով նրան, որ իրեն թագաւոր է կոչում, դրին նորա սուրբ գլխին փշեայ պսակ, հաղցրին նրան ծիրանի և ձեռին տուին մի հասարակ զաւազան արքայական զաւազանի տեղ. յետոյ մօտենում էին նրան մէկ մէկ և կատակելով ծունր էին դնում առաջին ու տսում. «ողջոյն քեզ թագաւոր Հրէից»:

Նրանից յետ թքում էին նորա վերայ, ապտակ էին տալիս երեսին և զաւազանը ձեռքից խլելով խփում էին նորա գլխին: Յիսուս Քրիստոս երկնային հեղութեամբ և համբերութեամբ տանում էր այս հայհոյանքներն չարչարանքները լուրթեամբ առանց դանդաակելու: Չերջապէս Պիղատոսը դուրս եկաւ զինուորների մօտ: Անմեղ չարչարվող տեսիլը շարժեց նորա կարեկցութիւնն, ուստի կարծում էր, որ մի և նոյն զգացմունքը կ'զգայ ժողովուրդն էլ: Նա հրամայեց զինուորներին հանել Յիսուս Քրիստոսին հրապարակը, որնոր նորա առաջին էր և ասաց քահանայապետներին. «ես ահա էլի մի անգամ բերում եմ ձեր առաջին և էլի յայտնում եմ, որ ես չեմ գտնում ոչ մի յանցանք նորա մէջ:»

*) Յովհ. ժԹ. 4.

Յիսուս Քրիստոսին բերին արիւնաթաթախ, դեղնած, վաստակած շարչարանքներից. արիւնը վազում էր փշեայ պսակի տակից և կաթում էր ծիրանիի վերայ: Պիղատոսը կարծում էր, որ տնկարեւի էր տեսնել այս շարչարանքներն առանց կարեկցութեան. ուստի և ցոյց տալով Փրկչին վերայ ասաց. «ահա մարդ»: Բայց քահանայապետներն և նոցա ծառաները տեսնելով Յիսուս Քրիստոսին կատաղութեամբ աղաղակում էին. «խաչիր, խաչիր Իրան»: Պիղատոսը զայրանալով ասաց. «առէք և խաչէք Նրան դուք. իսկ ես Նորա մէջ ոչինչ յանցանք չեմ գտնում»:

Մեր օրէնքով Նա արժանի է մահուան. որովհետև Նրեն Աստուծոյ Որդի է անուանում, պատասխանեցին նոքա: Երբ այս խօսքերը լսեց Պիղատոս, խռովեցաւ իր մէջ և Յիսուսի Քրիստոսի հետ մնալով ապարանը հարցրեց Նրան. «Որտեղեց ես Դու»: Բայց Յիսուս Քրիստոս լուռ էր կենում: «Ի՞նչ էլ չես պատասխանում», ասաց Պիղատոս: «Միթէ չե՞ս իմանում, որ ես իշխանութիւն ունիմ Բեզ թէ խաչելու և թէ արձակելու»:

Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. «դու ոչինչ իշխանութիւն չիր ունենալ Ինչ վերայ, եթէ այն քեզ վերելից տուած չլինէր, ուստի և նոցա մեղքը, որոնք Ինչ մասնեցին քո ձեռքդ, աւելի մեծ է»:

Այս խօսքերը յարուցին Պիղատոսի մէջ մեծ ցանկութիւն Յիսուս Քրիստոսին ազատելու: Նա կրկին յայտնվեցաւ ժողովրդին, բայց Հրէաները նրան որ տեսան, ասացին. «եթէ դու Նրան կ'արձակես, այդ ապացուցութիւն կ'լինի, որ դու բարեկամ չես կայսեր. որովհետև ամենը, ով իրեն թագաւոր կ'անուանէ, կայսեր հակառակ է»: Խորամանկ չարագործները գիտէին, որ Պիղատոսը կայսեր պատիւը շատ յարգում էր և յիրաւի այս խօսքերը ջնջեցին Պիղատոսի սրտում ոչ միայն կարեկցութեան զգացմունքը, այլ և արդարութիւնն անդամ:

Բայց և այնպէս էլ Պիղատոսը դեռ յոյս ունէր զսպելու

Հրէաների զայրոյթը: Երբ նորա հրամանով դուրս բերին Յիսուս Քրիստոսին, ասաց նա. «ահա, ձեր թագաւորը»: Աստուածային Չարչարվող մի տեսիլը միայն բաւական էր համոզելու ամենուն, թէ նա չէ փնտռում երկրաւոր իշխանութիւն և չէ աշխատում հզօր Հռովմայեցի կայսրից նորա թագաւորութիւնը խլելու: Բայց քահանայապետներն, որոնց հետ նմանապէս բոլոր ժողովուրդը, տեսնելով, Յիսուս Քրիստոսին աղաղակում էին. «խաչիր Իրան, խաչիր»: «Ձեր թագաւորի՞ն ես խաչեմ», ասաց Պիղատոս: Մենք ուրիշ թագաւոր չունինք բացի կայսրից», գոռում էին նոքա կատաղութեամբ:

Պիղատոսը տեսնելով, որ ոչ մի կերպիւ չէ կարող զսպել Նրանց և վախենալով խռովութիւնից, նստաւ իր դատաւորական աթոռի վերայ, ուղեց ջուր և բոլոր ժողովրդի առաջին սկսաւ ձեռները լուսնալ: Սմբոխը փոքր ինչ հանդարտվեցաւ և սպասում էր, թէ ի՞նչ կ'լինի: Այն ժամանակ Պիղատոսն ասաց. «ես քաւում եմ այս անմեղի արիւնից. դուք գիտէք, պատասխանը դուք տուէք»: Բոլոր ժողովուրդը աղաղակեց, «Նորա արիւնը թող լինի մեր և մեր որդւոց վերայ»:

Եւ Պիղատոսը մասնեց նոցա ձեռքը Յիսուս Քրիստոսին, որին բոլոր ժողովրդի առաջին անմեղ խօսատուանեց: Ահա ողորմելի օրինակ թուրութեան: Այս ցոյց է տալիս, թէ մինչև որ աստիճան կարող է հասցնել մարդու ցանկութիւնն աշխարհիս հաճոյ գտնվելու: Պիղատոս, զանազան խորամանկ միջոցներ գործածելու տեղ Յիսուսին ազատելու համար, պէտք է ուղղակի յայտնէր Նրան անմեղ և ազատէր Նրան: Այլ նա չունէր այնքան հաստատութիւն, որ վճռաբար ներգործէր. իսկ նորա թուրութիւնը աւելի համարձակութիւն տուեց քահանայապետներին և ծերերին, որոնք տեսնելով, որ նորա արդարասիրութիւնը անշարժելի չէր, աւելի և աւելի յանդուգն էին դառնում: Այսպէս ուրեմն չպէտք է մարդ տեղի տայ անարդար

պահանջմանը ներին. այլ ուղիղ պէտք է ընդդիմանայ նրանց և վարվի արդարութեամբ համեմատ իր պարտաւորութեան և խղճմանանքին:

ԳԼՈՒԽ 2Է.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԽԱՉԵԼ ՈՒԹԻՒՆԸ

Մատ. իե. 31. Դուկ. իդ. 26. Մարկ. ժե. 20. Յովհ. ժժ. 17.

Ձինուորները հանեցին Յիսուսի Քրիստոսի ծիրանին, հազարին նրան Նր շորերն և տարան խաչելու: Նա ինքը պէտք է տանէր այն խաչը, որի վրայ մեռնելու էր: Նա գնում էր դէպի դատապարտութեան տեղը պատած բազմաթիւ ամբօխով: Նորա հետ միասին տանում էին պատժելու երկու աւազակներու էր:

Յիսուս Քրիստոս Նրուսաղէմի փողոցներում գնալիս թուլացաւ խաչի ծանրութիւնից: Այս ժամանակ պատահեցաւ մի Կիւրենացի, անունով Սիմէօն, որնոր դառնում էր արտի աշխատանքից. նա կամենում էր մօտով անցանել, բայց զինուորները ստիպեցին նրան կանգնել և տանել Յիսուսի խաչը:

Յիսուսի Քրիստոսի ետեւից գնացողների մէջ կային նմանապէս մի քանի կանայք էլ, որոնք հեռուում էին նրան արտասուներով և ողբով: Յիսուս Քրիստոս յետ դառնալով ասաց նրանց. «Դուք Նրուսաղէմի դուստրներ, մի՛ լաք Նա՛ վերայ, այլ լաց եղէ՛ք ձեր և ձեր որդւոց վերայ: Տօտնում է այն ժամանակն, երբ կ'ասեն. «Երանի նրանց, որոնք ամուսն են և նրանց, որոնք երբէք չեն կերակրել երեխայ իրենց ծծով»: Այն ժամանակ կ'ասեն սարերին, ջրնկէք մեր վերայ և բլուրներին, թէ ծածկեցէ՛ք մեզ: Եթէ այսպէս են վարվում դալար ծառի հետ, չորին ի՞նչ կանեն»: Յայտնի բան է, կարեկցութիւնը, որ ծագում է մարդու մէջ անմեղի չարչարանքը տեսնելիս, գովելի զգացմունք է, յատ-

կական բարի սրտին, բայց Յիսուսի Քրիստոսի չարչարանքներն ոչ միայն կարեկցութիւն պէտք է յարուցանեն մեր մէջ, այլ և երկիւղ և զգվումն մեղաց դէմ: Եթէ Նա, բարի, սուրբ, Աստուծոյ միածին որդին տարաւ այնքան սարսափելի չարչարանքներին մեր մեղքերի համար, որքան պէտք է համբերեն խստամիտ մեղաւորներն, որոնք չեն զղջում իրենց մեղաց վերայ և ուրանում են փրկութիւնը. որնոր մեր համար պատրաստել է Յիսուս Քրիստոս:

Ձինուորները, երբ տարան Յիսուս Քրիստոսին կառավելոյ տեղը, որնոր այն ժամանակ քաղաքի պատից դուրս էր և անունավում էր Գողգոթա, տօին նրան զինի գմուսեալ և լեղիով խառնած: Այս խմիչքը տալիս էին խաչվողներին, որ նոքա այնքան չզգան իրենց չարչարանքը: Յիսուս Քրիստոս համբ տեսաւ նորա, բայց չկամեցաւ խմել: Նա կամենում էր կատարեալ յիշողութեամբ տանել չարչարանքներին և մահուան, որ ամբողջապէս Նրեն՝ հոգին և մարմինը զոհէ աշխարհիս փրկութեան համար և որ մինչև վերջը խմէ չարչարանքների բաժակը:

Յարգութեամբ ընկնենք այս անսահման սիրոյ առաջին, որնոր այսպիսի չարչարանքներին համբերեց մեր փրկութեան համար:

Ձինուորները խաչեցին Յիսուս Քրիստոսին: Նոյնպէս խաչեցին երկու աւազակներուն էլ, որոնց բերել էին նորա հետ, մէկին աջ և միւսին ձախ կողմում: Ահա շնորհակալութիւնը, որնոր ազգը տուեց Տիրոջ ամեն նորա արած բարերարութեանց փոխարէն. Յիսուս Քրիստոս Նր աչքերը դէպ երկինք բարձրացնելով ասաց. «Հայր, ներիր դոցա. որովհետեւ դոքա չգիտեն, ի՞նչ են անում»:

Հոովմայեցուց օրէնքով մահապարտների գլխների վերայ պէտք է զրած լինէր նոցա վաստի գիրը, որ ամեն մարդ կարո-

զանար տեսնել ի՞նչ յանցանքի համար դատապարտվել են: Պիղատոս հրամայեց Յիսուսի Քրիստոսի գլխին գրել յեազայ վերագիրք. «Յիսուս Նազովընցի՝ Հրէաների թագաւորը»: Վերագիրք գրած էր երեք լեզուով՝ Ներայեցերէն, Յունարէն և Դաղմաաերէն (Հուովմայեցւոց լեզուով): Քահանայապետները համարեցին այս կամ ծաղրաբանութիւն կամ յանդիմանութիւն. ուստի և զնացին Պիղատոսի մօտ և ասացին Նրան. «մի՛ գրիր, Հրէաների թագաւոր. այլ գրիր թէ՛ Նա ինքը ասաց, ձեռն Հրէաների թագաւոր եմ»: *) Բայց Պիղատոս պատասխանեց. «ինչ որ գրեցի, գրեցի»:

Ջինուորները, որոնք խաչեցին Յիսուս Քրիստոսին, առան Նորա շորերն և բաժանեցին իրենց մէջ. բայց պատմուածանը, որովհետեւ անոնց կարանի էր, չկամեցան պատառել. այլ վիճակ զցեցին թէ ում կ'ընկնի: Յայտնի բան է զճնուորները չէին խնանում, որ կատարումն տուին Սուրբ Դաւթի մարգարէութեանը, թէ «բաժանեցին Իմ շորս իրենց մէջ և պատմուածանիս վրայ վիճակ զցեցին»: **)

ԳԼՈՒԽ 2Ը

ՓՐԿԻԶՐ ԽԱՉԻ ՎԵՐՍՅ

Մատ. իէ. 35. Մարկ. ժն. 25. Լուկ. իդ. 33. Յովհ. ժն. 23.

Յիսուս Քրիստոս, բեւեռած խաչի վերայ, քաշում էր սարսափելի չարչարանքներ: Մեխերը, քանի զնում էր, աւելի պատառում էին Նորա վէրքերն և արիւնը Նորա սուրբ ձեռներից և ոտներից վազում էր աղբիւրի պէս:

Քահանայապետներն, օրինականներն և ժողովրդեան ձե-

*) Յովհ. ժն. 21.

**) Սաղմ. իտ. 19.

րերը, ուրախ իրենց չար յաղթութեան վերայ, ասում էին. «դու ազատում էիր ուրիշներուն, ազատիր այժմ Քեզ էլ: Եթէ Նա յիրաւի Քրիստոսն է՝ Աստուծոյ Որդին, ընտրեալը, թող իջնէ խաչից. այն ժամանակ մենք էլ կ'հաւատանք Նրան: Նա միշտ յոյսը Աստուծոյ վերայ էր դնում, թող այժմ փրկէ Նրան Աստուած, եթէ Նա հաճոյ է Սրան»:

Նոյնպէս էլ ժողովուրդը և անցաւորներն այս մահուան չարչարանքի բուպեում ծաղր էին անում խաչածին, զլուխները շարժում էին և ազաղակում էին Նրան. «Դու: որնոր երեք օրում կամենում էիր քանդել տաճարն և նորից շինել, ազատվիր Ինքդ և իջեր խաչից, եթէ Դու յիրաւի Աստուծոյ Որդի ես»:

Ջինուորներն, որոնք պատում էին Յիսուս Քրիստոսին, ուրիշների հետ հայհոյում էին Նրան, մօտեցնում էին քացախ Նորա շրթունքներին և ասում, «եթէ Դու Իսրայէլի թագաւորն ես, փրկիր Քեզ»:

Մինչև աւազակն էլ անգամ, որնոր Նորա մօտ խաչած էր, այն մարդասպանը, այն չարագործ յանցաւորը այն վերջին չարչարանաց ժամում գտաւ այնքան զօրութիւն, որ նախատէ Յիսուսին և հայհոյէ Նրան: «Եթէ Դու Քրիստոսն ես, ասում էր նա, փրկիր Քեզ էլ ու մեզ էլ»: Բայց միւս աւազակը յանդիմանեց Նրան ասելով. «չէն վախենում Աստուծմէ: Դու ինքդ դատապարտված ես մի և նոյն չարչարանքը քաշելու. բայց մենք էլ արժանի հատուցումն ենք ստանում մեր գործքերին: Իսկ Սա ոչ մի չարագործութիւն չէ արեւր: Յետոյ դառնալով դէպ'ի Փրկիչն ասաց Նրան. «յիշեր ինձ, Տէր, Քո արքայութիւնումդ»: Յիսուս Քրիստոս պատասխանեց. «յիրաւի եմ ասում քեզ, այժմ իսկ կ'ընկնիս Ինձ հետ դրախտումը»: Այսպէս Յիսուս Քրիստոս ոչ միայն ներեց մեղայ եկող յանցաւորին, այլ և մոցրեց Նրան արքայութիւն, որնոր լոյսի և երջակութեան տեղն է:

Այս բարեպաշտ աւազակի օրինակը ապացուցանում է, որ ճշմարիտ գղջմամբ կարող ենք թողութիւն ստանալ, եթէ միայն Աստուած Իր երկայնամտութեամբը կ'տայ մեզ դեռ ժամանակ և միջոց ապաշխարելու:

Տիրոջ Յիսուս խաչի մօտ կանգնած էին Սուրբ Մարիամը— Նորա մայրը, սորա քոյրը Մայրիամ Կղէովպայն և Մարիամ Մագդաղենացին. այս տեղ էր նմանապէս Նորա սիրելի աշակերտ Սուրբ Յովհաննէսը, որնոր հետեւեց Նրան ատեանն էլ պատժի տեղն էլ: Նա Յիսուսի Քրիստոսի սիրոյ պատճառաբանի տեղ չէր գցում թէ հայհոյանքն և վտանգներն և թէ մահն իսկ անգամ: Սոքա ամենքը կանգնած էին խորին տրամութեան մէջ և անձառելի հոգւոյ տանջանքով նայում էին Յիսուսի չարչարանքներին, մանաւանդ Նորա ամենասուրբ Մայրը: Կատարվեցաւ Սուրբ Սիմէոնի մարգարէութիւնը, թէ՛ «զէնքը խոցեց Նորա սիրտը»: Յիսուս Քրիստոս տեսնելով իւր մօրը ասաց Նրան, «ակնարկելով Յովհաննէսի վերայ. «ահա՛ քո որդիդ». յետոյ նայելով իր սիրելի աշակերտին վրայ ասաց նրան, «ահա՛ քո մայրդ»: Այս ըուպէից Յովհաննէս Սուրբ Մարիամին առաւ իր տուն և տալիս էր Նրան իբրև Տիրոջ Յիսուսի Մօր ամենամեծ յարգութիւնը:

ԳԼՈՒԽ 2Թ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ԱՒԱՆԳՈՒՄ Է ՀՈԳԻՆ

Մատ. իե. 45. Մարկ. ժե. 33. Գուկ. իդ. 44. Յովն. ժԹ. 28.

Վեցերորդ ժամն էր կամ մեր հաշուով տասներկուսը, երբ խաչեցին Տիրոջ Յիսուսին: Այս ժամից յանկարծ խաւարը ծածկեց բոլոր երկիրը մինչև ինն ժամը, արեգակը կէսօրին խաւարեցաւ: Յիսուսի Քրիստոսի թշնամիները սարսափեցան և լռե-

ցին: Ժողովուրդը լուռութեամբ սպասում էր և տարակուսանաց մէջ էր: Յիսուս Քրիստոս բոլոր ժամանակը քաշում էր անհասանելի չարչարանքներ, ամեն նեղութիւնները, որոնց միայն կարող է մարդս տանել: Կէսօրից յետ երեք ժամին, երբ Նորա չարչարանքներն հասան մինչև վերջին աստիճանը: Նա աղաղակեց. «Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ թողիր Ինձ»: Այն ժամանակուայ Ներայեցւոց լեզուով Աստուած իմ Աստուած իմ, ասվում էր, էլի՛, էլի՛: Այն տեղ ներկայ գտնվողներից մի քանիսը ասում էին. «Նա կանչում է Նղիային»: Իսկ ուրիշներն ասում էին ծաղրաբանութեամբ. «տեսնենք, կ'գայ արդեօք Նղիան Նրան փրկելու»:

Մարգարէների ամեն գուշակութիւնները պէտք է կատարվէին: Սուրբ թագաւորն և Մարգարէն Գաւթի Տագաւոր տարի Քրիստոսի ծննդից առաջ ասաց Սեփայի բերանից. «կերակուր տուին ինձ լեղի, ծարաւ ժամանակս խմցրին Ինձ քացախ»: Փրկիչը զիտեանալով, որ շուտ ամենայն բան պէտք է կատարվի, ասաց «ծարաւ եմ»: Խաչի մօտ դրած էր քացախով լիքը աման. զենուորներից մէկը թրջեց քացախի մէջ սպունկ, կապեց այն գաւազանի ծայրին և մօտեցրեց Յիսուսի շրթունքներին:

Յիսուս Քրիստոս քացախը ընդունելից յետոյ ասաց. «ամեն բան կատարվեցաւ», և փոքր ինչ ժամանակ լուռ կենալից յետ աւելցրեց. «Հայր, քո ձեռքդ աւանդում եմ Իմ հոգիս»: Այս խօսքերն որ ասաց, կորացրեց գլուխն և աւանդեց Իւր հոգին:

Այս ըուպէում երկիրը շարժվեցաւ, քարերը ցրուեցան (վէմբ պատառեցան), գերեզմանները բացվեցան ու արդարեւրից շատերի մարմինները յարութիւն առան և Յիսուսի Քրիստոսի յարութիւնից յետոյ Նրուսողէմում երևեցան շատերին. տաճարի վարագոյրը, որնոր բաժանում էր Սրբութիւնը Սրբոց Սրբութիւնից, պատռեցաւ վերելից մինչև ներքև:

Հարիւրապետն այն պահապանների, որոնք կանգնած էին խաչի մօտ, տեսնելով այս ամեն անցքն ասաց. «արդարև այս մարդը արդար էր. յիրաւի որ Սա Աստուծոյ Որդի էր»: Նմանապէս էլ զինուորներն, որոնք Նորա իշխանութեան տակ էին և զարհուրած էին այն ամեն բաներից, ինչ որ տեսան, մանաւանդ երկրաշարժից և վէմերի պատառվելու ձայնից, ասում էին իրենց մեծի հետ միասին. «յիրաւի Նա Աստուծոյ Որդի է»: Ժողովուրդը, որնոր կանգնած էր խաչի մօտ խաչելու ժամանակն և վկայ էր ամեն այս անցքերին, կտարած սրտով լսվում էր իր կրօնքին և լուրթեամբ տուն դառնում:

ԳԼՈՒԽ Դ.

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԹԱՂՈՒՄՆ

Մատ. իէ. 57. Մարկ. ժե. 42. Դուկ. իդ. իդ. 50. Յովն. ժժ. 31.

Յիսուս Քրիստոս և երկու աւազակները խաչվեցան պատէքը տօնելու օրուան նախընթաց օրը: Այս մեծ օրումը չէր կարելի մամլիներ թողնել խաչերի վերայ. ուստի և Հրէաները եկան Պիղատոսի մօտ և խնդրեցին, որ հրամայէ ջարդել խաչվածների սրունքներն որ կամ շուտով մեռնեն և կամ գոնէ անկարող լինեն փախելու: Պիղատոսը հրամայեց կատարել այս պահանջմունքը:

Զինուորները, երբ եկան պատժի տեղը, առաջ ջարդեցին աւազակների սրունքներն. իսկ երբ մօտեցան Յիսուս Քրիստոսին, տեսան, որ Նա մեռած էր և այս պատճառաւ Նորա սրունքները չջարդեցին: Զինուորներից մէկը աւելի հաւաստի լինելու համար Նորա մահուանը, ծակեց տէգով Նորա կողքն, որից դուրս եկան արիւն և ջուր:

Արանով կատարվեցան գրոց խօսքերը, թէ Նորա ոսկրը

թող չփշրվի (ոսկր մի բեկանիցէք ՚ի նմանէ): *) Իսկ միւս տեղումը ասած է. կ'նային Նա վերայ, որին խոցեցին (հայեացին առ իս, յոր խոցեցին): **)

Ամեն խաչածներուն սովորաբար թաղում էին պատժի տեղի մօտ: Այս ժամանակ կենում էր երուսաղէմում մի հարուստ մարդ Յովսէփ անունով, ծննդեամբ Արեմաթիայից: Սա երեւել անձն և բարձրագոյն աստեանի անդամներից էլ մէկն էր, բայց իր բարեպաշտութեան պատճառաւ չհամաձայնեցաւ միւս անդամների խորհուրդներին: Նա Յիսուս Քրիստոսի ծածուկ աշակերտներից մէկն էր, որովհետև վախենալով Հրէաների չարութիւնից երկիւղ էր կրում բաց Նորա աշակերտների մէջ յայտնվելու: Յովսէփը Աստուծմէ վախեցող, առաքինի մարդ էր, որնոր սպասում էր Աստուծոյ արքայութեան գալուն: Սա համարձակեցաւ զնալ Պիղատոսի մօտ և խնդրել Յիսուսի մարմինը: Պիղատոսը զարմացաւ, երբ լսեց, որ Յիսուս արդէն մեռել է. հրամայեց կանչել պահապանների հարիւրապետին և հարցրեց. «ձշմարիտ է, որ Յիսուսը արդէն մեռել է»: Երբ հարիւրապետը հաստատեց այն, Պիղատոսը հրամայեց տալ Նորա մարմինը Յովսէփին:

Բողոքը ջակերաց ուրբաթ օրը երեկոյեան Յովսէփը եկաւ Գողգոթա և բերաւ հետը կտաւ Յիսուսի մարմինը պատելու համար: Այս տեղ եկաւ նոյնպէս Նիկողիմիան էլ, նա, որնոր գալիս էր միշտ գիշերով Յիրոջ մօտ Նորա վարդապետութիւնը լսելու. սա բերաւ մօտ հարիւր լիտր զմուսս և հալուէ: Երկու բարեպաշտները վեր առան Յիսուսի մարմինը, պատեցին այն կտաւով ու խնկով, ինչպէս սովորաբար թաղում էին Հրէաները:

Գողգոթայի մօտ, ուր Յիսուս Քրիստոսին խաչեցին, Յովսէփը ունէր սեփական պարտեզ, ուր կար նոր փորած գերեզ-

*) Եւր. ժր. 10.

***) Չար. ժր. 10

ման, որի մէջ դեռ ոչ ոք չէր դրած: Յովսէփը պատրաստում էր այս գերեզմանը իւր ընտանիքի համար: Բայց որովհետեւ այն մօտիկ էր և շտապում էին թաղել Յիսուսի մարմինը առանց առաջ, Յովսէփ Նիկողիմոսի օգնութեամբը, օտարաւ Նրբան իր սեփական գերեզմանն այրի դրանը դրին մի մեծ վէմ և իրենք տրամութեամբ մեկնեցան իրենց տուն:

Մարիամ Մագդաղենացին և ուրիշ սուրբ կանայք արտասուներով հետևեցին Յիսուսի մարմինն մինչև գերեզմանը: Նոքա նուազած վշտից և նեղութիւններից նստան պարտիզում այրի դէմուդէմն և նայում էին, ինչպէս Յիսուսի մարմինը դնում էին գերեզմանի մէջ: Նոքա մտքերը դրին պատրաստել խուռնի և ուրիշ անուշահոտ բաներ, որ շաբաթը անցնելից յետոյ, դան և օձեն Յիսուսի մարմինն ու այնպէս կատարեն Նորա թաղման ծէսը: Այս մտքով դարձան նոքա տուն:

Քահանայապետներն և օրինականները շաբաթ առաւօտը վաղ ժողովեցան միասին, գնացին Պիղատոսի մօտ և ասացին նրան, «մենք յիշեցինք, որ այն խաբեբայն (նոքա այնպէս ատում էին Յիսուս Քրիստոսին, որ չէին կամենում Նորա անունը տալ) իր կենաց ժամանակ ասում էր, որ ինքը յարութիւն կառնէ երրորդ օրը: Հրամայիր պահպանել Նորա գերեզմանը, որ աշակերտները չկարողանան գողանալ մարմինն և ժողովըդե մէջ հրատարակել թէ նա յարութիւն է առել մեռելներից: Վերջին խաբէութիւնը ասածնից էլ վատ կ'լինի»: Պիղատոսը պատասխանեց նրանց. «առէք պահպաններ, զնացէք և պահպանեցէք, ինչպէս զիտէք»: Նոքա նոյն ժամում գնացին Յիսուսի գերեզմանը, դրին այն տեղ պահպաններ ու բացի սրանից դրին իրենց կնիքը այն վէմի վրայ, որնոր գերեզմանի դրան կափարիչն էր:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մատ. իէ. 62 Մարկ. Ժգ. 1. Յով. ի. 1.

Վերջապէս եկաւ շաբաթի երեկոյն, երբ սկսաւ երրորդ օրի սկիզբը կամ միաշաբաթը: Նոյն ժամանակ երկիրը խիստ շարժեցաւ: Աստուծոյ հրեշտակը իջաւ Յիսուսի գերեզմանի մօտ, գլորեց վէմը գերեզմանի դռնից և նստաւ Նորա վերայ: Նորա երեսը փայլում էր ինչպէս փայլակ և շրեքը սպիտակ էին ինչպէս ձիւն: Զարհուրած պահապաններն ընկան գետնի վերայ կիսամեռ, բայց յետոյ, երբ խելքերը գլինները եկաւ, փախան:

Այս միջոցին բարեպաշտ կանայքը՝ Քրիստոսի հաւատարիմ աշակերտուհիներն առաւօտը վաղ արշալուսի ժամանակ դուրս եկան քաղաքից և անուշահոտ իւղով լէք ամանները ձեռներին դնում էին Տիրոջ Յիսուսի գերեզմանը, որ անուշահոտ խնկով և իւղով օձեն Նորա մարմինը: Նոքա տրամութեամբ ասում էին մէկ մեկու. «ո՛վ դէն կ'գլորէ գերեզմանի դրան քարը մեկ համար»: Վէմը շատ մեծ էր: Բայց նոքա զարմացան, երբ տեսան, որ քարը գերեզմանի դռնից դէն էր գցած: Երբ նոքա մօտեցան գերեզմանին, չզտան նորա մէջ Յիսուսի մարմինը, բայց տեսան մի երիտասարդին, որնոր կանգնած էր գերեզմանի աջ կողմում: Այս էր հրեշտակը: Նրան չձանաչելով, նոքա նայում էին վրան ահով: Այն ժամանակ երևեցան էլ ուրիշ երկու հրեշտակներ էլ, որոնց շրեքը փայլում էին փայլակի պէս և լուսաւորում էին իրենց լոյսով մութ այրը: Հրեշտակը ասաց խնկաբեր կանանց. «զիտեմ, որ խաչեալ Յիսուսին էք փնտռում: Բայց կենդանին մեռելների մէջ ինչո՞ւ էք որոնում: Նա այս տեղ չէ: Նա յարութիւն առաւ, ինչպէս զուշակեց ինքն, երբ ձեզ հետ էր դեռ: Նա ասում էր ձեզ, որ

մարդու Որդին կ'մատնվի մեղաւորների ձեռքն, որոնք Նրան կը խաչեն և թէ Նա երրորդ օրը յարութիւն կ'առնէ: Շտապեցէք աւետիք տալու Նորա աշակերտներին և Պետրոսին Նորա յարութեան մասին. Նա յարութիւն առաւ, ինչպէս ինքը գուշակում էր այն և կ'հանդիպի ձեզ Գալիլիաում:

Անայք ահով և գողով շտապեցին հեռանալ գերեզմանից. բայց ճանապարհին հանդարտվեցան, յիշեցին Յիսուսի խօսքերն— և նոցա ուրախութիւնը ահից էլ անցաւ:

Քրիստոսի յարութիւնը մեր սեպհական յարութեան գրաւականն է: Մահը մեղքի պտուղն է և յաւիտենական կեանքը փրկութեան պտուղը:

Ինչպէս Փրկիչը փառաւորեալ մարմնով յարութիւն առաւ գերեզմանից, այնպէս էլ յարութիւն կ'ստանան արդարները նոր և երջանիկ կեանքի համար:

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՅՏԵՂՈՒՄ Է ՄԱՐԻԱՄ ՄԱԳԳԱՂԵՆԱՅԻՆ
ՆԻ ՈՒՐԻՇ ԿԱՆԱՅ

Մատ. իը. 1. Մարկ. թգ. 1. Դուկ. իգ. 1. Յովն. ի. 1.

Մարիամ Մագդաղենացին Տիրոջ Յիսուսի գերեզմանը եւ հաւ ուրիշ կանանցմէ առաջ, երբ գեռ մոթ էր: Նա, գերեզմանի դրան քարը դէն գլորած տեսնելով և չգտնելով Գերեզմանում Յիսուսի մարմինը, զարհուրած դարձաւ առաքեալների մօտ և ասաց. «գերեզմանից առել են Յիսուսի մարմինն և չգիտեմ, ո՞ւր են դրել նրան»: Այս տխրալի համբաւը աշակերտներին տանելից յետ, նա կրկին դարձաւ Յիսուսի գերեզմանը: Նորա բացակայութեան ժամանակ միւս կանայք արգէն եկել

էին Քրիստոսի գերեզմանն և էլի հեռացել նրանից: Մարիամը կանգնած ամայի գերեզմանի մօտ լաց էր լինում:

Գերեզմանի մէջ կորանալով նա դարհուրանքով տեսաւ երկու հրեշտակներ սպիտակ շորերով. մէկը նոցանից նստած էր դիւի կողմը ու միւսը ոսների, ուր գրած էր Յիսուսի մարմինը: «Ինչո՞ւ վերայ ես լաց լինում», ասացին հրեշտակները:— «Նորա վերայ, առել են այս տեղից իմ Տիրոջ և չգիտեմ ուր են դրել նրան». պատասխանեց Մարիամ արտասուք թափելով և յետ դառնալով տեսաւ նրեն՝ Տիրոջը, միայն ճանաչեց նրան: Յիսուս Քրիստոս ասաց նրան, «ինչո՞ւ վերայ ես լաց լինում. ո՞ւմին ես փնտռում»: Մարիամը կարծելով, թէ պարտիզպանն է, պատասխանեց, «եթէ դու ես առել նրան, ասն ինձ, ո՞ւր դրիր նրան, որ ես կարողանամ նրան վեր առնել»: Յիսուս Քրիստոս ողորմած և նրան ծանօթ ձայնով ասաց, «Մարիամ»:

Սա իսկոյն ճանաչեց նրան ու Նորա ոտներն ընկնելով ու սրտանց ուրախացած աղաղակեց, «Վարդապետ»: Նա ուրախութիւնից կամենում էր ծակներին փաթաթվել. բայց Տէրը ասաց, «մի՛ մօտենար Ինձ, ես դեռ իմ Հօրս մօտ չեմ բարձրացել: Գնա՛ Իմ եղբայրներիս մօտ (այսպէս անուանում էր նա Իր աշակերտներուն) և ասն նրանց, որ ես գնում եմ Իմ և ձեր Հօր մօտ, Իմ և ձեր Աստուծոյ մօտ»:

Իսկ միւս կանայքը դառնում էին քաղաք քաջալերած հրեշտակի խօսքով. նոքա գնում էին ծանր, մտածելով ամեն լաւների վրայ, յանկարծ Ինքը Տէր Յիսուս կանգնեցաւ նոցա առաջին. «Ուրախացէք» ասաց նա: Նոքա, ուրախացած և զարհուրած ընկան Նորա ոտներն և երկրպագութիւն տուին նրան: «Մի՛ վախենաք», ասում էր Փրկիչը կանանց, «գնացէք, իմաց արէք Իմ եղբայրներիս թող գնան Գալիլիա, այն տեղ նոքա կ'տեսնեն Ինձ»:

Այս անձառելի և շատ սրտաշարժ անցքն է մահից յետ

աոյ մեր սրտին սիրելիների հետ միաւորվելու նշանը: Մարիամ
 և ուրիշ կանայք՝ Քրիստոսի աշակերտուհիներն են վկաներ
 Նորա մահուան: Նոքա տեսան Նրան խաչի վերայ, տեսան
 Նորա ծակած կողքը, որից վազեց արիւն և ջուր, տեսան
 Նրան գերեզմանի մէջ դրած. բայց էլի նոքա տեսան Յիսուս
 Քրիստոսին յարութիւն առած: Չնայելով Քրիստոսի փառաւո-
 րեալ մարմնի փայլին, նոքա ճանաչեցին Նորա Աստուածային
 երեսը, Նորա ողորմած ձայնն—և նոցա սրտերը լցվեցան կեն-
 դանի և քաղցր ուրախութեամբ:

Այսպէս էլ երբեմն մեզ կ'երևին մեր հանգուցեալ մեր-
 ձաւորների երեսներն, այլակերպված և նորոգված նոր կեան-
 քով: Մենք կ'ճանաչենք նոցա անմոռաց զօրքը, կ'ճանաչենք
 նոցա մեր սրտին ծանօթ ձայնը: Գուք ո՞վ որք մնացած երե-
 խայքը, որոնք լաց էք լինում ձեր ծնողների գերեզմանների
 վերայ, մխիթարվեցէք մտածելով, թէ կ'զայ միաւորութեան
 երջանիկ ժամը: Բացակայութիւնը, որնոր պատճառով է մահը,
 կարծօրեայ է. միաւորութիւնը մահից յետ յաւիտենական է:
 Եւ որ ձեր ուրախութիւնը կատարեալ լինի, կեցէք այնպէս, որ
 ամենևին ձեր խղճմտանքի յանդիմանութիւնը չխափանէ այն
 երջանիկ միաւորութիւնը:

ԳԼՈՒԽ ԴԳ

ԽՆԿԱԲԵՐ ԿԱՆԱՅՔ ԱԻԵՏՈՒՄ ԵՆ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
 ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մատ. իր. 11. Դուկ. իղ, 8. Յովհ. ի. 2.

Մարիամ Մազդազինացին առաջինը իմաց արաւ Պետրո-
 սին և Յովհաննէսին, թէ չգտաւ գերեզմանում Յիսուսի մար-
 մինը: Երկու աշակերտներն էլ շտապեցին գերեզմանը գնալ:

Յովհաննէսը առաջինը հասաւ. նա կորանալով նայեցաւ գերեզ-
 մանի մէջ, միայն բացի պատառակալից և կտաւից, որոնք
 ծածկում էին Յիսուսի մարմինն, ոչինչ չգտաւ: Սարսափը պա-
 շարեց նրան. նա չէր համարձակվում այրի մէջ մտնել: Այս
 միջոցին եկաւ Պետրոսն էլ. սա իջաւ գերեզմանն և տեսաւ, որ
 այնտեղ զցած է միայն պատառակալը. իսկ կտաւը, որնոր
 ծածկում էր Նորա գլուխը, ծալած և դրած էր ուրիշ տեղ:
 Այն ժամանակ Յովհաննէսն էլ մտաւ գերեզմանի մէջ և հա-
 ւատաց Յիսուսի Քրիստոսի յարութեանը:

Պետրոս և Յովհաննէս Առաքեալները դարձան տուն, ուր
 ժողովեցան միւս աշակերտներն էլ: Նոքա դեռ էլի ամենքը
 երկբայութեան մէջ էին, երբ ներս մտան սուրբ կանայք, որոնք
 տեսել էին հրեշտակներուն: Նոքա ասացին աշակերտներին այն
 խօսքերն, որոնք լսել էին հրեշտակներից, թէ «Նա յարութիւն
 առաւ մեռելներից, ինչպէս Ննքն այն գուշակեց և դուք կ'տես-
 նէք Նրան». բայց աշակերտները, բացի Պետրոսից և Յովհան-
 նէսից, չէին հաւատում նրանց:

Այս ժամանակ եկաւ Մարիամ Մազդազինացին: Սա ու-
 րախութեամբ աղաղակեց. «ես տեսայ Տիրոջը»: Յետոյ պատմեց
 ամենը ինչոր Յիսուս Քրիստոս նրան ասել էր: Բայց աշակերտ-
 ները դեռ էլի չէին հաւատում:

Վերջապէս եկան Յիսուսի միւս աշակերտներն ու ամենքը
 միաբան, սրտանց ուրախացած, հաստատում էին, որ տեսել են
 Յիսուսի Քրիստոսի մօտ ոչ միայն հրեշտակներուն, այլ որ Նա
 Ննքն էլ երևել է իրենց ու նոքա լսել են Նորա ձայնն և ըն-
 կել Նորա ոտները. բայց աշակերտները չէին կամենում նրանց
 էլ հաւատալ և անմխիթար մնացել էին:

Յիսուսի Քրիստոսի յարութեան վերայ իմացան Հրէաների
 ծերերն էլ, որոնք մասնեցին Նրան խաչելու: Յիսուսի գերեզ-
 մանի մօտ դրած պահապանները զարհուրած վազեցին քաղաք

և պատմեցին քահանայապետներին ամենը, ինչ պատահել էր: Այն ժամանակ նոքա կանչեցին ժողովրդի ծերերուն և խորհրդունը վճռեցին կաշառել զինուորներուն, որ նոքա ամեն տեղ համբաւ սուտ տարածեն, թէ երբ իրենք քնած էին, աշակերտներն եկել են և գողացել Յիսուսի Քրիստոսի մարմինը: Քահանայապետներն և ծերերը խոտաւցան պաշտպանել նրանց, եթէ Պիղատոսը կրկամենայ նրանց պատժել իրենց պարտաւորութիւնը, ինչպէս հարկն է, չկատարելուն համար: Զինուորներն իրենց առաջարկած փողը ընդունեցին և տարածեցին այս սուտ լուրը Հրէանրրի մէջ:

ԳՂՈՒԽ ԳԳ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԸ ՅԱՅՏԵՎՈՒՄ Է ԱՇԱԿԵՐՏԵՆԵՐԻՆ, ՈՐՈՆՔ ԳՆՈՒՄ ԷՒՆ ԵՄՄԱՒՈՒՄ

Ղուկ. Խ. 13.

Նոյն օրը արեգակի մտնելից փոքր ինչ առաջ աշակերտներից երկուսը՝ Ղուկաս և Կղէովպաս գնում էին Նմմաւուս գեղը, որնոր Երուսաղէմից շատ հեռու էր: Նոքա շատ տխուր էին ևխօսում էին ամեն պատահածների և նորա վերայ, ինչ լսել էին սուրբ կանանցմէ՝ Քրիստոսի աշակերտութիւններից: Այն ժամանակ Ինքը Յիսուս Քրիստոս մօտեցաւ նրանց և գնում էր նոցա հետ. բայց նոքա չճանաչեցին նրան: Փրկիչը հարցրեց նրանց. «Ի՞նչ բանի վերայ էք խօսում և ինչո՞ւ այդպէս տխուր էք»: Աշակերտներից մէկը, որի անունը Կղէովպաս էր, պատասխանեց. «Երևի դու ես միայն Երուսաղէմում, որ չգիտես այն, ինչ որ պատահեցաւ այն տեղ նորերումն»:

«Ի՞նչ է պատահել». հարցրեց Փրկիչը: «Յիսուս Նազովրեցի, պտտասխանեցին աշակերտներն, «այն մեծ մարգարէի վերայ

չէն լսել, որնոր դորձքով և խօսքով հզօր եղաւ Աստուծոյ և մարդոց առաջին: Միթէ չէն լսել, ինչպէս մեր քահանայապետներն և իշխանները դատապարտեցին նրան ՚ի մահ և լսաչեցին: Իսկ մենք յոյս ունէինք, որ Նա Ինքն է այն, որնոր պէտք է փրկէ Իսրայէլին: Եւ ահա արդէն երրորդ օրն է, որ այս պատահեցաւ: Բայց այս օր մի քանի կանայք, որոնք գնացել էին նորա գերեզմանը, չէին գտել այն տեղ նորա մարմինը: Նոքա ասում են, որ տեսել են հրեշտակներուն, որոնք յայտնել են նրանց, թէ Նա կենդանի է: Եւ մեզնից էլ մի քանիսը գնացին նմանապէս գերեզմանը. նոքա ամեն բան այնպէս գտան, ինչպէս կանայք ասում էին, բայց նրան Իրեն չտեսան: Աշակերտները պատմեցին ամենը, ինչ պէս պատահել էր Երուսաղէմում, մինչև իրենց դուրս գալու ժամանակը:

«Ո՞վ անմիտներ պտտասխանեց Փրկիչը, և հեղղասիրտներ հաւատալու այն ամենը, ինչ որ ասել են Մարգարէները: Միթէ՞ չգիտէք, որ Քրիստոս առաջ պէտք է չարչարվէր և յետոյ մտնէր Իր փառաց մէջ»: Յետոյ սկսաւ Նա մեկնել մարգարէութիւնները Սեսիայի վերայ ամեն մարգարէների գրուածքներից, կսած Մովսէսից:

Այսպէս խօսելով եկան Նմմաւուս: Յիսուս Քրիստոս յայտնեց, որ կամենում է առաջ գնալ. բայց երկու աշակերտներն էլ համոզում էին նրան մնալ իրենց հետ ասելով, թէ օրը արդէն տարաժամ է: Նահամանձայնեցաւ մտնել նոցա հետ տուն:

Ընթրքի ժամանակ Տէրը՝ Յիսուս առաւ հաց, օրհնեց այն և կոտորելով տուեց աշակերտներին: Այն լուպէում աշակերտները ճանաչեցին նրան: Նոցա աչքերը բացվեցան: Նոքա տեսան նորա հեղ և ողորմած երեսն, որնոր փայլում էր բարութիւնից. բայց Տէրը յանկարծ աներևոյթ եղաւ նրանցից:

Նոքա ուրախացած յոյժ աղաղակեցին, «առաջ մենք էլ չճանաչեցինք նրան: Մեր սրտերը չէին ճմրկվում, երբ ճանա-

պարհին Նա մեկնում էր մեզ մարգարէութիւններն: Առանց մի բոպէ ուշանալու նորա վեր կացան սեղանից ու չնայելով գիշերի մօտենալուն շտապեցին դառնալ Երուսաղէմ, ցանկանալով շուտով հաղորդել այս աւետիքը միւս աշակերտներին էլ:

Նորա բոլոր Առաքեալներուն և աշակերտներից շատերուն գտան միասին ժողոված. սորա էլ նոյն աւետիքը ունէին, որնոր շտապեցին հաղորդելու եկողներին: Յիսուս Քրիստոս՝ ապաշխարող մեղաւորների ողորմած բարեկամը յայտնվեցաւ Պետրոսին՝ որնոր լալիս էր իր ուրացութիւնը: Երբ այս եկողներուն տեսան Առաքեալներն, ընդունեցին նրանց ուրախ աղաղակով, «Տէրը յիրաւի յարութիւն է առել. նա երևեցաւ Սիմոնին»: Առկասն և Կղէովպան էլ իրենց կողմից պատմեցին, ինչպէս իրենք խօսեցան Նորա հետ և ճանաչեցին Նրան հացը կոտորելիս:

Գ. ԱՌԻԻ Գ. Ե.

ՓՐԿԻՉԸ ՅԱՅՏՆՎՈՒՄ Է ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐԻՆ

Ղուկ. ԽԳ. 36. Յովն. Խ. 19.

Այն օրը, երբ Յիսուս Քրիստոս յարութիւն առաւ, երեկոյեան ուշ Առաքեալները հաւաքվեցան միասին և փակեցին տան դռները, վախենալով Հրէաների հալածանքից: Նորա խօսում էին ամեն բաների վերայ, ինչ որ պատահել էր. նրանցից մի քանիսը դեռ հաստատ չէին հաւատում Տիրոջ Յիսուսի յարութեանը: Յանկարծ տեսան նորա Իրեն Յիսուսին իրենց առաջը կանգնած: «Սաղաղութիւն ձեզ» ասաց Նա նրանց:

Այն պաշարեց Առաքեալներուն: Նորա կարծում էին թէ տեսնում են մի անմարմին ոգի. բայց Փրկիչը ասաց նրանց, «Ինչ է խնդրում ձեզ և ինչու երկմտում էք: Տեսէք Իմ ձեռներս և ոտներս. ես ինքս եմ Շօշափեցէք Ինձ և հաւատացէք:

Ոգին չունի ոչ մարմին և ոչ ոտկր, որոնք ես ունիմ: Նա ցոյց տուեց աշակերտներին Իր վերաւորված ձեռներն, ոտներն և կողքը: Բայց տեսնելով, որ Առաքեալներն ուրախութիւնից իրանց էլ մօռացել էին և դեռ էլի չէին հաւատում այսպիսի մեծ բաղդաւորութեան, Յիսուս Քրիստոս ասաց, «ունի՞ք կերակուր»: Նորա տուին Նրան խորոված ձուկն և մեղրի խորխուր: Փրկիչը աշակերտների առաջին կերաւ այս կերակուրներից:

Յետոյ Յիսուս Քրիստոս կրկին ասաց նրանց, «Սաղաղութիւն ձեզ. ինչպէս Իմ Հայրս զրկեց Ինձ, այնպէս էլ ես ձեզ զրկում եմ»:

Այս ասելով փչեց նրանց վերայ ու աւելցրեց, «առէք Սուրբ Հօգին. նորա, որոնց դուք կ'արձակէք մեղքից, թողութիւն կ'ստանան. իսկ որոնց դուք չէք արձակիլ, չեն ստանալ այն»:

Սորա հետ միասին Յիսուս Քրիստոս բաց արաւ Առաքեալների միտքը, որ հասկանան Կիրքը: Այսպէս ընկ են մարգարէներն, ասաց Նա նրանց. «այսպէս պէտք է չարչարվէր Քրիստոս (խոստացեալ Մեսիան) և յարութիւն առնէր մեռելներից երրորդ օրը»:

Այս ասելով Փրկիչը աներևոյթ եղաւ նրանցից, ինչպէս էլ որ յայտնվել էր, չնայելով, որ տան դռները փակած էին: Մտածէ, թէ որքան մեծ է և երևելի Քրիստոսի Յարութեան օրը: Այս օրում Յիսուս Քրիստոս դերեզմանից վեր կացաւ և երևեցաւ Իր աշակերտներին: Այս օրը, որնոր առաջինն է շաբաթի մէջ, պէտք է սուրբ լինի մեզ համար: Ինչպէս մինչև Քրիստոսի յարութիւնը սրբվում էր շաբաթօրը աշխարհի և մարդու ստեղծագործութեան յիշատակի համար, այնպէս էլ այժմ մենք պէտք է սրբենք յարութեան օրը, Քրիստոսով եղած մեր նորոգութեան օրը. օրը, երբ Յիսուս Քրիստոս վեր կենալով գերեզմանից հաւաստի արաւ մեզ մեր յարութեան մասին: Յարութեան օրը անմահութեան օրն է, նորածնութեան

օր է մեր յաւիտեանական կեանքի համար: Եկէք նուիրենք այն օրը առանձնապէս բարի գործքերի:

ԳԼՈՒԽ ԴԶ.

ԹՈՄՍՅԻ ՀԱՒԱՏԱԼԸ

Յովհ. գ. 24.

Այն ժամանակ, երբ Փրկիչը յայտնվեցաւ Իւր աշակերտներին, տասն մի Առաքեալներից մէկը՝ Թովմասը այն տեղ չէր: Երբ նա դարձաւ, միւս Առաքեալներն ասացին նրան. «Մենք տեսանք Տիրոջը: Բայց Թովմաս հաւատաց նրանց և պատասխանեց. «ես չեմ հաւատալ, մինչև ինքս չտեսնեմ՝ նորա ձեռների միսերի վէրքերն և չջշափեմ նրանց և չզննեմ ձեռս նորա վերաւորեալ կողքի վերայ»: Սրանից յետոյ ութերորդ օրու՛մ այսինքն նոյնպէս կիրակի, բոլոր աշակերտները կրկին ժողովեցան միասին. նոցա հետ էր Թովմասն էլ: Դռները նմանապէս փակած էին: Յանկարծ Յիսուս Քրիստոս կանգնեցաւ նոցա առաջին և ասաց. «Խաղաղութիւն ձեզ»: Յետոյ դառնալով դէպի Թովմասն ասաց. «մօտեցրո՛ւ մատդ և տես Ի՛մ ձեռներս, բեր ձեռքդ և դիր Ի՛մ կողքիս վերայ: Այժմ էլ անհաւատ մի լինիր. այլ հաւատա՛: Թովմասն աղաղակեց. «ո՞վ Տէր ի՛մ և Աստուած ի՛մ»:—Յիսուս Քրիստոս ասաց. «դու հաւատացիր ինձ տեսնելով: Բայց երանի նոցա, որոնք չտեսած կ'հաւատան Ինձ»:

ԳԼՈՒԽ ԴԷ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԸ ՅԱՅՏՆՎՈՒՄ Է ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻՆ ՏԻԲԵՐԱԿԱՆ ԾՈՎԻ ՄՕՏ

Յովհ. իա. 1.

Երբ Ջատիկն անցաւ, տասնմի Առաքեալներն երուսաղէմից

դարձան Գալիլիա: Այս տեղ մի անգամ Սիմոն Պետրոսը, Թովմասն և Նաթանայէլը, Զերեղեայ երկու որդիքը՝ Յակորն և Յովհաննէսն և էլ Յիսուսի միւս երկու աշակերտները հաւաքվեցան միասին: Սիմոնը Պետրոսն ասաց. «ես գնում եմ ձուկ բռնելու»: —Մենք էլ կ'դանք քեզ հետ». ասացին միւսները. նոքա նստան նաւակն և զնացին որսալու. բայց բոլոր գիշերն ոչինչ չբռնեցին:

Երբ աստուտ եղաւ Յիսուս Քրիստոս երևեցաւ ափի մօտ. բայց աշակերտները չ'ճանաչեցին նրան: «Մանուկներ, ունի՞ք ուտելու բան», հարցրեց նա: Աշակերտները պատասխանեցին, թէ ոչինչ չունեն. որովհետև բոլոր գիշերն ոչինչ չէին կարողացել բռնել: Այն ժամանակ Փրկիչն ասաց. «զցեցէք ուռկանը նաւակի աջ կողմում և կ'բռնէք»: Նոքա կատարեցին Տիրոջ հրամանն և ձկան բազմութիւնից չէին կարողանում ուռկանը դուրս քաշել:

Այն ժամանակ Յիսուսի սիրելի աշակերտը՝ Յովհաննէսը ասաց, այս Տէրն է՞: Պետրոսն այս որ լսեց, հագաւ շորը, որովհետև մերկ քաշում էր ուռկանը: Նա ընկաւ լճի մէջ և շտապում էր լողալու դէպի ափը: Միւս աշակերտները նուեցին և իրենց հետ քաշեցին ուռկանն էլ, որնոր լեքն էր ձկներով:

Երբ նոքա ափը դուրս եկան, կրակատեղ, որի վերայ ձուկն էր դրած և հաց: Յիսուս Քրիստոս ասաց. «բերէք ձեր բռնած ձկներից»: Պետրոս նոյն բուպեում մտաւ նաւի մէջ, քաշեց ուռկանն և դտաւ նորա մնջ հարկւր յիսուն երեք մեծ ձկներ: Զնայելով այսպիսի մեծ բազմութեան, ուռկանը էլի չպատասխանեցաւ: Այս հանգամանքը հաւատացրեց սուրբ Առաքեալներուն, որ Ինքն Տէրը նոցա հետ է:

Յիսուս Քրիստոս ասաց նրանց. «եկէք, ճաշակեցէք»: Ամենքը նստան կրակի չորս կողմում: Ոչ ոք չէր համարձակվում հարցնել, «ո՞վ ես Դու»: Որովհետև ամենքը գիտէին, որ նա

Տէրն է: Յիսուս Քրիստոս առաւ հաց, կտորեց այն և տուեց
Իր աշակերտներին, նոյնպէս էլ ձուկը: ձաշի ժամանակ Փրկիչն
ասաց Սիմոն Աետրոսին. «Սիմոն Թովնանու, սիրում ես Ինձ
աւելի քան դրանց»: Աետրոսը պատասխանեց. «Տէր, Ինչ
տես, որ սիրում եմ Բեզը: «Արածիր Իմ ոչխարներս». ասաց
Նրան Փրկիչը:

Յետոյ Յիսուս Քրիստոս էլի միւսանգամ հարցրեց. «Սի-
մոն Թովնանու, սիրում ես Ինձ»: Աետրոսը պատասխանեց.
«Տէր, Ինչ տես, որ ես սիրում եմ Բեզը:—«Արածիր Իմ
ոչխարներս». ասաց Փրկիչը:

Ա երջապէս Տէրը հարցրեց երրորդ անգամ. «Սիմոն Թով-
նանու, սիրում ես Ինձ»: Այս հարցմունքի կրկնութիւնը տրխ-
րեցրեց Աետրոսին և նա պատասխանեց, «Տէր, Ինչ ամեն բան
գիտես, որ ես Բեզ սիրում եմ»: Յիսուս Քրիստոս էլի ասաց
Նրան. «արածիր Իմ ոչխարներս: Ճշմարիտ եմ ասում Բեզ, երբ
գու մանուկ էիր, ինքդ էիր զօտիդ կապում և գնում, ուր կա-
մենում էիր, բայց երբ կ'ձերանաս, ձեռներդ կ'բարձրացնես,
ուրիշը կ'կապէ զօտիդ ու կ'տանէ այն տեղ, ուր գու չես կա-
մենում»: — Այս խօսքերը նշանակում էին, թէ ինչպիսի մա-
հով Աետրոս պէտք է փառաւորէր Աստուծուն: Յետոյ Տէրը ա-
ւելլրեց. «եկ Իմ ետեւիցս»:

Այսպէս ներեց Տէրը Երեւն ուրացող Աետրոսին, որնոր երեք
անգամ այժմ հաւատացրեց, որ Նրան սիրում է: Միայն այս ե-
րեք անգամ արած հարցմունքով սիրոյ վերայ յիշեց Տէրը Նը-
րան երեք անգամ ուրանալն ու, տեսնելով նորա մտերիմ սէրը,
նորոգեց նորա Առաքեալ անունը:

ԳԼՈՒԻ ԴԸ.

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԸ ՅԱՅՏԵՎՈՒՄ Է ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԻՆ ԳԱԼԻԼԻԱՅԻ
ՍԱՐԵՐԻՑ ՄԷԿԻ ՄՕՏ

Մատ. իր. 16.

Տասնմի Առաքեալները, Յիսուսի Քրիստոսի հրամանով,
ժողովեցան Գալիլիայում մի սարի վերայ: Նա երեւեցաւ Նրանց
և ամենքը Նրան տեսնելիս գետնի վերայ ընկան և երկրպագու-
թիւն տուին Նրան: Այս ժամանակ Յիսուս Քրիստոս իշխանու-
թիւն տուեց Իր աշակերտներին մարդոց ճշմարտութեան ճա-
նապարհն ուսուցանելու և երկնային արքայութիւնը մտցնելու:
Նա խոստացաւ Նրանց, որ Ինքը կ'օգնէ և միշտ Նրանց հետ կ'լինի:

«Ինձ տուած է ամեն իշխանութիւն երկնքում և երկրիս
երեսին». ասաց Նա. «դնացէք և քարոզեցէք ամեն ազգերին,
մկրտելով Նրանց Հօր, Որդոյ և Սուրբ Հոգոյ անունով: Սովո-
րեցրէք Նրանց պահել այն ամենն, ինչ որ ես ձեզ պատուի-
րեցի: Ով կ'հաւատայ և կ'մկրտվի, նա կ'փրկվի. իսկ ով չէ հա-
ւատալ, կ'դատապարտվի: Հաւատացողների նշաններն այն կ'լինի,
որ նոքա Իմ անունովս դեերուն կ'հալածեն, լեզուներ կ'խօսեն,
անփնաս ձեռները կ'առնեն օձերուն և նոցա մահաբեր թոյնե-
րից անփնաս կ'մնան, հիւանդների վերայ ձեռները դնելով կը-
բժշկեն ամեն ցաւեր»:

Խօսելը վերջացնելիս Տէրը ասաց. «և ես ձեզ հետ կ'լի-
նիմ մինչև յաւիտեան»:

ԳԼՈՒԻ ԴԹ.

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ

Դուկ. իգ. 49.

Յիսուս Քրիստոս Իւր յարութիւնից յետոյ երկրիս վերայ

մնաց քառասուն օր: Նա ոչ միայն յայտնվեցաւ աշակերտնե-
րին, ինչպէս վերելք ասացինք, այլ խօսեցաւ երկար նոցա հետ,
ճաշեց նոցա հետ ու սովորցրեց նրանց Աստուծոյ արքայու-
թեան գաղտնիքը: Պէնդէկոստէի տօնից տասն օր առաջ ամեն
Առաքեալները ժողովեցան Երուսաղէմում: այս տեղ վերջին ան-
գամ Տէրը յայտնվեցաւ նրանց և հրամայեց նրանց չհեռանալ
Երուսաղէմից, մինչև իջնի նոցա վերայ խոստացած շնորհքը
Սուրբ Հոգւոյ: «Ես կ'ըրկեմ ձեզ Իմ Հօրս խոստացածը». ասաց
Փրկիչը: «մնացէք Երուսաղէմումը մինչև կ'ստանաք զօրութիւն
վերեւից: Սուրբ Հոգւոյ զօրութիւնը ստանալից յետոյ կ'բարո-
ղէք Աւետարանը Երուսաղէմում, Հրէաստանում, Սամարիաում
և երկրիս ամենահեռու ծայրերում»:

Այս ասելից յետոյ Յիսուս Քրիստոս հանեց Նր աշակերտ-
րուն Երուսաղէմից, տարաւ մինչև Բեթանիա և ելաւ Ձիթե-
նեաց լեռան գլուխը: Այս տեղ բարձրացրեց ձեռները, օրհնեց
Նր աշակերտներուն և այս օրհնութեան ժամանակ համբարձաւ
երկինք: Ամպը հովանի եղաւ նրան և պահեց աշակերտների
աչքերից: Փրկիչը փառքով բարձրացաւ երկինք, ուր նստած է
Հօր աջ կողմումը:

Աշակերտներն, որոնք վկայ էին այս փառաւոր համբարձ-
մանը, գեռ նայում էին երկնքին և ահա երկու հրեշտակներ
լոյս շորերում երևեցան նրանց և ասացին. «ով Գալիլիացի մար-
դիկ, ի՞նչ էք կանգնած երկնքին նայում: Այս Յիսուսը, որնոր
համբարձաւ, կրկին կ'գայ աշխարհ: Աշակերտներն ընկան եր-
կրուպագութիւն տուին համբարձեալ Տիրոջը: Յետոյ ուրախու-
թեամբ դարձան Երուսաղէմ, ուր անդադար լինում էին տա-
ճարի մէջ, Աստուծուն փառաւորելով և օրհնելով:

Այսպէս վերջացաւ Յիսուսի Քրիստոսի երկրիս վերայ բնա-
կութիւնը: Նորա երկրաւոր կեանքն էր անընդհատ բարերա-
րութիւն և նա թողեց երկրիս օրհնելով աշակերտներուն և

ամեն հաւատացողներուն: Նա չհեռացաւ Իրեն հետևողներից.
այլ միշտ աներևոյթ կերպով է Սուրբ Եկեղեցւոյ և ամեն հա-
ւատացողների հետ:

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՈՅ ԳՍԼ ՈՒՍԵԸ

Գործ. Առաք. բ. 1.

Առաքեալները մնացին Երուսաղէմում սպասելով իրենց
խոստացած շնորհքին՝ Սուրբ Հոգւոյ գալստեանը: Նոքա անց էին
կացնում ժամանակն անդադար աղօթքով: Մի օր Սուրբ Պետ-
րօսը առաջարկեց միւս Առաքեալներին, Յիսուսի եօթանասուն
աշակերտներիցը ընտրել տասն և երկրորդ Առաքեալին Յուդա
Իսկարիոյտացի տեղ: Յիսուս Քրիստոսին հաւատացողները բո-
լոր 120 հոգի էին այս ժամանակ: Նոքա իրենցից երկուսին
ընտրելով և Տիրոջ աղօթեւից յետոյ, վիճակ զցեցին և վիճակը
ընկաւ Մատթիային, որնոր և համարվեցաւ տասներկու Առա-
քեալների թվումը:

Տիրոջ համբառնալից տասն օր յետոյ եղաւ Պէնդէկոստէի
տօնը, որնոր նշանակած էր օրինաց յիշատակի համար, որնոր
Աստուած Սինա լեռան վերայ Մովսէսի ձեռքով տուեց:

Այս հանդէսի ժամանակ Երուսաղէմը լցվեցաւ բազմու-
թեամբ բարեպաշտ Հրէաների, որոնք եկել էին այս տեղ ամեն
կողմերից: Բոլոր տասներկու Առաքեալները միասին էին, նոցա
հետ էր նմանապէս Տիրոջ Յիսուսի Մայրը՝ Սուրբ Մարիամն և
հարիւրից աւելի Յիսուսի աշակերտներ և աշակերտուհիներ:
Սոքա ամենքը հաւաքվել էին վերնատան մէջ Սիմոն վերայ:
Յանկարծ լսվեցաւ մեծ ձայն իբրև մի սաստիկ հողմի և բոլոր

վերնատունն, ուր աշակերտներն էին, լրվեցաւ լուսով: Ամեն ներկայ զանուոյնների զլիններին վերայ երևեցաւ բոց, կրակէ լեզուների ձևով: Այս բոցէում աշակերտներն ընդունեցին Սուրբ Հոգուն, որնոր նրանց Փրկիչը խոստացել էր: Նոքա սկսան այլ և այլ լեզուներ խօսել, ինչպէս և Սուրբ Հոգին տալիս էր նրանց: Նոցա միտքը լուսաւորեցաւ վերին լուսաւորութեամբ, նոցա սիրտը լրվեցաւ Աստուծոյ շնորհքի անձարալի քաղցրութեամբը և նոքա զգացին արիութիւն յարուցեալ Սենիայի Աւետարանը բոլոր աշխարհիս առաջին քարոզելու: Նոցա առաջվան երկչոտութիւնը բոլորովին կորաւ:

Այս ծագած ձայնը լսելի եղաւ ժողովրդի մէջ էլ, շատ հետաքրքիր մարդիկ հաւաքվեցան այն տանմօտ, ուր գտնվում էին Յիսուսի աշակերտները: Այս ժողովածների մէջ կային շատ Հրէաներ, որոնք օտար տէրութիւններում բնակում էին. նոքա եկել էին Նրուսաղէմ Պենտեկոստէի սօնի համար: Այս եկողները լսել էին Յիսուսի աշակերտների վերայ և սպասում էին տեսնել հասարակ և անկիրթ մարդոց, որոնք խօսում էին Գալիլացոց կոպիտ լեզուով: Ինչպէս նկարագրենք նոցա զարմանքն երբ նոքա տեսան Առաքեալներուն, որոնք քարոզում էին Աստուծոյ գործքերն և Քրիստոսի վարդապետութիւնը ամեն յայտնի լեզուներով: Հրէաները ասում էին մէկ մէկու, ճոքաւ ամենքը Գալիլացիք չէ՞ն, բայց ի՞նչպէս նոքա խօսում են ամեն մեզ ծանօթ լեզուներն: Ի՞նչ պէտք է լինի այս հրաշքը: Ամենք ծիծաղում էին Քրիստոսի աշակերտների վերայ և հաստատում էին, թէ նոքա հարբած են: Թեթեամիտ և չարամիտ մտքովի միշտ կ'գտնեն պատճառ ծաղր անելու և չարաբանելու:

Այն ժամանակ Պետրոս Առաքեալը բարձրանալով մի բարձր տեղ, որ տեղից երևում էր Նա բոլոր հաւաքված ժողովրդին, մեկնեց պատճառը այս հրաշալի երևոյթի: Ձմր Նարայէլացիք,

ասում էր Նա, զուք զիտէք Նազովրեցի Յիսուսին, այս Սարգուն, որին Աստուած էլ վիպեց զանազան հրաշքերով, որոնք գործեց Նորա ձեռքով: Դուք մասնեցիք Նրան անօրիններին և բևեռեցիք խաչի վերայ. բայց Աստուած յարութիւն տուեց Նրան, քակեց մահուան կապերն, որնոր Նորա վերայ չ'կարողացաւ իշխանութիւն ունենալ: Նորա վերայ գրեց Դաւիթ ասելով. «Ճես թողնիլ Իմ հոգիս զժոխքումը և քո Սրբիդ չես թողնիլ ապականութիւն տեսնել»: *) Մենք եղանք վկայ Նորա յարութեանն և երկինք համբառնալուն: Այս իսկ Յիսուսը, որնոր բարձրացաւ երկինք, զրկեց մեր վերայ Սուրբ Հոգուն, որին դուք իրենքդ էք վկայ: Ապաշխարեցէք և մկրտվեցէք Յիսուսի Քրիստոսի անունով, մեղքերիդ թողութիւն ստանալու համար, որ դուք էլ կարողանաք ընդունել Սուրբ Հոգւոյ շնորհքը: Նա խոստացաւ Նրան ձեզ էլ և ձեր որդւոցն էլ: Տէրը հրովբում է ամենուն: Այս օրում մկրտվեցան մօտ երեք հազար հոգի: Յետոյ հաւատացեալների թիւը օրից օր աւելանում էր:

Այսպէս տօնվեցաւ առաջին քրիստոնէական Պենտեկոստէն. այս օրը մինչև հիմիկ էլ տօնում է Սուրբ Եկեղեցին, Քրիստոսի յարութիւնից յիսուն օր յետոյ: Այս օրը, երբ բնութիւնը զարդարվում է նոր ծաղիկներով, մեր տաճարներն էլ զարդարվում են հոգևոր ծաղիկներով և կանաչով. մենք տօնում ենք Սուրբ Հոգուն և փառաւորում ենք Սուրբ Նրորոգութիւնը՝ Հօրը, Իրդուն և Սուրբ Հոգուն: Նրորոգութիւնը, որնոր կենդանաբար, միադոյ և անբաժանելի է, մենք աղօթում ենք Նրան, որ թողնէ մեր մեղքերը, զօրացնէ մեզ Սուրբ Հոգւոյ զօրութեամբ բարի գործքերի համար, որ պահպանէ մեզ ամեն չարից, նոյնպէս աղօթում ենք, որ հանգուցանէ մեր ննջեցեալ ծնողների, եղբայրների և բարեկամների հոգիները:

*) Ասոզմ. մե: 10.

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ԱՌՍՔԵԱԼՆԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱԼԱԾԱՆՔԸ

Գործ. Գ. Եւ Դ.

Քարնանային հողմերը աւելի օգուտ են բերում երկրիս, քան թէ վնաս. նոքա մաքրում են օդն և իրենց փչելովը ցըրվում են պողաբեր սերմերն: Այսպէս էլ առաջին հալածումն Աշակերտների դէմ տարածեց Քրիստոնէական հաւատի սերմերը:

Փոքր ժամանակից Պենտեկոստէի տօնից յետ Պետրոս և Յովհաննէս Առաքեալները միասին գնացին տաճարը աղօթելու: Գլխաւոր դրան առաջ, որնոր անուանվում էր գեղեցիկ, նստած էր մի կաղ աղքատ: Այս ողորմելին էր մօտ քառասուն տարեկան և յայտնի էր Երուսաղէմում ամենին. զիտէին, որ նա ծնած էր կաղ: Նա տեսնելով Առաքեալներուն ներս մտնելիս, ողորմութիւն խնդրեց: Բայց Սուրբ Պետրոսն ասաց նրան. «Ես չունիմ ոսկի և արծաթ. այլ տալիս եմ, ինչ որ ունիմ: Յիսուսի Քրիստոսի անունով վեր կաց և ման եկ»: Առաքեալը այնպէս հաւատտի էր իր խօսքի զօրութեանն, որ ձեռը դրեց կաղին, որ օգնէ նրան կանգնելու և նոյն րոպէում կաղը բժշկվեցաւ. նա վեր թռաւ տեղից և առաքեալների հետ միասին մտաւ տաճարը գովելով և փառաւորելով Աստծուն: Ամենքը, որոնք տաճարումն էին, շրջապատեցին Առաքեալներուն և զարմանում էին կատարված հրաշքի վերայ: Բայց Սուրբ Պետրոսը չկամենալով լսել գովասանքներ ասաց, որ ինքն իր զօրութիւնովն ոչ մի հրաշք չէ կարող գործել: ձմարիտ քրիստոնէայն երբէք չէ սեփականացնիլ իր իմաստութեան և զօրութեան այն, ինչ որ կատարել է նա Աստուծոյ զօրութեամբ և իմաստութեամբ: Պետրոսը ասում էր ժողովրդին, որ այն կաղը բժշկվել է ոչ թէ

իրենից, այլ Յիսուսի Քրիստոսի անունով, որին Աստուած յարութիւն տուեց:

Քահանայապետներն, որոնք տաճարում էին և լսել էին, որ Առաքեալները Յիսուսի Քրիստոսի անունով բժշկում են և տարածում են Նորա վարդապետութիւնը, հրամայեցին պահապաններին բռնել նրանց և ինչպէս յանցաւորներու բանտը դնել, ուր թողնն նրանց մինչև միւս առաւօտը: Բայց չնայելով խիստ միջոցներին, նոյն իսկ Երբ Քրիստոսի հաւատացեալների թիւը բազմացաւ մինչև հինգ հազար: Սերմերն, որոնք Փրկիչը ցանեց, տալիս էին պտուղ, հունձի ժամանակը մօտեցաւ:

Միւս օր առաւօտը Առաքեալներուն բերին մի և նոյն դատաւորի առաջ, որոնք ՚ի մահ դատապարտեցին Յիսուս Քրիստոսին. բայց նոքա շուտ ազատվեցան, չնայելով որ բոլոր դատաւորների ժողովն առաջին ատում էին, թէ Աստուած յարութիւն տուեց Հրէաների խաչած Նազովրեցի Յիսուսին և թէ ոչ մի կերպիւ հնար չկայ փրկութեան. բայց միայն հաւատաւով նրան: Քահանայապետներն և ձերերն արգելում էին Առաքեալներին շարունակել իրենց վարդապետութիւնն և քարոզելը Յիսուսի վերայ. բայց նոքա պատասխանեցին. «Դուք իրենքդ դատեցէք, ում պէտք է աւելի հնազանդ լինենք, Աստուծոյ, թէ ձեզ»: Սերերն և օրինականներն Առաքեալների հաստատութիւնը տեսնելով շատ սպառնալից յետ թողնն նրանց. որովհետև վախենում են ժողովրդից, որնոր վկայ լինելով կաղի հրաշալի կերպիւ բժշկվելուն, փառաւորում էր Աստծուն:

Պետրոս և Յովհաննէս Առաքեալներն, երբ դարձան իրենց եղբայրների մօտ, պատմեցին նրանց Հրէաների ձերերի և օրինականների սպառնալիքն: Այն ժամանակ ամեն Առաքեալներն և աշակերտները Յիսուսի միաձայն աղաղակեցին. «Տէր Աստուած, որ ստեղծեցիր երկինքն և երկրս և ծովն և ինչ որ նոցա մէջն են, Դու քո ծառայիդ Դաւթի բերանով ասացիր. ինչո՞ւ են

խոսվում է թանոսներն և ժողովուրդները մտածում են սնտիք: Յանդիման եղան թագաւորներն երկրիս և իշխանները ժողովեցան Տիրոջ և Նորա Օծեալի վերայ: Զշմարտիւ այս քաղաքումը Քո Սուրբ Որդույ Յիսուսի դէմ, որին Գու օծեցիր, վեր կացան Հերովդէս և Պնտացի Պիղատոսը Հեթանոսների և Հրէաների հետ, որ կատարեն այն, ինչ որ առաջվանից սահմանել էին քո ձեռքդ և կամքդ: Եւ այժմ նայիր, Տէր, նոցա սպառնալիքներին և տուր Քո ծառաներիդ զօրութիւն համարձակութեամբ քարոզելու Քո խօսքդ: Զգիր ձեռքդ հրաշքներ գործելու Քո Սուրբ Որդույ Յիսուսի անունով: — Այս աղօթքից յետոյ այն տեղը, ուր կանգնած էին Առաքեալները, շարժեցաւ և ամենքը լցվեցան Սուրբ Հոգևով: Համարձակութեամբ քարոզում էին Աստուծոյ բանը վկայելով Յիսուսի Քրիստոսի յարութեանը:

ԳԼՈՒԽ ԸԲ.

ՅԱՂԹԱՆԱԿՈՂ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Գործ. Ե.

Եստ Հրէաներ Նրուսողէմում հաւատացին Յիսուս Քրիստոսին: Նոքա բնակում էին միմեանց հետ միաբան և ունէին, կարծես թէ, մի սիրտ և մի հոգի. ուստի և իսկ աշակերտներն էին Յիսուսի Քրիստոսի, որնոր ասաց. «սիրոյն, որնոր դուք միմեանց վերայ կ'ունենաք, կ'ճանաչեն ձեզ, որ ՚մ աշակերտներս էք»: Նոքա մեծ ուշադրութեամբ լսում էին Առաքեալների խրատներն և հետևում էին նրանց ճշգրութեամբ: Գնում էին ամեն օր տաճար և աղօթում էին միասին, ժողովում էին աներում հացը կտորելու և Յիսուսի Քրիստոսի մարմնին և արիննին հաղորդվելու համար, ինչպէս Նա կարգեց այն Նր խորհրդաւոր ընթրքունն աշակերտների հետ, յետոյ

միասին ճաշում էին հասարակաբար և մեծ ուրախութեամբ: Ոչինչ գանձի չըցանկանալով երկրիս վերայ, այլ մտածելով միայն Յիսուսի Քրիստոսի Արքայութեան և յաւիտենական կեանքի վերայ, նոքա յետ կեցան ամեն երկրաւոր բարութիւններից: Երբ հաւատացեալների թիւը բազմացաւ, Առաքեալները կարևոր երբ հաւատացեալների թիւը բազմացաւ, Առաքեալները կարևոր համարեցին ընտրել Սարկաւազներ կամ իրենց օգնականներ, որոնց վրայ դրին հասարակաց ստացուածքի կառավարութեան և կերակուր բաժանելու հոգսը: Սարկաւազները նմանապէս ունէին հրաման քարոզելու և մկրտելու: Առաքեալները առին նրանց այս կարգն իրենց ձեռնադրութեամբն ու յարմար աղօթքներ ասելով: Իսկ իրենք Առաքեալները, թողնելով հասարակութեան երկրաւոր կարիքների հոգսը, պարապում էին միայն աղօթքով և Աստուծոյ պատուիրտները քարոզելով:

Հաւատացեալների թիւը ժամից ժամ աւելանում էր: Առաքեալները գործում էին անթիւ հրաշքներ, նոցա մօտ դալիս էր ժողովուրդը բոլոր շրջակայ քաղաքներից և գեղերից: Հիւանդներուն գնում էին մինչև ճանապարհի վերայ անգամ, ուր պէտք է անցնէր Սուրբ Պետրոսն, որ այս ուղղումները միայն Սուրբ մարդու ստուերին հանդիպելով կարողանան ստանալ բժշկութիւն: Այսպէս Յիսուս Քրիստոս Նր հեռանալից յետոյ էլ նոյնպէս բաց յայտնում էր Նր սէրը մարդոց և Նր ամենակարողութիւնն, ինչպէս երբ Իւքն երկրիս վերայ էր: Առաքեալների գործոց բոլոր պատմութիւնն է մի շղթայ Տրաշալի գործքերի, որոնք կատարվում էին Յիսուսի Քրիստոսի անունով տանջվող մարդկութեան օգտի համար:

Քահանայապետներն և միւս մեծերն ազդի լսելով այս հրաշքների վերայ աւելի ևս դայրացան Առաքեալների դէմ: Մի երեկոյ նոքա հրամայեցին նրանց ամենին բռնել և գցել քաղաքի բանտը, ուր բռնած էին յանցաւորները: Բայց նոյն իսկ գիշերում Աստուծոյ հրեշտակը բաց արաւ բանտի դռներն

և ասաց նրանց. «դնացէ՛ք տաճարը, յայտնվեցէ՛ք մարդոց և քարոզեցէ՛ք կենաց պատգամներն»: Առաւօտն Առաքեալները եկան տաճար և ուսուցանում էին ժողովուրդին:

Ի՛սկ այս միջոցին քահանայապետը հաւաքեց բարձրագոյն ատեանն և մարդ զըկեց բանտ Առաքեալներուն բերելու. միայն ծառաները նրանց բանտումը չգտնելով դարձան քահանայապետի մօտ և խնաց արին նրան, որ բանտը զտան փակած և պահապաններուն զբան մօտ կանգնած. բայց մէջում ոչոք չկար: Երբ այս լուրը լսեցին քահանայապետներն և ամեն միւս անձինք, որոնք նորա հետ էին, տարակուսութեան մէջ ընկան: Իսկ այս ժամանակ մէկ մարդ եկաւ ժողովի առաջ և ասաց, թէ Առաքեալները տաճարումն են և ուսուցանում են ժողովուրդին: Այն ժամանակ արհաւիրանների զլիսաւորը ծառաներով դնաց նոցա ետեւից և բերեց նրանց քահանայապետի առաջը. միայն ոչինչ բռնութիւն չգործածեց, որովհետեւ վախնում էր ժողովուրդից:

Քահանայապետն ասաց ատեանի առաջին կանգնած Առաքեալներին. «մենք ձեզ չարդէլեցի՞րք ուսուցանելու այս անունով»: (Նա այնպէս ասում էր Յիսուս Քրիստոսին, մինչև չէր կամենում արտասանել նորա անունն անգամ): Իսկ դուք լըրիք ձեր ուսումով Նրուսողէմն և կամենում էք մեր գլխին բերել Այն Մարդու արիւնը»:

Սուրբ Պետրոսն և միւս Առաքեալները պատասխանեցին. «Ասածուն աւելի պէտք է հնազանդենք, քան թէ մարդոց: Մեր հայրերի Աստուածը յարութիւն տուեց Յիսուսին, որին դուք խաչեցիք: Աստուած բարձրացրեց նրան Իր աջովն և զրեց նրան մարդոց առաջնորդ և Փրկիչ. նա կանչում է ամեն Իսրայէլացիներուն ապաշխարելու և մեղացը թողութիւն է տալիս: Այս ամեն եղածների վկայ ենք մենք և Սուրբ Հոգին, որնոր Աստուած տուեց Իրեն հնազանդողներին»:

Այս խօսքերն որ լսեցին բարձրագոյն ատեանի անդամները, դայրացան և կամենում էին սպանել Սուրբ Առաքեալներուն, բայց Փարիսեցիներից մէկը՝ Գամաղիէլ անունով, օրէնսուսոյց և պատուելի բոլոր ժողովուրդեան մէջ, հրամայեց Առաքեալներին փոքր ժամանակով դուրս գնալ և ասաց ժողովին. «Ո՛վ Իսրայէլացիք, մտածեցէ՛ք նորա վերայ, թէ ի՞նչ պէտք է անէք այս մարդոց: Ձեզ յայտնի է, որ մի քանի ժամանակ առաջ մէկ Ռեզաս անունով մարդ երևեցաւ, որնոր թէպէտ իր անձը մեծ մարդ էր քարոզում և մօտ չորս հարիւր հոգի կողմնակից գտաւ իրեն. բայց երբ ինքը սպանվեցաւ, բոլոր կողմնակիցներն էլ ցրուեցան և ամեն բան վերջացաւ: Յետոյ յայտնվեցաւ Յուդա Քայիլեացին. սա էլ շատ մարդիկ իր կողմը քաշեց, միայն սա էլ վախճանեցաւ ու բոլոր հետեւողները նորա ցրուեցան: Արեմն արձակեցէ՛ք այս մարդոց, թողէ՛ք զրանց հանդիստ: Եթէ նոյա վարդապետութիւնն երկրաւոր է, ինքն իրեն կը քակովի. իսկ եթէ Աստուծմէ է, դուք չէք կարող նրան քակուել և գուցէ աստուածամարդ էլ դառնաք»:

Բարձրագոյն ատեանը հաւանեցաւ Գամաղիէլի առաջարկութեանը. բայց դեռ էլի չէին յանձնառու լինում արձակել Առաքեալներուն և առանց պատժի թողնել նրանց: Այսպէս կանչեցին նրանց, ծեծեցին արգելեցին խօսել Յիսուսի վերայ ու արձակեցին: Առաքեալներն ուրախացան, որ արժանացան Տիրոջ Յիսուսի անուան համար նեղութիւն կրելու և չնայելով նոցա սպառնալիքներին տաճարներում և տներում չէին դադարում քարոզելու Յիսուսի Քրիստոսի վերայ:

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ՆԱԽԱՎԿԱՅՆ

Գործ. գ. եւ է.

Առաքեալների ընտրած եօթն Սարկաւաղներն էին, Ստեփաննոս, Փիլիպպոս, Պրոքորն, Նիքանովլա, Տիմոֆեա, Պարմենա և Նիկողայոս՝ Անտիոքիայից եկածը: Ստեփաննոսն էր հաւատով և սուրբ հոգով լեքը մարդ. նա գործում էր մեծ նշաններ և հրաշքներ Յիսուսի Քրիստոսի անունով: Օրէնսուսոյցներից շատերը վիճում էին նորա հետ, միայն ոչ ոք չէր կարողանում հակառակ կալ նորա իմաստութեան և հոգւոյն, որնոր Ստեփաննոսի շրթունքներով խօսում էր: Օրէնսուսոյցներն ամաչած և զայրացած հրապուրեցին մի քանի սուտ վկաներու, որ զբարակն Ստեփաննոսին, թէ նա հայհոյանքներ է խօսում Մովսէսի և Աստուծոյ վերայ էլ: Այս միջոցով խռովեցին ժողովուրդին, որնոր բռնեց Ստեփաննոսին և տարաւ ատեանի առաջ: Սուտ վկաներն իրենց ամբաստանութիւնը հաստատեցին աւելցնելով, թէ իրենք լսել են ինչպէս նա ասում էր, որ Նազովրեցի Յիսուսը այս տեղը կ'քանդէ և Մովսէսի օրէնքները կ'փոխէ: Ատեանի մէջ ներկայ գտնվողներն ամենքը դարձրին իրենց հայեցուածքը Ստեփաննոսի վերայ ու ատեան նորա երեսը հրեշտակի երեսի նման:

Այն ժամանակ քահանայապետը հարցրեց նրան. «Ճշմարիտ է այն, ինչ որ սոքա քեզ վրայ ասում են»: Ո՞վ եղբարք և հարք, ականջ դրէք ինձ», ասաց Ստեփաննոսը: Համառօտաբար նա պատմեց հին ուխտի ամեն սրբազան անցքերն և այսպէս ապացուցեց, որ սլաշտում է Աստծուն, յարգում է նորա մարգարէին՝ Մովսէսին, Աստուծոյ տաճարն և նորա օրէնքը. բայց մի և նոյն ժամանակ ապացուցանում էր, որ Խորայէլացիներն

Աստծուն չեն սիրում սրտով: Նա այս խօսքերով վերջացրեց խօսելը, թէ անգգ խստապարանոց և սրտով անթշրփատ, դուք միշտ հակառակէք Սուրբ Հոգւոյն: Ինչ ձեր հայրերն էին անում, մի և նոյնը դուք էք գործում: Մարգարէներից ո՞րը չհալածվեցաւ ձեզնից: Զեր հայրերը սպանեցին այն Արդարի գալուստը գուշակողներուն, որի դուք մասնիչն եղաք և սպանողը: Դուք ստացաք օրէնքը հրեշտակների ձեռքով, միայն չկատարեցիք նրանց:

Երբ այս լսեցին, բոլոր դատաւորները չարութիւնից կըրձտում էին ատամները: Բայց Ստեփաննոսը Սուրբ Հոգւով լցված նայեցաւ երկինք և տեսաւ Աստուծոյ փառքն և Յիսուս Քրիստոսին, կանգնած Հօր աջ կողմումը: Նա աղաղակեց, «ահա տեսնում ենք երկինքը բացված և մարդու Որդուն կանգնած Աստուծոյ աջ կողմումը»: Բայց ամեն ներկայ գտնվողները բարձր ձայնով զուացին, խցեցին ականջներն և կատաղութեամբ ընկան Ստեփաննոսի վերայ: Նրան տարան քաղաքից դուրս, հանեցին իրենց շորերը, դրին մի երիտասարդի ոտի տակ, որի անունը Սաուղ էր և սկսան քարկոծել: Իսկ Ստեփաննոսն այս սարսափելի չարչարանքի ժամանակ աղօթք էր անում ասելով. «Տէր Յիսուս, ընդունիր իմ հոգիս»: Յետոյ ծունր իջնելով բարձրաձայն աղաղակեց. «Տէր, այս դոցա մեղք մի համարիր»: Այս էին նորա վերջին խօսքերն, որոնք արտասանեց և վախճանեցաւ:

ԵԹՈՎՊՈՍՅԻ ՆԵՐՔԻՆԻԻ ՄԿՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Գործ. Ը.

Ստեփաննոսի մահից յետ Քրիստոսի աշակերանների գէմ մեծ հալածումն ծագեցաւ: Բացի առաքեալներից, որոնք մնա-

ցին Երուսաղէմում, ամենքը ցրուեցան Հրէաստանի և Սամարիայի քաղաքներում և զիւղերում: Սաւղոնն էր Քրիստոնեաներուն հալածողներից ամենախիստը: Նա մտնում էր տներն, սւր բնակում էին Յիսուսի հետևողները, դուրս էր բերում մարդոց և կանանց ու բանտը գցում: Զանազան կողմեր ցրուելիս Քրիստոսի աշակերտները ճանապարհին աւետարանում էին ամեն տեղ Աստուծոյ բանն. այսպէս նոյն իսկ հալածանաց օգնական եղաւ Փրկչի Քրիստոսի հաւատի տարածվելուն:

Եթէ սարկաւազներից մէկը՝ Փիլիպպոս եկաւ Սամարիա, ուր քարոզում էր Յիսուսի Քրիստոսի Աւետարանն և բժշկում էր նորա անունով զանազան ախտեր: Այս քաղաքի բնակիչները յարգութեամբ և երկիւղածութեամբ լսում էին փրկարար վարդապետութիւնը, տեսնում էին հրաշքներն, որոնք Փիլիպպոս գործում էր, ու հաւատում էին Յիսուս Քրիստոսին: Բոլոր քաղաքը ու բախութեամբ լլվեցաւ:

Երբ Առաքեալները լսեցին Սամարացոց դառնալը, զրկեցին Պետրոսին և Յովհաննէսին այս նոր մկրտված Քրիստոնեաների մօտ, որ նրանց էլ հաղորդեն Սուրբ Հոգւոյ շնորհքը: Առաքեալներն, երբ հասան այն տեղ, իրենց ձեռքը հաւատացեալների վերայ գնելով՝ աղօթում էին և նորա ստանում էին Սուրբ Հոգւոյ շնորհքը:

Փիլիպպոսի վարդապետութիւնը հաստատելից և ժողովրդին Աստուծոյ բանը սովորցնելից յետ Առաքեալները դարձան Երուսաղէմ ճանապարհին Աւետարանը քարոզելով:

Սրանից յետոյ Աստուծոյ հրեշտակն երևեցաւ Փիլիպպոսին և ասաց. «Լեր կաց և դնա՛ Երուսաղէմից դէպ ՚ի հարաւ Գազայի ճանապարհով»: Փիլիպպոսը շուտով կատարեց հրեշտակի հրամանը: Ճանապարհին նա տեսաւ մի հոյակապ կառք, որի մէջ նստած էր մի երևելի Նթովպացի: Սա էր Նթովպից Կանգակ թագուհու գանձապետն և գնում էր Երուսաղէմ տա-

ճարում երկրպագութիւն տալու: Յետ դառնալիս նա իր կառքի մէջ կարդում էր Նսայի Մարգարէի գրութիւնները: Սուրբ Հոգին ազդեց Փիլիպպոսին մօտենալ կառքին: Երբ նա լսեց, որ մեծատունը կարդում է Նսայի Մարգարէութիւնը, քաղցրութեամբ հարցրեց. «ինչ որ կարդում ես, հասկանում ես, թէ ոչ»: — «Նչպէս կարող եմ ես հասկանալ առանց ուրիշի առաջնորդութեան», պատասխանեց նա և խնդրեց Փիլիպպոսին, որ նստէ իր մօտ կառքում, Մարգարէի խօսքը, որոնք նա կարդում էր այն ժամանակ էին յետագաներն. «ինչպէս ոչխար սպանվելու վարվեցաւ. ինչպէս որջը անմուռնչ իր կարչի առջեւ կանգնած է, այնպէս իր բերանը չէ բաց անում: Խոնարհութեանը պատճառաւ նորա դատաստանը վերջացաւ և նորա ազգատոհմը ո՞վ կ'պատմէ, որովհետեւ ջնջվում է երկրիս երեսից նորա կեանքը: *)

«Ինչդու՞մ եմ քեզ», ասաց Նթովպացին Փիլիպպոսին, «մեկնիր ինձ, ո՞ւմ վրայ է գրում այս Մարգարէն, իւր, թէ մի ուրիշ՞ վերայ»: Այն ժամանակ Փիլիպպոսը սկսաւ մեկնել նրան Նսայիի մարգարէութիւնն և աւետարանել մեր Փրկչի Յիսուսի Քրիստոսի վերայ: Նթովպացին լսում էր մեծ ուշադրութեամբ: Այս միջոցումը մօտեցան մի գետի: «Ահա՛ ջուր», ասաց մեծատունն, ի՞նչ արդելք կայ իմ մկրտվելուս: — «Նթէ՛ դու հաւատում ես բոլոր սրտով, կարող ես մկրտվել», պատասխանեց Փիլիպպոս: — «Հաւատում եմ, որ Յիսուս Քրիստոս Աստուծոյ Որդին է», աղաղակեց Նթովպացին: Նա հրամայեց կառքը կանգնացնել, իջաւ ջրի մէջ և Փիլիպպոսը մկրտեց նրան:

Երբ Նթովպացին մկրտվեցաւ, Աստուծոյ Հոգին իջաւ նորա վերայ. իսկ հրեշտակը յափշտակեց Փիլիպպոսին նոր մրկրտվածի աչքից, որնոր այս հրաշքից աւելի պարզ տեսաւ

*) Նսայ. ծոց. 7. 8.

Աստուծոյ բարութիւնն և ուրախութեամբ շարունակեց իր ճանապարհը:

Փիլիպպոսին տարաւ հրեշտակն Ազովտոս քաղաք, որտեղեց նա զնաց Կեսարիա, ճանապարհին Աստուծոյ բանը աւետարանելով:

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

ՍԱԻԴՈՍԻ ԴԱՐՁԸ:

Գործ. Թ.

Փարիսեցիների աշակերտ Սաւղոսը, որնոր սրտով զայրացած ու հակառակ էր քրիստոնեաներին և աշխատում էր նըրանց ջնջել, հալածում էր Քրիստոսի եկեղեցին, որնոր Երուսաղէմումն էր. բայց սրանով չաւականալով, զնաց քահանայապետի մօտ և խնդրեց նրանից հրաման, որ երթայ Դամասկոս, այն տեղ էլ հալածէ քրիստոնեաներուն ու ամենուն՝ մարդոց և կանանց շղթաներով կապած զոկէ Երուսաղէմ:

Սաւղոս մօտենում էր արդէն Դամասկոսին և ահա յանկարծ լոյս երկնքից փայլատակեցաւ նորա չորս կողմում: Այս լոյսից կուրացած Սաւղոս ընկաւ գետնի երեսին ու լսեց ձայն, որնոր կանչում էր նրան, «Սաւուղ, Սաւուղ, ինչո՞ւ ես հալածում եմք:— Ո՞վ ես դու, Տէր», հարցրեց Սաւղոս:— «Ես այն Յիսուան եմ, Որին դու հալածում ես», պատասխանեց ձայնը: Սաւղոս, զարմացած և ահից դողալով, հարցրեց. «Տէր, ի՞նչ կ'հրամայես ինձ աներ:— «Վեր կաց», ասաց ձայնը, «զնա՞ քաղաքը. այն տեղ դու կ'իմանաս, ինչ պէտք է անես»:

Մարդիկն, որոնք Սաւղոսի հետ էին, կանգնած էին անշըշունջ. նոքա ամենքը լուում էին ձայնը, միայն սչ որին չէին տեսնում: Սաւղոսը վեր կացաւ գետնից. բայց արդէն ոչինչ չէր

տեսնում: Նա կուրացաւ ու նրան այնպէս կոյր տարան Դամասկոս: Այս տեղ նա երեք օր մնաց առանց ուտելու և խմելու:

Այս ժամանակ Դամասկոսումն էր Քրիստոսի աշակերտներից մէկն, Անանիա անունով: Տէրն ասաց նրան տեսիլքում, «վեր կաց և զնա՞ այն փողոցը, որնոր կոչվում է ուղեղ. այն տեղ Յուդայի տանը հարցրո՛ւ Տարսոնացի Սաւղոսին: Նա աղօթում է և տեսաւ տեսիլքումը Անանիային, որնոր գալով նորա մօտ ձեռք զրեց վրան, որ նորա աչքերին լոյս տայ»:— Անանիան պատասխանեց. «Տէր, ես շատերից լսեցի այդ մարդու վերայ, թէ որչափ չարիք է հասցրել նա Քո սրբերիդ Երուսաղէմի մէջ և այս տեղ էլ եկել է քահանայապետի հրամանով, որ ամենուն, ով Քո անունիդ հաւատում է, շղթայով կապէ»:— «Գնա՛ նորա մօտ», ասաց Տէրը, «նա Իմ ընտրութեան անօթս է, նա կ'վկայէ Իմ անուանս հեթանոսների թաղաւորների և Խորայէլացիների առաջին: Ես ցոյց կ'տամ նրան, որչափ նա պէտք է չարչարիլ Իմ անուանս համար»:

Անանիան զնաց Սաւղոսի մօտ և ձեռքը նորա վերայ դրնելով ասաց. «Սաւուղ եղբայր, Տէր Յիսուան, որնոր քեզ ճանապարհին երևեցաւ, զոկեց ինձ քեզ մօտ, որ քո աչքերդ բացվեն և լրվես Սուրբ Հոգւով: Նոյն բուպէին Սաւղոսի աչքերից ընկաւ մի բան իբրև կեղևանք, նա տեսաւ և մկրտվեցաւ»:

Մրանից յետոյ Սաւղոս զօրացրեց իրեն կերակրով և զնաց Քրիստոսի աշակերտների մօտ, որոնք Դամասկոսումն էին ու մնաց նրանց մօտ մի քանի օր: Նա իսկոյն սկսաւ քարոզել ժողովրդարաններում, թէ Յիսուս Աստուծոյ Որդին է: Ամեն նրան լսողները զարմանում էին և ասում, «ա՜ չէր, որ հալածում էր Երուսաղէմում ամենուն, ով որ համարձակվում էր արտասասանել այս անունը: Եւ այս տեղ նորա համար չեկաւ նա, որ Յիսուսի ամեն հետևողներուն, որոնք այս տեղ կան, կապած զոկէ Երուսաղէմ քահանայապետի մօտ»:

Իսկ Սաւղոս աւելի և աւելի հաստատուում էր հաւատի մէջ և պարզ ապացուցանում էր Գամակոս բնակող Հրէաներին, որ Յիսուս է նոյն իսկ Մեսիան, որին սպասում էին: Գամակոսի Հրէաները չկարողանալով նրան պատասխան տալ, վրձնեցին սպանել Սաւղոսին. իսկ որ նա չփախչի քաղաքից, գիշեր և ցերեկ պահպանութիւն էին անում քաղաքի դռների մօտ: Սաւղոս իմացաւ նոցա այս չար խորհուրդն. բնափ և Քրիստոսի աշակերտներն, որոնք Գամակոսուհին էին, գիշերով քաղաքի պատից ներքե թողին նրան կողովով: Գամակոսից գնաց նա առաջ Արաբիա, իսկ յետոյ դարձաւ Երուսաղէմ, ուր Քրիստոսի աշակերտները վախենում էին նրանից և չէին հաւատում նորա դառնալուն: Նրանցից մէկը, Բառնաբաս անունով, ընդունեց նրան իր տուն, տարաւ Առաքեալների մօտ և նա պատմեց նրանց ամենն, ինչ պատահել էր իրեն Գամակոս գնալիս: Այս ժամանակից սկսած Սաւղոս միշտ նրանց հետ էր Երուսաղէմում և մեծ ջերմեռանդութեամբ քարոզում էր Աւետարանը: Երբ նա Երուսաղէմումը վտանգի մէջ ընկաւ, քրիստոնեաները տարան նրան Տարսոն: Յետոյ իր բոլոր կեանքը նուիրեց նա քրիստոնէական հաւատը տարածելու հեթանոսների մէջ և աբիութեամբ համբերում էր զանազան դժուարութեանց և չարչարանաց Քրիստոսի անունը փառաւորելու համար: Նա իր երբայական Սաւղոս անունը յետոյ փոխեց և ընդունեց նրան համանշան Հռովմէական Պաւղոս անունը:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

ԿՈՌԻՆԵՆԻՈՍ ՀԱՐԻԻՐԱՊԵՏԻ ԴԱՐՁԸ.

Գործ. Ժ. եւ Ժա.

Կեսարիաում բնակում էր մի մարդ Կորնելիոս անունով և էր հարիւրապետ այն գնդի, որնոր Խաւաքի գունդ էր կոչվում:

Այս գինուորականն և նորա բոլոր ընտանիքն էր բարեպաշտ, Աստուծակ երկիւղած, աղքատներին ողորմած մարդ և շատ յաճախ աղօթք էր անում Աստծուն: Մի անգամ տեսիլքումը կէսօրից յետոյ երևեցաւ նրան Աստուծոյ հրեշտակն, որնոր գօչեց. «Ո՛վ Կորնելիոս»: Կորնելիոսը երբ նրան տեսաւ գողացաւ ձեռքէն, «Տէր», պատասխանեց նա: «Բո աղօթքներդ լսելի եղան և ողորմութիւններդ Աստուծ յիշեց», ասաց հրեշտակը, «զրկիր Յոպպէ մի մարդ և կանչիր քեզ մօտ Սիմոնին, որնոր Պետրոս է անունովը: Նա բնակում է ծովի մօտ մի Սիմոն անունով խաղաղոյզի (տապաղի) տանը: Պետրոսը կ'սովորցնէ քեզ ինչ պէտք է անել, որ փրկվիք, դու և քո բոլոր ընտանիքդ»: Այս ասելով հրեշտակն աներեւոյթ եղաւ:

Կորնելիոս շուտ կանչեց իր երկու ծառաներուն և մի բարեպաշտ գինուորի, որնոր իր իշխանութեան տակն էր, նստածեց նրանց, ինչ լսել էր հրեշտակից և նոյն երեկոյն զրկեց նրանց Յոպպէ:

Միւս օր կէսօրի մօտ Կորնելիոսի զրկած երեք մարդիկը մօտենում էին քաղաքին: Այս ժամանակ Պետրոս Առաքեալը գնաց տանիք, որ հանդարտ աղօթք անէ Աստծուն: Յանկարծ հրաշալի տեսիլք տեսաւ: Նա տեսաւ, որ երկինքը բացվեցաւ և ներքե իջաւ մի անօթ, որի մէջ կային զանազան կենդանիներ, որոնք անգործածելի էին ուտելու համար: Մի և նոյն ժամանակ Պետրոս լսեց ձայն երկնքից, որ ասում էր նրան. «Պետրոս, մոթի՛ր և կեր»: Պետրոսը պատասխանեց. «Տէր, քաւ լինի. որովհետեւ ես երբէք չեմ կերել խաւանակ և անսուրբ բան»: Ձայնն ասաց նրան. «անսուրբ մի համարիր այն, ինչ որ Աստուած արել է: Սրանից յետոյ անօթն էլ բարձրացաւ երկինք:

Այն միջոցին, երբ Պետրոսը մտածում էր, թէ ի՞նչ պէտք է նշանակէ այս տեսիլքն, եկան Կորնելիոսի երեք մարդիկն և

խաղախորդի դրան մօտ կանգնած հարցնում էին: ասցա տեղ է
 արդեօք Սիմոն Պետրոս: Պետրոսը մտածմունքի մէջ ընկնամ
 էր, և ահա Աստուծոյ հոգին ասաց նրան: ասցա տեղ է կե
 երեք մարդիկ: քեզ են ուզում: Մնա կոյս հետ առանց երկմը
 տելու: որովհետև նա եմ նրանց դրկեր: Պետրոսը շուտ իջաւ
 ներքև եկողների մօտ և ասաց նրանց: ասցա եմ նա, որ մին զուք
 փնտաում էք: ինչ էք կամենում: աստուծոյ զգումը յայտնեց յ
 Սիողները սրտածմունքներն: և Կոռնելիոս հարիւրապետն
 որնոր յայտնի է թողոր Հրէաստանում: իր բարեկամաշտու թեամբ,
 հրաման ստացաւ Աստուծոյ հրեշտակից: քեզ իր տուն կանչելու
 որ լսէ քօ վարդապետութիւններդ: Պետրոսն եկողներուն առնր
 ներս հրաւիրեց, յարդեց նրանց, զիշերը թողեց իր մօտ և
 միւս օր սուսօտը վաղ նրանց հետ միասին ճանապարհ ընկաւ
 դէպի Վեսարիոս: և Նիզայրներից մի քանիքս Յովպէից գնացին
 նմանակէն Պետրոսի հետ: Երբ յայտնեց զի յայտնեց յայտնեց
 իսկ Կոռնելիոս, որնոր սպասում էր Պետրոսին, ժողովեց զ
 իր տուն իւր ազգականներուն և բարեկամներուն: Երբ Պետրոսը
 մտեցաւ ասնր, Կոռնելիոս շուտ նորս մտաջ ուրբ գնաց և
 ընկաւ ռանրը: Բայց Պետրոս նրան բարձրցնելով արձցաւ ակեր
 կաց, ես էլ քօ պէս մի մարդ բնա, և հետը խօսելով մտա
 տան: Այսպիսի մեծ ժողովը տեսնելով Պետրոսը ասաց. արդեք մ
 գիտէք, որ Հրէաներն երբէք չեն կարող ճտարագրիների ժող
 ղովը մտնել կամ նրանց մերձենալ: բայց ինչ Աստուած ինչքան
 սովորեց: որ օչ մի մարդու խառնակ և անպուր չհասնարեմ:
 Ահա նա այն պատճառաւ վաղվաղակի եկայ քօ հրաւիրելովդ:
 Այժմ կրամնում եմ խմանալ ինչու համար զոգրինձ կանչելիքս:
 արեղայնելու պատասխանեց. արդեք օր սրանից բաւաջ ես
 պահում էի և աղօթք էի անում կէսօրից յետոյ: Աղօթքիս
 ժամանակ երևեցաւ մի սպիտակ շորերով մարդ, որնոր ասաց
 ինչ. Կոռնելիոս, քօ աղօթքդ լսելի եղաւ և որոմութիւններդ

իշում է Աստուած: Արկիր Յուպէ մի մարդ և կանչիր Սիմո
 նին, որնոր Պետրոս է անուանվում: նա բնակում է ծովի ս
 փումը մի Սիմոն անունով խաղախորդի մօտ: նա կ'սովորցնէ
 թէ դու ինչ պէտք է անես: նա զրկեցի քեզ մօտ և բարեք է
 որ դու եկար: Այժմ մենք ամենքս այս տեղ կանգնած ենք Ա
 ստուծոյ երեսի առաջին սարսելով, օր զու մեզ յայտնեւ ն
 րա կամքը: Երբ զգամանաւորից օր պ մ իրանում յատուկ

Այն ժամանակ Պետրոս ասաց, և օր յայտնի տեսում եմ,
 որ Աստուած ակնառութիւն չունէ, այլ ամեն ազգերից էլ նա,
 ով որ նրանից երկիւղած է և արբարութիւն է գործում, ըն
 դունել է նրան: Երբ ասաց զայս արդար օր յայտնեց յ
 մեզ զի յայտնի է ինչ պատահեցաւ Վաղիկայի և բողոր Հրէ
 աստանի մէջ այն միտութիւնից յետոյ, որնոր Յովհաննէս քա
 ռողեց: Յիսուս նազովեցի ինչ օժեց Աստուած ինքն իր Սուրբ
 Հոգով և զօրութեամբ: նա բռնկում էր ամեն ակնակ և ազա
 տում ամենուն դէի իշխանութիւնից: որովհետև Աստուած ն
 րան հետ էր, մենք վիպ ենք ամեն բաներին, որնք նա գոր
 ծեց Հրէաստանի և նրոնաղէմի մէջ: Հրէաները սպանեցին ն
 րան խաչի վերայ բեռեղով: բայց Աստուած յարութիւն տուեց
 նրան մեռելներից երրորդ օրում, մենք տեսնք նրան կենդանի:
 Այժմ ժողովելին երևեցաւ յարուցելը Յիսուսն, այլ մեզ
 վիաներիս միայն, որոնց Աստուած յաւաջագոյն ընտրեց: Ի՞նչ
 յարութիւնից յետոյ ոչ միայն երևում էր նա մեզ այլ և խո
 սում և ուտում միասին: նա զրկեց մեզ քարոզելու մարդոց և
 վկայելու, որ նա է Աստուծակ նշանակած դատուորը կենդ
 նիների և մեռածների: նրան վկայում են ամեն Մարգարէնրն
 ասելով, թէ ամեն նրան հաւատացողներն իրենց մեղքերին
 թողութիւն կ'ստանան:

Պետրոսի խօսելու ժամանակ Սուրբ Հոգին իջաւ ամեն
 ընտնների վերայ. սորա էլ ինչպէս Առաքելները Անտոկոստէ

օրը, երբ Սուրբ Հոգին իջաւ նոցա վերայ, սկսան խօսել դա-
 նազան լեզուներ և Աստուծոն փառաւորել: Պետրոսի հետ եկած
 Հրէաները զարմացան տեսելով, որ Աստուած Սուրբ Հոգին
 հեթանոսների վերայ էլ զրկեց: Բայց Պետրոս առաց, զով կա-
 ռող է արգելել ջրով մկրակել նրանց, որոնք մեզ նման Սուրբ
 Հոգին ընդունեցին: Եւ վաղվազակի մկրտեց նրանց Յիսուսի
 Քրիստոսի անունով: Այս նոր քրիստոնեաները խնդրեցին Պետ-
 րոսին էլի մի քանի օր իրենց մօտ մնալ:

Եռաքեալներն և միւս աշակերտներն, որոնք Երուսա-
 ղէմումն էին, լսեցին, որ հեթանոսներն էլ ընդունեցին Աստու-
 ծոյ բանն: Երբ Պետրոս դարձաւ Երուսաղէս, հաւատացեալ
 Հրէաներից մի քանիսը յանդիմանում էին նրան, որ այնքան
 ժամանակ հեթանոսների ժողովումը կեցաւ և մինչև նրանց
 քրիստոնեաների թուի մէջ անգամ ընդունեց: Բայց Պետրոս
 պատմեց նրանց Կոնստնտնի կանչելու պատճառը մանրամասնա-
 բար, յիշեց այն էլ ինչպէս քարոզութեան ժամանակ ունկըն-
 դիրների վերայ իջաւ Հոգին Սուրբ, և աւելորեց էլի, այս մի-
 ջոցում ես յիշեցի մեր Տիրոջ խօսքը, թէ Յովհաննէսը մկրտեց
 ջրով իսկ դուք կ'մկրտվիք Սուրբ Հոգւով: Աստուած տուեց
 կատարչաներին էլ նոյն պարգէն, որնոր մեզ հաւատացեալնե-
 ռիս ինչպէս կարող էի ես Աստուծոյ հակառակ կենար: Սրա-
 նից յետոյ նորա հանդարտեցան և փառաւորում էին Աստուծոն,
 որնոր հեթանոսներին էլ զրկեց ապաշխարութիւն և բացեց
 նրանց յաւիտենական կեանքի դուռ:

9.1.11 ձև.

ՀՐԵՇՏԱԿԸ ԱՉԱՏՈՒՄ Է ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻՆ ԲԱՆՏԻՑ

Կորն. Ժբ.

Ոչ միայն Հրէաների ատեանն, այլ և ինքը Հերովդէս հա-

լածում էր Քրիստոսի Եկեղեցին: Հերովդէս սրով սպանեց Յով-
 հաննէսի կողօրը Յակոբին և տեսնելով, որ այս սպանութիւնը
 հաճոյ է Հրէաներին, հրամայեց բանար դցել Պետրոսին էլ:
 Բայց, որովհետև այդ ժամանակ վերայ էր հասնում պատեքի
 տունը, նորա դատապարտութիւնն առ ժամանակ անկատար
 թողեց:

Քրիստոնեաների բոլոր եկեղեցին անգադար աղօթք էր
 անում Աստուծոն Պետրոսի համար, նորա բանտարկելութեան
 ժամանակ: Հասաւ արգէն վերջին գիշերն, որովհետև միւս օր
 Պետրոսին պէտք է գատապարտէին: Եւ հանդիսա ննջեցաւ,
 կապած երկու շղթաներով և պատած պահապաններով, որոնց
 երկուսը նորա մօտ էին բանտի մէջ, իսկ միւսերը կանդնած էին
 դուրսը դրան մօտ և պահպանում էին բանար:

Յանկարծ Աստուծոյ հրեշտակն երևեցաւ Պետրոսին և
 խաւար բանար լուսաւորվեցաւ մեծ լուսով: Հրեշտակը զար-
 թացրեց Պետրոսին և ասաց. «Զուտով վեր կաց»: Նոյն
 րոպէում երկաթի շղթաները վեր ընկան նորա ձեռներից:
 «Հազիր շորերդ և հողաթափո», ասաց հրեշտակը: Պետրոսը
 կատարեց հրեշտակի հրամանը: «Այժմ եկ իմ ետեւիցս», ասաց
 հրեշտակը: Պետրոսը գնում էր և չգիտէր, ճշմարիտ էր այն, թէ
 տեսիլք էր միայն:

Նորա անցան առաջին պահի մօտից, յօտոյ երկրորդին
 էլ և վերջապէս հասան երկաթի դռներին, որոնք քաղաքն
 էին մոցնում: Դռները իրենք բացվեցան և նորա մօտն քաղաք:
 Հրեշտակն էլ մի փոքր քնաց Պետրոսի հետ ու աներևու-
 թեացաւ նորա աչքերից: Այն ժամանակ Պետրոսն ազազակեց.
 այժմ տեսնում եմ որ Աստուած զրկեց իր հրեշտակին պա-
 տելու ինձ Հերովդէսի ձեռքից և նրանից, ինչ որ սպասում էր
 Հրէաների ազգը:

Մտածե՛ք ինչպէս արագաբար քանակ միջոցաւ ինչպէս զո-
 յարեց ինչպէս արագաբար քանակ միջոցաւ ինչպէս զո-

Այս լիքը երախտադիտութեամբ դէպի Աստուած զնաց այն տուն, ուր սուրբաբար հաւաքվում էին Բրիտանոսի աշակերտներն: Այս տեղ գտաւ նա շատերուն, ջնայելով, որ գիշերը ուշ էր, նոքա աղօթք էին անում Պետրոսի համար:

Հռովիէ անունով աղախինը լսելով, որ դուռը բաղխում են, դուրս զնաց տեսնելու և ճանաչելով Պետրոսի ձայնն, ուրախութիւնից առանց դուռը բանալու վաղեց սենեակի, ուր զբողոքում էին աշակերտներն ու աղաղակեց. « Պետրոսը դրան մօտ կանգնած է»: « Բու սխալվում ես ». ասում էին աշակերտները: Նա աւելի ևս պնդում էր, թէ ինքը ճշմարիտ է, ասում: « Աւերմն անարտաձուտ այն նորա հրեշտակն է », կրկնեցին նոքա: Իսկ Պետրոսը չէր պողտրում դուռը բաղխել. աշակերտները իրենք զնացին նրան բանալու և Պետրոսին տեսնելով զարմացան: Պետրոսը նրանց նշան տուեց, որ լռեն, պատմեց ինչպիսի հրաշալի վերստի ծէրը ազատեց նրան, հրամայեց իմաց անել այս Յակովբին և միւս եղբայրներին (այսպէս կոչում էին այն ժամանակ ամեն քրիստոնեաները միմեանց) և զնաց, որ ապահով տեղ դանէ իր համար:

Երբ որը լուսացաւ պահապանները Պետրոսին չգտնելով բանտում օտարափեցան: Նոքա չէին կարողանում հասկանալ, ինչպէս Պետրոսը բանախց դուրս է զնացել. որովհետեւ չէին տեսել այն, ինչոր պատահեցաւ: Երբ Հերովդէս իմացաւ Պետրոսի փախուստը, զայրացաւ յոյժ և հրամայեց նրան պահպանող զինուորներուն տղաներ:

Սրանից յետոյ շուտ Հերովդէսը զնաց Երուսաղէմից Աւարիա, ուր մի քանի ժամանակ մնաց: Այս ժամանակ նա շատ անբաւական էր Տիւրոս և Սիդոն քաղաքներին: Այս երկու քաղաքներն էլ զեպպան զրկեցին նորա մար: Ինտպանները զնացին Հերովդէսի սիրելի Բղաստոսի մօտ և խնդրեցին նրան, որ յորդորէ թագաւորին նրանց խաղաղութիւն տալու. որով-

հետեւ Տիւրոսն և Սիդոնն իրենց ուտելիքը ստանում էին այն երկրներից, որոնք Հերովդէսը իշխանութեան ենթարկվում էին: Այն օր, որնոր նշանակած էր զեպպաններուն ընդունելու համար, Հերովդէս, իր ճոխ թագաւորական զգեստները հագած, ընդունեց նրանց և ատենում նստած սխաւ ճառ ասել: Ամեն ներկայ զոնվոյններն աղաղակում էին. « այս խօսույն Աստուած է և ոչ թէ մարդ »: Այս մարդեղութիւն, որնոր պէտք է Աստուծոյ հակառակ բան երևէր Հերովդէսին, շատ ընդունելի եղաւ նրան: Բայց Աստուծոյ հրեշտակը պատժեց սնափառին, որնոր չէր կամենում փառք տալ Աստուծուն: Հերովդէս կենդանի որդնալից եղաւ ու շուտ մեռաւ:

Այս գրքի վերջում կ'ընկնային յայտնաբերուած յիշատակները:

ՔՐԻՍՏՈՆԵՍԱԿՈՆ ՀԱՆՍԻ ՏԱՐԱԾՎԻԸ

Առաքեալները քարոզում էին Աւետարանն ամեն երկրներումն, որոնք յայտնի էին այն ժամանակ: Ամեն մէկը նոցանից իր սուրբ կենցաղավարութեամբ, իր գործած հրաշքներով, քաշած չափարաններով և վերջապէս իրենց մահով վկայեցին Բրիտանոս, վարդապետութեան ճշմարտութեանն: Երուսաղէմի առաջին եպիսկոպոսը Սուրբ Յակովբը մնաց Երուսաղէմի մէջ: Սուրբ Յովհաննէսը քարոզեց փոքր Ասիայում և Նիկեսոսում ու հասաւ խորին ծերութեան. Սուրբ Պողոս, որնոր նոյնպէս Առաքեալներին թուի միջ է ընդունած, լի ջերմեռանդութեամբ Աստուծոյ բանը տարածելու համար և կենդանի հաւատով, գրեթէ բոլոր իր կեանքը անց կացրեց ծանր ճանապարհորդութեանց մէջ: Նա քարոզում էր Աւետարանը, սուրբացնում էր բարեպաշտութիւն և հիմնեց եկեղեցիներ Ասորոց, փոքր Ասիայի, Սահելոսիայի, Յունաստանի և Իլլիրիայի մէջ և վերջապէս զնաց Հռովմ, ուր հիշաւ Պետրոս Առաքեալն էր: Հռովմից Սուրբ Պետ-

բոր զգեց իր աշակերտին Սուրբ Մարկոսին եկեղեցի հիմնելու Աղեքսանդրիաում:

Հին աւանդութիւնն ասում է, որ Սուրբ Առաքեալն Անդրէաս, առաջին հոշած աշակերտը, ուստի և նախակող անուանված, քարոզեց Աւետարանը սեաւ ծովի մօտ և Սկիւթացոյ երկրում, իսկ Ռուսաց աւանդութիւնն ասում է, թէ նա հասաւ մինչև Կնեպրի բլուրներն ու այն տեղ, ուր այժմ Կիեվ քաղաքն է, կանգնեց խաչը 'ի նշան քարեպաշտութեան, որնոր նորա մարդարեութեամբ պէտք է ժամանակով լուսաւորէր այս երկիրն և այն տեղեց պէտք է տարածվէր ընդարձակ երկիրների մէջ:

Առաքեալների աշակերտները հիմնեցին եկեղեցիներ Իտալիայի, Սիցիլիայի, Ափրիկայի, Սպանիայի և Իսղղիայի մէջ:

Աւետարանը քարոզելիս Առաքեալները շատ նեղութիւններ էին քաշում: Նորա միշտ ճանապարհորդութեան մէջ էին, կերակրում էին կամ իրենց ձեռքի աշխատանքով կամ հաւատացեալների ողորմութեամբ: Ամեն կերպի զրկութիւններ, հալածանք, տանջանք էին քաշում մեծ համբերութեամբ: Հեթանոսներն ասում էին նրանց իբրև Հրէաներու, իսկ Հրէաներն ասում էին այն պատճառաւ, որ նորա տարածում էին նոր վարդապետութիւն. նրանց զրկում էին և հալածում ամենքը: Յիսուսի Քրիստոսի մարդարեութիւնը կատարվեցաւ նոցա վերայ, թէ ամենին ատելի կ'ընին իր անուան համար: Բայց մի և նոյն ժամանակ Սուրբ Հոգւոյ շնորհքը, որնոր նոցա վերայ իջվ էր, զօրացնում էր նրանց ամեն թշուառութեանց մէջ: Վերջապէս նորա ամենքը բացի Սուրբ Յովհաննէսից, մարտիրոսական մահով կատարվեցան և արեւութեամբ զհնչեցին իրենց կեանքը Յիսուսի Քրիստոսի վարդապետութեան և անուան վկայութեան համար: Սուրբ Պետրոսը խաչվեցաւ Հռոմում, ներոն կայսեր ժամանակ, ոտնոս առաջինը Հռոմիայեցոյ կայ-

սրաներից սկսաւ հալածել քրիստոնեաներուն. իսկ սուրբ Պողոսն իբրև Հռոմիայ քաղաքացի գլխավեցաւ և երկուան էլ մեռան Հռոմի մէջ մի օրում, ինչպէս ասում է աւանդութիւնը:

Սուրբ Առաքեալների գործքերը, նոցա սկիւթագործութիւններն և աշխատանքն Աւետարանը տարածելու համար նկարագրեց սուրբ Առաքեալն և աւետարանիչը Ռուկաս, որնոր սուրբ Պաւղոս Առաքեալի ուղեկիցն էր:

Առաջին Աւետարանը գրեց Մատթէոս, Առաքեալը. սրանից փոքր ժամանակ յետոյ Սուրբ Պետրոսի աշակերտը սուրբ Մարկոսը գրեց Աւետարան, յետոյ գրեց սուրբ Ռուկասը, որի մէջ շատ անցքեր կան նկարագրած, որոնք առաջին երկու աւետարանիչները չեն յիշել: Վերջապէս երեսուն երկու ասորի Յիսուսի Քրիստոսի համբառնալից յետոյ գրեց Աւետարան սուրբ Յովհաննէս Յիսուսի սիրելի աշակերտը: Սորա մէջ մանաւանդ նկարագրած է զգալի դժբերով Պրիշի աստուածութիւնը:

Այսպէս Յիսուսի Քրիստոսի կեանքն և վարդապետութիւնն ու նորա եկեղեցւոյ նախկին վիճակը նկարագրած են նոր ուխտի սուրբ գրքում: Սորա մասերն են. սուրբ Աւետարաններն, Մատթէոսի, Մարկոսի, Ռուկասի և Յովհաննէսի: Գործք Առաքելոց, եթէ ընդհանրական կաթողիկեայ թուղթ, որոնց երեքը գրեց Յովհաննէս, երկուսը Պետրոս, մէկը Յակոբոս, մէկը Յուդա և Պաւղոսի 4 թղթերը: Բայց Սրանցից նոր կտակարանի մէջ կայ մի մարդարեութեան զիրք Յայտնութիւն անուանված, յաւ սուրբ Յովհաննէս աստուածաբանը նկարում է եկեղեցւոյ ապագայ վիճակը:

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.
ԵՐՈՒՍՍՈՎԵՐԻ ԱՆԵՐՈՒՆ
Եւստի Երուսաղիմի քաղաքի մարտիրոսաց զիշր ամացողի զգոնէ շնորհոյ մարտիրոսաց զիշր մարտիրոսաց զիշր Եւստի Երուսաղիմի քաղաքի մարտիրոսաց զիշր ամացողի զգոնէ շնորհոյ մարտիրոսաց զիշր

տասրում էր և տարածվում էր երկրին վերայ ամեն ազգերի մեջ, Հրեաների թագաւորութիւնն, որնուս մատուած թողեր էր, քանովկու վրայ էր: Յիսուսի Քրիստոսի համբարնալից ամա քառասուն տարի յետոյ նորա մարգարեութեան համեմատ հե- թանոսներն աւերեցին և բաւազեւր: Հրեաներն, որոնք իրենց Աստուծոց ժողովուրդ էին համարու, էին կամենում հեթա- նոսների իշխանութեան տակ լինել: նոքա անպատասխան հռով- մայեցոց դէմ: Այս ապաստութեան համար նրանցից շատե- լուն կողորեցին զանազան աւերում և վերջագէս Վեպասիան կայսեր որդին Տիտոսը պաշարեց և առաւ Երուսաղէմը: Պատե- լաղմը շատ սաստիկ էր: Մի փրկին և հարիւր հազար Հրե- աներ կորցրին իրենց կեանքն և մնացածները գերի գնացին: Տաճարը այրվեցաւ զնայելով, որ Տիտոս ցանկանում էր պահ- պանել այն նրանից քար քարի վրայ զմնաց: Երեսնաղէմը բոլ- րովն աւերեցաւ: Այսպէս Տէրը պատժեց այն քաղաքն, որնոր այնքան մարգարէների արխն թափեց և վերջագէս խաչեց իրեն Մեգիային: Յիսուսին Քրիստոսին էլ: Հրեաները դարձան հռովմայեցոց գերիներ և յետոյ անոյ անբաւարութեանց հա- մար իրենց հայրենիքից արտովելով ցրուեցան երկրիս երեսին ու այս թշուառ վեճակի մեջ են մինչև ցայժմ էր: Այն ժամն- նակից յետոյ նոքա էլ կրթեք չկարողացան միանալ և կազմել առանձին անկախ քաղաքական հասարակութիւն: Ապրոն

Այս ազգի վիճակումը յայտնապէս տեսնում ենք Աստու- ծոյ յախտենական խորհուրդների կատարումն մարդկային ազգի փրկութեան մասին: Այն ազգից ծագեցաւ երկրիս վերայ ճիշ- մարիտ հաւատի լոյսն, երևեցան առաքեալներ և ուրիշ վար- ժապետներ, որոնք սուրբ Հոգուն ընդունեցին: Բայց երուսա- ղէմի քանդուելից յետոյ ջնջվեցան արարողութիւններն և Խ- րայեւացոց ազգի քաղաքական օրէնքը: Զոհերը վերջացան, նոյնպէս էլ աստուածութեան միւս ծէսերը մասամբ վերջացան,

մասամբ փոխվեցան քրիստոնէական հաւատի յարմարվելով: Հրեաների քաղաքական օրէնքը յարմարացրած էր նոցա դուռ- թեան, որնոր ունէին նոքա խոստացեալ երկրումը, որքենն քրիստոնէաները պարտական են կատարելու Հիւսկոսկարանից միայն այն, ինչ վերաբերում է բարոյականութեան, այնինքն այն, ինչ պէտք է կատարվի ամեն ժամանակ և ամեն երկրին բում: Գրեթէ ամ քի թե յիսուսի միջոցով այս զմե բմե բոլորս Դասագործաց մ ի նստեալսնոյս ան ցոյցցոյց այիտով իր զբոս արտա շԱՅԵՅՈՒՆԾ ԲԻԻՍՏՈՍԻ ԵԿԵՂԵՅՈՒՅ ՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԱՅ ԵՍՈՍ Ի զմենայն ԱՌԱՐԵՍԼԵՐԻՑ ՅԵՏՏՈՍ

Քրիստոնէական եկեղեցիներից, որոնք հիմնեցին Առաքեալ- ները, Քրիստոսի վարդապետութիւնը փոքր տա փոքր տարած- վեցաւ բոլոր երկրիս վերայ: Այսպէս յիսուսի ցոյցոյց մ միայն իր մանն թորոյս Հիմնադաները, աւանելով յառաջագիմութիւնը քրիստո- նէական հաւատի, որնոր ջնջում էր նոցա կապալաշտութիւնը, բոլոր զօրութեամբ զնաւորվեցան նորա դէմ: Գերեք հարիւր տարի Քրիստոսի եկեղեցին հարածանքի մեջ էր: Զկայ այնպիսի խիստ ամնջանք, որով չարչարած չլինին քրիստոնէաներուն, որ ստիպեն նրանց ուրանալ իրենց հաւատն և երկրպագութիւն տալ կաթոլիկ: Բայց քրիստոնէաներն արիութեամբ համբերում էին ամեն խտաբոյն ամնջանքներին և իրենց արիւնով կնքե- ցին հաւատի ճմնարտութիւնը: Այս քաջած թշուառութիւն- ներից չլուսահատվեցան. որքան աւելի չարչարվում, այնքան աւելի ուրախանում էին, հաւատաւորով որ կործանուէ չարչարան- քից յետոյ սպասում է նրանց երկինքում արդարութեան պատկը: Այն Այժմ Աւետարանն ամեն յոյսնի լեզուներով թարգմա- նած է. նա քարոզվում է ամեն ազգերին և գրեթէ չկայ երկ- րիս երեսին տեղ ուր քրիստոնէաներ չլինեն: Եւրոպան, ուր բնակում էին առաջ կապալաներ, այժմ լիքն է քրիստոնէա-

ներով, բոլոր Ասիաում ցրուած հանք բրիտանական: Բրիտո- նէական հաւատը, որնոր քարոզվում է Ամերիկայի ընդարձակ երկիրներում, է միակ մխիթարութիւնը լինել՝ սե զերիների: Ամերիկայի այրող աւագների մէջ էլ լսվում է Յիսուսի Բրի- տանի անունը:

Այնքան են բարեք, որոնք սուրբ Հաւատի բարերար լոյսը ծագեց մեզ մեր այս երկրային կեանքի մէջ էլ: Նա կակղեց ազգերի կոպիտ բարքերը. նա աղնուացնում է և բարձրացնում մարդու բնական ընդունակութիւնները, մաքրում է բարոյակա- նութիւնը, կրթում է մարդոց և առաքիտութիւններ է ուսու- ցանում նրանց: Նա սրբեց հասարակութեանց փոխադարձ կա- պերը, զարդարեց իշխաններին թագը նոր գեղեցիկ լուսով, հպատակների սրտերը հարտակեցրեց նրանց, անարցրեց ամու- սինների կասն և որդոցը միաւորեց ծնողաց հետ սիրոյ և յար- գութեան կապով: Բրիտանէական հաւատը անարժեք մարդոց մէջ իսկ լուսաւորութիւն: Նա ստեղծեց նոր գեղեցիկ հոգեւոր աշխարհ, ուր մենք երկրի երեսին էլ կարող էինք կենալ բարգաւորութեամբ, եթէ պահէինք Աւետարանի ամեն պա- տուէրներն և հետեւինք կատարելապէս Բրիտանի Փրկչի օւ- մանը: Աւետարանը բացեց մեզ ամենից երեւել և փրկարար ճշմարտութիւններն, ուստի և նա պէտք է հասարակաց զիւք լինի ու առաջնին ամեն Բրիտանիէի տան մէջ:

Ուրեմն, ով երեսայք, սիրով կապուեցէք Յիսուսի Բրի- տանի հետ և պահեցէք ձեզ փորձութիւններից, որոնք այն աշխարհում սպասում են ձեզ: Նա, մեր Տէրն և Փրկիչը, թող լինի ձեր անաջնորդը կեանքի մէջ, մխիթարիչը վշտերի մէջ, նեցուկը ծերութեան ժամանակ և յոյսը մահուան ժամին: Նա կ'ընդունէ ձեզ իր երկնային արքայութեան մէջ, ուր պատ- բաստած է նրան սիրողներին յաւիտենական երջանկութիւն:

ՔՐԻՍՏՈՆԵՌՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԱԾՎԻԼԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Բրիտանի համրանայեց յետ, երբ առաքեալներն և Փրկչի միւս աշակերտները սկսան քարոզել Նորա փրկարար վար- դապետութիւնն աշխարհիս ամեն կողմերում: Նոցանից ոմանք եկան Հայաստան էլ: Պէտ մեր Փրկչի Յիսուսի Բրիտանի երկ- րիս վերայ լինելու ու Հրէից մէջ քարոզելու և հրաշագործելու ժամանակը, մեր Արգար թագաւորն, որնոր Միջագետքի Նդեսիա քաղաքում նստում էր, լսելով նորա հրաշագործութեանց և արած հրաշալի բժշկութեանց համբաւը, հաւատաց նրան և հրեշտակ զրկելով նորա մօտ խնդրեց նրան, որ զայ իւր մօտ, բժշկէ իրեն այն ծանր հիւանդութիւնից, որով նա ասնջվում էր երկար ժամանակ և այլրի իր քողաքումն հանգիստ: մա- նաւանդ, որ լսել էր, թէ Հրէաները նեղացնում են նրան և հալածում: Բայց փրկիչն, որ պէտք է մարդկութեան գործքը կատարէր Հրէաստանի մէջ, երանի տուեց նրանց, որոնք առանց տեսնելու կ'հաւատան իրեն և խոստացաւ իր համրանայեց յետ ուղարկել իր աշակերտներից մէկին, որ բժշկէ Արգարին և քարոզէ աւետարանը Հայոց մէջ:

Երբ Բրիտան իր յարութիւնից յետ փառքով համբար- ձաւ երկինք: Նորա հրամանով Թովմաս Առաքեալը իր եղբորը Թադէոսին զրկեց Նդեսիա Արգարի մօտ, որ նրան բժշկէ և մկրտէ ու քարոզէ Հայոց մէջ մարդոց փրկութիւնը մեղաց իշ- խանութիւնից Բրիտանոյ: Թադէոսը զալով Նդեսիա բժշկեց Արգար թագաւորին, ձեռքը նորա վերայ զնելով, քարոզեց բրիտանէական հաւատը, մկրտեց նրան և բոլոր Նդեսիոյ բնա- կիչներուն: Սրանից յետոյ Թադէոսը, Ազգէին ձեռնադրելով եպիսկոպոս այս նոր քրիստոնեայ հասարակութեան համար Ն- դեսիոյ մէջ, զնաց մեծ Հայաստան, որ այնտեղ Սանատրուկին էլ, որնոր Արգարի քեռորդին էր և Հայաստանի ու զօրաց կառա-

վարիչ նշանակած էր նրանցից, քարոզէ Բրիստոսի վարդապետու-
թիւնն ու մկրտէ նրան: Եւ յիրաւի յաջողեցաւ այս նրան: Նա
կարճ ժամանակու մն մկրտեց Սանատրուկին ու շատ իշխաններ
լու էլ:

Ահա այսպէս կազմվեցաւ Հայաստանի մէջ գրէթէ առա-
ջին մեծ քրիստոնէայ հասարակութիւնը Փրկչի համբառնալից
յետոյ, միայն շուտով հանգամանքները փոխվեցան: Արդարը
մեռաւ 35 տարի Բրիստոսի ծննդից յետ, իսկ նորա որդին և
ժառանգը, չար Սնանուկը, թողնելով քրիստոնէութիւնը, վե-
րականգնեց Եգեօսից մէջ կոոց երկրպագութիւնն ու մարտիրո-
սական մահով սպանեց Աղբէին: Մի և նոյնը արաւ Սանատրուկ
Հայաստանի մէջ նահատակելով Փաղէոս առաքեալին Շաւարշան
գաւառումն և իւր աղջկանը՝ Սանգլստին քրիստոնէութեան
մէջ հաստատ մնալուն համար:

Թաղէոսից յետոյ Հայաստանի մէջ քարոզեց աւետարանը
Բարդուղիմէոս առաքեալն և հիմնելով եկեղեցիներ նոյնպէս մե-
ռաւ մարտիրոսական մահով Ուրբանոս քաղաքումը:

Այսպէս Հայոց ազգի սրտերի ազարակի վերայ զգվեցան
քրիստոնէական աւատոյ սերմերն, որոնք ժամանակով տվին
աւառ պտուղներ:

Այո գրութեան մէջ մնաց Բրիստոսի եկեղեցին Հայաս-
տանումն, շատ ծանր աճելով, մինչև չորրորդ դարը, որի
սկզբին Գրիգոր Լուսաւորչի առաքելանման քարոզութեամբը
մեր բոլոր ազգը մեր թագաւորի՝ Տրդատի հետ միասին ընդու-
նեց Բրիստոսի փրկարար վարդապետութիւնն և կազմեց մի ան-
կախ, սուրբ և առաքելոց քարոզութեան վերայ հիմնած քրիս-
տոնէական եկեղեցի: Սոյն այս ազատ և ուղղափառ եկեղեցին
մեր, որնոր Գրիգոր Լուսաւորիչն Աստուծոյ օգնութեան համբե-
րելով անտանելի չարչարանքներին կազմեց, զարդարած մեր
այլ սուրբ հայրերից այլ և այլ սրբազան արարողութիւններով
և ծէսերով, որոնց շատերը սեպ հասցրին միայն մեր եկեղե-

ցիին, տեւում է մինչև ցայսօր անխախտ ջանքով և աշխատան-
քով եկեղեցականների և մանաւանդ ազգին, որնոր նորա պահ-
պանութեան համար ամեն բան զոհեց, թէ իր քաղաքական
անկախութիւնն և թէ իր բոլոր փառքն և հարստութիւնը,
նրան միայն ամենաթանկագին և պատուական ժառանգութիւն
համարելով ուստի, ո՞վ սիրելի Հայ մանուկներ և օրիորդներ,
սիրով կապվեցէք այս ձեր սուրբ, աստուածային և ձեր հայ-
րերի ժառանգութեան հետ, յարգեցէք և սիրեցէք նրան այն-
պէս, ինչպէս մեր հայրերն են սիրել: որովհետև նա է մեր
ամենիս հոգևոր մայրը, նա է մեզ կենդանութիւն տուողը
սկզբնական մեղաց իշխանութիւնից մկրտութեամբ: Երբ դուք
կ'սիրէք ձեր եկեղեցին սրտանց, Բրիստոս, մեր Փրկիչն էլ, որնոր
նորա գլուխն է և հիմնադիրը, կ'սիրէ ձեզ և արժանի կ'անէ
այն երջանկութեան և երանութեան, որնոր նա խոստացել է
Իրեն հաւատացողներին:

Վ Ե Ր Զ

1. Հարստայ և Բոբակի Բ. 48.
2. Ե՛ր յարկուկի կարգի՛ն ձեռնարկ 49.
3. Գործ ձեռնարկ ^{Ե՛ր Երկուկի և Բոբակի յարկուկի} 54. 395
4. Ե՛ր յարկուկի կարգի՛ն ձեռնարկ 49.
5. Գործ ձեռնարկ 596
6. Կրկնագիր Կոտորուկ 6 96
7. Երկուկի կարգի՛ն ձեռնարկ 7 96.
8. Երկուկի կարգի՛ն ձեռնարկ 8 96.
9. Երկուկի կարգի՛ն ձեռնարկ 9 96.
10. Երկուկի կարգի՛ն ձեռնարկ 10 —
11. 12 Կրկնագիր 11 —
12. Երկուկի կարգի՛ն ձեռնարկ 12
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.
- 23.

Переплетное и Аннотальное

Заведения

В. А. ЯНУКЕВИЧ.

Ставрополь Н / 1

«Ազգային գրադարան»

NL0162627

